

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**SPOR YÖNETİMİNDE EĞİTİM VE UYGULAMA ERKİNİN
REKREASYON POLİTİKALARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN
İNCELENMESİ**

Nazlı Deniz ÖZ

DOKTORA TEZİ

SPOR YÖNETİCİLİĞİ ANABİLİM DALI

DANIŞMAN

Doç. Dr. Murat ERDOĞDU

KONYA, 2022

ONAY SAYFASI

ÖNSÖZ

Rekreasyon, kendini gerçekleştiren birey olma sürecinde yaşamımızda yer vermemiz gereken elzem bir ihtiyaçtır. Alana adım attığım 2009 yılından bu yana bana kattığı felsefe, rekreasyon yoluyla dokunulan hayatlar, faydalı olduğum alanlar ve dönütleri mesleki tatminimi en üst düzeyde yaşamama imkân vermiştir. Ümit ediyoruz ki çalışmamızda alan uzmanlarınca rekreasyonun Türkiye şartlarında iyileştirilmesi ve yaygınlaştırılması için ortaya koymaya çalıştığımız gereklilikler alana katkıda bulunur.

Çalışmanın yapılmasına imkan tanıyan, fikirlerime değer veren, çalışmanın her aşamasında yanımda olan, desteğini, tecrübesini ve yol göstericiliğine minnettar olduğum danışmanım Doç. Dr. Murat ERDOĞDU'ya sabrı, hoşgörüsü ve mentörlüğü için teşekkürü bir borç bilirim.

Desteğini hep hissettiğim, akademik yolculuğumda yanında olmaktan mutluluk duyduğum Dr. Öğretim Üyesi Ferhat ÜSTÜN'e tüm destek ve motivasyonları için teşekkür ederim.

Tez sürecimde anlayışlı tutumları ile beni destekleyen, yardımlarını esirgemeyen başta Selçuk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Rekreasyon Bölümü akademik personeli olmak üzere tüm çalışma arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Tüm hayatımda izlerini severek taşıdığım, varlıklarına şükür ettiğim annem Ayşe YILMAZ'a, halam Habibe Yılmaz KAYAR'a ve sevgili eşim Enes Buğra ÖZ'e bu süreçteki destek ve anlayışları için minnettarım.

Son olarak çalışmaya katkı sağlayan tez izleme komitesi üyelerine, katılımcılara ve tezin gelişmesi için önerilerini esirgemeyen tez savunması jüri üyelerine teşekkür ederim.

Nazlı Deniz ÖZ

Konya, 2022

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI	i
ÖNSÖZ	ii
TABLolar DİZİNİ	v
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	vi
ÖZET	vii
SUMMARY	viii
1. GİRİŞ.....	1
1.1. REKREASYON.....	4
1.1.1. Rekreasyonun Tarihçesi.....	7
1.1.2. Rekreasyonun Fonksiyonları	11
1.1.3. Rekreasyonun Yararları	13
1.2. YÖNETİM	16
1.2.1. Spor Yönetimi.....	17
1.2.2. Spor Yönetiminin Diğer Yönetim Alanlarından Farkı	23
1.2.3. Devlet Müdahalesinin Nedenleri	26
1.2.4. Devletin Düzenleme Ve Denetleme Rolü.....	27
1.3. SPORDA YÖNETİM TEORİLERİ	28
1.4. POLİTİKA	30
1.5. TÜRK SPOR YÖNETİMİ.....	32
1.5.1. Türk Spor Yönetiminin Tarihsel Gelişimi	32
1.6. HÜKÜMET PROGRAMLARINDA SPOR	36
1.6.1. Kalkınma programlarında spor	37
1.7. SPOR VE REKREASYON HİZMETLERİNDE YEREL YÖNETİMLER	41
1.7.1. Belediyelerin Sporla İlgili Görevlerine Yönelik Kanunlar.....	42
1.7.2. Belediyeler Ve Rekreasyon Hizmetlerine Düşen Görevler	46
2. GEREÇ VE YÖNTEM	48
2.1. Araştırmanın Modeli.....	48
2.2. Örneklem Grubu	49
2.3. Veri Toplama Araçları.....	50
2.4. Katılımcılar	51
2.5. Araştırmacının Özdeşünümselliği	53
2.6. Veri Toplama Süreci	53

2.7. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması	54
2.8. Geçerlilik ve Güvenirlilik	55
3. BULGULAR	58
4. TARTIŞMA	132
5. SONUÇ ve ÖNERİLER.....	159
6. KAYNAKÇA	162
7. EKLER.....	169
EK-A ETİK KURUL RAPORU	169
EK-2 YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME FORMU.....	170
8. TURNİTİN RAPORU	171
9. ÖZGEÇMİŞ.....	172

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 2.1. Katılımcı Profili ve Özellikleri	52
Tablo 2.2. Katılımcıların Görüşme Kayıtları ve Deşifrelerine İlişkin Bilgiler	54
Tablo 3.1. Katılımcıların Rekreasyon Algısı Temasına Verdikleri Cevapların Kod Dağılımları	58
Tablo 3.2. Katılımcıların Rekreasyon Alanının Mevcut Durumu Temasına Verdikleri Cevapların Kod Dağılımları	72
Tablo 3.3. Katılımcıların Rekreasyon Politikaları Temasında Verdikleri Cevapların Kod Dağılımları	91
Tablo 3.4. Katılımcıların Türkiye’de Rekreasyon Geleceği Temasına Verdikleri Cevapların Kod Dağılımları	116

SİMGELER VE KISALTMALAR

TDK: Türk Dil Kurumu

WHO: World Health Organization

OECD: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü

DSÖ: Dünya Sağlık Örgütü

REKÇAD: Rekreasyon Araştırmaları ve Çalışmaları Derneği

A: Akademisyen Kimliği ile çalışmaya katılan gönüllü katılımcı

Y: Gençlik ve Spor bakanlığı ve bağlı birimlerinde çalışan gönüllü katılımcı

ÖZET

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Spor Yönetiminde Eğitim ve Uygulama Erkinin Rekreasyon Politikalarına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi

Nazlı Deniz ÖZ
Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı

DOKTORA TEZİ / KONYA-2022

Bu çalışmanın amacı spor yönetimi kademelerinde ve spor eğitimi veren yükseköğretim kurumlarında görevli personellerin rekreasyona yönelik algı, mevcut durum ve politikalarına yönelik görüşlerini incelemek ve katılımcılar aracılığıyla öneriler ortaya koymaktır. Bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji yaklaşımı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Çalışma gönüllülük esasına göre bireylerin rahat hissedebilecekleri ortamda ve pandemi koşulları sebebiyle online ortamda gerçekleştirilmiştir. Araştırmada örnekleme yöntemi olarak bireylerin mevcut sistemdeki deneyimleri göz önüne alınmış, “amaçlı örnekleme yöntemi” ile “veri doygunluğuna ulaşma yöntemi” benimsenmiştir. Bu amaçla veri toplama sürecinde araştırmacı tarafından hazırlanan ve 1 yorumlamacı 2 alan uzmanı öğretim üyesi tarafından düzenlenip onaylanan “yarı yapılandırılmış görüşme formu”ndan yararlanılmıştır. Görüşmeler 03.03.2021-05.12.2021 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Kayıt cihazları ile kayıt altına alınan verilerin analizinde Maxqda Analytics 20 programından yararlanılmıştır. Görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda 21 kod ve alt kod ortaya çıkmıştır. Bu kodlar “Rekresyon Algısı”, “Kurumların Amacı”, “Rekreasyon Alanının Mevcut Durumu”, “Rekreasyon Politikaları” ve Türkiye’de Rekreasyonun Geleceği” olmak üzere toplam 5 tema altında toplandığı saptanmıştır.

Rekreasyon alanının bugünü ve geleceğinin nasıl desteklenebileceği, sistem içerisindeki aktörlerin alana yönelik algıları, mevcut sistemi değerlendirmeleri, politikaları değerlendirmeleri sonucunda ortaya çıkan bu 5 boyut alan araştırmacıları, yönetim erkleri ve politika yapıcılar tarafından incelendiğinde, alana katkı yapacak mevcut temalar perspektifinde spesifik sonuçlar bulabilecekleri söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Politika, Rekreasyon, Serbest Zaman, Yönetim

SUMMARY

REPUBLIC OF TURKEY
SELÇUK UNIVERSITY
HEALTH SCIENCES INSTITUTE

Examination of Opinion to Recreation Policies Who Working as Education and Practise Authorities in Sports Management

Nazlı Deniz ÖZ
Department of Sport Management

PhD THESIS / KONYA-2022

The aim of this study is to examine the perceptions, current situation and policies of the personnel working in sports management levels and higher education institutions providing sports education, and to present suggestions through the participants. This research was carried out using the phenomenology approach, one of the qualitative research methods. The study was carried out on a voluntary basis in an environment where individuals would feel comfortable and online due to pandemic conditions. In the research, the experiences of the individuals in the current system were taken into consideration as the sampling method, and the "purposive sampling method" and "data saturation method" were adopted. For this purpose, "semi-structured interview form" prepared by the researcher and prepared and approved by 1 interpreter and 2 field experts during the data collection process was used. The interviews were held between 03.03.2021 and 05.12.2021. Maxqda Analytics 20 program was used in the analysis of the data recorded with the recording devices. As a result of the analysis of the data obtained from the interviews, 21 codes and sub-codes emerged. It has been determined that these codes are grouped under 5 themes in total: "Perception of Recreation", "Purpose of Institutions", "Current Situation of Recreation Area", "Recreation Policies" and "The Future of Recreation in Turkey".

It can be said that when these 5 dimensions, which emerge as a result of how the present and future of the recreation area can be supported, the perceptions of the actors in the system, the evaluations of the current system and the policies, are examined by field researchers, management powers and policy makers, they can find specific results that will contribute to the field.

Keywords: Education, Policy, Recreation, Leisure, Management

1. GİRİŞ

Politika TDK sözlüğüne göre “Devletin etkinliklerini amaç, yöntem ve içerik olarak düzenleme ve gerçekleştirme esaslarının bütünü, siyaset, siyasa.” (Erişim 2021a) olarak tanımlanmıştır. Bireysel algılama açısından bakılacak olursa bir konu, olgu veya düzenin yürütülmesinde yol ve yöntemleri ifade eder. Nitekim Cumhuriyet döneminin en etkili politikası olan “yurtta sulh, cihanda sulh” ülkemizin bu günlere birlikle gelmesini desteklemiştir. Ancak bir mottodan öte çeşitlenen, ülkenin her alanına düzen ve eşitlik getirmesi gereken politikaların uygulanabilirliği ve denetimi her zaman tartışma konusu olmuştur (Özdemirci 2014, Akseki 2014). Politika yapıcılarının ideoloji ve perspektifleri her dönemde büyük önem arz etmiştir. Büyük kitlelerin temsiliyetine talip olan politikacıların alan hâkimiyetleri, yeterlilikleri, süreklilik temelli kaygıları, her alana nüfuz etme ve kitleleri inandırmada etkili olmuştur. Yine büyük bir kitlenin ihtiyaçlarını ifade eden “boş zaman” ve “rekreasyon” kavramı politika belgelerinde mütevazî miktarda kullanılmış, toplumun alışkanlık olarak benimsemesi amaçlanmış ancak kavramsal bir olgu olarak öne çıkarılamamıştır. İsmi rekreasyon olmasa da toplumun yararlandığı bir çok boş zaman değerlendirme amaçlı etkinlik ve faaliyetlerin çatısını rekreasyon oluşturmaktadır. Bu çatı altında kendimizi yenilemek, günlük hayatın stresinden uzaklaşmak ve çeşitli kazanımların desteklendiği tüm herşeyi sayabiliriz.

Gelişmiş toplumların, toplumda her bir bireye verdiği önemin bir göstergesi olarak kabul edilen rekreasyon ihtiyacı, trans disiplinler uygulamalar ve politikalar ile desteklenmektedir (Rosenfield 1992). Sağlık, sosyal ve ekonomik politikaların içerisinde yer alan bu kavram ve uygulamalar yolu ile bireyden topluma refah düzeyinin artması ve tüm sermaye araçlarının (psikolojik, sosyal vs.) değer kazanması politika yapıcılarının en temel vizyonlarını oluşturmaktadır.

Geçmişten günümüze tüm anayasal düzenlemelerin toplumsal uyum ve sağlıklı toplum tarafından ele alınan uygulamaları incelediğimizde spor yoluyla amaçlanan birçok vizyon olduğunu görmekteyiz. Bu vizyonların politika belgesine dökümü ve uzun dönem dönütlerini görüp raporlayabilmek değişen yönetimler sebebiyle çok zor olabilmektedir. Ancak cumhuriyetin kuruluşundan beri siyasilerin spor ve egzersizin topluma ve bireye faydalarını anlatan demeçlerin varlığını görmekteyiz. Savaştan ve

yokluktan çıkmış kalkınmayı amaçlayan genç bir devlette bile ismi rekreasyon olarak geçmese de amatör spor, egzersiz, kültür ve sanat faaliyetlerine yönelik işaretleri, bu yolla bireylerin psikolojik ve sosyal iyileşmelerini sağlayacağına yönelik öngörüler ve bu konuyu sık sık dile getirmeleri müthiş bir vizyonerlik örneğidir. Sadece demeçler ile kalınmaması, Mustafa Kemal'in yüzme ve kürek egzersizlerini gerçekleştirirken verdiği pozlar, İsmet İnönü'nün bedensel uygunluğu izin verdiğince at binme egzersizini yapması ve bedeni sağlığı izin vermediğinde pasif olarak izlemeye geçmesi, Celal Bayar'ın "Sarıklılar" olarak bilinen aşırı muhafazakârlar karşısında Altay spor kulübünü fiilen kurdurması ve desteklemesi gibi halka örnekler teşkil eden ve özendiren uygulamaları da oluşturmuştur.

Günümüzde gelişen teknoloji, sosyal medya, bilgiye ulaşım kolaylığı, çeşitlilik ve farkındalık düzeyleri göz önüne alındığında çok daha bilinçli, sağlıklı ve aktif bir toplum beklentisi oluşmaktadır. Ancak ulusal ve uluslararası yapılan tüm araştırmalar ülkemizde rekreatif aktiviteye katılımında birçok engeli tariflemektedir. Daha da acısı bilgi çağı diye adlandırılan dönemde "bilgi eksikliği" gibi bir parametre yüzünden insanların bireysel ve sosyal olarak gelişme imkanı sunan aktif veya pasif faaliyetlerden uzak kalmasıdır. Tüm gelişmeler ve bu eksikliklerin ters kolere çalışması doğru yönlendirilmeyen bir toplumu işaret etmektedir.

Kültürel yapı birçok olguyu şekillendirmede önem arz eder. Bu rekreasyon için de geçerlidir. Amerika Birleşik Devletlerinin Boston şehrinde rekreasyon faaliyeti kültürel yoğunlukta olabiliyorken, Los Angeles'ta eğlence odaklı tariflenebilir. Çok kültürlülük Türk coğrafyasının en temel özelliklerindendir. Bu rekreasyonun bölgesel olarak farklılık gösterebileceğini ve gelenek-görenek, alışkanlıklar ve aile yapısı gibi faktörlerden kolayca etkilenebileceği anlamına da gelmektedir. Doğal olarak ülkemizde, birey kendi kültüründe görmeyi beklediği, tanıdık ve kabul gören etkinlikleri daha çabuk benimseyecek ve sürdürebilecektir.

Daha önce de bahsedildiği gibi değişen hükümet düzenlerinde spor kültürü gibi köklenmesi gereken bir alışkanlığın gelişmesinde alınan yolu belirlemek zordur. Günümüzde ismi rekreasyon şemsiyesi altında anılmasa da toplumumuzun birçok rekreasyon alışkanlığı vardır. Buna yönelik bireysel farkındalık düzeylerinin her geçen gün arttığı düşünülmektedir. Yerel yönetimlerin "rekreasyon parkları" girişimleri

kavramsal manada işe yarayabilecek bir gelişmedir. Ancak bu “rekreasyon parkları”nın niteliksel olanakları ve hizmetlerinin fizibilite çalışmaları ile desteklenmesi, uygulama alanlarının uzmanlar tarafından yönetilmesi sürekliliği destekleyecek, amaca uygunluk sağlayacaktır. Diğer taraftansa rekreasyon farkındalığının oluşmasında ve yaygınlaşmasında asıl sorumluluk alması gereken taraf politika yapıcılarıdır. Her ne kadar tesisleşme ve sürdürülebilir başarı amacı güderek amatör sporlara veya rekreatif etkinliğe şans veriliyor olsa da verimlilik ve geleceğe yatırım olarak görülmesi gereken taraftadır.

Bu çalışmanın amacı, rekreatif etkinliklerin planlanması, uygulanması ve sonuçlandırılması için uzman kadro yetiştiren eğitim erklerinin ve devlet politikaları ile rekreatif etkinlikleri düzenleyen, denetleyen ve kitlelere yayan yönetim erkinin mevcut rekreasyon politikalarına ilişkin görüşlerini belirlemek, hali hazırdaki uygulamaları değerlendirmek ve önerileri sunmaktır.

1.1. REKREASYON

Rekreasyon ve rekreatif etkinlik kavramı dönemimizin en çok uygulanan, en çok isimlendirilen ve en göz ardı edilebilen paradigma olarak değerlendirilebilir. Tarihi geçmişimizde bu kadar zengin rekreatif çeşitliliğe sahipken, kavramın içini dolduramamamız ve kültürümüzde yerleştiremememiz hiç şüphesiz temsil gücü verilen erklerin gerekli mecralarda yeteri kadar önem vermeyişinden ileri gelmektedir.

Rekreasyon kişinin ihtiyaçlarından doğan bir kavramdır. En başta uzun saatler çalışmanın yıpratıcılığından kurtulmak ve kendini yenilemek amacıyla, dönemsel bazda bir düşünce veya eylemi eleştirmek için, sonrasında ise boş zaman kavramının içerisinde doğabilecek olumsuzluklardan korunmak amacıyla bu zaman diliminde aktif ve verimli olabilmek amacıyla olarak ve daha da değerini açmamız gerekirse bireyin toplumda ait olduğu, söz sahibi olabileceği ve ortak amaç güdebileceği sosyal ortamı sağlaması sebebiyle sürekli bir ihtiyaca ve sosyolojik uyuma hizmet etmiş bir kavramdır. Modern dünyada ise tarihsel gelişimi çerçevesinde yukarıda bahsedilen rekreasyona katılım sağlama sebeplerinin hepsi, herkesin ihtiyacını ve amaçlarını tariflemektedir. Rekreasyon, Latince create (yaratmak) kelimesinden gelir. On dördüncü yüzyılda "hoş bir uğraşla tazelenme" ve on beşinci yüzyılda "iyi ya da sağlıklı bir duruma geri getirme" anlamına geldiği anlaşılmaktadır. Kavramın çeşitli tanımları, bir amaca yönelik amaçlı bir çabayı, bir şeyin yapılması veya bir şeyin yapılmasında istihdam edildiğini öne sürer (Erişim 2021b).

Rekreasyon, Aristo tarafından “ herhangi bir amaç gütmeksizin, yapmak için yapılan etkinlik” (Kraus 1971; Ardahan ve ark 2016), Baud-Bovy ve Lawson(1988) tarafından “serbest zamanlarda meşgul olunan uğraşlar” olarak, Karaküçük (2005) “bireylerin veya grupların serbest zamanlarında gönüllü olarak katıldıkları dinlendirici ve eğlendirici aktiviteler” olarak tanımlanmıştır. Mull ve arkadaşları (2005) ise rekreasyonu “rekreatif etkinliğe katılımdan beklenen çıktılarının ve seçeneklerin bireye bırakıldığı bir serbest zaman deneyimidir” olarak tanımlamıştır. Avustralya sağlık, beden eğitimi ve rekreasyon konseyi “Boş zaman aktiviteleri, normalde zorunlu olmayan zaman ve istekli iyimserlik ile karakterize edilen bir zihin durumudur. Kapsamlı aktivite içerebilir veya hiç aktivite içermeyebilir. Anahtar bileşen, kişinin

çevresindeki unsurlarla barışçıl ve üretken bir birlikte yaşamayı teşvik eden bir tutumdur” olarak tanımlamış, Brightbill (1960) pek çok açıdan ele alarak rekreasyonu, “Serbest zaman, boş zaman veya dinlenmekte veya seçtiğimiz şeyi yapmakta özgür olduğumuz özgür zamanın (unoccupied) bir bloğudur. Boş zaman, varoluş için gerekli olanın, biyolojik olarak, hayatta kalmak (yani yemek, uyumak, elimine etmek, ilaç vermek vb.) işte olduğu gibi geçimini sağlamak, ya da okuldaki gibi bir yaşam kurmaya hazırlanmak ya da kendimiz yapmazsak yapılmasını istediklerimiz için ödeme yapmak. Boş zaman, zorlama duygularımızın asgari düzeyde olması gereken zamandır.” şeklinde ifade etmiştir. Cushman ve Laidler (1990) rekreasyonu, “Boş zaman öncelikle bir durum olarak kabul edilir, bazen bir varlık durumu, bir zihin tutumu veya bir deneyim kalitesi olarak adlandırılır. Bireyin algılanan hareket özgürlüğü ile ayırt edilir ve zorunluluk tarafından dayatılan koşullardan bağımsızdır. Zevk verici olduğu varsayılır ve beklenen belirli faydalar nedeniyle çekici gelse de, doğası gereği motive edilir: kendi içinde bir amaçtır ve oluşturduğu iyilik hali değerlidir.” diyerek pragmatik bir bakış açısıyla ele almıştır. En temel ve genel tanım Yukic (1970) tarafından “Rekreasyon, bireyin boş zamanlarında, öncelikle kendi tatmini için kişisel bir istek veya arzuyu karşılamak için seçtiği bir eylem veya deneyimdir.” Şeklinde ifade edilmiştir. Ardahan ve arkadaşları (2016) yapılan tüm bu tanımların ortak özelliklerini değerlendirerek, “rekreasyon, insanların serbest zamanlarında özgür iradeleri ile yalnız veya grupla zevk alarak yapabildikleri ve bunun sonucunda eğlendikleri, dinlendikleri, bedenlen ve ruhen bir tazelenme, yenilenme hissettikleri ve haz elde ettikleri etkinlikler toplamı” olarak tanımlamışlardır. Kelly (1987) rekreasyon ve boş zaman sosyolojisini temel aldığı çalışmasında “...O halde boş zaman, tanımlanabilen ve analiz edilebilen çeşitli bileşenlerle deneyimdir. Bununla birlikte, her boş zaman deneyimi aynı zamanda aşağıdaki unsurlarla yeni bir yaratımdır:

- Boş zaman karardır, bir eylem olduğu kadar bir durumdur. Karar, fenomenin dışında değil, doğasının ayrılmaz bir parçasıdır.

- Boş zaman yaratmadır, karar ve eylemin bir ürünüdür.

- Boş zaman, sabit olmayan, kendi zaman ve mekânında gelişen ve yaratılan bir süreçtir.

- Boş zaman, sürekli yeni bir bağlamda konumlandırılır ve inşa edilir.
- Boş zaman, anlamının bir dış kaynaktan alınmak yerine her zaman kendi durumunda yeniden türetilmesi anlamında üretimdir.
- Boş zaman, tarihi, duygusu, yorumu, epizodik gelişimi ve telosu ile bütün ve karmaşık bir eylemdir.” şeklinde ifade ederek ayrıntılı bir çerçeve çizmiştir.

Rekreasyon tanımlanırken boş zaman kavramının çok önemli bir yer tuttuğunu görmekteyiz. Boş zaman, serbest zaman ve özgür zaman kavramları benzer nicelikler taşısa da, zamanın nitelikli kullanımı açısından birbirinden ayrılmaktadır. Karl Marx kavram repertuarında boş zaman (leisure time), kullanılabilir zaman (disposable time) ve serbest zaman (free time) şeklinde 3 farklı toplumsal zaman türü tanımlamıştır (Marx 2008). Kullanılan dönemde boş zaman burjuvazi grupta kişiselleşmiştir. Bu görüşle emekçi sınıfı boş zamandan dışlanır ve üretimle ilişkisi boş zamanı negatif hale getirir. Bu bağlamda özgür zamanın (iş dışındaki tüm zaman olarak öngörülür) içerisindeki tüm kullanılabilir zamanları üretime endeksler ve el konulabilir mantığına bürür. Serbest zaman ise herkeste kişiselleştirilir (Marx 2013). Bir başka ifade ile herkesten ve hiç kimseden uzantı beklemeksizin haktır (Çalcı 2020). “Herkesin hakkı olan zaman” felsefesinde değerlendirildiğinde serbest zaman kavramının rekreasyon ile ilişkisinin sempatikleşmesi, ortak çevrede kullanılmasının nedeni kavramın proleterin hakkını da vermesidir.

Boş zaman ve rekreasyon, hem iç hem de dış mekanlarda, ev içinde ve çevresinde, kentsel çevrede, kırsal alanlarda bir dizi hizmet ve tesis aracılığıyla mümkün kılınmaktadır. Bireylerin, ailelerin, grupların, kulüplerin, toplulukların ve işletmelerin çeşitli ihtiyaç ve taleplerini karşılamak için kamu, kurumsal, gönüllü ve ticari sektörler tarafından bir dizi hizmet ve program sağlanmaktadır. Rekreatif talep ve tesisler (Godbey 2005) izleyen şekilde sıralanmıştır;

Ev içi: Sosyal rekreasyon, eğlence, hobiler ve eğlenceler için kaynaklar ve ekipman.

Açık hava tesisleri: Bahçeler ve açık alanlar, araziler, oyun alanları ve spor alanları. Eğlence, sanat, müzik, drama, edebi faaliyetler, eğitim, spor ve fiziksel dinlenme tesisleri.

Genel ve özel tesisler: Salonlar ve toplantı merkezleri, kütüphaneler, tiyatrolar, müzeler, spor ve eğlence merkezleri, yüzme havuzları, toplum merkezleri, eğlence merkezleri, barlar, kulüpler, sinemalar, konser salonları, stüdyolar ve sanat ve zanaat atölyeleri.

Kırsal alanda rekreasyon: İyi yol ağları, haritalar ve tabelalar, mola noktaları, manzara izleme noktaları, piknik alanları, otopark, kamp ve karavan alanları, temiz plajlar ve göller, su rekreasyon alanları, yürüyüş yolları, patikalar, doğa koruma alanları ve benzeri

Turizm: Turist Danışma Merkezleri, seyahat acenteleri, ziyaretçi atraksiyonları, ucuz demiryolu ve uçak ücretleri, oteller ve konaklama.

Bununla birlikte, talepler sadece tesisler sağlayarak değil, aynı zamanda hizmetler, yönetim politikası ve verimli ve etkili yönetim eylemi yoluyla insanları bu tesisleri kullanmaya ve bunlardan yararlanmaya çekmekle karşılanır. Günümüzde boş zaman için eskisinden çok daha fazla sayıda kaynak mevcuttur. Bunlarla birlikte daha büyük fırsatlar ve daha büyük problemler, yakalanması gereken fırsatlar ve boş zaman profesyonellerinin çözmeye yardım etmesi gereken problemler gelir.

1.1.1. Rekreasyonun Tarihçesi

Antik kültürlerden kalan eserlerin, rekreasyonu ifade ediş biçimi olarak kullandıkları görülmektedir. Yazıtlarda, mağara resimlerinde veya gündelik eşyaların üzerine resmedilen ve tasvirlenen etkinlikler rekreasyon kavramının her çağda ve toplulukta uygulandığını ispatlamaktadır (Chippendale ve Taçon 1998). İnsanların geride bıraktıklarından ne yapmış olabileceklerinden çıkarım yapabilmemiz kolaylaşmaktadır. Eski Yunanlılar ve Romalılar zamanında, uygarlığın, bilginin, yazı dilinin, mimarinin ve sanatın gelişimi, dünya rekreasyon tarihi konusunda çok daha net bir tabloya sahip olmamızı sağlamıştır.

Resim.1 M.Ö 6. Yüzyılda mezar duvarına resmedilen efsanevi kahramanların onuruna düzenlenen cenaze oyunları

İnsanlık tarihinin her döneminde toplumlar, göçebe veya yerleşik olması farketmeksizin kendilerine rekreatif alanlar ve faaliyetler üretmişlerdir (Özcan 2009). Göçebelik kültürler arası alışkanlıkların geçişinde önemli bir rol oynamıştır. Aynı şekilde savaşlar, ticaret ve keşiflerin bir gelenek veya faaliyet türünün tanıtılmasında ve yaygınlaşmasında büyük bir role sahiptir. Antik Mısırdaki tören ve dini seremoni amacıyla halkın katılım sağladığı ve ilgiyle takip ettiği rekreatif faaliyetlere rastlamak mümkündür (McLean ve ark 2008). Ayrıca tüm rekreatif faaliyetlerin ortaya çıkmasını güdüleyen temel dürtünün fizyolojik ihtiyaçlar olduğunu görmekteyiz. Beslenme ve hayatta kalma amaçlı avlanma ve savaşma becerilerinin geliştirilmesi için çocuk yaşlardan itibaren verilen eğitimler ile gelişen birey, yeteneklerini dini törenlerde, oyunlarda ve hakemli yarışlarda da göstermiştir (Brier ve Hobbs 1999).

Antik Yunan dönemine kadar süren bu faaliyetler, mutlak bir dönüşüm gerçekleştirmiştir. Antik Yunan kültürel ve felsefi yönü kuvvetlendirmiştir. Antik Yunan halkı eğitim, sanat ve spor alanlarına büyük bir merakla ilgi duymuşlardır. Rekreatif kültürünü yaymada çocuklara işlenen zarif yaşam ve gönüllü olarak seçtikleri ve zevk aldıkları faaliyetlere katılma bilinci uzun dönemde etkilerini göstermiştir. Antik Yunan halkının rekreatif ve boş zaman olgusuna önem verdiğini gösteren bir başka kanıt ise Kral Zeus adına düzenlenmeye başlayan ve günümüzde de süregelen “Olimpiyat Oyunları”dır. Bu gelişme ile beraber sadece kendi kültürlerinde

değil çevre kültürlerinde etkilendiği, 4 yılda 1 savaşı bile geçici olarak durduracak büyük bir organizasyon yaratılmış, şehirler binlerce kişinin aktif ve pasif katılımına açılmıştır. Sportif etkinlikler bu dönemde gündelik hayatın vazgeçilmez bir parçası olarak değerlendirilmiştir. Toplumu bir araya getiren tüm törenlerde (düğün, cenaze,savaş vb.) sanat, spor ve gösteri etkinlikleri ritüel haline getirilmiştir (McLean ve ark 2008).

Antik Roma ise, zaman zaman insani boyutları aşan etkinlikler ile (gladyatör savaşları, insan-hayvan dövüşleri) öne çıksa da, ihtiyacı ve bu gösterileri resmileştiren toplumlardandır. Yöneticiler sıradan halkın 50 olan tatil günlerini 175 güne çıkartarak, 101 gün teatral etkinliklere, 64 gün savaş arabası yarışlarına ve on günü gladyatör savaşlarına tahsis etmiştir (Cordes ve İbrahim 2003, Meijer 2008).

Hristiyan ve Yahudi rekreasyon alışkanlık ve tarihinin benzer olduğunu söyleyebiliriz. Hititlerde de savaş, dini tören ve ziyafet, Hindistan'da dini törenler, İran'da spor gösterileri ve ege denizi çevresindeki uygarlıklar ile yarışmalar ile felsefe, bilim ve sanat uğraşları rekreatif etkinlik olarak göze çarpmaktadır (Ardahan ve ark 2015).

Karanlık çağda Avrupa'da mizahi amaçlı yapılan sanatsal üretimlerin yöneticileri ve ruhani grupları vurması sebebiyle rekreasyonun da olumsuz yönde etkilendiği, yasakların insanları özgür düşünceden, fiili özgürlükten uzaklaştırması rekreatif hayatı da olumsuz etkilemiştir. Bu dönemde tiyatrolar sadece kilise ve din adamlarının görüşleri doğrultusunda etkinlikler yapmış, üretilen edebi eserler dini gerekçe ve yükümlülükleri betimlemiş, bir bakıma dini sömürüler ile halkı sindirme politikası bu etkinlikler üzerinden yürütülmüştür.

Sanayi devriminden günümüze değin sürmekte olan gelişmeler ile rekreasyon ihtiyacının katlanarak öne çıktığı söylenebilir. Hem sosyal bir varlık olan insan çalışma ve sorumlulukları dışında kalan zamanı kendisi ve çevresi için verimli ve etkili hale getirmeyi amaçlamış, hem de toplum bilimcilerin gözünden endüstrileşmenin getirdiği çalışma saatlerindeki düşüş ile bireylerin toplum içerisinde anti-sosyal davranışlara yönelmemesi için, zamanı doğru kullanma, kamusal alanlarda bireylerin ihtiyaçlarına yönelik etkinlikler ile sosyalleşme ve kendini ifade etmelerini sağlamak gibi amaçlar

öne çıkmıştır. Ama asıl rekreatif etkinliklerin zenginleşmesi ve yaygınlaşması 2. Dünya Savaşı sonrası olmuştur (Müderrişoğlu 2004).

Müslüman toplumlar için ise, rekreasyon ve dini etkinlikler direkt bağlantılıdır. İslamiyeti benimsemiş toplumlarda serbest zamanları değerlendirmenin en iyi yolu aile ile vakit geçirmek, dini ve geleneksel görevleri yerine getirmek olarak görülmüştür (Martin ve Mason 2003). Nitekim hac ibadeti geçmişten günümüze milyonlarca insanı tek amaç için bir araya getiren sayılı inanç turizm hareketlerinden olmayı sürdürmektedir. İslam'da rekreasyon dini değerler ve düzenlemelerle sınırlandırılmıştır. Al-Fadel (2002), bu nedenle, belirli değerleri kazanmak, kişilik geliştirmek, zevk ve tatmin elde etmek için boş zamanlarında kendi iç motivasyonlarına göre gerçekleştirilen tüm yapıcı, sosyal ve dini açıdan kabul edilebilir faaliyetleri rekreasyon olarak tanımlamıştır.

İnsan kişiliği, büyümesi, tazeliği ve canlılığı için içgüdüsel olarak dinlenmeye ihtiyaç duyar. Kur'an-ı Kerim'de insanın hazzı duyduğu ihtiyacı gösteren, ancak ahireti pahasına olmayan bazı ayetler vardır: " Allah'ın sana verdiğinden âhiret yurdu kazanmaya bak ve dünyadan nasibini unutma! Allah sana ihsan ettiği gibi, sen de insanlara ihsanda bulun. " (Kasas, 77). Aynı şekilde Hz Muhammed (S.A.V) şöyle buyurmuştur: "Sen, Rabbine bir hak, kendine bir hak, ailene bir hak borçlusun; öyleyse herkese hakkını vermelisin" (Al Bukhari 2001). Peygamber'in arkadaşı, bu hidayeti peygamberden anlamıştır. Bu nedenle İmam Ali bin Ebi Talib bir keresinde şöyle buyurmuştur: "Kalpleriniz için rızık arayın ve hikmetli eğlenceler arayın çünkü onlar (kalbleriniz) bedenleriniz gibi sıkılır" (Al-Baghawi 1983) AlKhalil Bin Ahmed Al-Farahidi, insanları şaka yaptığı için eleştirildiğinde, insanların şaka yapmadıkları veya şaka yapamadıkları sürece hapsedildiklerini söylemiştir (Al-Ghazzi 1977). Rekreasyonu düzenlemek için bazı kurallar koymuş, ayrıca rekreasyonu yüksek düzeyde psikolojik, sosyal ve hakkaniyetli bir uyum gösterecek koşullar oluşturmuştur. Böylece rekreasyon iki ana kategoriye ayrılmıştır. Dini olarak izin verilen ve verilmeyen rekreasyon türleri halen bazı muhafazakar toplumlarda etkisini sürdürmektedir. Örneğin izin verilen (helal) rekreasyon etkinliklerine aile ile eğlenmek, cirit atmak, at tımar etmek, yüzmek, güzel yerlerde dolaşmak gibi örnekler sayılabilir. İzin verilmeyen (haram) rekreasyon etkinlikleri ise, vücutta çıplaklık

barındıran, diğer dinlere özendiren, karışık (kız-erkek/kadın-erkek birlikte), yaratandan uzaklaştırarak yapılan etkinliklerin tümü sayılabilir.

Türk toplumu Anadolu topraklarına gelmeden önce kadın ve erkeğin eşit derecede üretim ve sosyal hayatta rol oynadığı görülmektedir. Ancak 11. Yy'da Türklerin İslamiyeti kabulü sonrasında sosyal hayatın kökten bir değişikliğe uğradığı gözlenmiştir. Dinin etkisiyle kadın ve erkeğin sosyal hayatları ve rekreasyon alışkanlıkları ayrılmıştır. Erkekler iş sonrası ev dışı ve eğlenceli aktivitelere katılabilirken, kadının ev içi oya, nakış hikaye anlatma, mevlüt gibi rekreatif etkinliklere yöneldiğini görülmektedir (Karaküçük 1999).

1.1.2. Rekreasyonun Fonksiyonları

Dumazedier (1968)'in boş zaman sosyolojisini ele aldığı kitabındaki tanım ve işlevleri üzerine kurulan ve alıntılanan çalışmalar rekreasyonun fonksiyonlarını tanımlamada en temel kaynak olmuştur. Kendi içerisinde geliştirilen tanımlar, anti hipotezler ve tartışmalar ile temel boyutlar kronolojik olarak aşağıdaki şekilde şekillenmiştir;

- Dumanzedier (1960), rekreasyon, bireyin kendi özgür iradesiyle katılım sağlayabileceği bir dizi aktivite ve uğraştan oluşur. Dinlenmek, kendini eğlendirmek, dolaylı olarak bilgi ve becerilerini geliştirmek ve mesleki, ailevi ve sosyal görevlerini yerine getirerek toplum yaşamına gönüllü katılımını arttırmak temelinden oluşur,
- Dumanzedier (1962), rekreasyon nerede ve nasıl yapılırsa yapılsın özgürlük ve zevktir. İşlevleri ise rahatlama, eğlence ve kişisel gelişimdir,
- Dumanzedier (1967), rekreasyon-iş, aile ve toplum yükümlülükleri dışında-bireyin istediği zaman rahatlamak, eğlenmek veya oyalanmak ve bilgisini ve kendiliğinden toplumsal katılımını genişletmek için özgür bir şekilde yaratıcı kapasitesini kullanabilmesidir.

Dumazedier'in tanım ve yaklaşımları akademik çevreler ve otoriteler tarafından “açıkça yetersiz” olarak değerlendirilmiştir. Bunun üzerine tanımın detaylandırılması gerektiği, rekreasyon ve “toplumsal yaşamdaki etkisi” ve “bir bütün olarak toplum ve rekreasyon” ilişkilerinin sistematik ve toplumsal gelişimi amaçlayan eylem araştırmaları ile kültürel boş zaman ve rekreasyon bilincinin değerlendirilmesi gerektiği öngörülmüştür (Dumanzedier 1960). Otoriteler Dumanzedier'in tanımlarını ve fonksiyon öngörülerini deneyimlerden uzak olarak değerlendirmişlerdir. Bunun temel sebebi rekreasyonun boş zaman içerisinde yapılabilecek tüm etkinlikleri kapsamasıdır. Burada “dolaylı” olarak aktarılan ancak orijinal metinde “disinterest” (ilgisiz) ve eğlence olarak aktarılan “diversion” (sapma, oyalanma) olarak geçen ifadelerin negatif yönleri ve son olarak bilgi ve becerinin gelişiminin net ortaya konmamasıdır. Rekreatif etkinliklerde gönüllülük esası ve meslekten ayrılmışlık ön plandadır. Mesleki kısımda değerlendirdiğimiz boş zamanın yaratıcı kapasitenin özgürce kullanılmasını içermediği savunulmaktadır. Klasik bağlamda değerlendirilen işyeri dışında kalan zaman ve aktivite olarak sunmak, çalışmayan, emekli, çocuk veya dezavantajlı bireylerin gelişimini ve yenilenmesinin göz ardı edildiği bir savunudur (Karaküçük ve Akgül 2016). Kısaca ayrımların net yapılmaması ve genellemelerin kafa karışıklığına yol açması durumu söz konusudur ve antitezler üretmeye açık hale getirmektedir (Veal 2019).

Kaplan (1975), boş zamanın niteliği ve içeriğini, “Boş zaman 'iş dışı'dır. Diğer bir deyişle, boş zaman maddi kazanım değildir, sosyal beklentileri karşılaması için gerekli değildir ve statü veya hayatta kalmak için gerekli değildir. Ancak, tüm çalışma dışı işler de boş zaman olarak kabul edilmez. Teorisyenler, ne kadar iş dışı çalışmanın boş zaman olarak tanımlanması gerektiği konusunda hemfikir olmasa da ortak paydanın ortaya konması için çaba sarf edilmelidir” şeklinde ifade etmiştir. Young ve Willmott (1973) statü ile boş zaman değerlendirme ilişkisini birçok değişkene göre sorgulamışlardır. Ortaya çıkan tabloda statünün, statü sahibi cinsiyetin ve ilişkili tüm değişkenlerin boş zaman katılımında direkt etkili olduğu savunulmuştur. Statü sahibi kişilerin boş zaman taleplerinin daha yüksek olduğu savunulmaktadır ve regülasyonların kapsayıcılığı ile düzenlenmesi gerektiği önerilmiştir. Boş zaman aktiviteleri olarak genellenen rekreatif etkinliklerin Kaplan'ın tanımı, Young ve Willmott'un (1973) iddalarından çok daha fazlasını içerdiği düşünülür. Boş zamanın temel unsurları, yorumlayacağımız şekliyle,

- (a) ekonomik bir işlev olarak 'çalışmanın' bir antitezidir,
- (b) hoş bir beklenti ve hatırlamadır,
- (c) minimum gönüllü olmayan sosyal rol yükümlülükleridir,
- (d) psikolojik bir özgürlük algısı,
- (e) kültürün değerleriyle yakın bir ilişki,
- (f) ilgisizlik ve ağırlığı olmayan önemsizlikten atfedilen öneme kadar tüm bir aralığın dahil edilmesi ve
- (g) çoğu zaman oyun unsuru ile karakterize edilen bir aktivitedir. Boş zaman, tek başına bunlardan hiçbiri değil, şu ya da bu şekilde süreçlerin tümünde hep birlikte.

1.1.3. Rekreasyonun Yararları

Rekreasyon bilinci ve rekreatif etkinliğe katılımın bireyin kendini bulma ve gerçekleştirme sürecinde kilit rol üstlenen bir yapıyı tarif ettiği birçok araştırma ile kanıtlanmıştır. Küçük yaşlardan itibaren rekreasyon kültürü ile büyüyen çocukların daha sosyal ve girişimci özelliklere sahip olduğu, akademik başarılarının anlamlı şekilde etkilendiği düşünülmektedir. Bunun yanı sıra bireyi kişisel sosyal ve fiziksel özelliklerini aktiviteler vasıtası ile geliştirdiği düşünülmektedir.

Rekreatif etkinliğe doğan ihtiyacın birincil özelliği bireysel ve toplumsal faydalarıdır. Bu faydaları izleyen şekilde kategorize etmek mümkündür;

Fiziksel yararlar: Teknolojinin gelişimi ile beraber bireylerin artan boş zamanı ve bağlı gelişen hareketsizliğin global düzenin en büyük problemlerinden olmaya devam etmektedir. Hareketsizlikten doğan kalp-damar hastalıkları, kemik-omurga deformasyonları, obezite gibi problemler günümüzün sağlık harcamalarında en üstlerde yer alan hastalıklar olarak geçmektedir. Fiziksel hareketsizliğin neticeleri direk olarak sağlığa yapılan harcamalar olarak kalmayıp aynı anda artan rahatsızlık sonucu talep edilen izin, çalışma hayatına vurulan engeller ve erken ölümler nedeniyle doğrudan olmayan çok yüksek maddi ve manevi değer kayıplarına neden olabilmektedir. Nüfusun yarısının yetersiz aktivite gerçekleştiren 10 milyonluk bir nüfus için toplam maliyeti yıllık 910 milyon Euro olarak hesaplanmaktadır (DSÖ

2016). Hastalıklar için fiziksel hareketsizlik öncül bir riskli faktör haline konumundadır. WHO Avrupa Bölgesinde her yıl 1 milyon ölüm ki bu oran toplam ölüm oranının %10'una denk gelmektedir ayrıca sakatlık sebepli 8.7 milyon hayat yılı kaybı da fiziksel hareketsizlikle ilişkilendirilebilir. Tip2 diyabet çeşidinin %7'si, koroner kalp rahatsızlıklarının %5'i, göğüs kanserinin %9'u ve kolon kanserinin %10'unun nedeninin inaktivite olduğu tahmin edilmektedir (Lee ve ark. 2012). 2016 yılı WHO (Dünya Sağlık Örgütü) tarafından yapılan araştırmaya göre dünyada iki milyar insan aşırı kilolu sınıfta ve 650 milyon insan obez sınıfta yer almaktadır. Artan bir eğri ile seyir gösteren bu durum beraberinde pek çok kronik hastalığı da getirmektedir. Kalp-damar rahatsızlıklarından, hipertansiyon, meme ve kolon kanseri, Tip 2 diyabet gibi rahatsızlıkların inaktivite temelli olduğu çalışmalarla desteklenmektedir. Bunun yanında inaktivitenin psikolojik, sosyolojik ve kişisel etkileri de çok önemli bir yer tutmaktadır. Yaşamın erken yıllarından itibaren düzenli olarak yapılan fiziksel aktivite, kemik ve kas gelişimi ile birlikte motorik becerilerin gelişiminde de kritik önem taşımaktadır. Thorndike gibi davranışçı kuramcılardan Piaget gibi bilişsel kuramcılar ve gelişim psikologları fiziksel aktivitenin üzerinde durmuşlardır. Bu alanda yapılan çalışmalara dayanarak Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesinde de fiziksel aktivite yer almaktadır. Fiziksel aktivite ilerleyen yaşlarda kas gücünü muhafaza etmemize, kalp ve solunum sağlığınıza etki eder, kemiklerimizi güçlendirir. Sağlık, özgürlük, özgünlük gibi faktörlerin yanında sosyal katılımı arttırmaya da yardımcı olur.

Günlük yaşamda fiziksel aktivite, spor, egzersiz, beden eğitimi gibi kavramlar birbirinin yerine kullanılsa da fiziksel aktivitenin bazı temel farklılıklarla ayrıştırılması gerekmektedir. Bireyin sağlık için spor ve fiziksel aktivite kavramını bilmesi ve benimsemesinin uzun dönemde fiziksel yararları tartışılmazdır.

Psikolojik Yararları: Erken yaşlardan itibaren oluşturulan davranışsal kazanımlar ve bunlara bağlı olarak gerçekleşen alışkanlık davranışları fiziksel aktiviteyi etkilemektedir. Yapılan çalışmalara göre alışkanlıkların oluşumu çok kolay olabiliyorken bu alışkanlıkların kazanılmaya başlangıcındaki bilişsel engeller ve sürdürülmesindeki psikolojik faktörler önemli yer tutmaktadır. Karakter ve mizaç özellikleri ile bunlara paralel olarak gelişen sosyal çevre de fiziksel aktiviteyi etkilemektedir. Sosyal varlık olmanın özelliklerini kişiliği ile uyumlu hale getirebilen

bireyler fiziksel aktivite üzerinde odaklanmış bir yaşam sürebilirler. İnaktif yaşam tarzından uzak bir kişilik gelişimi ve buna bağlı sosyal ortam fiziksel aktiviteyi etkilemektedir.

Ruhsal ve Sosyal Sağlığımız Üzerinde Fiziksel Aktivite Etkileri

- Kişinin kendisini iyi hissetmesinin sağlanması ve mutluluk yaşatması,
- Depresif ve kaygılı kişilik bozukluğu riskinin azalması,
- Sağlıklı kaslar, kemikler ve eklemlerin birey üzerinde oluşturduğu olumlu etki ile beden imajı ve özgüvende artış görülmesi,
- Karşılıklı iletişimsel becerilerin gelişmesi,
- Psikolojik iyi oluş halinin gelişmesi ve stresle daha üst düzeyde başa çıkabilme becerisinin gelişmesi,
- Benlik saygısının artması,
- Bilişsel becerilerde iyileşmeler,
- Sosyal ilişkilerin gelişmesi,
- Yorgunluğun hissedilmesinde azalmalar (Erişim 2021c).

Sosyal yararları: Daha çok grup olarak gerçekleştirilen rekreatif faaliyetler, insanın sosyal ilişkiler kurmasında ve geliştirmesinde büyük rol oynar. Ortak zevkleri ve uğraşı olan insanlar, belirli rekreatif faaliyetlerde bir araya gelerek sosyalleşebilmektedirler (Karaküçük 2005, Ardahan ve ark 2016). Rekreatif faaliyetler yoluyla bireylerin kendilerini ifade etme , deneyimlerini paylaşma, yeni arkadaşlıklar kurma ve kişisel gelişimi sağlama gibi olumlu sonuçları vardır (Kılbaş 2004).

Sıklıkla bireyler aileleriyle ve yakın çevreleriyle bu aktivitelere katılırlar da, çeşitli aktivite ve hobi kulüpleriyle de dernekler ve sivil toplum kuruluşlarıyla da rekreasyon aktivitelerine katılabilmektedirler. Aktivite katılımı din, dil, ırk veya cinsiyet farketmeksizin herkesin katılımına açıktır. Bu durum çevreye ve bireye hoşgörü özelliğini, ortak amaç ile bireylerin gruba dahil olma olanağını arttırmaktadır. Sosyal olarak ifade gücü zayıf olan veya etiketlenmeye maruz kalan bireylerin rekreatif etkinlikler yoluyla topluma kazandırılabilirler.

1.2. YÖNETİM

Yönetim, yüzyıllardır tanımlanmış, disiplin ve alanlara göre çeşitlenmiş, değişik şekillerde ifade edilse de sınırları net çizilememiş bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Yönetimi, bir süreç, bir sanat veya bilim olarak görmek ve tüm bunlara göre ideolojisini belirlemek mümkündür. Yönetimin dönem, mekan ve durumlara göre değişiklik gösterdiği, kültürel yapıya göre şekillendiği ve tartışmaların sürekli iyileştirme üzerine odaklandığını görmekteyiz. Bu da bize yönetim kavramının dinamizmini hiçbir dönemde yitirmediğini ve gelişiminin/teorileştirilmesinin insanlığın sonuna kadar devam edeceğini göstermektedir.

Yönetim kavramı bazen “idare” bazen “sevk ve idare” bazen de “kurum” veya “örgüt” anlamında kullanılmaktadır (Genç 2004). Yönetim kavramı konusunda birçok tanım yapılmasına rağmen her tanımın kendine özgü bir takım eksik tarafları olmuştur. Örneğin “yönetim bir grup insanı belirlenmiş amaçlara doğru yönlendirme, aralarındaki işbölümü, iş birliği ve koordinasyonu sağlama çabalarının toplamıdır” veya yönetim “başka insanlar vasıtası ile iş görme ve belirtilen hedeflere ulaşma sürecinden oluşur” şeklindeki bir tanım, yönetimi sadece beşeri bir süreç olarak görmektedir. Oysa yönetimde sadece insanlar vasıtası ile belirli amaçlara ulaşma söz konusu olamaz. O halde yönetimin tanımını şu şekilde yapabiliriz. Yönetim; başta insanlar olmak üzere parasal kaynakları, donanımı, demirbaşları, hammaddeleri, yardımcı malzemeleri ve zamanı birbiri ile uyumlu, verimli ve etkin kullanabilecek kararlar alma ve uygulama süreçlerinin toplamıdır (Eren 2003).

Yönetim kavramı bireysel, grup ile veya toplumsal hayatımızın her taraf ve alanına sirayet etmiş bir kavramdır. Bireyin rolü kaçınılmaz olarak, yöneten veya yönetilen olarak mutlaktır. Birey bizzat kendisini, bir grubu veya toplumu yönetmede rol alır veya yönetilen olarak uyum sağlar. Dolayısıyla yönetimin anlamı ve bağlamının her zaman tartışılacak bir kavram olarak kalması kaçınılmazdır.

Yönetim süreci ve bu alandaki uygulamalar insanlık tarihi kadar eskidir. İnsanların birlikte yaşamaları ve ortak amaçlara erişmek istemeleriyle yönetim kavramının ortaya çıktığını söylemek mümkündür. Çünkü ortak amaçlara ulaşmak için bireysel çabaların bir eşgüdüm içinde gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Hodgkinson'un ifade ettiği gibi insan ailenin içine doğar ki bu en küçük toplumsal grup olarak adlandırılabilir ve ailenin de içinde bulunduğu daha byk toplulukların içinde yaşamını sürdürür ve ölür. Doğal olarak bu süreçte insanlar yönetir ve/veya yönetilirler.

Günümüz modern toplumlarında işletmeler bizim hayatımızın odak noktasında yer almaktadır. Bugün çoğumuz hastanelerde doğup okullarda eğitimine devam etmekte, iş hayatına girince fabrikalarda, bankalarda, otellerde, seyahat acentelerinde çalışmaktadır. Bu işletmelerin hepsinin belirli amaçları bulunmaktadır ve amaçlara ulaşmak için yönetime ve yönetilmeye ihtiyaçları vardır (Erişim 2021d). Literatür incelendiğinde en genellenebilir tanımlar;

“Yönetim organizasyonun amaçlarına ulaşmak için çalışanları yönlendirme ve onlara rehberlik etme sürecidir. (Rue ve Byars 1983)”

“Yönetim organizasyonun amaçlarına ulaşması için gerekli mal ya da hizmetleri üretebilmesi amacıyla fiziksel, finansal, insan ve bilgi kaynaklarını bir araya getiren bir süreçtir (Pringle ve ark 1988)

“Yönetim; ortak amaçlı kişilerin yer aldığı bir organizasyonun kısa ve etkili yoldan hedefine ulaşmasını sağlayacak başta insanlar olarak maddi kaynakları, zamanı birbiriyle uyumlu, verimli kullanmak için planlama, organizasyon, yöneltme, koordinasyon, kontrol işlevlerine ait kavram, kural, teori, model ve tekniklerin sistematik, bilinçli olarak uygulama sürecidir. Yönetim, kurumun hedefine ulaşması için insanlar, para, donanım ve zamanı birbiriyle uyumlu ve verimli kullanacak kararlar alıp uygulama sürecidir” (Arslan 2001).

1.2.1. Spor Yönetimi

Spor yönetimi son yarım asırda gelişme göstermiş ve spor örgütlenmesinin ve organizasyonların sayısının artması ile birlikte önemi git gide artmıştır (Basım ve Argan 2009). Spor yönetimi, toplum genelinde kurumlaşmış yöneten-yönetilen ayırımını spor özelinde yönetici-sporcu ayırımı olarak sürdürülen hiyerarşık bir otoriter düzenlemeyle spor yaptırان bir makine (kurum, organizasyon vb.) şeklinde

tanımlanabilir (Fişek 1983). Spor yönetimi genel yönetimin bir parçası olması sebebiyle genel yönetimden ayrılması olası değildir. Bir başka şekilde ifade edilirse genel yönetimdeki kavram ve yöntemler spor yönetimi içinde kullanılır. Yani spor yönetimi, genel yönetimin ilke, yönetim ve kurallarının spor alanında uygulanması da şeklinde ifade edilebilir. Spor yönetiminin en birincil amacı, spor faaliyetlerinin akılcı ve bilimsel bir biçimde yürütülmesinin yeni yollarını bulmak ve bunları genel ilkeler çerçevesinde uygulamaya sokmaktır. Aynı zamanda spor yönetimi, spor alanı ile ilgili alınan kararların ve hedeflerin uygulaması için yapılan faaliyetleri de inceler. Ayrıca, mevcut beden eğitimi ve spor programlarının iyileştirilmesi, insan kaynağı ihtiyacının karşılanması ve eğitimi, spor ile ilgili kurum ve tesislerin sevk ve idaresi ve bu yerlerin denetimi vb. konuları da içine alır (Ekenci ve İmamoğlu 2002).

Spor dünya çapında milyonlarca insanı istihdam eden, dünya nüfusunun çoğunluğu tarafından oynanan veya izlenen ve elit düzeyde amatör bir eğlenceden önemli bir endüstriye dönüşmektedir. Sporun büyümesi ve profesyonelleşmesi, her düzeyde spor etkinliklerinin ve organizasyonlarının tüketiminde, üretiminde ve yönetiminde değişikliklere neden olmuştur. 21. yüzyılın başında spor organizasyonlarını yönetmek, modern iş, devlet ve kar amacı gütmeyen kuruluşların çoğunda belirgin olan tekniklerin ve stratejilerin uygulanmasını içermektedir. Spor yöneticileri stratejik planlamaya girer, çok sayıda insan kaynağını yönetir, milyarlarca dolarlık yayın sözleşmeleriyle ilgilenir, ekonomik değeri yüksek seçkin sporcuların refahını yönetir ve ulusal spor organizasyonları, devlet kurumları, medya kuruluşları, sponsorlar, toplum kuruluşları ve uluslararası spor federasyonlarının son derece entegre küresel ağlarında çalışır. Bu nedenle spor yönetiminin unsurları, sporun ve ona bağlı endüstrilerin doğal özellikleri, spor organizasyonlarının faaliyet gösterdiği çevre ve spor endüstrisinin kamu, kar amacı gütmeyen ve profesyonel sektörlerinde faaliyet gösteren spor organizasyonlarının türleri hakkında bir anlayış geliştirmeleri gerekir.

Stewart ve Smith (1999), spor organizasyonlarının yönetiminin neden belirli yönetim tekniklerinin uygulanmasını gerektirdiğini anlamamıza yardımcı olabilecek benzersiz özelliklerini belirtir. Sporun benzersiz bir özelliği, insanların spor takımları, yarışmalar veya sporcular için irrasyonel tutkular geliştirmesi olgusudur. Spor, ekonomik ve sosyal faaliyetin diğer alanlarında gerçekleşmeyen performans sonuçları, başarı ve başarıyı kutlama ile ilgili olarak sembolik bir öneme sahiptir. Spor

yöneticileri, insanların etkinlikler için bilet satın alma, bir kulübe üye olma, gönüllü bir derneğin yönetimine yardımcı olmak için zaman ayırma veya spor ürünleri satın alma arzusuna hitap ederek bu tutkuları kullanmayı öğrenmelidir. Ayrıca geleneklerin sürdürülmesine açık iş mantığı ve yönetim tekniklerini uygulamayı ve spor tüketimi ve katılımının nostaljik yönleriyle bağlantı kurmayı öğrenmelidirler (Cho ve ark 2019). Spor organizasyonları ile diğer işletmeler arasında performansı nasıl değerlendirdikleri konusunda da belirgin farklılıklar vardır. Özel veya halka açık şirketler kar elde etmek ve hissedarların veya sahiplerin zenginliğini artırmak için vardır, oysa sporda bakanlık kazanmak, paydaşlara ve üyelere hizmet sağlamak veya toplum hizmeti yükümlülüklerini yerine getirmek gibi diğer zorunluluklar finansal sonuçlardan öncelikli olabilir (Devecioğlu 2005). Spor yöneticilerinin bu çoklu örgütsel sonuçların farkında olmaları ve aynı zamanda sorumlu finansal yöneticiler olmaları gerekir. Rekabetçi denge aynı zamanda sahada rekabet eden ancak her iki kulübün ve liglerinin uzun vadeli sürdürülebilirliğini sağlamak için saha dışında işbirliği yapan spor organizasyonları arasındaki ilişkilerin birbirine bağımlı doğasının benzersiz bir özelliğidir. Çoğu iş ortamında amaç, en büyük pazar payını güvence altına almak, tüm rakipleri yenmek ve bir tekel sağlamaktır. Sporda, kulüpler ve takımlar, popüler kalabilmek için takibe ve denetime ihtiyaç duyarlar, bu nedenle gelirleri paylaşmak ve yeteneği değerlendirmek için işbirliği yapmalı ve taraftarların ilgisinin korunması için aralarındaki yarışların sonucundaki belirsizliği sağlamak için kendilerini düzenlemelidirler. Bazı açılardan bu tür davranışlar rekabet karşıtı olarak yorumlanabilir. Spor ürünü, bir oyun veya yarışma biçimini aldığı anda da değişken niteliktedir. Oyunun sonuçları genellikle belirsiz olsa da, bir takım baskın olabilir ve bu da oyunun çekiciliğini azaltacaktır. Bu nedenle sporun değişken kalitesi, diğer tüketici ürünleri sağlayıcılarına kıyasla pazarda kaliteyi garanti etmeyi zorlaştırır. Spor aynı zamanda yüksek derecede ürün veya marka bağlılığına sahiptir ve taraftarlar, kötü maç sonucu veya hakemlik standardı nedeniyle spor alışkanlıklarını değiştirmezler. Ev ürünleri tüketicileri, aralarından seçim yapabilecekleri geniş bir yelpazeye sahiptir ve fiyat veya kalite nedenleriyle markaları kolayca değiştireceklerdir, oysa spor müsabakalarının yerini almak zordur. Bu avantaj da olumsuzdur, çünkü pazar payını genişletmek isteyen spor kolları, mevcut spor bağlantılarının gelenek ve göreneklerine aşinalıklarından dolayı diğer kollardan yeni taraftar çekmeyi zor bulur. Spor, insanlarda spor kahramanlarını oyunda taklit etmek, en sevdiği oyuncunun formasını giymek veya ünlü sporcuların onayladığı ürünleri satın almak gibi benzersiz

davranışlar yaratır (Çavuşoğlu 2011). Spor insanlarının becerileri, yetenekleri ve yaşam tarzları ile bu dolaylı özdeşleşme, spor yöneticileri ve müttefik endüstriler tarafından sporu takip eden bireylerin satın alma kararlarını etkilemek için kullanılabilir. Spor hak sahiplerinin veya yöneticilerinin, kendilerine sahada başarı sağlamanın yolu olarak yeni aldıkları yıldızları veya yeni antrenörleri göstererek yüksek derecede iyimserlik sergiledikleri de iddia edilebilir. Spor organizasyonları, Stewart ve Smith'e (1999) göre, sahada performans iyileştirmelerinin mümkün olduğu spor bilimleri ile ilgili olmadıkça yeni teknolojileri benimseme konusunda nispeten isteksizdirler. Bu bağlamda spor organizasyonları muhafazakar, gelenek ve davranışlara diğer organizasyonlardan daha fazla bağlı olarak değerlendirilebilir (Bodet ve Bernache-Assollant 2011). Sporun son benzersiz yönü, sınırlı kullanılabilirliğidir. Diğer endüstrilerde kuruluşlar talebi karşılamak için üretimi artırabilir, ancak sporda kulüpler sezon uzunluğu ve planlanan maç sayısı ile sınırlıdır. Bu, bilet satışları ve ilgili gelir yoluyla gelirlerini maksimize etme yeteneklerini kısıtlar. Spor yöneticileri için anlamı, işlerinin doğasını, ürün ve hizmetlerine yönelik talep düzeyini (hangi biçimde olursa olsun) ve bunları sunmak için uygun zamanı anlamaları gerektiğidir (Gammelsæter 2021).

Spor yönetim ortamı, küreselleşme, sporun üretilme ve tüketilme biçimlerinde değişimi yönlendirmede büyük bir güç olmuştur. Dünyanın gelişmiş entegrasyonu ekonomiler, üreticiler ve tüketiciler arasında daha hızlı ve çeşitli iletişimin gerçekleşmesini sağlamış ve spor, fayda sağlayan bir sektör olmuştur. Olimpiyat Oyunları, ragbi, kriket ve futbol için Dünya Kupaları, İngiliz Premier Ligi Futbolu, Ulusal Basketbol Birliği (NBA) ve tenis ve golf için Grand Slam turnuvaları gibi seçkin spor etkinliklerinin ve yarışmalarının tüketicileri benzeri görülmemiş bir kapsama sahiptir. Bir stadyumdaki etkinliklere fiilen katılmanın yanı sıra, taraftarlar bu etkinlikleri ücretsiz yayın, ödemeli veya kablolu televizyon aracılığıyla izleyebilirler; onları radyoda ve internette dinleyebilir; gazeteler ve dergiler aracılığıyla oyun analizleri, favori oyuncular ve takımları hakkında bilgi edinebilir; cep telefonlarında ilerleme puanları, yorumlar veya öngörü alabilir ve e-posta adreslerini kullanarak çevrimiçi abonelikler aracılığıyla özel fırsatlar ve bilgiler için kaydolabilirler (Hoye ve ark 2018). Küresel spor pazarı çok kalabalık hale gelmiş ve bir niş oluşturmaya çalışan spor yöneticilerinin, faaliyet göstermeleri gereken küresel ortamı anlamalarını gerekli kılmıştır (Mastromartino ve ark 2020). Çoğu hükümet

sporu milliyetçilik, ekonomik kalkınma veya sosyal kalkınma için bir araç olarak görmektedir. Bu nedenle, spor organizasyonlarının faaliyetlerini desteklemek, kontrol etmek veya düzenlemek için politika ve mevzuat çıkarmayı kendi yetki alanları içinde görmektedirler. Çoğu hükümet, ulusal ve uluslararası rekabet için sporcuların geliştirilmesine yardımcı olmak, ulusal spor organizasyonlarına fon sağlamak, büyük etkinlikler için teklif vermek için spor organizasyonlarını desteklemek ve büyük stadyumların inşasını kolaylaştırmak için elit eğitim enstitülerini desteklemektedir (Giles ve ark 2020, Zheng ve ark 2018). Bu desteğe karşılık, hükümetler sporu daha fazla kitle katılımcısı toplamak, toplumun farklı sektörlerine hizmet sağlamak veya sporun alkol ve uyuşturucu kullanımı, kumarı engelleme ve genel sağlığı geliştirme mesajları ile ilgili politikaları yürürlüğe koyması için teşvik edici konumdadır (Di Palma ve ark 2018, Ziemers 2019). Hükümetler ayrıca endüstriyel ilişkiler, ayrımcılıkla mücadele, vergilendirme ve kurumsal yönetim gibi alanlarda mevzuat veya lisanslama yoluyla spor organizasyonlarının faaliyetlerini düzenler.

Spor organizasyonlarının yönetimi son 30 yılda nispeten hızlı bir profesyonelleşme sürecinden geçmiştir (Seippel 2018). Küresel spor endüstrisinin genel olarak genişlemesi ve spor etkinliklerinin ve yarışmalarının ticarileştirilmesi, ücretli personelin gönüllü yönetim yapılarına dahil edilmesi ve şu anda spor organizasyonlarını yöneterek veya spor yaparak hayatını kazanan artan sayıda insanla birleştiğinde, sporu zorunlu hale getirmiş, organizasyonların ve yöneticilerinin daha profesyonel hale gelmesine yardımcı olmuştur (Hoye ve ark 2018). Bu, artan sayıda üniversite spor yönetimi kurslarında, spor yönetiminde başarılı olmak için sektöre özgü bilgi veya deneyimin yanı sıra iş becerilerine sahip olma gerekliliği, spor yönetimine adanmış profesyonel ve akademik derneklerin büyümesi ve spor yöneticilerinin kariyerleri boyunca ilgilenmesi gereken profesyoneller ve uzmanların çeşitliliğine yansır (Grosh ve ark 2020, Swierzy ve ark 2019). Spor yöneticileri, muhasebeciler, avukatlar, vergi uzmanları, hükümet politika danışmanları, proje yönetim personeli, mimarlar, pazar araştırmacıları ve medya uzmanları ile birlikte çalışacak, ayrıca spor acenteleri, spor bilimcileri, antrenörler, yetkililer ve gönüllülerden destek alması zorunluluk haline gelecektir (Lis ve Tomanek 2020).

Teknolojideki değişiklikler ve gelişim her alanda zaten vurgulanmıştır, ancak performans artırıcı ilaçlar, bilgi teknolojisi, antrenörlük ve yüksek performans

teknikleri, spor salonları ve spor ekipmanları gibi alanlarda teknolojideki değişiklik daha fazla belirgindir (Mataruna-Dos-Santos ve ark 2020). Bu değişiklikler, spor yöneticilerini, kullanımları hakkında politikalar geliştirmeye, fikri mülkiyeti pazarlanabilir bir değerle korumaya ve genellikle operasyonlarını, organizasyonel hedeflere ulaşmak için kullanımlarını dahil edecek şekilde uyarlamaya zorlamıştır. Spor yöneticileri, teknolojik gelişmenin potansiyelini ve aynı zamanda gelecekteki operasyonlar üzerindeki olası etkisini anlamalıdır (Pizzo ve ark 2020).

1.2.1.1. Spor Yönetiminde Sektörler

Spor yönetimine dahil olan birçok organizasyonu ve bu organizasyonların nasıl ortaklıklar kurabileceğini, birbirlerinin faaliyetlerini nasıl etkileyebileceğini ve iş yürütebileceğini anlamak için, sporu üç farklı sektörden oluşan bir olgu olarak görmek faydalıdır (Byers 2018, Hoyer ve ark 2018). Birincisi, ulusal, eyalet/eyalet, bölgesel ve yerel yönetimleri ve spor politikası geliştiren, diğer sektörlerle finansman sağlayan ve seçkin sporcu geliştirme veya ilaç kontrolü gibi uzman rollerini destekleyen uzman kuruluşları içeren Devlet veya kamu sektörüdür (Kumar ve ark 2018). İkincisi, topluluk temelli kulüplerden, yönetim derneklerinden ve rekabet ve katılım fırsatları sağlayan, spor kurallarını düzenleyen ve yöneten ve büyük şampiyona etkinlikleri düzenleyen uluslararası spor organizasyonlarından oluşan kar amacı gütmeyen veya gönüllü sektördür (Lang ve ark 2019). Üçüncü sektör, profesyonel ligler ve üye takımlarının yanı sıra spor giyim ve ekipman üreticileri, medya şirketleri, büyük stadyum operatörleri ve etkinlik yöneticileri gibi müttefik kuruluşlardan oluşan profesyonel veya ticari spor organizasyonlarıdır (Willet ve ark 2019). Bu üç sektör ayrı ayrı çalışmaz ve çoğu durumda önemli örtüşmeler vardır. Örneğin, Devlet, spor gelişimi ve elit sporcu programları için kar amacı gütmeyen spor organizasyonlarına finansman sağlamakla yakından ilgilenir ve karşılığında kar amacı gütmeyen spor organizasyonları, genel topluluğa spor fırsatları sağlayarak spor katılımını sürdürmeyi amaçlar ve ayrıca sporcular, antrenörler, yetkililer ve yöneticiler geliştirmeyi sağlar. Devlet ayrıca, profesyonel sporların oynanması için alanlar sağlamak için büyük stadyumların ve diğer spor salonlarının inşasını desteklemek, profesyonel sporun gerçekleşmesi için düzenleyici ve yasal bir çerçeve sağlamak ve üretim ve etkinlik organizasyonlarını desteklemek için ticari sporla işletmeleri ile ilgilenmektedir. Kar amacı gütmeyen spor sektörü destekler. Profesyonel spor, ligler için oyuncu yeteneği

sağlamanın yanı sıra elit yarışmaları kolaylaştırmak için antrenörler, yetkililer ve yöneticiler geliştirir (Hoye ve ark 2018). Gerçekten de, bazı durumlarda spor liginin kendisi, bir profesyonel yönetici ve oyuncu havuzunu destekleseler bile, teknik olarak kar amacı gütmeyen kuruluşlar olan üye takımlardan oluşacaktır. Buna karşılık, profesyonel spor sektörü, seyirciler ve katılımcılar için spor pazarlar ve bazı durumlarda TV yayın hakları gelirlerinden önemli fonlar sağlar. Şekil 1.1, üç sektörü ve bu ilişkilerin gerçekleştiği kavşakları göstermektedir.

Şekil 1. Spor Yönetiminde Sektör Modelleri

1.2.2. Spor Yönetiminin Diğer Yönetim Alanlarından Farkı

Spor yöneticileri, hastaneler, devlet daireleri, bankalar, maden şirketleri, araba üreticileri ve sosyal yardım kuruluşları gibi diğer kuruluşların yöneticilerine benzer yönetim teknikleri ve teorileri kullanır. Ancak stratejik yönetim, organizasyon yapısı, insan kaynakları yönetimi, liderlik, organizasyon kültürü, yönetişim ve performans yönetiminin spor organizasyonlarının yönetimine özgü bazı yönleri vardır.

1.2.2.1. Stratejik Yönetim

Stratejik yönetim, bir organizasyonun rekabet ortamındaki konumunun analizini, yönünün ve hedeflerinin belirlenmesini, uygun bir stratejinin seçilmesini ve

ayırt edici varlıklarından yararlanmayı içerir. Herhangi bir spor organizasyonunun başarısı, büyük ölçüde stratejik kararlarının kalitesine bağlı olabilir. Kar amacı gütmeyen spor organizasyonlarının, stratejik yönetimle ilişkili kavramları benimsemede yavaş oldukları iddia edilebilir, çünkü spor, doğası gereği çalkantılı, saha performansı ve taktikleri, spor yöneticilerini ofiste yapmaları gereken seçimlerden ve toplantı odasında spor yöneticilerine hükmetme ve dikkatlerini dağıtma eğilimindedir. Rekabetçi bir pazarda spor yöneticileri, anlamlı pazar analizleri yaparak, net bir yön belirleyerek ve fırsatlara uygun stratejiler oluşturarak kendi geleceklerini yönlendirmelidir. Stratejik yönetim ilkelerinin anlaşılması ve bunların sporun belirli endüstri bağlamında nasıl uygulanabileceği, geleceğin spor yöneticileri için esastır (Obrien ve ark 2019).

1.2.2.2. Organizasyon Yapısı

Bir organizasyonun yapısı önemlidir, çünkü personel ve gönüllülerin iş görevleri, karar verme prosedürleri, işbirliği ihtiyacı, sorumluluk seviyeleri ve raporlama mekanizmaları açısından nerede "uyum" olduğunu tanımlar. Bir spor organizasyonu için doğru yapıyı bulmak, yeniliği ve yaratıcılığı teşvik ederken prosedürleri resmileştirme ihtiyacını dengelemeyi ve insanların motivasyonunu ve çalışma tutumlarını gereğinden fazla etkilemeden çalışan ve gönüllü faaliyetlerinin yeterli kontrolünü sağlamayı içerir. Karmaşık spor dünyasında, gereksiz ve maliyetli yönetim katmanlarını azaltmaya çalışırken birden fazla iç ve dış paydaş grubu arasındaki raporlama ve iletişim hatlarını netleştirmek de bir organizasyonun yapısını yönetmenin önemli bir yönüdür. Spor endüstrisindeki nispeten benzersiz ücretli personel ve gönüllü karışımı, birçok spor organizasyonunun yapısını yönetmeye bir karmaşıklık katmanı ekler (Soucie ve Doherty 1996).

1.2.2.3. İnsan Kaynakları Yönetimi

Ana akım iş veya spor organizasyonlarında insan kaynakları yönetimi, esasen etkili ve tatmin edici bir iş gücü sağlamakla ilgilidir. Bununla birlikte, bazı spor organizasyonlarının büyüklüğü ve spor endüstrisindeki gönüllüler ve ücretli personel karışımını yönetmedeki zorluklar, insan kaynakları yönetimini spor yöneticileri için karmaşık bir konu haline getirmektedir. Başarılı spor ligleri, kulüpler, dernekler,

perakendeciler ve mekanlar, hem saha içinde hem de saha dışında iyi insan kaynaklarına güvenir. İnsan kaynakları yönetimi, stratejik planlama veya örgütsel kültür ve yapıyı yönetmek gibi diğer kilit yönetim araçlarından ayrı tutulamaz (Cunningham 2013, Taylor ve McGraw 2006).

1.2.2.4. Liderlik

Spor organizasyonlarının başındaki Yöneticiler, başkalarını vizyonlarını takip etmeleri için etkileyebilmeli, bireyleri ortak bir amaç için çalışan bir takımın parçası hissetmeleri için güçlendirebilmeli ve ittifaklar oluşturmak, anlaşmalar yapmak için diğer spor organizasyonlarının liderleriyle çalışma konusunda usta olmalıdır (Robinson ve ark 2018). Spor endüstrisi, profesyonel bir lig yürütmek için diğer organizasyonlarla etkili bir şekilde işbirliği yapabilen, sporun yönetim organları ile çalışabilen ve devlet kurumlarının, uluslararası ve ulusal spor organizasyonlarının ve diğer grupların çabalarını koordine edebilen liderlere sahip organizasyonlarda gelişir. Liderlik rollerinde çalışmak isteyen spor yönetimi profesyonellerinin liderlik becerilerinin nasıl geliştirilebileceğini ve bu ilkelerin nasıl uygulanabileceğini anlamaları gerekir (Ferkins ve ark 2018).

1.2.2.5. Örgüt kültürü

Örgüt kültürü, bir örgüt içindeki bireyler ve gruplar tarafından tutulan, işyerindeki faaliyetler ve hedefler üzerinde ve birçok yönden çalışanların çalışma şeklini etkileyen varsayımlar, normlar ve değerlerden oluşur. Örgüt kültürü, örgütsel performans, mükemmellik, çalışan bağlılığı, işbirliği, verimlilik, iş performansı ve karar verme ile ilgilidir (Morrison ve Misener 2021). Ancak, örgüt kültürünün nasıl tanımlanabileceği, teşhis edilebileceği ve değiştirilebileceği iş dünyasında ve akademik dünyada pek çok tartışmaya konu olmaktadır. Sportif çaba ve davranışın güçlü gelenekleri nedeniyle, spor organizasyonlarının yöneticileri, özellikle profesyonel spor bayilikleri veya geleneksel sporlar gibi, organizasyon kültürünün performansın hem inhibitörü hem de itici gücü olarak gücünün farkında olmalıdır. Bir spor organizasyonunun kültürünün nasıl tanımlanacağını, analiz edileceğini ve nihayetinde etkileneceğini anlamak, spor yöneticilerinin eğitiminde önemli bir unsurdur (McDowell ve ark 2022).

1.2.2.6. Yönetişim

Örgütsel yönetim, kuruluşlar içinde karar verme yetkisinin kullanılmasını içerir ve kuruluşların unsurlarının kontrol edildiği ve yönlendirildiği sistemi sağlar. Yönetişim, günlük operasyonel yönetim kararlarından ziyade örgütsel performansın artırılmasına yönelik politika ve yön konularıyla ilgilendiğinden, birçoğu seçilmiş gönüllü grupları tarafından kontrol edilen spor organizasyonlarını yönetmenin özellikle önemli bir unsurdur (Dowling ve ark 2018). Uygun yönetim sistemleri, seçilmiş karar vericilerin ve ücretli personelin, kuruluşun ve üyelerinin yararına olan sonuçları sağlamaya çalışmasının ve bu sonuçlara ulaşmak için kullanılan araçların etkin bir şekilde izlenmesinin sağlanmasına yardımcı olur. Birçok spor yöneticisi, bir yönetim kuruluna rapor vermek zorunda olduğu bir ortamda çalıştığından, iyi yönetim ilkelerini ve bunların spor organizasyonlarında nasıl uygulandığını anlamaları önemlidir (Parent ve Hoye 2018).

1.2.2.6. Performans yönetimi

Son 30 yılda spor organizasyonları, daha profesyonel bir şekilde yapılandırılmak ve yönetilmek için bir evrim geçirdi. Spor organizasyonları, ürünlerini pazarlamak, operasyonlarını planlamak, insan kaynaklarını ve organizasyonel faaliyetin diğer yönlerini yönetmek için iş ilkelerini uygulamışlardır. Spor organizasyonlarının benzersiz doğası ve misyon ve amaçlardaki çeşitlilik, spor organizasyonlarının performansını değerlendirmek için çeşitli kriterlerin geliştirilmesine yol açmıştır. Spor yönetimi profesyonelleri, örgütsel performansın nasıl kavramsallaştırılabileceğini, analiz edilebileceğini ve raporlanabileceğini ve bu ilkelerin spor endüstrisinde nasıl uygulanabileceğini anlamalıdır (Zarifi ve ark 2019).

1.2.3. Devlet Müdahalesinin Nedenleri

Devletin, katılımcılarının güvenliğini sağlamak için sporu düzenleyen bir geçmişi vardır. Sporda hakkaniyet ve kapsayıcılık Son olarak, Devletin sporu hakkaniyet temelinde finanse etmesi gerektiği iddia edilebilir. Örneğin, tüm toplumun zinde ve sağlıklı olmaktan yararlandığı ve bu nedenle hiç kimsenin düşük gelir veya

tesis eksikliği nedeniyle dışlanmaması gerektiği söylenebilir. Bu durumlarda, optimal toplum yararı, ancak herkesin uygun spor ve rekreasyon hizmetlerine erişimi varsa, sağlık ve zindeliklerini iyileştirmelerine, kendi imajlarını geliştirmelerine ve toplumun sosyal sermayesini oluşturmalarına yardımcı olursa gerçekleştirilebilir. Erişilebilirliği artırmak ve fırsat eşitliğini sağlamak için Devlet, kendi düşük maliyetli spor tesislerini kurabilir, mevcut spor etkinliği sağlayıcılarını sübvansedebilir ve dezavantajlı gruplara yönelik hedefli programlar tasarlayabilir (Tribe, 2005).

1.2.4. Devletin Düzenleme Ve Denetleme Rolü

Devletin spor etkinliklerinin sağlanmasını düzenlemek ve kontrol etmek isteyebileceği ve bazı etkinliklere ayrılan kaynakları sınırlamak isteyebileceği birçok durum da vardır (Baldwin & Cave, 1999). Örneğin, çok sayıda insanın bir spor müsabakasını izlediği veya oynadığı zaman, kamu düzenini koruyan yasa ve kuralların çıkarılması gerekli olabilir. Çoğu ülkede, spor sahalarının inşa edileceği parametreleri açıkça tanımlayan yasalar vardır. Bu yasalar tasarım özellikleri, oturma düzeni, giriş ve çıkış noktalarının sayısı ve yangın önleme tesisleri gibi konuları kapsayacaktır (Frosdick & Walley, 1997). Seyircilerin davranışlarını yöneten kurallar da olabilir. En yaygın olarak, bu yasalar alkol tüketimi ve düzensiz ve şiddet içeren davranışlarla ilgili olacaktır. Belirli bir spor etkinliğinin yürütülmesini yöneten kurallar ve düzenlemeler de vardır. Yukarıda belirtildiği gibi, en yüksek düzeyde düzenlenmiş sporlardan biri bokstur. Birçok ülkede, hem sporu destekleyenlere ve katılımcılara lisans veren hem de sporun yürütülmesini izleyen hükümet kontrollü kurumları etkin bir şekilde kuran yasalar vardır. Aslında, Norveç'te profesyonel boks yasaklanmıştır ve profesyonel saflara girmek isteyen herhangi bir Norveçli boksör başka bir ülkeye taşınmak zorundadır. Yüksek düzeyde düzenlenmiş bir başka aktivite de at yarışıdır. Bu sadece hayvanlara insanca muamele edilmesini sağlamakla değil, aynı zamanda sporu çevreleyen oyun ve kumar uygulamalarının sıkı bir şekilde kontrol edilmesini sağlamakla da ilgilidir.

1.3. SPORDA YÖNETİM TEORİLERİ

Clarke (2004), kurumsal yönetim teorilerinin gelişimine benzersiz bir genel bakış sunar. Örgütsel yönetim çalışmasına uygulanan önemli teorilerden bazıları, vekil teorisi, yönetim teorisi, kurumsal teori, kaynak bağımlılığı teorisi, ağ teorisi ve paydaş teorisini içerir. Vekâlet teorisi, bir organizasyonun işleyişine ilişkin kararlarda hissedarların çıkarlarının üstün gelmesini önerir. Kurumu yönetmek üzere atanan yöneticiler (temsilciler), hissedarların çıkarlarını tehdit eden kötü yönetim veya görevi kötüye kullanma potansiyelini azaltmak için kapsamlı kontrollere ve dengelere tabi olmalıdır. Bu, kurumsal yönetim çalışmasına baskın teorik yaklaşım olmuştur ve yöneticilerin hissedarları maksimize edecek sonuçlar arayacağına dair bir güvence sağlamak için yönetsel eylemlerin kurumsal kontrolünü, hissedarlar ve işgücü için bilgileri maksimize etmenin en iyi yollarını keşfetmeye odaklanmıştır. Spor endüstrisinde faaliyet gösteren ve bireysel, kurumsal ve hükümet hissedarlarına sahip şirketlerle ilgili olarak bu teori, yönetim sistemlerinin nasıl çalıştığını açıklamaya yardımcı olur.

Organizasyonda finansal bir payı olmayan (yıllık üyelik ücretlerinin dışında) çeşitli paydaşlara sahip olan kar amacı gütmeyen spor organizasyonlarının çoğunluğu için vekalet teorisinin uygulaması sınırlıdır. Vekilharçlık teorisi vekalet teorisinin tersi görüşü benimser ve yöneticilerin kendi çıkarlarını hissedarların çıkarlarından maksimize etmek için bireysel temsilciler olarak hareket etmeye çalıştıklarını varsaymaktan ziyade, yöneticilerin başarı ihtiyacı, sorumluluk, tanınma ve tanınma gibi diğer kavramlar tarafından motive edildiğini öne sürer. Bu nedenle, yönetim teorisi, yöneticilerin ve hissedarların çıkarlarının gerçekte uyumlu olduğunu ve yöneticilerin (temsilcilerin) hissedarların çıkarları doğrultusunda hareket edeceğini savunur. Bu teorik görüş, Nike, FoxSports gibi spor şirketlerine veya listelenmiş bir profesyonel futbol kulübü franchise'ına da uygulanabilir. Ajans veya vekilharçlık teorisinin uygulanması, yöneticilerin (vekil veya vekilharç olarak hareket etmeyi seçen) eylemlerine ve (bilinçli yönetim çerçevesi seçimleriyle bir vekil veya vekilharçlık ilişkisi yaratan) hissedarların görüşlerine bağlıdır. Yöneticilerin eski bir oyuncu, koç veya kulüp yetkilisi olarak sporla bir bağlantısının olabileceği ve bu nedenle organizasyona daha derin bir bağlılık duygusuna sahip olabileceği ve vekilharç olarak hareket etmesi daha olasıdır. Ajans ve yönetim teorileri, yönetişimin

iç izleme konularına odaklanır. Kuruluşların dış kuruluşlarla nasıl ilişki kurduğunu ve kıt kaynakları nasıl elde ettiğini açıklamaya çalışan üç teori, kurumsal teori, kaynak bağımlılığı teorisi ve ağ teorisidir.

Kurumsal teori, kuruluşlar tarafından benimsenen yönetim çerçevelerinin, kuruluş için yasal gereklilikler de dahil olmak üzere, kabul edilebilir iş uygulamalarına ilişkin dış baskılara bağlı kalmanın sonucu olduğunu savunur. Bu tür baskılar, uygun yönetim sistemlerinin kullanılmasına yönelik daha geniş toplumsal kaygıları yansıtmaktadır. Ayrıca, benzer tür ve büyüklükteki tüm kuruluşlar bu baskılara uymaya çalışırlarsa, kurumsal eşbiçimcilik olarak bilinen bir durum olan çok benzer yönetim çerçevelerini benimsemeleri muhtemeldir. Bunun kanıtı Kanada, Avustralya, Yeni Zelanda ve Birleşik Krallık'ta olduğu gibi, çoğu ulusal ve eyalet veya il spor organizasyonunun oldukça benzer yönetim çerçeveleri altında faaliyet gösterdiği kulüp tabanlı spor sistemlerinde açıkça görülmektedir.

Kaynak bağımlılığı teorisi, örgütlerin davranışlarını anlamak için örgütlerin çevreleriyle nasıl ilişki kurduğunu anlamamız gerektiğini öne sürer. Örgütler, paradoksal olarak, diğer örgütler üzerinde kontrol kazanma karşılığında bir miktar esneklik ve özerklik kaybı gerektiren örgütler arası düzenlemelere girerek kaynak alışverişlerinde istikrar ve kesinlik ararlar. Bu organizasyonlar arası düzenlemeler, birleşmeler, ortak girişimler, işbirliği (bir organizasyonun liderlik ve karar alma süreçlerine paydaşların dahil edilmesi), büyüme, siyasi katılım veya bilgi dağıtımını kısıtlama şeklini alır (Pfeffer & Salancik, 1978). Bu tür düzenlemelerin, benimsenen yönetim yapısı, paydaşların karar alma sürecine ne ölçüde dahil olduğu ve karar vermenin şeffaflığı üzerinde etkisi vardır.

Kuruluşların dış kuruluşlarla nasıl ilişki kurduğuna dayalı olarak yönetim unsurlarını açıklamaya çalışan bir başka teori, ağ teorisidir. Ağ teorisi, kuruluşların tamamen yasal sözleşmelere ek olarak hizmet sunmak için sosyal olarak bağlayıcı sözleşmelere girdiğini varsayar. Bu tür düzenlemeler, kuruluşlar arasında bir dereceye kadar karşılıklı bağımlılık yaratır ve kuruluşlar arasında gayri resmi iletişimin ve kaynak akışının gelişimini kolaylaştırır. Bu özellikle, örneğin, yüksek profilli sporcuların desteğini güvence altına alarak, diğer spor organizasyonlarından çok sayıda gönüllü kullanarak ve stadyum gelişimi için devlet desteğine bağlı olarak büyük

etkinliklerin başarısını kolaylaştırmak için kişisel temaslara dayanan spor organizasyonları için geçerlidir. etkinlik teklifi. Ağ teorisi, özellikle spor organizasyonları kurulu ile ilgili yönetim yapılarının ve süreçlerinin, bu tür gayri resmi düzenlemeleri kolaylaştırmak için nasıl geliştiğini açıklamaya yardımcı olabilir. Bu üç teori, yönetimi, kuruluşların karşılaştığı dış baskılar ve bunları yönetmek için uyguladıkları stratejiler, yapılar ve süreçler açısından inceleme ihtiyacını vurgular. Böyle bir yaklaşım, kuruluşların nasıl ve neden belirli bir yönetim çerçevesine sahip olduklarına vekalet ve yönetim teorilerinden daha gerçekçi bir görüş sunar. Paydaş teorisi, kuruluşlar ve paydaşları arasındaki ilişkiyi incelemek için başka bir bakış açısı sağlar. Bir şirketi, yönetim çerçevesinin hesaba katması gereken bir dizi ilişki ve sorumluluk olarak kavramsallaştırmayı savunur. Bunun iyi kurumsal vatandaşlar olarak hareket eden şirketler ve özellikle sponsorlar, finansman kuruluşları, üyeler, bağlı kuruluşlar, personel, yönetim kurulu üyeleri, mekanlar, devlet kurumları ve tedarikçilerle sayısız ilişkiyi yönetmesi gereken spor organizasyonları için önemli etkileri vardır. Örgütsel yönetim üzerine yapılan yazı ve araştırmaların çoğu, kar amacı gütmeyen kuruluşlardan ziyade şirketlere dayanmaktadır. Spor organizasyonlarının çalışmasına belirli bir teorinin uygulanması, çalışılan spor organizasyonunun türü ve endüstri bağlamı ile ilgili olarak yapılmalıdır. Spor organizasyonları ve yönetim çerçeveleri, kapsayıcı bir spor yönetimi teorisinin gelişmesini engelleyen çeşitli unsurlara sahiptir. Burada sunulan teorilerin değeri, her birinin spor organizasyonları için yönetim varsayımları, süreçleri, yapıları ve sonuçlarıyla ilgili bazı şeyleri aydınlatmak için kullanılabilmesidir (Hoye ve ark 2018).

1.4. POLİTİKA

Politika, bugünkü ve gelecekteki kararlara yön verebilmek için, birçok alternatif arasından seçilen belirli bir yol veya davranış tarzı, uzun bir plan, yöneticilere karar vermekte rehberlik eden bir ilke veya ilkeler dizisi olarak tanımlanabilir (Şentuna, 2009). Spor politikası denince; sporun ele alınışı, ilke ve hedefleri, bu hedeflere ulaşma yol ve yöntemleri, altyapı, tesis, araç-gereç ve eğitim-öğretim anlayışı, ulusal ve uluslararası düzeyde spora bakış açısı, sporun örgütleniş ve uygulanış felsefesi akla gelmektedir (Ekici, 2002). Türkiye’de spor politikalarının

amaçlarını; ulusal sporun örgütlenmesi, güçlendirilmesi ve sporcu gelişiminin yönlendirilmesi olarak sıralamak mümkündür (Gök ve Sunay 2010).

Spor örgütlerinin genel çevresi birçok sektörden oluşabilir. Ekonomik, politik, sosyokültürel, yasal, demografik, ekolojik, teknolojik, iş ortamı, alan ve algılanan çevre spor örgütlerinin çevresini oluşturur. Günümüzde spor yönetim çevresi, sanayiden (Efes Pilsen; Türkiye 1. ligi basketbol takımı, Hyundai Dünya şampiyonası resmi sponsoru), sağlığa (spor ve fitness merkezleri, fizik tedavi merkezleri), eğlenceden (halk turnuvaları, halı sahalar, müzikli danslı müsabakalar), medyaya (paralı spor kanalları, özel spor gazete ve programları), eğitimden (beden eğitimi dersleri, spor kursları, okul takımları) teknolojiye (özel spor yazılımları, analiz programları, bilgisayar oyunları) kadar çok yaygın bir şekilde hayatımızı ve endüstrileri sarmıştır. Çoğu spor adamının öngördüğü gibi spor, gelecek dünyamızda bize sağlık kazandıran, eğlendiren ve dinlendiren, iş sağlayan, eğiten, toplumsal birliktelikleri artıran ve ülke ekonomilerine yön veren bir konumda olacaktır.

Seçkinler ve topluluk sporu geliştirme girişimleri için eş zamanlı finansman ve destek ile ayrı bir "spor politikası" ortaya koyan ulusların sayısının kanıtladığı gibi, spor, hükümet politikası müdahalesinin önemli bir yönü haline geldi. Bergsgard, Houlihan, Mangset, Ndland ve Rommetvedt (2007), ulusal hükümetlerin sporu üç nedenden dolayı ekonomik ve sosyal aktivitenin önemli bir yönü olarak gördüğünü savundu. Birincisi, sporun çoğu gelişmiş ülke için güçlü bir kültürel önemi vardır; bu, medyanın milli takım başarısına gösterdiği ilginin ve büyük stadyumların ve kamu fonlarıyla diğer spor altyapılarının inşasına verilen desteğin gösterdiği gibi. İkincisi, spor, siyasi gücün gösterilmesi, sosyal dışlanmayla mücadele, çocukluk çağı obezitesinin azaltılması, ekonomik kalkınmanın iyileştirilmesi ve kentsel yenilenmenin kolaylaştırılması gibi spor dışı hedeflerin gerçekleştirilmesine yardımcı olmak için kullanılabilecek bir kaynak olarak kabul edilir. Üçüncüsü, spor çok boyutludur, çünkü sadece bir kamu hizmeti değildir, aynı zamanda refah sağlanmasının ve ekonomik faaliyetin önemli bir yönüdür. Bu nedenle, elit sporcuların performansının iyileştirilmesi ve spora katılımın artırılması gibi sporun araçsal yönlerine odaklanan spor politikası dışındaki hükümet hedeflerine ulaşılmasına birçok yönden katkıda bulunabilir. Hükümetlerin elit spor enstitülerinin oluşturulması, spor altyapısı için piyango fonlarının varsayımı ve hedeflenen operasyonel finansman gibi

mekanizmalar yoluyla elit sporu desteklemesinin nedenleri iyi belgelenmiştir (Green & Houlihan, 2005). Benzer şekilde, katılım düzeylerini artırmayı ve genel spor gelişimini amaçlayan hükümet politikaları da bilimsel tartışmaların konusu olmuştur (Coalter, 2007; DaCosta & Miragaya, 2002; Houlihan & White, 2002; Hylton & Bramham, 2008; Hylton, Bramham , Jackson ve Nesti, 2001). Bununla birlikte, spor endüstrisinin hükümet politikasıyla kesişimi, genel olarak “spor politikası” kapsamına girdiği kabul edilenlerle sınırlı değildir. Hükümetler ayrıca, spor organizasyonlarının eylemlerini düzenlemeye ve diğer hükümet politikası hedeflerine ulaşmak için spordan yararlanmaya çalışan politikaları yürürlüğe koyarlar.

1.5. TÜRK SPOR YÖNETİMİ

1.5.1. Türk Spor Yönetiminin Tarihsel Gelişimi

1.5.1.1. 1923 Öncesi Dönem

Bu dönem; sporun yaygın olmadığı, toplumun spora yabancı olduğu, kulüplerin ve sporcuların, saray mensuplarının, zenginlerin, ağaların, tekkelerin ve birkaç kişinin himayesinde olduğu, genel olarak örgütsüz bir dönemdir (Sümer 1990). Türklerde ilk demokratik spor örgütü; sadece maç düzenlemek amacıyla, 17 Mayıs 1903 tarihinde Moda, Elpis, Imogene ve Kadıköy kulüplerinin bir araya gelerek kurdukları ancak, 1910 yılına kadar yaşayabilen İstanbul Futbol Birliği'dir (Sümer 1990). Yedi yıllık süre içerisinde oturmuş bir yapı ve kuralların yokluğu ile kulüplerin değişebilen istekleri İstanbul Futbol Birliği'nin yetersizliğini ortaya koymuştur (Cankalp 2005).

Türk gençleri uzun yıllar ülkedeki istibdat rejiminin egemenliği nedeniyle spordan uzakta kalmış fakat, 24 Temmuz 1908'de II. Meşrutiyetin ilanı ile birlikte Türkiye'de modern sporlar hızlı bir gelişme ve yayılma içerisine girmişlerdir (Atabeyoğlu 2001). İstanbul Futbol Birliği 12 Kasım 1910 tarihinde yeniden örgütlenerek, 1909 yılında yayınlanan Cemiyetler Kanunu'na göre tescil edilmiş statüdeki kulüpleriyle 1910-1914 yılları arasında İstanbul Kulüpleri Ligi faaliyetlerine başlamıştır (Cankalp 2005). 1913 yılında İstanbul Futbol Kulüpleri Ligi'ne katılma başvuruları reddedilen ve çoğunluğu okul kulüplerinden oluşan bazı kulüplerin aynı

yıl “Cuma Ligi”ni kurmalarıyla birlikte İstanbul Futbol Kulüpleri Ligi ve Cuma Ligi olmak üzere iki ayrı futbol ligi ortaya çıkmış oldu (Serarslan 2005). Varlığını sadece bir sezon sürdürebilen Cuma Ligi’nin yerini, 1914 yılında kurulan İstanbul Şampiyonluğu Ligi aldı ve maçlarını Cuma günü yaptığı için halk arasında Cuma Ligi olarak anıldı (Serarslan 2005). Cumhuriyet öncesi örgütlerinden birisi de modern olimpiyatların kurucusu Baron Pierre de Coubertin’in Selim Sırrı Tarcan’ı Ulusal Olimpiyat Komitesi’nin Türkiye temsilcisi olarak görevlendirmesi sonucunda, 1908 yılında kurulan Osmanlı Milli Olimpiyat Cemiyeti’dir. Cemiyetin başkanlığını Ali İhsan Tokgöz, genel sekreterliğini ise, 1909’da Uluslararası Olimpiyat Komitesi’nin Berlin’de yapılan toplantısında Osmanlı Milli Olimpiyat Cemiyeti’nin ilk resmi temsilcisi olan Selim Sırrı Bey üstlenmiştir (Cankalp 2005). Olimpiyatlara katılma fikrinin doğuşuyla birlikte Osmanlı Milli Olimpiyat Cemiyeti’nin kurulması, federelik girişimlerini başlatmış ve Anadolu’dan birkaç futbol kulübünün de katılımıyla bu girişimler, Türk sporunda ilk federasyonların temeli olmuşlardır (Çerez 1996).

1.5.1.2. Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı Dönemi (1922-1936)

Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı (TİCİ)’nin kurulması için Altınordu, Anadolu İdmanyurdu, Süleymaniye, Fenerbahçe, Hilal, Vefa, Galatasaray, Üsküdar, Beşiktaş, Haliç, Beylerbeyi ve Union kulüpleri, Yusuf Ziya Öniş liderliğinde, 26 Haziran 1920’de İstanbulda ilk toplantılarını yaparak TİCİ’nin kökünü oluşturacak birliğin temelini attılar. İki yıllık bir sürecin ardından 3 Ağustos 1909 tarihli Dernekler Yasası’na dayanarak, 22 Mayıs 1922 tarihinde TİCİ kurulmuştur(Sümer 1990). İttifakın merkez örgütü; birliğin yönetiminden sorumlu ve on bir kişiden oluşan Genel Merkez Kurulu (Yönetim Kurulu), Bölge Spor Kurulları temsilcilerince önerilecek kişiler arasından Genel Kurulca seçilen yedi kişiden oluşan federasyonlar, Genel Kurul ve Kurucular (Hazırlık) Kurulundan oluşmaktaydı (Fişek 1998). Devlet, sporu TİCİ vasıtasıyla sevk ve idare etmeye çalışarak, ittifakı kamu yararı gözetken dernek statüsünde, ülkeyi yurt dışında temsil etmeye yetkili tek spor örgütü olarak kabul etmiş ve mali yardımda bulunmuştur. Sonuç itibarıyla bağımsız ve özerk idare anlayışını Türk spor yönetimine kazandıran TİCİ 1936 yılında genel kurulunu Ankara’da toplayarak teşkilatın adını Türk Spor Kurumu’na çevirmiş, merkezini Ankara’ya taşımış ve kurumun doğrudan Cumhuriyet Halk Fırkası’na bağlanması için parti başkanlığına istirhamda bulunmayı kararlaştırmıştır. Türk Spor Kurumu Dönemi

(1936-1938) Özerk yapıdan uzaklaştığı ve merkeziyetçiliğin ön plana çıktığı, politikanın ve politikacı sıfatlarıyla politikacıların Türk sporunda söz sahibi oldukları bu dönem, 18 Şubat 1936 tarihinde CHP (Cumhuriyet Halk Partisi)'nin iletişim kurduğu, Nazi Almanyası'nın olimpiyat komitesi başkanı Carl Diem'in desteği ile CHP'nin yönetiminde olan Türk Spor Kurumu kurulmuştur. TİCİ Nizamname-i Esasî'sinin 3. maddesinin 3. faslında, "Nizamname-i Esasî'sinde profesyonelliği, kumarı, işreti(içkiyi) ve siyasetle iştigali (uğraşmayı) bir madde-i mahsuse (özel madde) ile reddetmek..." şeklinde geçen ifadelerin Türk Spor Kurumu Nizamnamesi'nin 7. maddesinin "b" bendinde, "Esas Nizamnamesinde profesyonelliği, kumarı, içkiyi, özel bir madde ile menetmek..." şeklinde değiştirilmesi de, bu dönemde Türk sporunda politikacıların etkisini göstermektedir (Atabeyoğlu 2001). Sporda partizanlığın etkili olduğu bu dönemde olanlar, Mustafa Kemal gibi ileriye görme kabiliyeti yüksek bir devlet adamının gözünden kaçmamış ve 29 Haziran 1938 gün ve 3530 sayılı "Beden Terbiyesi Kanunu" ile Türk Spor Kurumu kaldırılarak yerine "Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü" kurulmuştur. Türkiye'de spor, partinin elinden alınarak devlete mâl edilmiştir (Atabeyoğlu 2001). Böylece spor işlerinin partiyi yıpratmakta olduğu düşüncesiyle ve sporun büyüyen, gelişen fonksiyonlarının mevcut teşkilatlarla yürütülemeyeceğinin anlaşılması sonucu, sporun ancak müesseselerin üstündeki bir makamın prestiji ile sevk ve idare edileceği görüşüyle yeni bir teşkilatlanmaya gidilmiştir.

1.5.1.3. Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Dönemi (1938-1986)

Bu dönem; Türkiye'de sporun partinin elinden alınarak devlete mâl edildiği, sporda devlet görüntüsünün egemen olduğu bir dönemdir. Her ne kadar sporda devlet söz sahibi olsa da, bu dönem de, politikacıların spor üzerindeki etkisinin ağır bir şekilde hissedildiği bir dönem olmaktan kurtulamamıştır.

"Genel Müdürün başkanlığında, memlekette spor bilgisi ve uzmanlığı ile tanınmış olanlar arasından Başbakan tarafından seçilecek beş kişi ile Kültür Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'nın birer temsilcisi..." ifadelerinden de anlaşılacağı gibi 3530 Sayılı Yasa'nın 8. maddesinde öngörülen BTGM (Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü) Merkez Danışma Kurulu'nun oluşumu da demokratik anlayışa ters, siyasilerin etkisinde bir spor

yönetimine işaret etmektedir(Sümer, 1990). Başbakanlığa bağlı olarak kurulan Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü, 1942’de Milli Eğitim Bakanlığı’na, 1960’da tekrar Başbakanlığa bağlanmıştır. 14 Aralık 1983 tarih ve 18251 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 179 sayılı KHK(Kanun Hükmünde Kararname) ile Milli Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesinde yer almıştır. Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü’nün adı, 1986 yılında 3289 sayılı yasayla Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü olarak değiştirilmiştir. Son olarak 1989 yılında Devlet Bakanlığı’na bağlanan müdürlüğün adı “Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü” olmuştur. Sporun ilk kez Anayasa’da yer aldığı, spor işlerinin ilk kez bakanlık düzeyinde ele alındığı bu dönemde beş yüzden fazla işçi çalıştıran işyerlerine spor tesisi kurma zorunluluğu getirilmiş, gençlerin spor kulüplerine girmesi ve boş zamanlarında beden terbiyesi faaliyetlerinde bulunmaları zorunlu tutulmuştur.

1.5.1.4. 3289 Sayılı Yasa Dönemi (1986-...)

21 Mayıs 1986 gün ve 3289 Sayılı Yasa ile 3530 Sayılı Yasa’nın kaldırılmasıyla birlikte sporumuza yön veren Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü, Bakanlar Kurulu’nca yayımlanan 24 Ocak 1989 gün ve 356 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 18 Mart 1989’dan itibaren geçerli olmak üzere “Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü” adını almıştır (Sümer 1990). 1986 sonrası dönem, özerkleşme konusunda yoğun tartışmaların olduğu bir dönemdir. Futboldaki gelişim ve değişim; futbolun yarattığı parasal değerlerin giderek artması ve futbola olan ilginin yaygınlaşması, bu spor dalının bağımsız bir yapı içerisinde yönetilmesini zorunlu kılmıştır. 17 Haziran 1992 tarihinde 3813 Sayılı Kanunla, futbol faaliyetlerini milli ve milletlerarası kurallara göre yürütmek, teşkilatlandırmak ve Türkiye’yi futbol konusunda yurt içinde ve yurt dışında temsil etmek üzere özel hukuk hükümlerine tabi, tüzel kişiliğe sahip, özerk Türkiye Futbol Federasyonu kurulmuş ve seçimle işbaşına gelen ilk başkanı Şenes Erzik olmuştur. Futbolun özerkleşmesi ile birlikte diğer federasyonların da özerkleşebileceği görüşleri yaygınlık kazanmaya başlamış, ancak bunu hayata geçirebilecek bir alt yapının bulunmaması bu konuda yapılacak çalışmaları zorunlu hale getirmiştir. Yapılan çalışmalar ve fikir alışverişlerinin ardından nihayet özerk yapıya geçişi kolaylaştırıcı ve bu geçişin sürekliliğini sağlayıcı bir adım olan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Sponsorluk Yönetmeliği 13 Eylül 2001 tarihli ve 24522 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 2001 yılında

yürürlüğe giren Sponsorluk Yönetmeliği, 16 Haziran 2004 tarih ve 25494 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Sponsorluk Yönetmeliği ile yürürlükten kalkmıştır. Sponsorluk Yönetmeliğinin yürürlüğe girmesinin ardından spor federasyonlarının özerkleşmesi süreci hız kazanmış ve 21 Mayıs 1986 tarih ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun’un 2. ve Ek 9. maddelerine dayanılarak hazırlanan Özerk Spor Federasyonları Çerçeve Statüsü 14 Temmuz 2004 tarih ve 25522 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

1.6. HÜKÜMET PROGRAMLARINDA SPOR

Hükümet; yasama ve yargıyla birlikte devleti oluşturan, devletin otoritesine ve düzenine ilişkin kanunları uygulayan, Başbakan ve Bakanlar Kurulundan müteşekkil, yürütme gücünü temsil eden yetkili organ olarak tanımlanabilir(ortadogugazetesi.net). Seçimle işbaşına gelen partilerin kurduğu hükümetlerin partilerden farkı; vaat eden değil, devlet otoritesine ve düzenine ilişkin kanunları, toplumun çıkarları doğrultusunda uygulama görev ve yetkisine sahip olmalarıdır. Hükümet programlarının, hükümeti oluşturan parti veya partilerin programlarının devamı niteliğinde olması beklenir. Ancak parti ve hükümet programları sportif açıdan incelendiğinde, durumun her zaman böyle olmadığı görülmektedir. 1980 sonrası dönemdeki hükümet programları incelendiğinde, 47., 48., 50. ve 54. hükümet programlarında spora çok az yer verildiği; 51., 52. ve 56. hükümet programlarında ise “spor” ifadesinin hiç kullanılmadığı dikkatleri çekmektedir. Spor üzerine hükümet programlarında: -Sporun yaygınlaştırılması, -Kitle sporuna öncelik verilmesi, -Amatör sporun teşviki, -Engellilerin toplumsallaşmasında spor, -Spor alt yapısı ve tesisler, -Spor tesislerinin çok yönlü ve rasyonel kullanımı, -Spor federasyonlarının özerkleştirilmesi, -Şehir imar planlarında spor alanları, -Spor hizmetlerinin Yerel Yönetimlerce, gönüllü kuruluşlar ve özel sektör işbirliğiyle icrası, -Spor turizmi, -Yetenek seçimi ve spora yönlendirme konuları ön plana çıkmaktadır. Sporda özerklik ve ülke tanıtımında spor turizminin önemi bilinmektedir. Bu bağlamda federasyonların özerkleştirilmesinin ilk kez 55. Hükümet Programında, spor turizminde hamle yapılmasının da ilk defa 58. Hükümet Programında yer alması, bugünün Türkiye’inde gelinen noktaya temel teşkil etmiş olmaları itibariyle önemlidir.

1.6.1. Kalkınma programlarında spor

Parti ve Hükümet Programlarının yanında Kalkınma Planları da ülkemizin geleceğini şekillendirmede önemli bir yere sahiptirler. Bu öneme bağlı olarak Kalkınma Planlarını yapmak, 1961 ve 1982 Anayasalarında Devletin görevleri arasında sayılmaktadır. Kalkınma Planları ilk kez, 1961 Anayasası'nı müteakiben, 1963-1967 dönemi için hazırlanmıştır. Kalkınma Planları beşer yıllık dönemler için hazırlanmakla birlikte, 9. Kalkınma Planı 2007-2013 yıllarını kapsamaktadır. Sporun bir ülkenin kalkınmışlığının göstergelerinden biri olduğu dikkate alındığında Kalkınma Planlarında “spor” olgusunun da önemli bir yere sahip olması beklenir ancak, 1. ve 9. Kalkınma Planlarında “spor” ifadesinin dahi yer almadığı görülmektedir. Türkiye'nin geleceğinin planlanması olan 1. ve 9. Kalkınma Planlarında spora yer verilmemesinin yanında, günümüz Türkiye'sinin gelmiş olduğu gelişmişlik düzeyi dikkate alındığında 9. Kalkınma Planında “spor” ifadesinin yer almaması, aklımızda soru işaretleri oluşturmaktadır. Kalkınma planlarında sporla ilgili öne çıkan başlıkları aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

- Sporun yaygınlaştırılması,
- Seyir sporu yerine okul ve halk sporunun öne çıktığı kitle sporuna ağırlık verilmesi,
- Sporda amatörlüğün teşviki,
- Spor altyapısı ve tesisleri ile bunların dengeli dağılımı,
- Sportif saha ve tesislerin çok yönlü ve rasyonel kullanımı,
- Sporda Kamunun görevi; denetim, yönlendirme, teşvik ve yenilikleri takiptir,
- Şehir İmar Planlarında spor alanları,
- Spor içerikli projelerde, STK(Sivil Toplum Kuruluşu)'ların Mahalli İdareler ve Özel Sektörle işbirliği,
- Yetenek seçimi ve spora yönlendirme,
- Sporcu sağlığı ve sosyal güvence,
- Spor dallarının dengeli gelişimi.

Kalkınma Planları, Kalkınma Planlarının uygulayıcısı durumundaki hükümetlerin programlarıyla paralel ve birbirisini tamamlayıcı özelliklere sahip olmalıdırlar. Fakat Hükümet Programları ve Kalkınma Planları spor eksenli olarak incelendiğinde durumun her zaman böyle olmadığı görülmektedir.

1.7. REKREASYON KAVRAMI VE SPOR POLİTİKALARINDAKİ YERİ

Rekreasyon kavramı olarak, “yenilenme, yeniden yaratılma” anlamına gelen Latince “recreare” kelimesinden türetilmiştir. Rekreasyonun sözlükteki anlamı, “ruhsal ve manevi yönden yenilenme, yeniden doğuş” demektir. Rekreasyon, “çalışma ve günlük rutin işlerin sonrasında bir yenilenme yaşantısıdır”. Rekreasyon faaliyetleri insanlarda birtakım olumlu duygu ve tatmin oluşturmaktadır. Nitekim bu faaliyetler insanları zenginleşme, dinlenme, canlanma, hayatın zorlukları aşabilme hislerine ve katılanlarda memnuniyetle birlikte duygusal doyuma ulaştırma görevi yapmaktadır (Tezcan 2007). Alan yazınına bakıldığında, rekreasyonun birbirine benzeyen birçok tanımının yapıldığı görülmektedir. Bu kapsamda en basit şekliyle “rekreasyon” insanların boş zamanlarında kendi istekleriyle gerçekleştirdikleri eğlence ve dinlence faaliyetleri olarak tanımlanabilir. Tanımın içeriğinde sözü edilen eğlence ve dinlence faaliyetlerinin yürüyüş, piknik, kampçılık, dağcılık, yüzme, bisikletle gezinti, atla gezinti, rekreasyonel balıkçılık, rekreasyonel avcılık gibi etkinliklerden oluştuğu ve bunların insan ve toplum sağlığını ruhsal ve fiziksel yönden düzeltmesi, ruhsal ve bedensel dinlenmeyle birlikte bireylerin işte verimlilik düzeyinin artması, yaşam standardında artış sağlaması, doğanın daha yakından tanınması ve çevre bilincinin artması gibi faydaları olduğu söylenebilir (Uzun ve ark 2013).

Son yıllarda çalışma koşulları ve olanakları değişmiş, bireylerin işte geçirdikleri çalışma saatleri azalmıştır. Çalışma şartlarının iyileşmesi ve süresinin azalması sonucunda bireyin iş dışı geçireceği zaman artmış, aynı zamanda hayat standardı da yükselmiştir. Ortaya çıkan bu gelişmeler serbest zaman etkinliklerine katılımı önemli ölçüde etkilemiş ve bir serbest zaman etkinliği olarak gerçekleştirilen rekreatif faaliyetler sosyal yaşamın bir gereksinimi haline dönüşmüştür (Demir ve ark 2013). Spor ve rekreasyon sağlıklı toplumların ortaya çıkmasında çok büyük bir paya sahiptir. Zira günümüz toplumlarının mutluluk ve dinginliğe ulaşmasında, sosyal ve ekonomik dezavantajların olumsuz etkilerinin azaltılmasında ve topyekün ulus ve bireylerin ruh ve fizik sağlığına erişmesinde olumlu etki etmesi bakımından spor ve rekreasyonun önemli derecede katkısı olduğu söylenebilir. Spor, insanların aynı zamanda, farklı ırkları, cinsiyetleri, sosyal sınıfları, yaş, yetenek veya dini inançları bir

araya getirebilen aktivitelere katılımını da sağlamaktadır (Torkildsen 2006). Sporun en önemli özelliklerinden birisi şüphesiz hem devletler arasında hem de bir toplumda çeşitli gruplar arasında barışın ve kardeşliğin sağlanmasında kullanılan etkin bir araç olarak kullanılmasıdır. Yine bir başka özelliği ise sporun devletler tarafından etkin bir ülke tanıtım aracı olarak kullanılmasıdır. Bu iki özelliği bakımından spor ve spor müsabakaları dünyadaki bütün devletlerin önem verdiği unsurlar arasındadır. Bu anlamda olimpiyat oyunları ve dünya futbol şampiyonluğu yarışmalarının devletlerin tanınmasında, çeşitli ülkelerden, farklı ırk, renk ve dinlerden kişilerin bir araya gelmesi, tanışması ve kaynaşmasında sağladığı fonksiyonların azımsanmayacak kadar çok olduğu söylenebilir. Dolayısıyla Talimciler (2015)'in de vurguladığı gibi geniş kitlelere ulaşabilme ve onları etkileme gücüne sahip olan sportif faaliyetler- bilhassa büyük olimpiyat oyunları, dünya futbol şampiyonluğu ve şampiyonlar ligi gibi organizasyonlar- toplumsal yaşam için ortak duyunun ve birlikteliğin oluşturulmasında etkilidirler. Özellikle dünya futbol karşılaşmalarında ulusal kimliğe ve beraberliğe vurgu yapılarak spor aracılığıyla karşıt gruplar bile bir araya getirilebilmektedir (Talimciler 2015). Ketten (1974) ise, spor faaliyetlerinin, vücut yapısını geliştirici ve eğitici fonksiyonlarının yanı sıra, fikir ve ruh eğitiminde de önemli işlevleri olduğunu savunmaktadır. Gerçekten, bilhassa gençlerin yapıcı ve yaratıcı olmasında, sosyal kaynaşma ve milli dayanışma sağlanması açısından da sporun sosyal ve kültürel kalkınmaya katkısı olduğuna hiç şüphe yoktur. Bu anlamda etkili bir eğitim aracı olan spora, fonksiyonel ve çağdaş eğitim modelinde ve planlanmasında gerekli önem ve önceliğin verilmesi şarttır.

Sporun dünya barışına bu kadar çok katkısından dolayı ve yine hem bireylerin sağlığı hem de toplumun sağlık ve refahına yaptığı katkıdan dolayı devletler sporun düzenlenmesine ve geliştirilmesine hem en üst hukuki metin olan anayasalarda hem de çeşitli kanunlarda yer vermişlerdir. Böylece spor ve rekreasyon faaliyetlerinin oluşturulması, geliştirilmesi ve bu hizmetlerin yönetilmesi konusunda merkezi ve yerel yönetimlerin görevlerinin olduğu söylenebilir. Rekreasyon faaliyetlerine hem kişisel ihtiyaçlar, hem de toplumsal ihtiyaçlar yönünden başvurulmaktadır. Rekreasyon aktiviteleri kişisel olarak şu bakımlardan faydalı görülmektedir; fiziki sağlık gelişiminin yaratılması, ruh sağlığı kazandırılması, insanı sosyalleştirmesi, yaratıcılık, kişisel beceri ve yeteneğini geliştirmesi, çalışma başarısı ve iş verimine etkisi, ekonomik hareketlilik, insanı mutlu etmesi. Toplumsal faydaları ise; toplumsal

dayanışma ve bütünleşmeyi sağlaması ve demokratik toplum yaratılması şeklindedir (Ağılönü ve Mengütay 2009).

Rekreatif etkinlikler insanların her durum ve koşulda açık alanlarda veya kapalı alanlarda aktif ya da pasif bir şekilde tek veya grup olarak genç-yaşlı, kadın-erkek herkesin yapabileceği etkinlikler olduğundan dolayı insanların dinlenme, eğlenme ve gelişmelerini sağlayan geniş kapsamlı, yani her kesime hitap eden etkinliklerdir. Bu açıdan bireyler etkinliklere katılarak kendilerini daha iyi ifade etme, gizli yeteneklerini keşfetme ve geliştirme, yaratıcılığını artırma ve ruh ve beden sağlığını koruma olanağına erişebilir (Ağılönü ve Mengütay 2009). Bu nedenledir ki, kent yönetimlerinin halkın boş zamanlarını geçirebilecekleri programlar hazırlayıp sunmaları gerekmektedir. Bilhassa yerel yönetimler toplumun farklı kesimlerine göre farklı programlarla rekreasyon hizmetlerini sağlayabilirler. Toplumlar geliştikçe bireylerin ihtiyaçları değişmekte ve yerel yönetimler değişen bu ihtiyaçları ve beklentileri tespit edip onlara cevap vermenin yollarını aramalıdır. Muhakkak bu ve benzeri hizmetlere yerel yönetimlerin ağırlık vermesi sosyal belediyeciliğin bir gereğidir. Yukarıda belirtilenlere dayanarak, rekreasyon insanların işinden arta kalan serbest zaman sürecinde, bireyin tüm yaptıklarını içermekte, dolayısıyla spordan daha geniş bir kavramı içine almaktadır. Rekreasyon programları, yalnız yetenekli sporcuları değil, spor yapan herkesi içine almaktadır. Toplumda her birey sporla ilgilenmeyebilir. Bu bakımdan yerel yönetimler halkın tamamının ilgisine göre sporun haricinde rekreasyon faaliyetlerine de önem vermelidir. Zira oldukça çok sayıda insanın rekreatif faaliyet olarak müzik, drama, el sanatları, fiziksel uygunluk, suda egzersiz, doğa, açık hava ve diğer kültürel ve sosyal etkinliklere katılmaya gönüllü oldukları görülmektedir (Uçar 2015). Günümüzde küreselleşme ve yerelleşmeden kaynaklanan bazı yeni anlayışların ortaya çıktığı ve bunların kentsel alanların değerlendirmesinde kent yönetimleri için önem arz ettiği söylenebilir. Örneğin Tatlıdil (2009)'ın küreselleşme ve yerelleşme eğilimlerinden kentlerin nasıl etkilendikleri konusundaki değerlendirmesine göre; “Kentsel doku uluslararası ilişkilerin öngördüğü refah anlayışına göre yeniden şekillenmektedir. Kentler endüstriyel üretim merkezi olma özelliğinden çıkmaktadır. Yoğun nüfusun doğal kaynaklar üzerindeki baskısını azaltmak (su, hava, toprak kirliliği vb.) kentlerin temel hedefleri haline gelmiştir. Bugünün kentleri hizmetler sektörünün yoğunlaştığı toplumsal ve kişisel ihtiyaçlara yanıt veren rekreasyon alanları, kültürel ve bilişim merkezleri haline gelmektedir.

Kent alanları konut ve iş alanlarının dışında, kentlinin kendine ayırdığı zaman dilimini değerlendireceği, ulusal ve uluslararası gelişmelerin öngördüğü mekânsal düzenlemeleri oluşturmaktadır. Kültür, sanat, spor merkezleri ve eğlenme dinlenme faaliyetlerinin yer aldığı yapılanmalar “kentli” anlayışına göre düzenlenmektedir. Bu mekanlar kültür zenginliği olarak kabul görmektedir. Kentsel yaşam biçimine yeni bir anlam taşımaktadır” (Tatlidil 2009).

1.7. SPOR VE REKREASYON HİZMETLERİNDE YEREL YÖNETİMLER

Anayasanın 2. Maddesinde “sosyal devlet” ibaresi ve 5. Maddesinde yer alan “kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak için devletin gerekli şartları hazırlamakla görevli” olduğu ifadeleri yer almaktadır. Bu anlamda sağlıklı toplumun oluşması görevi anayasal bir ilke olarak devlete düşmektedir. 1982 anayasasının 58. Maddesi “ gençliğin korunması” ve 59. Maddesi de “sporun geliştirilmesi” konularına yer vermekte ve bu konuları düzenlemektedir (Ökmen 2015). Ökmen’in bahsettiği Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 59. maddesi şöyledir. “ Devlet, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder. Devlet başarılı sporcuyu korur” (T.C. Anayasası ve T.B.M.M. İçtüzüğü 2017). Yerel yönetimler, devletin anayasal görevleri kapsamında yer alan spor hizmetlerinin devlet adına halka ulaştırılmasından sorumlu kamu tüzel kişilikleridir (Yücel ve ark 2016).

Türkiye’de Cumhuriyet’in kuruluşundan günümüze kadar, spor ilk defa 1982 Anayasası’nda yer almıştır.

Madde 58 – Devlet, istiklal ve Cumhuriyetimizin emanet edildiği gençlerin müspet ilmin ışığında, Atatürk ilke ve inkılapları doğrultusunda ve Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü ortadan kaldırmayı amaç edinen görüşlere karşı yetişme ve gelişmelerini sağlayıcı tedbirleri alır. Devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır.

Madde 59 – Devlet, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder. Devlet başarılı sporcuyu korur. Spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabilir. Tahkim kurulu kararları kesin olup bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz. Büyükşehir belediyesi kanununda, spor hizmetleriyle ilgili görev ve sorumlulukları kapsamlı bir şekilde düzenlenmiştir.

5216 sayılı Kanunu’nun 7’nci maddesinde “büyükşehrin bütünlüğüne hizmet eden spor yerleri yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettmek” ve “gerektiğinde amatör spor kulüplerine malzeme vermek ve gerekli desteğı sağlamak”, “amatör takımlar arasında spor müsabakaları düzenlemek”, “yurt içi ve yurt dışı müsabakalarında üstün başarı gösteren veya derece alan sporculara belediye meclisi kararıyla ödöl vermek” şeklinde belirtilmiş olması spor yönetiminin yerel düzeydeki temel dayanakları olarak gösterilebilir (Resmi gazete; Tarih: 23/7/2004).

2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun belediyenin görev ve sorumluluklarını düzenleyen 14’üncü maddesinde yer alan ibarelerin Gençlik ve spor hizmetlerini yapacağı veya yaptıracığı gerektiğinde öğrencilere, amatör spor kulüplerine malzeme verip gerekli desteğı sağlayacağı, her türlü amatör spor karşılaşmalarını düzenleyeceği, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarında üstün başarı gösteren veya derece alan sporculara belediye meclisi kararıyla ödöl verilebileceğı şeklinde ibarelere verilmiş olması özellikle belediyelerin harcamalarını kısıtlamaya açık olduğunu göstermektedir (Resmî gazete; Tarih: 13/7/2005). Belediye bünyesinde spor ve rekreasyon faaliyetlerini yönetecek bir birimin olması ile belediye hizmetleri içinde spor ve rekreasyonun önemi yöneticiler tarafından daha iyi anlaşılır, teknik hizmetler, halkla ilişkiler, vb. diğer birimlerle eşgüdümü daha kolay sağlanabilir (Doğı 2002).

1.7.1. Belediyelerin Sporla İlgili Görevlerine Yönelik Kanunlar

Türkiye’de spor ve spor faaliyetlerinin yaygınlaştırılması, hizmet olarak sunulması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması yerel yönetimler özellikle belediyeler

tarafından üstlenilmiştir. Spor hizmetlerinin belediyeler tarafından halkın coğrafi, sosyo-ekonomik ve kültürel farklılıklarını gözetenek demokratik bir şekilde sunulması yoluyla halkın spora katılımının sağlanması amaçlanmaktadır. Belediyeler spor alışkanlığının ve sürdürülebilirliğinin yaygınlaşmasında etkin rol oynamaktadırlar.

Türkiye’de yerel yönetimlerin Beş Yıllık Kalkınma Planlarında yer alan sporla ilgili faaliyetler arasında İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planında konuyla alakalı neler yapılması gerektiği, sporla ilgili politikaların uygulanması noktasında ‘meselenin çözümünü sorumlu tek kuruluş yerine yetki ve sorumlulukları iyi dengelenen ve bunları iyi kullanan sorumluluk sahibi kuruluşlarla, diğer özel ve kamu kuruluşları ilişkisinin iyi düzenlenmesi’ şeklinde vurgu yapılmıştır. Yöre halkına sağlanacak sportif imkânlarla ilgili mahalli idareler ile ortak çalışma yapılması öngörülmüştür. Akabinde Dördüncü Beş Yıllık Planda önceki planlara benzer tedbirler bulunması ve bu dönem içinde yer alan 1982 yılına ait programda açık spor sahası ve tesislerinin yapılmasına önem verilmesi hususunda düzenlemeler getirilmiş olması dikkat çekmektedir. Bu tedbirlerden sorumlu uygulayıcı kuruluşlar olarak gösterilen Kamu kuruluşları, İmar ve İskân Bakanlığı, Üniversiteler, İçişleri Bakanlığı ve Belediyeler etkin görevler üstlenmek durumunda kalmışlardır. Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planında ise sporun ilçelere ve köylere yayılması için mahalli idarelerin görevlendirilmesi özel idare ve belediyelerin ortak çalışmalar yapması gerektiği öngörülmüştür. Altıncı Kalkınma Planında yer alan ilkeler, mahalli idarelere spor çalışmalarının halka yayılması konusunda daha etkin görevler yüklemiştir. Belediye ve köy yönetiminin, yöre halkının boş zamanlarını değerlendirmesi için spora yönlendirilmesi ve olanak sunulması hususunda çalışmalar yapması planda yer alan ilkeler arasındadır (Arslan ve ark 2011). Türkiye’de spor faaliyetlerinin geçmişine bakıldığında; fiziki imkânların yetersiz ve halkın, spor alışkanlığından yoksun olmasının; spor faaliyetlerini sekteye uğrattığı görülmektedir. Son yıllarda kazanılan başarılarla rağmen, ülkede spor maalesef istenilen değere ulaşamamıştır. Türkiye, Olimpiyat Kanunu olan tek ülke olması itibariyle spora göstermiş olduğu önemi gözler önüne sermektedir. Fakat bir o kadar da istenilen başarıyı sağlayamamış olması yaman bir çelişki olarak karşımızda durmaktadır. Bu olumsuz durumun ana nedenlerinden biri merkeziyetçi yönetim anlayışıyla, gerekli yatırımların yerelde yapılamaması ve mevcut tesislerin işletilmesinde eksiklikler yaşanmasıdır. Gelişmiş ülke ve müreffeh bir toplum olma yolunda Türkiye’nin önündeki en büyük engellerden biri de şehirleşme ve spor

alanındaki yetersizliktir. Toplumsal meselelerinin çözümü, ancak eğitimle mümkündür. Okullarda, spor eğitimine gerekli önem verildiği takdirde, spor alışkanlığının yer edinmesi sağlanacak ve spora yüklenen misyon anlam kazanacaktır. Fakat ülkede, okullardaki spor faaliyetleri için yeterli imkân bulunmamaktadır. Okul bahçelerinin dar ve işlevsiz olması, eğitim için araç teminin yapılamaması, düzenlenen müsabakalara önem verilmemesi ve çocuklara nitelikli spor faaliyetleri sağlanamaması spor alışkanlığını pekiştirememektedir. Bu şartlarda çocuklara spor alışkanlığı kazandırılmazsa toplumun sporu hayatına yerleştirmesi uzun yıllar alacaktır.

Türkiye’de şehirleşme adına yapılan hatalar, yeşil alan, oyun parkları ve spor tesisleri için yeterli imkânı sağlayamamaktadır. Kent yaşamının barındırdığı zorlukların üstesinden gelmek için spor ve yeşil alan imkânı sağlanmalıdır. Halk için oluşturulan donatı alanları içerisinde parklar, spor tesisleri, yeşil alanlar sağlıklı kentleşmenin önemli unsurlarındandır. Ülkede çarpık kentleşme ile beraber bu yapılanmanın geri kaldığı ifade edilmektedir. Şehirleşme adına yapılan bu hatalar yeşil alan, oyun parkları ve spor tesisleri için yeterli imkânı sağlayamamaktadır. Kent yaşamının barındırdığı zorlukların üstesinden gelmek için spor ve yeşil alan imkânı sağlanmalıdır. Türkiye geneline bakıldığında yeşil alan dünya ortalamasının altındadır. Dünya yeşil alan ortalaması kişi başına 20 metrekare olarak hesaplanmıştır. Bu oran Zurich’de 60 metrekare, Stockholm’de 80 metrekare iken İstanbul’da 2,4 metrekare, Karşıyaka’da 1 metrekare, Bursa’da ise 1,4 metrekare olarak verilere yansımıştır. Gereksiz görülen yeşil alanlar deprem ve benzeri doğal afetlerde toplanma merkezleri olarak halkı korumaya ve beraberliği sağlamaya zemin oluşturan alanlardır. Son zamanlarda kazanılan başarılar millet olarak başarma, kazanma hırsını canlandırmış ve uluslararası alanda kazanılan zaferler spora olan ilgiyi geniş kitlelere taşımıştır. Belediyelerin bu ilgiye kayıtsız kalmadıkları aşîkârdır. Fakat Türkiye’de spor deyince akla ilk gelen branş futbol olduğu gözlemlenmektedir. Dolayısıyla belediyeler vatandaşın talebi doğrultusunda spora ayrılan bütçeyi spor kulüplerine yönlendirmek durumunda kalmışlardır. Bu durum birçok belediyenin futbol takımı oluşturması ve yönetmesi durumunu ortaya çıkarmıştır. Seçimle iş başına gelen belediye yönetimlerinin halkla ters düşmemek adına futbol sektörüne yüksek harcamalar yapması siyasi rant olarak adlandırılabilir. Kulüplerin olumsuz tarafı belediyelerin kitle sporuna ve belli bir zümreye hizmet etmesidir. Oysa halk için

yapılan çalışmaların en önemli özelliği eşit ve her talebe açık olmasıdır. Halkın temel ihtiyaçlarına ve toplumsal özelliklerine uyumlu hizmetler verilmesi demokratik bir eylemdir. Bu konunun en iyi örneklerinden biri olarak İstanbul Büyükşehir Belediyesi gösterilebilir. Spor Etkinlikleri Genel Müdürlüğü A.Ş. ve Belediye spor kulübüyle spor hizmetlerini yürütmektedir. Belediyenin spora gösterdiği önemin en belirgin özelliği; ayrı bir idari birim kurarak bu alanda hizmet etmesi şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca bu birimi bir şirket statüsüne taşıyarak uluslararası organizasyonlara ve başarılı işlere imza atarak belediyeyi spor hizmetleri anlamında çok farklı bir yere taşımıştır. Fakat İstanbul gibi kalabalık ve spor alt yapısının yıllardır ihmal edilen bir şehir söz konusu olunca; yapılan çalışmalar yetersiz kalmaktadır. Öte yandan ülkede rekreasyon alanlarının düzenlenmesinden sorumlu olan Park ve Bahçeler Müdürlüklerinin çalışmaları yetersiz kalmaktadır. Park ve Bahçeler Müdürlüklerinin görevleri arasında yeşil alan düzenlemesi, şehrin ağaçlandırılması ve çiçek dikimi bulunmaktadır. Belediyelerin yeşil alan düzenlemesinde bilimsel bir ölçüte ulaşamamış olması kalifiye personel ve uzman eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Var olan yeşil alanların üzerine “Çimlere basmak yasaktır.” levhası yeşil alana müze vasfı kazandırmış ve amacının dışına itmiştir. Dolayısıyla bu anlayış içerisinde yeşil alanlar ve yürüyüş parkurları amacına hizmet etmemektedir (Doğu ve ark 2002).

Anayasamızda, sportif görevler genel olarak iki madde ile yer almış olsa da belediye ve özel idare kanunlarında ayrı ve ayrıntılı olarak yer almıştır. Konum itibariyle yerel yönetim birimlerinden köy kanunlarında spor, eğitim ve kültür bahsinde boş zamanları değerlendirme faaliyeti içerisinde görülmüş ve pek değinilmemiştir. Fakat belediye ve il özel idaresinde durum farklı olup çeşitli kanunlarla sportif faaliyetler desteklenmiştir (Resmi gazete 2005).

Belediye Kanununun 14/a maddesine göre Belediyeler; imar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlık, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; kent içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor; sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır (Resmi gazete, 2005).

Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7/d maddesine göre; ilçe ve ilk kademe belediyelerinin Kanunlarla münhasıran Büyükşehir belediyesine verilen görevler ile otopark, spor, dinlenme ve eğlence yerleri ile parkları yapmak; yaşlılar, engelli, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik sosyal ve kültürel hizmetler sunmak; mesleki eğitim ve beceri kursları açmak; sağlık, eğitim, kültür tesis ve binalarının yapım, bakım ve onarımı ile kültür ve tabiat varlıkları ve tarihî dokuyu korumak; kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin geliştirilmesine ilişkin hizmetler yapmak asli görevleri arasında yer almaktadır (Resmi gazete, 2005). Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7/m maddesine göre ise, Büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır: Büyükşehir'in bütünlüğüne hizmet eden sosyal donatılar, bölge parkları, hayvanat bahçeleri, hayvan barınakları, kütüphane, müze, spor, dinlenme, eğlence ve benzeri yerleri yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettmek; gerektiğinde amatör spor kulüplerine malzeme vermek ve gerekli desteği sağlamak, amatör takımlar arasında spor müsabakaları düzenlemek, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan sporculara belediye meclis kararıyla ödül vermek olarak belirtilmektedir (Resmi gazete, 2005)."

1.7.2. Belediyeler Ve Rekreasyon Hizmetlerine Düşen Görevler

"26 Mayıs 1987 Tarih ve 3360 Sayılı Kanunla belediye sınırları dışında kalan yerlere düzenleme getirmesi, aynı kanunun 2. maddesinin 13. fıkrasında, il özel idarelerin spor konusunda etkinliğini artıran "Milli Eğitim Gençlik ve Sporla ilgili olanlardan bir il sınırını aşmayanlar, il özel idareleri aracılığı ile finanse edilecektir ve yönetilecektir." denilmiştir. Resmi Gazete'de yayınlanan Belediyeler Kanununun, 2005 tarih ve 5393 sayılı kanunun 14.cü maddesinin "a" bendinde park ve yeşil alanlar, gençlik ve spor merkezlerini açar ve yaptırır denilmektedir. Yine aynı maddenin "b" bendinde "Gerektiğinde, öğrencilere, amatör spor kulüplerine malzeme verir ve gerekli desteği sağlar, her türlü amatör spor karşılaşmaları düzenler, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan sporculara belediye meclisi kararıyla ödül verebilir." denmektedir. Belediyeler Kanununun, 2005 tarih ve 5393 sayılı kanunun 18.ci maddesinin "p" bendinde belediyelere, sanat ve spor gibi alanlarda faaliyet ve projeler gerçekleştirilmesine; bu çerçevede arsa, bina ve benzeri tesisleri yapma, yaptıрма, kiralama veya tahsis etmeye karar verme yetkisi verilmiştir. Belediyeler Kanununun, 2005 tarih ve 5393 sayılı kanunun 37.ci maddesinde;

“Belediye Başkanları için profesyonel spor kulüplerinin başkanlığını yapamaz ve yönetiminde bulunamaz. ” hükmü yer almaktadır. Ayrıca 1938 tarihli ve 3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanunuyla, “bir idari kademe merkezi olmayan beldelerde, beden terbiyesi işlerini yürütmek ve yönetmek” görevi de belediyelere sorumluluk olarak yüklenmiştir. Literatür sporu mahalli bir hizmet olarak görmekte ve şunu söylemektedir; “Başkanların seçimle göreve gelmesi, kendine ait organları ve gelirleri harcama yetkisi olması bakımından; özerk bir yapılanmaya sahip bulunan belediyelere, sporla ilgili görevler verilmesi, devletin, sporu mahalli bir hizmet olarak gördüğünün delili saymak yerinde olacaktır” (Kurtoğlu 2006).

2. GEREÇ VE YÖNTEM

Bu bölümde sırasıyla araştırmanın modeli, örnekleme, katılımcı profilleri, araştırma yapılan alan, araştırmacının rolü, veri toplama ve görüşme formunun hazırlanması, görüşmeler, verilerin çözümlenmesi, geçerlik ve güvenilirlik ile ilgili bilgiler yer almıştır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada spor eğitimi alanındaki akademisyen ve spor yönetimi alanındaki yöneticilerin Türk spor yönetimi ve rekreasyon politikalarına ilişkin görüşlerini inceleme amacına uygun olarak “nitel yöntem” kullanılmıştır. Günümüzde spor yönetimi ve rekreasyon ile alakalı daha detaylı bilgi edinmek ve nicel araştırmalarda var olan sınırlılıkları azaltmak adına nitel araştırmalara daha fazla yönelinmektedir (Levent 2009). Nitel araştırmalar; görüşmenin, gözlemin, doküman analizinin, öyküsel analiz, eleştirel ve etnografik çalışmaların vb. yöntemlerini içeren ve inceleyen, algıların olduğu gibi bütüncül bir şekilde sunulduğu araştırma süreci olarak tanımlanmaktadır (Patton 2002, Merriam 2009). Nitel araştırmalarda ön plana çıkan özellikler; doğal ortamlara duyarlılığı, araştırmacıların katılımcı rollerinin olması, yaklaşım olarak bütüncül bir yapıda olması, algıların net bir şekilde ortaya çıkarılmasının sağlanması, araştırmaların deseninde esnek ve tümevarımcı bir analiz yapısıdır (Yıldırım ve Şimşek 2013). Merriam (2009) nitel araştırmaların amacının bireylerin algıladığı gerçeği nasıl benimsedikleri ve inşa ettikleri üzerine odaklanması olduğunu belirtmiştir. Bu sebeple araştırmacılar, insanların kendi hayatlarını nasıl algıladıklarıyla, algılarını nasıl şekillendirdikleri ve tecrübelerini nasıl anlamlandırdıklarıyla ilgilenirler. Creswell ve arkadaşları (2007) nitel araştırmayı, bireylerin ya da grupların sosyal ya da beşeri bir problemi keşfetmek ya da anlamlandırmak adına kullandıkları araç olarak tanımlar. Bu bağlamda nitel olarak gerçekleştirilen araştırmaların paradigması; yoğun araştırmalar, olayların açıklanması ve anlamların yorumlanması olarak tanımlanırken, kullanılan metot ve teorilerde; nitel, etnografik, katılımcı gözlemi, fenomenolojik (olgusal), yapısalcı ve yorumlayıcı yaklaşımları da içeren çeşitli etiketlerin altında atıfta bulunulur (Dale 2009). Araştırmada, eğitim ve uygulama erkinin Türk spor yönetimi ve rekreasyon

politikalarına ilişkin görüşlerinin ortaya çıkarılması hedeflenmiştir. Bu sebeple araştırma, nitel araştırmalarda kullanılan “fenomenoloji” desenine uygun olarak tasarlanmıştır. Fenomenoloji; araştırmacının belirli bir olguya yönelik algılarını, deneyimlerini ve tepkilerini ortaya koymayı amaçlayan nitel bir desendir (Fraenkel ve ark 2012). Olgubilim (fenomenoloji) deseninde kullanılan veri kaynakları genellikle araştırılması beklenen olguyu tecrübe eden ve bu tecrübeyi nasıl anlamlandırdığıyla ilgilenilen kişiler veya gruplardır (Yıldırım ve Şimşek 2013). Fenomenoloji, kişilerin tecrübeleri ve çevremizdeki olayların bu tecrübeler ile ne şekilde algılandığının incelenmesidir. Aynı zamanda fenomenoloji, olgu ya da benliğin anlamı ve özünü araştırmaktadır (Sokolowski 2000). Fenomenoloji deseninde “Kişilerin bir olguya yönelik yaşantılarının onlar için anlamı, yapısı ve önemi nedir?” sorusuna cevap aranır. Burada kişilerin belirli olguları nasıl algıladığı, nasıl tarif ettiği, anlamlandırdığı, onunla ilgili ne hissettiği ve ondan nasıl bahsettiğini tanımlamak amaçlanmaktadır. Burada araştırılan; bir olgu, bir duygu, bir kurum, bir kültür veya bir program olabilir (Patton 2002). Fenomenoloji desenini kullanan araştırmacılar, araştırılan konuya katılımcılar gözünden bakarak anlamaya çaba gösterirler (Welman ve Kruger 2001). Patton (2002) olgubilim (fenomenoloji) deseninin diğer nitel desenlerden farklarını şu şekilde belirtmektedir:

a) Öğrenilmesi beklenen durum; insanların deneyimleri ve bu deneyimlerin kendi sosyal hayatlarında nasıl yorumlandığıdır.

b) Olguyu en uygun şekilde incelemek üzere farklı veri toplama yöntemleri kullanmayı gerektirmektedir.

c) Kişilerin ortak tecrübelerine ilişkin temel olgularını ortaya koymak için çeşitli veri kaynaklarından alınan veriler analiz edilerek benzer anlamlar ortaya çıkarılmakta ve bunlar birbirleriyle ilişkilendirilmektedir.

2.2. Örneklem Grubu

Nitel araştırmalar, gerçeğin yaşantılar yolu ile nasıl algılandığı üzerine yoğunlaşmaktadır (Merriam 2009). Nitel araştırmalarda örneklemin belirlenmesi araştırmaların geçerlik ve güvenilirliği üzerinde etki yaratacağından dolayı oldukça önemlidir (Mertens 2014). Bu araştırmanın çalışma grubu nitel araştırma yöntemlerinde kullanılan “amaçlı örnekleme yöntemi” ile oluşturulmuştur. Amaçlı

örnekleme yöntemi, nitel araştırma yöntemlerinde sıklıkla kullanılmaktadır. Bu yöntemde araştırma sorularını yanıtlayabilecek ve bilgi açısından dolgun kaynaklara (kişi, grup, olgu vs.) odaklanılmaktadır (Flick 2014). Bu araştırma fenomenoloji (olgubilim) deseninde yürütüldüğünden dolayı önemli olan katılımcıların çalışma kapsamındaki olguları deneyimlemeleridir (Creswell 1998). Bu sebeple araştırmanın örnekleme, amaçlı örnekleme türlerinden “maksimum çeşitlilik örnekleme” yöntemi ile oluşturulmuştur. Maksimum çeşitlilik örnekleme yönteminde araştırılan olgu ve olaylar ile alakalı birçok farklılığı içeren ana temaların keşfedilmesi ve tanımlanması amaçlanır (Neuman 2014). Maksimum çeşitlilik örnekleme yönteminde bir olgunun açıklanmasında çeşitlilik arz eden tüm durumların incelenmesi amaçlanmaktadır (Patton 2002). Bu bağlamda deneyim çeşitliliği oluşturmak adına eğitim ve uygulama erkinin meslek, statü ve çalışma alanları çeşitlilik alanı olarak belirlenmiştir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veriler araştırmacının geliştirdiği “yarı yapılandırılmış bireysel görüşme formu” ile toplanmıştır. Creswell (2009) nitel veri toplamayı; çalışmanın sınırlarını koymak, yapılandırılmamış veya yarı yapılandırılmış gözlem, görüşme, belge veya görsel materyaller yoluyla bilgi toplamak, ilaveten bilgilerin ses kaydı için protokol oluşturmak olarak sıralamıştır. Fenomenoloji (olgubilim) deseninde bireylerin kendi deneyimlerinin detaylı olarak incelenmesi için görüşmeler en temel veri toplama aracı olarak görülmektedir (Fraenkel ve ark 2012). Merriam (2009) nitel çalışmalarda incelenen fenomenin anlaşılması için gerekli olan nitel verilerin toplanmasında “görüşme” yönteminin ana kaynak olduğunu belirtmiştir. Görüşme, ciddi bir amaç adına önceden belirlenen hedefler için yapılan, karşıdaki bireylere soru sorarak yanıtların alındığı bir etkileşim sürecidir. Bu tanım ile açıklanan süreç, iletişimin dinamik ve süregelen yapısını ifade etmektedir (Yıldırım ve Şimşek 2013). Punch’a (2005) göre ise nitel araştırmalardaki görüşmeler, insanların gerçekliğe ilişkin algılarını ve tanımlamalarını anlamak için kullanılan bir yol ve diğer insanları anlama adına en kuvvetli yöntemdir. Patton (2002), iyi bir görüşmenin sadece görüşme yapan kişinin düşüncelerine, duygularına, bilgisine ve tecrübesine dayanmadığını belirterek; görüşülen kişilerin sahip olduğu özelliklerin de görüşmeyi etkileyen unsurlar arasında olduğunun altını çizmiştir. Görüşmelerin bir amaç doğrultusunda planlanarak yapılması, görüşme tekniklerini sohbetten ayırarak, amaçlara uygun planlanan bir veri

toplama süreci olarak tanımlar ve görüşmelerde kullanılmakta olan soru ve cevap yöntemleri de verileri toplamada, ilişki kurma ve verilere ulaşma yolları olarak adlandırılır (Yıldırım ve Şimşek 2013). Literatür incelendiğinde görüşme türlerinin; yapılandırılmış görüşmeler, yarı yapılandırılmış görüşmeler ve yapılandırılmamış görüşmeler olarak çeşitlendiği görülmektedir (Karasar 2002). Yapılandırılmış görüşmelerde soruların ifadelendirilmesi ve sıralaması önceden belirlenmiştir ve değiştirilmemektedir. Yarı yapılandırılmış görüşmelerde sorular, görüşme sürecindeki koşullara göre esnek şekilde kullanılabilir. Yapılandırılmamış görüşmelerde ise açık uçlu sorular kullanılarak, görüşmeci ve görüşülen birey arasındaki iletişime dayalı olarak tamamen esnek bir süreç izlenmektedir (Merriam 2009). Görüşme yönteminde veri toplamada en yaygın olanının, keşfedilmek istenen konu ve bununla ilgili bir dizi sorudan oluşan “yarı yapılandırılmış görüşmeler” olduğu vurgulanmaktadır. Bu görüşme türünde araştırmacılar görüşme için soruları önceden hazır hale getirir. Fakat görüşme esnasında araştırma yapılan bireylere kısmi olarak esneklik sağlamak adına hazırlanan soruların yeniden düzenlenmesi ve tartışılmasına olanak verilir. Yarı yapılandırılmış görüşmelerde, araştırma yapılan bireylerin de araştırma üzerinde etkileri olabilir (Ekiz 2003). Bu araştırmada verilerin toplanması süreçlerinde araştırmacının geliştirdiği “yarı yapılandırılmış bireysel görüşme formu” ve “demografik bilgi formu” kullanılmıştır. Görüşme formu geliştirilirken ilgili literatür incelenmiş ve pilot görüşme soruları oluşturulmuştur. Bu sorular spor yönetimi ve rekreasyon alanında dört uzman akademisyene ve ölçme ve değerlendirme alanında bir uzman akademisyene anlaşılabilirlik ve kapsam açısından değerlendirilmek üzere sunulmuştur. Daha sonra bu pilot görüşme soruları maksimum çeşitlilik örnekleme ile belirlenen akademisyen ve yönetici ile denenmiş ve alınan dönütler neticesinde görüşme formuna son şekli verilmiştir. Son olarak katılımcıların demografik bilgilerini elde etmek amacıyla kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

2.4. Katılımcılar

Katılımcı grubu seçiminde “amaçlı örnekleme” yöntemlerinden “maksimum çeşitlilik örnekleme” yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada katılımcılar için ölçüt “Türkiye’de spor yönetimi ve rekreasyon alanında çalışan, uygulama yapan, yönetim kademelerinde bulunan, mevcut yönetim sistemine hakim ve yorumlayabilen, kurum ve organizasyonlarda yer alan, alan araştırmaları yapan, yüksek öğretim kurumlarında

bu alana hizmet verecek elemanların yetişmesinde rol alan ğretim elemanları ve yöneticiler” şeklinde belirlenmiştir. Araştırmaya “Ulusal rekreasyon politikaları”nı yorumlama hakimiyeti olan 17 katılımcı seçilmiştir. Katılımcıların en az 5 yıllık deneyime sahip olmaları, rekreasyon alanına, uygulamalarına hakim olmaları ve mevcut spor politikaları hakkında bilgi sahibi olmaları çalışmaya katılım kriterleri olarak belirlenmiştir. Katılımcıların lt bilgileri deneyimleri ve diğerk kişisel katılımcı bilgileri Tablo 2.1.’de yer almaktadır. Tabloya göre yönetim alanında görev yapan bireyler “Y” harfi ile, yükseköğretim kurumlarında görev yapan bireyler “A” harfi ile isimlendirilmiştir. Çalışma başlangıcında A5 katılımcısı olan akademisyenin bu çalışmada isminin kendi isteği doğrultusunda geçirilmesi söz konusu olmuştur. A5 katılımcısı olan Kerem Yıldırım şİMşEK’in ismi hem kendi isminin baş harfleri olan “KYş” ile hem de akademik kimliğini belli eden “A” harfi ile adlandırılmıştır.

Tablo 2.1. Katılımcı Profili ve zellikleri

Katılımcı profili					
Katılımcı ID		Yaş	Görev	Mesleki Deneyim	Uzmanlık
Y1	Erkek	41	Genel Müdür Yardımcısı/Dr.	9 yıl	Spor Politikaları, Federasyonlar.
Y2	Erkek	39	şube Müdürü/Dr.	11 yıl	Rekreasyon, Kitle Spor
Y3	Erkek	29	Koordinatör	5 yıl	Rekreasyon, Okul Sporları
Y4	Erkek	40	şube Müdürü	14 yıl	Rekreasyon, Okul Sporları
Y5	Erkek	33	Uzman	8 yıl	Rekreasyon, Okul Sporları
Y6	Erkek	31	Uzman	6 yıl	Rekreasyon
A1	Erkek	34	Dr./Öğr. Elemanı	10 yıl	Spor Yönetimi
A2	Erkek	75	Dr./Öğr. y.	45 yıl	Rekreasyon
A3	Kadın	35	Dr./ Öğr. Elemanı	9 yıl	Rekreasyon
A4	Erkek	48	Dr./Öğr. y.	11 yıl	Spor Yönetimi, Rekreasyon
A5/KYş	Erkek	44	Dr./Öğr. y.	12 yıl	Rekreasyon
A6	Kadın	36	Dr./Öğr.y.	10 yıl	Rekreasyon
A7	Erkek	60	Dr./ğ.y.	35 yıl	Spor Yönetimi
A8	Erkek	64	Dr./ğ.y.	38 yıl	Rekreasyon
A9	Erkek	45	Dr./ğ.y.	21 yıl	Rekreasyon
A10	Erkek	62	Dr./ğ.y.	32 yıl	Spor Yönetimi

A11	Kadın	56	Dr./Öğ.Üy.	29 yıl	Rekreasyon
------------	-------	----	------------	--------	------------

2.5. Araştırmacının Özdeşünümüllüğü

Nitel araştırmacı bizzat alanda zaman harcayan, deneklerle doğrudan görüşen ve gerektiğinde deneklerin deneyimlerini yaşayan, alanda kazandığı perspektifi ve deneyimleri toplanan verilerin analizinde kullanan kişidir. Veri kaynaklarına yakın olma, ilgili bireylerle konuşma, gözlemler yapma, ilgili dokümanları inceleme, araştırılan konuyu yakından tanıma ve anlama nitel araştırmada oldukça önemli bir yer tutar. Bu yönüyle nitel araştırmacı, araştırma sürecinin doğal bir parçası haline gelir ve zaman zaman bir veri toplama aracı işlevi görür (Yıldırım ve Şimşek 2016).

Araştırmacı küçük yaşlardan itibaren sporun içerisindeydir. Elit düzeyde sporculuk yapmıştır. Bunun yanı sıra lise eğitimini spor lisesinde tamamlamıştır. Rekreasyon alanı ile lisans döneminde tanışmıştır. Üniversite eğitimini bizzat rekreasyon alanında tamamlamış, yüksek lisansını Rekreasyon ABD’de “rekreasyon engelleri” alanında çalışarak tamamlamıştır. Spor yönetimi alanında doktora eğitimine devam eden araştırmacı asli eğitimi olan “Rekreasyon Bilimi”ni spor yönetimi eğitim ve uygulama erkleri nezdinde değerlendirme fırsatına sahip olmuştur. Ayrıca danışman rolündeki araştırma yürütücüsünün rekreasyon bölümü öğretim üyesi ve spor yönetimi erki ve öğretim üyesi olarak alanlarındaki ders verme, proje hazırlama ve günceli takip özelliğı çalışmanın doğru yürütülmesinde, verilerin efektif bulgulanandırılmasında ve değerlendirilmesinde önem arz etmiştir. Yürütücü ve araştırmacının spor ve rekreasyon kültürünü benimsemiş olmasının, araştırmaya hız ve pratiklik kazandıracağı düşünölmüştür. Araştırmacının çalışma konusu ile ilgili olarak yer aldığı bu “katılımcı” rolü, araştırmacıyı nitel çalışma sürecinin doğal bir parçası haline getirmiş ve görüşme yönetiminin verimli olarak uygulanmasını ve analiz edilmesini sağlamıştır.

2.6. Veri Toplama Süreci

Görüşmeler randevu alınarak, katılımcıların istediğı mekânda, sessiz, dikkat dağıtmayacak sakin bir ortamda yüz yüze ve pandemi koşulları gereğı yüz yüze yapılamayan dönemde web tabanlı programlar üzerinden yapılmıştır. Veriler 03.03.2021-05.12.2021 tarihleri arasında toplanılmıştır. Görüşme öncesi teşekkür,

tanışma ve tez amacı açıklanmış ve kendi talepleri bu yönde olmadıkça isimlerinin ve kayıtlarının herhangi bir mecrada bilimsel amaç dışında kullanılmayacağı belirtilmiş verilerin, sadece bilimsel amaçlı ve etik kurallar ve kodlar dâhilinde doktora tez çalışmasında ve onunla ilgili bilimsel çalışmalarda (makale, sunum, tez kitapçığı vb. şeklinde) kullanılacağı açıklanmıştır. Görüşmeye başlangıcında gerekli açıklamalar yapıldıktan sonra görüşmenin ses veya görüntü kaydı ile kaydedileceği belirtilmiş ve gönüllü katıldıklarına dair onam alınmıştır. Katılımcı görüşmelerine dair bilgiler tablo 2.2’de verilmiştir.

Tablo 2.2. Katılımcıların Görüşme Kayıtları ve Deşifrelerine İlişkin Bilgiler

Katılımcı ID	Görüşme kaydı (DK)	Görüşme dökümü
Y1	48 dakika 45 saniye	9 adet A4 sayfası
Y2	35 dakika 44 saniye	8 adet A4 sayfası
Y3	34 dakika 11 saniye	7 adet A4 sayfası
Y4	38 dakika 4 saniye	9 adet A4 sayfası
Y5	47 dakika 52 saniye	8 adet A4 sayfası
Y6	44 dakika 2 saniye	11 adet A4 sayfası
A1	35 dakika 17 saniye	14 adet A4 sayfası
A2	133 dakika 7 saniye	34 adet A4 sayfası
A3	54 dakika 05 saniye	17 adet A4 sayfası
A4	44 dakika 22 saniye	11 adet A4 sayfası
A5/KYŞ	110 dakika 02 saniye	18 adet A4 sayfası
A6	43 dakika 02 saniye	14 adet A4 sayfası
A7	22 dakika 15 saniye	6 adet A4 sayfası
A8	45 dakika 10 saniye	10 adet A4 sayfası
A9	57 dakika 05 saniye	19 adet A4 sayfası
A10	79 dakika 14 saniye	9 adet A4 sayfası
A11	54 dakika 27 saniye	10 adet A4 sayfası

2.7. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Nitel araştırma sürecinin bir parçası olan verilerin çözümlemesi ve yorumlanması kısmı Huberman ve Miles (1994)’ın ifade ettiği gibi “standart bir formatta yapmaktan ziyade isteğe bağlı oluşturulmuş, gözden geçirilmiş ve yönetilmiş” olma özelliği taşımaktadır. Bir nitel araştırmada veri toplama, deşifrasyon ve raporlama eş zamanlı devam eden adımlardır (Dey 1993). Araştırma kapsamında ilgili katılımcılarla ile yapılan görüşmeler sırasında, görüşmecilerin izniyle ses kaydı alınmıştır. Elde edilen veriler öncelikle dijital ortamda işlem yapılabilmesi için yazılı

belge haline getirilmiştir. Bu yazılı belgelerin analiz sürecinde ise MAXQDA Analyctis Pro 2018 (Release 18.2.4) (Nitel ve Karma Yöntemler için Profesyonel Veri Analiz Yazılımı) isimli veri analiz programı kullanılmıştır. Görüşmeler, raporlar, tablolar, çevrimiçi anketler, odak grupları, videolar, ses dosyaları, literatür, görseller, belgeler gibi çeşitli verileri analiz etmeye yardımcı olan MAXQDA programı son yıllarda nitel, nicel ve karma yöntemlerde çalışmalar yapan araştırmacılar tarafından sıklıkla kullanılmaktadır (Erişim 2022n).

Araştırmada, verilerin anlaşılır bir biçimde çözümlenmesi, neden sonuç ilişkilerinin irdelenerek birtakım sonuçlara ulaşılması ve bulguların yorumlanması için, nitel analiz yöntemlerinden “betimsel analiz” yöntemi ile araştırmada, verilerin tanımlanması, birbirine benzeyen verilerin belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilmesi ve verilerin içinde saklı olabilecek gerçeklerin ortaya çıkarılması için “içerik analizi” yöntemi kullanılmıştır. Ses kayıt cihazı kullanarak görüşme yoluyla elde edilen veriler, bilgisayarda düz yazı haline getirilmiştir. Katılımcıların cevapladıkları sorular, bir dosyada toplanmış ve daha sonra kodlama işlemine geçilmiştir. Bu araştırmada verilerin kodlanması, araştırmacı ve nitel çalışma konusunda deneyimli bir nitel araştırma yöntemleri eğitmeni ve spor bilimleri alanında nitel araştırma desenlerini kullanan bir akademisyen tarafından yapılmıştır. Oluşturulan temalar önce birbirinden bağımsız olarak değerlendirilmiş, daha sonra yapılan çalışma sonucu, ortak bir kodlama oluşturulmuştur.

2.8. Geçerlilik ve Güvenirlilik

Nicel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirlik analizleri pek çok farklı metot ve sayısal ifadelerle yapılabilmektedir. Ancak sayısal verilerin olmadığı nitel araştırmalarda bu durum biraz daha karmaşık ve zordur. Ancak Egon Guba ve Yvonna Lincoln' ün (1982) kaleme aldığı, nitel araştırmaların epistemolojik ve metodolojik açıdan değerlendirildiği makalede; nitel araştırmalarda geçerlik güvenilirlikten ziyade inandırıcılık olması gerekliliğine vurgu yaparak bazı kriterlere dikkat çekmişlerdir. Bu kriterler inanılabilirlik, güvenilebilirlik, onaylanabilirlik ve aktarılabilirlik olarak dört temel başlıkta açıklanmıştır.

Tablo 2.3. Nitel Araştırmaların İnandırıcılığı İçin Kullanılan Yöntemler (Başkale 2016).

Faktör	Nitel versiyon	Yöntemler
İç geçerlik	İnanılrlık: Sonuçlar inandırıcı mı?	Uzun süreli etkileşim Araştırmacı önyargılarını azaltma Katılımcı teyidi Üçgenleme
Dış geçerlik	Aktarılabirlik: Sonuçlar diğer kişi ve durumlara aktarılabir mi?	Amaçlı örneklem Dahil etme/dışlama kriterleri Ortamın ayrıntılı tanıtımı Katılımcıların ayrıntılı tanıtımı
Güvenirlik	Güvenilebilirlik: Çalışma benzer koşullarda benzer katılımcılarla tekrarlandığında sonuçlar benzer mi?	Denetleme yolu Literatür Araştırma yöntemlerinin ayrıntılı tanıtımı Üçgenleme Başka bir araştırmacının süreç ve sonuçları incelemesi
Objektiflik	Onaylanabilirlik: Önyargılar azaltılarak objektiflik artırıldı mı?	Araştırmacı önyargılarını azaltma Üçgenleme

Yine Gloria L. Krahn ve Michelle Putnam "Psikolojik Araştırmalarda Nitel Yöntemler" isimli çalışmasında, nitel araştırma kapsamında gerçekleştirilen çalışmaların sonucunda elde edilen bulguların geçerlik ve güvenilirliklerini artırmak için yöntemleri dört başlıkta incelemişlerdir. Bunlar, Kredibilite, Aktarılabirlik, Bağlılık ve Uygunluk olarak belirlenmiştir (Sönmez ve İlgün 2018).

Tablo 2.4. Nitel Araştırmalarda Geçerlik ve Güvenirliğin Artırılmasına Yönelik Yöntemler (Sönmez ve İlgün 2018)

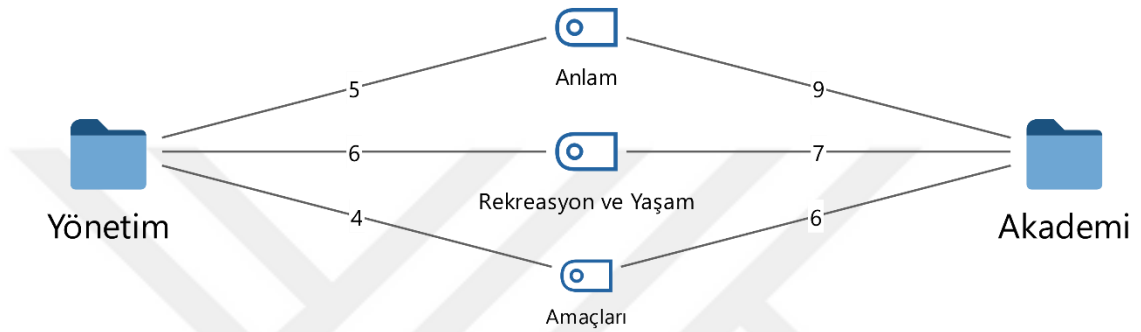
Kriter	Uygulanabilecek Stratejiler
Kredibilite	Literatürde çeşitleme (triangulation) olarak ifade edilen bu kavram ile araştırmada birden çok veri toplama yöntemi ve veri analiz yöntemi kullanılarak ve birden çok araştırmacının bulguları yorumlaması sağlanarak kredibilite artırılmaya çalışılmalıdır.
Aktarılabirlik	Benzer diğer durumlara aktarılabirliğin sağlanması için uygun veri tabanlarının oluşturulması sağlanmalıdır.
Bağımlılık	Araştırmacılar aynı koşullarda aynı katılımcılar ile çalışmayı tekrarlayarak elde edilen bulguların benzer olduğunu göstermelidirler.
Uygunluk	Araştırmacılar yaptıkları görüşmeleri ve gözlemleri devamlı olarak not etmelidirler böylece elde edilen bulguların uygunluğu gösterilebilmelidir.

Araştırma kapsamında iç geçerlik unsuruna yönelik, araştırmacının, literatür incelemesini detaylı bir şekilde raporlaması ve katılımcılara yönelik iletişim kabiliyetinin yüksek olması, mesleki olarak aynı alanda benzer problemlerin

farkındalığına sahip olması, önyargılı bir şekilde davranmasının önüne geçmiştir. Ayrıca görüşme sırasında sorulara yönelik cevaplar araştırmacının inisiyatifi doğrultusunda farklı soru tarzlarıyla tekrar teyit edilmiştir. Dış geçerlik unsurlarında ise örneklem grubunun, amaçlı örneklem metodu kullanılarak belirlenmesi ve araştırma problemlerinin katılımcıların yaşamışlıklarına yönelik belirlenmesi araştırma sorularına nitelikli cevaplar alma konusunda yardımcı olmuştur. Objektiflik ve Güvenirlik unsurlarında ise nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan üçgenleme tekniği kullanılmıştır. Üçgenleme modeli, verilerin analizi ve yorumlanmasında birden fazla araştırmacının yer alması olarak tanımlanabilir (Başkale 2016). Araştırmanın analizi sonrasında farklı bir uzman tarafından kodlanmamış metinler tekrar gözden geçirilmiş ve araştırmada belirlenen tema ve alt kodlara benzer tema ve kodların önerildiği tespit edilmiştir. Aynı verileri farklı araştırmacıların inceleyip benzer yorumlarda bulunması araştırmanın güvenilirliğini artırıcı nitelik taşımaktadır. Miles ve Huberman (1994) nitel araştırmalar için söz konusu güvenilirlik değerini aşağıda belirtilen şekilde formülize etmiştir ($\text{Güvenirlik} = \frac{\text{Görüşlerin Örtüşme Sayısı}}{\text{Toplam Görüşlerin Örtüşme sayısı} + \text{Görüş farklılığı sayısı}}$). Bu çalışmada ilgili formül sonucu bulunmuş olan katsayının %80 ($17/17+3=0.85$) üzerinde uyumluluk belirtmesi ilgili araştırmanın güvenilirliği için yeterli görülmüştür.

Tablo 3.1. incelendiğinde araştırmaya katılan katılımcıların rekreasyonun metaforik ve kavramsal olarak nasıl tanımladıkları sorusuna cevapları “Rekreasyon Algısı” teması altında toplanan üç kod altında toplanmıştır. Rekreasyon algısına yönelik ifade ettikleri kodlar “Anlam” “Amaçları” ve “Rekreasyon ve Yaşam” olarak adlandırılmıştır. Katılımcıların rekreasyon algısına ilişkin en sık dile getirilen temalardaki görüşlerini aşağıdaki şekilde ifade etmişlerdir.

İki-Vaka Modeli

Şekil 3.2. Rekreasyon Algısı Temasında Cevap Dağılımları

Katılımcıların, Rekreasyonu algıları temasında Anlam ve Kavram Kodunda Yöneticilere Ait Cevaplar

Gençlik Spor Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatlarında yer alan yönetici ve elamanların rekreasyonun tanımına yönelik verdikleri cevaplara aşağıda yer verilmiştir. Gençlik ve spor bakanlığı rekreasyonun kitlelere ulaştırmada en büyük role sahip kamu kurumudur. Çalışanlarının ve yöneticilerinin rekreasyon bilincine sahip olmaları, uygulama esaslarının ve amaca uygunluğun denetlenmesinde önemli bir role sahiptir.

"Terminolojik anlamda çok farklı yorumlanabiliyor. Ama bizde bıraktığı karşılık, insanların dışsal etkilerden bağımsız olduğu, hür iradeleri ile ne yapacaklarına karar verdikleri zaman diliminde tercih ettikleri ve daha çok fiziksel içerikli aktiviteler olarak biz değerlendiriyoruz." (Y1)

"Bireylerin iş yaşamı dışında kalan serbest zaman içerisinde kendilerine ayırdıkları bir zaman dilimi olan boş zamanın içinde gerçekleştirilen tüm faaliyetler." (Y2)

"Rekreasyon kavramı boş zamanların bireylerin tercih ettiği spor, sanat gibi kültürel gibi etkinliklerle değerlendirilmesi yani bireylerin boş zamanlarını bu spor, sanat , kültürel açıdan etkinliklerle değerlendirmesi diyebiliriz" (Y3)

"Rekreasyon kavramı temelde zaten serbest zamanın değerlendirilmesi olarak nitelendiriliyor birçok kaynakta, bizim okuduğumuz kaynaklarda da böyle biz de serbest zaman olarak nitelendiriyoruz. Yani kişinin keyif alabileceği, çalışma işinin dışında, çalışma hayatının dışında kalan serbest zamanında, kendi fiziksel özelliklerine işte sosyal beğenilerine dair daha fazla hayata tutunabileceği, merak ettiği, sorumluluk alabileceği aktiviteleri yapabileceği bir alandır. Genelde spor, sanatsal faaliyetler, sosyal faaliyetler olabilir, kendini daha sosyal yapabileceği ve iş dışında kendini bir nebze rahatlatılabileceği, ferahlatılabileceği bir alana yönlendirilmesi olarak niteleyebiliriz. (Y4)

"Bireylerin serbest zamanlarında katıldıkları tüm aktivitelerdir" (Y5)

"Rekreasyon literatürde, bireylerin serbest zamanlarını değerlendirmek olarak tanımlanmaktadır. Rekreasyon, bireylerin serbest zamanlarını etkili ve verimli bir şekilde geçirmelerini sağlayarak, tazelenme ve iyi vakit geçirmeyi amaçlar. Rekreasyonun bir diğer amacı da bireylerin serbest zamanlarını nasıl verimli ve etkili geçireceklerini öğretmek, yönlendirmektir. Çünkü bireyler, özellikle ülkemizde bu sayı oldukça fazladır, serbest zamanlarını nasıl değerlendireceklerini bilmemektedir. Bu durum da, serbest zamanlarını bireylerin sadece evde televizyon seyrederek, telefonlarıyla uğraşarak geçirmelerine neden olur." (Y6)

Anlam ve Kavram Kodunda Akademisyenlere Ait Cevaplar

"Rekreasyon bana göre insanın psikolojik, fizyolojik ve yaşamsal anlamda kendisini daha iyi hissedebilmesi için yaptığı bütün aktiviteler olarak tanımlayabilirim" (A1)

"Özünde bireyin özgürce katıldığı, serbest zamanında yani kendine ait serbest zamanda özgürce katıldığı tüm aktivitelere rekreasyon diyoruz yani kendini geliştirmek için, dinlenmek için, rahatlamak için, sağlıklı kalmak için günlük yaşam kalitesini geliştirmek için katıldığı tüm aktiviteler olabilir, özünde bireyin zindeleşmesi, esenlik kazanması yani wellness dediğimiz kavram, wellness ın açılımı çok önemli biliyorsunuz, yurt dışında evrensel olarak baktığımızda bütün rekreasyon bilimleri fakültelerinde veyahut spor ve rekreasyon icra eden bütün kurumlarda wellness esenlik, bireyin esenliği çok önem kazanıyor, nedir bu bireyin zihinsel, fiziksel, ruhsal sosyal bilişsel gelişimi, hepsini içeren aktiviteler, uygulama, icraatlar, rekreasyonun kısaca tanımıyla bütünleşiyor bu yani değişen sosyal ortamlarda bireyin kendisini her bakımda zinde kalmak için girdiği aktiviteler oluyor" (A2)

"Rekreasyon bireylerin serbest zamanlarını boş zamanlarını keyifli, eğlenceli, haz aldıkları gönüllü olarak katıldıkları ve zaman zaman da bu işleri ciddi uğraşlara çevirerek meslek edindikleri ya da profesyonelliğe doğru geçiş yaptıkları önemli bir etkinlikler bütünü, bu etkinlikleri aktif ya pasif olarak değerlendirmek mümkün biz tabi spor bilimleri fakülteleri olarak biraz daha aktif yönünün ağır basmasının taraftarıyız"(A3)

"Rekreasyon tabi geniş bir kavram, öncelikli olarak modern zamanda rekreasyonun sosyolojik arka planından bahsetmek gerekiyor, özellikle sanayi devrimiyle birlikte tabii toplumlar geniş çerçevede günlük yaşamlarını belirleme/ayırma durumunda kaldılar, iş zamanı iş sonrası zaman serbest zaman denilen şey sosyolojisi. Fransız akımı loisirs, sosyoloji, boş zaman sosyolojisi, dolayısıyla boş zamanın değerlendirilmesi konusunda insanların kendilerini bedensel açıdan ruhsal açıdan sosyolojik ilişkileri bakımından, yenileyeceği ve çalışma yaşamında daha verimli daha üretken olacağı bir konsept üzerine rekreasyonu oturtmuş, ama tabi günümüzde rekreasyon bambaşka bir yere yöneldi onun da altını çizmek gerekiyor, boş zaman sosyolojisiyle ilgili olarak kullanılan rekreasyon kavramı başlangıçta daha çok kişilerin üretkenliğini hedefleyen bir kavramken günümüze geldiği zaman insanların kaliteli yaşamına bireysel mutluluğunu öz tatminini sağlamak üzere aslında kullanılan bir enstrümana dönüştü, bu çerçevede rekreasyon tabi çok etraflı bir kavram hangi perspektiften bakarsanızza bağlı olarak farklı yerlere

dokunuyor, biz biraz daha konunun spor ve fiziksel aktiviteyle ilgili tarafı üzerinde duruyoruz bunun da altını çizmek istiyorum, çünkü insanların bedensel aktivite dışında kalan çeşitli faaliyetleri rekreasyon etkinliği olarak değerlendirilebilir, ama biz biraz daha işe spor ve fiziksel aktivite bağlamında ele alıyor bu çerçevede politikaları düzeltiyor, eğitim öğretimi de bunun üzerine bina ediyoruz" (A4)

"Boş zamanları değerlendirme diye basit bir tanımı var. Buradan yola çıkarak boş zamanlarda yapılan spor, kültür ve sanata dayalı faaliyetler bütünüdür." (A5-KYŞ)

"Rekreasyon kavramını açıklamak için önce zamanı açıklamak gerekiyor. Bilindiği üzere sanayi devrimi ile başlayan yani zaman olgusunun ortaya çıkışı (tabi bunu şu anlamda söylemiyorum daha önce zaman yoktu demek istemiyorum) çalışma zamanının sanayi devrimi ile birlikte çalışma zamanının süresinin kısaltılması dolayısıyla boş zaman olgusunun ortaya çıkması. Sanayileşme ile birlikte sanayileşmenin getirdiği negatif olumsuzluklar örneğin köyden kente geçişler, şehirleşme, şehirleşmenin beraberinde getirdiği yabancılaşma, makinalaşmanın yanında getirdiği monotonlaşma netice itibari ile bunlardan kurtulabilmek zamanı etkin kullanabilmek bu zamanı iyi değerlendirme noktasında hareketle gelişen bir olgu olarak görüyorum." (A7)

"...kişinin kendisi için özgürce kullanabildiği zaman diliminde, biz buna serbest zaman diyoruz, işte bu serbest zamanın belirli fonksiyonları var kişi kullanımında özgür olmalı , başkaları bunu kısıtlamamalı , dilediği aktivitelere katılmalı , katılımda gönüllü olmalı , katılımın sonucunda beklentilerinin karşılanması beklenti sosyalleşmektir , beklenti sağlıklı olmaktır , beklenti mutlu olmaktır rahatlamaktır , bunların hepsinin yapıldığı zamana biz serbest zaman diyoruz , bu serbest zamanda yapılan aktivitelere de biz rekreasyon diyoruz..." (A9)

"Bireylerin zaruri ihtiyaçlarını gidermek zorunda oldukları zaman dışında kalan zamana serbest zaman diyebiliriz. Bu nedir, işi olmayan adam için boş zaman kavramının bir anlamı yoktur. Boş zaman sanayi devriminden sonra mesai saatlerinin azalması ve boş zamanın fazlalaşması ile ortaya çıkar. Tüm konu bu boş zamanı etkili ve verimli değerlendirmektir. Bu kavram gelişmiş toplumlar için anlamlıdır. Bizim gibi gelişmekte olan toplumlarınsa bir kısmı için geçerlidir. Mesai saati olan kesim

için. Kırısala indiğimizde bununda içinin dolmadığını görmekteyiz. Boş zaman kavramını doğru kullanan kısım batıda daha fazla olsa da bizde de gelişmekte. İster kamu ister özel sektörde belli bir çalışma felsefesine sahip olduklarından boş zaman değerlendirilir. Batıda boş zaman ve rekreasyon kavramı tabiri caizse din gibi bir ciddiyet ile ele alınmakta. Gelişmiş ülkelerde özel sektör yoğunlukta olduğu için düşünce iki düşüncede şekillenmekte. Çalışan birey boş zamanını ii değerlendirsin ki çalışma verimi artsın. Kapitalist sistem çalıştırdığı insandan en yüksek verimi almayı hedefler. Refah düzeyini arttırmak. Çalışmanın yanında bireyi rehabilite edecek, sağlıklı olması, eğlenmesini ve dinlenmesi sağlayacak rekreatif etkinlikler ile refah düzeyini ve yaşam memnuniyetini arttırmak amaçlanmaktadır." (A10)

"Serbest zaman içerisindeki her türlü aktiviteleri kapsar. Tabii ele alınırken maddi kazanım olmaması veya gönüllülük esaslı olması gibi birçok kavramsal analizler var. Ciddi boş zaman boyutu ile aldığımızda çok farklı kavramsal tanımlama yapmak gerekir, kayıtsız serbest zaman boyutuyla iş ve çalışma yaşamımız dışındaki kendimiz için ayırdığımız zaman dilimindeki gönüllü olarak tercih ettiğimiz aktivitelerdir." (A11)

Rekreasyonun Amaçları Kodunda Yöneticilere Ait Cevaplar

"Tabii ki bireyin kendine fayda sağlaması temel amaç. Çalışma hayatının getirdiği stresi azaltmak. Yenilenmek." (Y2)

"Rekreasyonun amacı insanları işte boş zamanlarında fiziki anlamda iyileştirmesi olabilir, zihinsel anlamda, fiziki anlamda, gündelik yaşamındaki zorluklardan kurtulması için yapılan etkinlikler , amacı bu şekilde yorumlanabilir" (Y3)

"Kişinin bir kere o iş yaşantısındaki o bunalımdan, sıkıntısından kurtulması, kendini sosyal yaşama biraz daha adapte edebilmesi, iş yaşantısında doğabilecek sıkıntıları bir şekilde bu sosyal sporsal deneyimlerle, tecrübelerle biraz daha yumuşatabilmesi hani iş hayatında kafasının biraz daha rahatlayabilmesi, sosyal çevresini, genişletebilmesi, yaptığı aktiviteye göre ruhsal veya fiziksel dinlenmeye katkı sağlayabileceği aktivitelerle zaten genelde yönelmek isterler. Ve tercih ederler

kişiler, dediğim gibi fiziksel ve genelde sosyal ruhsal gelişimlerinin daha rahat olabilmesi için, hayatlarının daha iyi devam etmesi için, mutlu olmaları için genelde katıldıkları aktiviteler bütünüdür genel olarak" (Y4)

"Fiziksel aktiviteye katılmak, sosyalleşmek, hoş zaman geçirmek. Zihinsel ve Bedensel rahatlamayı sağlamak" (Y5)

Rekreasyonun Amaçları Kodunda Akademisyenlere Ait Cevaplar

"Amaçlarını birkaç boyutta ele alabiliriz birincisi insanın psikolojik boyutları yani ruhani rahatlığı, kendisini gerçekleştirme merdiveninde ilerlemesiyle alakalı diyebiliriz ikincisi fiziksel olarak kazanımlarından bahsedebiliriz çünkü rekreatif faaliyetlerin çoğu aslında aynı zamanda fiziksel performans da gerektiriyor , üçüncüsü de kişinin toplumsal anlamda bir kazanım sağlamasıyla alakalı olabilir diye düşünüyorum çünkü rekreatif faaliyetler sadece yalnız değil sosyal bir çevrede de yapılıyor bu da kişinin toplumsal uyumunu geliştirebilir diye düşünüyorum" (A1)

"Türkiye'deki bütün kamu ve özel iş yerlerine bakarsak yani holdingler, fabrikalar ve diğer , üç türlü yaklaşıyor dünyada tabi bu daha gelişmiş bir ; kendisi iş yerinde bazı açık ve kapalı rekreasyon mekanları inşa ediyor işte fitness merkezi olabilir teniz kortu olabilir yüzme havuzu olabilir yürüyüş parkuru olabilir herşey açık ve kapalı çok sayıda mekan var rekreasyonel alan , vizyonuna bağlı olarak bunları inşa ediyor küçük çaplı orta çaplı daha geniş veya bunu yapmıyor ama çalışanlara ve mensuplarına ve ailelerine ve eşlerine çocuklarına belli aktiviteler dizayn ettiriyor dışarıdan gelenlerle veya kendisi bir çalışanlara yönelik , burada amaç yine iş verimini artırmak ve onları rahatlatma , mutlu olmalarını sağlamak ve iş yerine zevkle umutla gelmelerini sağlamak , yani burada bireyi ertesi güne zinde olarak hazırlama fikri temel...." (A2)

"Genel amaçları toplum refahına katkı, toplum ve halk sağlığına, eğlenmesine ve kişisel gelişimine katkı sağlamayı amaçlar." (A5-KYŞ)

"Benim için rekreasyonun en büyük amacı kişinin kendi yaşam felsefesini yansıttığı bir alan diye düşünüyorum yani bu hayattaki beni duruşum budur , kendimi

bu şekilde ifade ediyorum dediği kanaldır bence rekreasyon çünkü günlük hayatın bütün rutinlerinden çıkıyor ve gönüllü olarak bir faaliyete katılıyor , bir faaliyet seçiyor , bu bazen aktif ya da pasif katılım da olabilir ki iş hayatının ya da eğitim hayatının da yansıması olduğunu düşünüyorum elbette bunun , dolayısıyla rekreasyonun bence en büyük amacı kişinin hayattaki duruşunu gösterdiği nokta olması...” (A6)

"Yapılışına göre ya da o etkinliğe katılışına göre amaçlar çeşitlenebiliyor değişik amaçlar edinilebiliyor. Genel amaçlarına baktığımızda zamanı etkin kullanmak, zamanı kendi isteği ile iyi bir şekilde değerlendirme almış ancak başta söylediğim gibi gerek rekreatif etkinliklere katılmışsa gerek bu uygulamalarda amaçlar değişiyor. Siz rekreatif etkinliklere katılırken arkadaşlarınızla boş zaman geçirmek için etkinliğe katılabilirsiniz. Ben bir şeyler öğrenebilmek için bu etkinliğe katılabilirim. Bir başka arkadaşın örneğin fitness merkezine gittiğini düşünelim sağlık kazanmak, iyi bir fiziki görünüm için katılabilir.” (A7)

Rekreasyon ve Yaşam Kodunda Yöneticilere Ait Cevaplar

"Özellikle sosyolojik anlamda geleneksel endüstri öncesi toplumlarda ifade ettiğimiz çok sorulması mümkün bir soru değildi bu. Baktığımızda iş zamanı ile iş dışı zaman birbirine geçtiği ve hayat akışının böyle bir ayrım gerektirmediği bir düzen olduğunu görüyoruz. Ancak sanayi devrimi sonrası oluşan modern toplum düzenine baktığımızda rekreasyon kavramı ile karşı karşıyayız. Örneğin tüm toplumlarda zorunlu eğitim düzeni gelişti, çocuk yaşlardan itibaren belirli zaman dilimlerinde belirli yerlerde olmaya yönlendiriliyor. Öğrenci iseniz öğrencilik sonrası varsa zorunlu kamu hizmetleri (askerlik vb gibi) gerçekleştirilmesi, haricinde de çalışmaya başladığımız, üretim ve hizmet sürecine bu şekilde giriyoruz. Buda bize iş zamanını verir. Yaşam döngüsünün ana kısmında zorunluluklar yer alırken, esasen insanların kendilerini yenileyebildikleri, fayda yarattıkları ve bu suretle eğitim veya üretim süreçlerini daha etkili daha verimli yerine getirmelerini sağlayan süreçleri biz rekreatif etkinlikler olarak değerlendirmekteyiz. Özellikle modern toplum düzeninde ve günümüz koşullarında yaşam ve rekreasyon kavramlarını birbirinden ayrı tutmamız mümkün değil. Birbirini destekleyen süreçler.” (Y1)

"İnsan yaşamı için oldukça önemli aslında ne kadar ülkemizde çok önemli gözükmese de, insan yaşamı için oldukça önemli aslında ne kadar ülkemizde çok önemli gözükmese de, insanların o gündelik hayatını değiştirmesi, sosyalleşmesi, fiziksel anlamda, zihinsel anlamda kendini iyi hissetmesi için aslında çok çok önemli, yani bunu yaşamla bir tutmamız gerekiyor" (Y3)

"Rekreasyon kavramı temelde zaten serbest zamanın değerlendirilmesi olarak nitelendiriliyor birçok kaynakta, bizim okuduğumuz kaynaklarda da böyle biz de serbest zaman olarak nitelendiriyoruz yani kişinin keyif alabileceği, çalışma işinin dışında, çalışma hayatının dışında kalan serbest zamanında, kendi fiziksel özelliklerine işte sosyal beğenilerine dair daha fazla hayata tutunabileceği, merak ettiği, sorumluluk alabileceği aktiviteleri yapabileceği bir alandır, genelde spor, sanatsal faaliyetler, sosyal faaliyetler olabilir, kendini daha sosyal yapabileceği ve iş dışında kendini bir nebze rahatlatılabileceği, ferahlatılabileceği bir alana yönlendirilmesi olarak niteleyebiliriz." (Y4)

"Spor lisesi mezunuydum. Rekreasyon bölümü yeni tanınmaya başlamıştı ve müfredatı çok kapsamlıydı. Onu tercih ettim. Ve bana bu bölüm birçok şey kattı. Özellikle liderlik becerilerim çok gelişti. Kültürel açıdan birçok gelişim oldu. Öğrencilik döneminden yaptığım organizasyonlar şu anda çalıştığım kurumda fark yaratmamı sağladı. Gençlik Sporda birçok aktivitemiz var. Çok kapsamlı ve çeşitli kitleleri de kapsıyor. Ama bu aktiviteleri antrenörler ile yürütüyorlar. Daha etkili ve sürdürülebilir olması için rekreasyon uzmanları ile çalışılması gerektiğini düşünüyorum. Bu alana yönelen bireylerinde ön görüşü bu olmalı. Lisans döneminde de aktif olmam sebebiyle birçok organizasyonu planlama ve süreçlerinde yer alma şansını yakaladım. Bu benim şimdiki işime de olumlu katkı sağladı. Aynı şekilde diğer mezunların süreçte yer alması daha da gelişme imkânı sağlayacaktır." (Y5)

"Bireylerin yaşamsal faaliyetlerini devam ettirmek için harcadıkları zamandan geriye kalan kısım serbest zaman olarak tanımlanır. Bu temel ihtiyaçlarını karşılarken yorulan özellikle şehir yaşantısındaki bireyler tazelenmeye ve yenilenmeye ihtiyaç duyar. Rekreasyon tam burada devreye girmektedir. Bireylerin serbest zamanlarını etkili ve verimli geçirmeleri, bireye iyi olma hali sunar. İyi olma hali de özellikle fiziksel ve mental sağlığı koruyup güçlendiren önemli bir durumdur. Fiziksel ve

mental açıdan sağlıklı olan birey, yaşamsal faaliyetlerini daha iyi şekilde devam ettirir, işinde daha verimli olur." (Y6)

Rekreasyon ve Yaşam Kodunda Akademisyenlere Ait Cevaplar

"...hepimiz bir şeyler yapmaya çalışıyoruz hayatımızda yaptığımız senkronize işten farklı olarak farklı bir şeyler katmak istiyoruz , rekreatif faaliyet dediğimiz zaman bence kesinlikle yaşamın o doyum noktasına ulaştırmada eksik kalan tarafı çok daha fazla tamamlayıcı olabilecek bir durum diye yorumluyorum çünkü yaşamsal anlamda en büyük özellik bence artık günümüzde psikoloji etkenlerimizi ya da psikolojik durumumuzu üst seviyede tutabilmek , rekreatif faaliyet de bence insanın monoton yaşantısında uzaklaşarak yaptığı faaliyetlerle farklı bir dünyada farklı bir kimlikle belki de farklı bir statüyle o rekreatif faaliyet içerisinde yer almasını sağlayarak yaşam doyumunu daha üst düzeyde kendisine karşı bir dönüt olarak gönderebilir diye düşünüyorum rekreatif faaliyet , bu sebeple insan yaşamı için çok önemli diye düşünüyorum" (A1)

"....rekreasyonun önemini , boş zaman değerlendirmenin önemini çok ciddi bir şekilde bilmek lazım , kaldı ki gerçekten insan yaşamında en önemli yerlerden bir tanesi çünkü hayatı sadece çalışarak değerlendirmiyoruz , hayatın geri kalanı ki en önemli kısmı aslında boş zaman değerlendirdiğimiz bölümler , oraları ne kadar dolu , ne kadar güzel geçirebilirsek o kadar hem yaşamımızın anlamı , hem toplumsal faydamızın arttığını görmemiz mümkün olacak o yüzden insan hayatının şekillenmesinde oldukça önemli bir yerde rekreasyon ve bunu değerlendiren toplumların çok daha refah içerisinde yaşadığını görüyoruz , gözlemliyoruz önümüzde pek çok örnek var...." (A3)

"Rekreasyonun fonksiyonları var. Eğlence, Dinlence, kişisel gelişim ve sağlık. Bu temel 4 fonksiyon olmadan rekreasyonu yaşama şansın yok. Biz genelde kişisel gelişim kısmını kaçırıyoruz. Oranın da bir rekreasyona faaliyet alanı olduğunu görmemiz lazım. Bunu akademik çalışmalarda da bulamıyoruz. Sağlık, Eğlence, Dinlenme var değil mi? Bunu da görmek ve farkında olmak lazım. Yaşamın içerisinde bu dört fonksiyon ile yer aldığını ve her birinin ayrı ayrı çok önemli unsurlar olduğunu vurgulamamız gerekiyor." (A5-KYŞ)

"Rekreasyon veya boş zaman değerlendirme yaşamın en temel kaynağıdır. Öncelikle bunu söylemek isterim çünkü standart bir hayat yaşıyoruz. Politikalar olsun kültürel bağlamalar olsun, rekreasyon burada insanın yaşamının en farklılaştığı nokta oluyor. Mesela bir takım rol modellerle büyüyor ama rol modellerimizin dışına çıkmak istiyoruz. Rekreasyon tam da burada bize aslında gösteriyor ki normların dışında az önce dediğim gibi kişinin kendini ifade ettiği bir alan oluyor ve böylece kendini farklılaştırıyor o yüzden insan yaşamının bence en kilit noktası kendi rekreasyon alanı, kendi yenilediği, kendini tazelediği alan diye düşünüyorum " (A6)

"Bizler neden evimize en iyi televizyonu almaya çalışıyoruz çünkü serbest zamanımızın çok kaliteli geçmesini istiyoruz. işte neden en çok parayı ve en çok zamanı tatile yönlendiriyoruz çünkü bütün bir yıl çalıştıktan sonra geriye kalan zamanı en güzel şekilde geçirmeye çalışıyoruz ama ben zamanı serbest zamanı bu tür kısıtlılıklara bırakmaktan yana değilim, rekreasyon kavramı rahatlamak ve özgür olmaktır. ben bunu öğrencilerimin gözünde görüyorum 45 dakikada ders anlatıyorum 40. dakikada yorulduklarında o kadar bakıyorlar ki bana, tamam ders bitti dediğimde rekreasyon başlıyor işte serbest zaman başladı. Zaman her zaman vardır ama o zamanı planlı programlı aktivitelerle değerlendirmek gerçekten rekreasyonel aktivitelerle katılıyor anlamına gelir. Biz zamanı serbest zamanı hem psikolojik hem fizyolojik hem de sosyolojik gelişimimiz için kullanmalıyız. bu nedenle zamanın her anında bazen gündelik yaşamda serbest zaman bazen hafta sonunda serbest zaman bazen de yıllık anlamda serbest zamanın dönemine baktığımızda yaşamın en vazgeçilmez temel unsuru rekreasyon. Serbest zaman ve biz spor bilimciler için de en önemli konu rekreasyonel veya serbest zamanın fiziksel aktivitelerle yaşamın içerisine monte edilmesidir. Şimdi biz yaşlanmaktan bahsediyoruz ama biz eğer zaman ve rekreasyonu yaşamın bir döngüsü haline getirirsek başarılı yaşlanmış oluyoruz. Yani yaşlanacağız ama başarılı yaşlanacağız. Neden diyoruz ki Avrupalı birisini görüyoruz 80 yaşından benim danışmanım hala bisiklet biniyor. Rocky dağlarında nasıl başarılı yaşlanmış, yaşamın döngüsüne dahil edilen en değerli şeydir rekreasyon ve yaşam ilişkisi budur" (A9)

"Boş zamanımı iyi değerlendireyim, kendimi geliştireyim, rekreatif etkinlik yaptığımın farkındayım diyen insan zaten eğitilmiş insanlardır. Gelişmiş ülkeleri

sürekli örnek gösterme sebebim o. Vatandaşların yaşam biçimi ile kültürü ile alakalıdır. Kişi bilinçli ise yaşamına rekreasyon veya serbest zaman değerlendirme olgusunu katar zaten" (A10)

"Yaş olarak hiçbir sınırlandırmaya gitmek istemiyorum. Bireyin dünyaya gelmesinden yaşamının sonuna kadar, çocukluk, gençlik, yetişkinlik gibi düşünme becerisinin geliştiği tüm dönemlerde, yaşamın bir parçasıdır. Çünkü herkesin serbest zamanı var. Bir kültür meselesidir. Nasıl kullandığın, yaşam kaliteni nasıl etkilediği, ne kadar aktif bilinçli kullandığına bağlıdır. Serbest zaman hakkı yaşam hakkı kadar kıymetlidir. Her birey, kurum ve toplum için gereklidir. Serbest zaman sadece özel hayatta değil, iş hayatında da önemlidir. Çok fazla çıktısı var. İş performansını iyi etkilemesi gibi, yaşam doyumu ve kalitesini arttırması, devlete, kişilerin daha iyi yaşam neticesinde sağlıklı bireyler kazandırdığı için sağlık harcamalarındaki yükü azaltması gibi. Yaşam içerisinde rekreatif aktiviteyi çok boyutlu bir konu olata ele alabiliriz." (A11)

Görevli Oldukları Kurumların Amaçları Temasında Yönetim Koduna Ait Cevaplar

"Şu anda görevde olduğum kurumun amacı, gençlik ve spor politikalarının oluşmasında ve bununla alakalı yasal düzenlemelerin yürütülmesinde rehberlik etmektir. Bunun yanı sıra ulusal bazlı tüm etkinlikleri tasarlama, projelendirme, uygulama ve gerçekleştirme veyahut gerçekleştiren kurum ve bireyleri desteklemektir." (Y1)

"Kendi yaş grubunda ve branşlarda türkiyenin en iyi sporcularını bir araya getirerek eşit standartları yaratmak, gelişimlerine katkı göstermek ve uluslararası arenada başarılı olmalarını sağlamak." (Y2)

"Kurumun amacı yani Gençlik Spor Bakanlığı'nın amacı sporu insanlara sevdirmek işte küçükten büyüğe kadar tüm insanlara imkan vermek gerek fiziki anlamda gerek maddi anlamda insanlara olanak sağlamak, sporu yaygınlaştırmak, sağlıklı yaşamlar oluşturmak için alan oluşturmaktır. Bulunduğum kurumda da il içerisindeki branşlardaki tüm faaliyetlerde gerekli çalışmaları yapıyoruz. Gerek okul

müسابakaları gerek branşlardaki ilçe il dışı faaliyetler, birçok etkinlikler kurum içerisinde yapılıyor" (Y3)

"Kurumumuzun amacı taşra teşkilatında özellikle taşrada bulunan spor faaliyetlerinin yönetilmesi, planlanması, uygulanması aşamasında ve vatandaşların bunların direkt olarak geçişinin sağlanması aşamasında kurulmuş bir kurum. Gençler ve spora yönelik faaliyetlerin yönlendirilmesi planlanması dediğim gibi bütün şehirde kentin spor organizasyonları bizim elimizden geçiyor, bu şekilde biz de vatandaşlarla sporu buluşturmaya çalışıyoruz" (Y4)

"İlde bulunan spor faaliyetlerinin organize edilmesi, yürütülmesi, tesislerin düzenlenmesi gibi görevleri var. Aslında 3'e ayrılıyor. KYK bize ait, Gençlik Merkezleri ve Belediye harici tesislerin tümü bize ait. Buraların etkin şekilde yürütülmesi, denetlenmesi ve verimli hale dönüştürülmesi için hizmet veriyoruz." (Y5)

Görevli Oldukları Kurumların Amaçları Temasında Akademi Koduna Ait Cevaplar

"Spor Bilimleri Fakültesi hem spor bilimleri alanında çalışacak uzman personel, beden eğitimi öğretmeni, antrenör ve yine rekreasyon bölümlerinde çalışan, daha doğrusu mezun olan sporcuların da iş imkanı bulabileceği sporla ilgili bütün alanlarda eleman yetiştirmeye yönelik bir durumumuz var. ayrıca birimin üniversitede yer alması sebebiyle de içinde bulunan hocaların akademik anlamda sporun bilimsel boyutuyla alakalı ülkemize katkı sağlamasını amaçlıyoruz" (A1)

"Bizim amacımız rekreasyon bölümü olarak rekreasyon amacı insanların boş zamanlarını anlamlı biçimde değerlendirmeleri, yeni güne pozitif başlayabilmeleri, işten arda kalan zamanlarını yeniden iş verimliliğini artıracak uğraşlarla değerlendirmeleri ve bu noktada da keyif duymaları, haz almaları, özgürlük duygularını hissedebilmeleri, gönüllü olarak katıldığı faaliyetleri dizayn edebilmeleri... Rekreasyonun amaçları bunlar, biz bu kavram dolayısıyla da bu kazanımları bireylere tattırmaya, onlardan da toplumsal anlamda da katkı, etki sağlamaya çalışıyoruz" (A3)

"Altyapısı güçlü ve uzman hoca sayısı yüksek ve genç akademisyenlere sahip bir bölümüz. Araştırma faaliyet ve kapasitemiz yüksek, araştırma sürecinde öğrencilerle de etkileşim halinde olan bir birimiz. Amacımız hem spor sektörüne, hem rekreasyon alanına hem de yönetim alanına eleman yetiştirebilmek. Bu yetenek ve birikime sahibiz çünkü. Tüm altyapıyı kurgulayabilecek, hizmet üretebilecek, branşlara antrenörlük yapabilecek, etkili eğitim verebilecek öğrencileri yetiştirmeye muktedir bir birimiz. Yoğun bir proje üretimimiz mevcut. Electronic leisure laboratuvarımız var. Düzenlediğimiz Organizasyon ve etkinlikler var. Ders içi projelerimiz ve işbirliklerimiz mevcut. Örneğin etkinlik yönetimi dersinde uluslar arası bir organizasyonda çocukları zorunlu olarak 8 saat çalıştırıyoruz ve deneyim kazanmalarını sağlıyoruz. Terapatik rekreasyon kapsamında protokol imzalayarak gerçekleştirdiğimiz bazı etkinlikler mevcut. Türkiye'nin ilk SGK destekli rekreasyon stajı kapsamında 40 iş günü öğrencilerin sektörde deneyim kazanmalarını sağladık. Rekreasyon programını kökten değiştirdik ve uygulamaya yönelik kazanımları göz önünde bulundurduk. Teorik ders bile olsa öğrenciye iş yükü yükleyerek bir fiil faaliyet alanında icra şansı verdik. Yaapıyı kökten sarstık ve yepyeni bir müfredat ile öğrencilerin tam donanımlı olarak sektöre girmelerine olanak sağlamayı amaçladık" (A5-KYŞ)

"Rekreasyon Bölümü'nün amacı öncelikle eğlencilen alanına liderler yetiştirmek, bu alanda tabi vizyoner, çalıştığı alanlara göre bir misyon sahibi bireyler özellikle, gündemi yakalamaları, yenilikleri takip etmeleri, bu anlamda staj gibi deneyimler özellikle kullanmalarına çok dikkat ediyoruz. En büyük amaçlarımızdan biri bu. Alanda faaliyet göstermelerini bir an önce alanı görmelerini istiyoruz. Çok fazla yönlendirme yaptığımızı bu anlamda söyleyebilirim. klasik bir rekreasyon bölümünün dışında olmaya çalışıyoruz daha vizyoner daha yeniliklere ve ve bilime açık davranmaya çalışıyoruz. Bu anlamda da kurumumuzu bu şekilde biraz farklılaştırdığımızı söyleyebilirim" (A6)

"Görevli olduğum kurumun gerek fakülte bazında gerekse bölüm bazında değerlendirecek olursak temel iki hedefi var. 1 alana yönelik yani mesleğe yönelik eleman yetiştirmek antrenör, rekreasyon lideri, spor yöneticisi veya beden eğitimi öğretmeni. Diğer taraftan da lisansüstü eğitimlerle yine alana yönelik akademisyen

yetiştirmek gibi bütün üniversitelerde olan genel amaçları gerçekleştirmek üzere faaliyette bulunan bir yapı olarak görüyorum." (A7)

"Bizim fakültemizin şu anki misyonu Türkiye’deki bireylerin fiziksel aktivite ve sağlık yoluyla başarılı yaşlanmalarını sağlayacak spor yöneticileri yetiştirmek ve bu alanda eğitim verecek beden eğitimi öğretmenlerini yetiştirmek, daha sonra ise Türkiye’nin mevcut potansiyelindeki amatör ve profesyonel düzeydeki sportif alanlarında hizmet edecek antrenörlük uzmanlık öğrencilerinin yetiştirilmesi benim bölümümün ve fakültemizin genel misyonudur. Biz bu misyonu hem akademik hem de uygulamada gerekli akademik personeli veya uygulamadaki uzman personeli yetiştirerek Türk sporuna katkı sağlamaya çalışıyoruz" (A8)

"Bu bölgeye uygun etkinliklerin ve bilimsel faaliyetlerin ele alınarak, üniversite mezunu, bu alanda ihtiyaç duyulan elemanların eğitimini ve istihdamını sağlamak için gerekli çalışmaları yapmak. şu anda lisansüstü eğitimimizle beraber rekreasyon bölümlerinde eğitim verebilecek teorik ve pratik altyapıları güçlü akademik personel yetişmesine katkı sağlamaya çalışıyoruz." (A11)

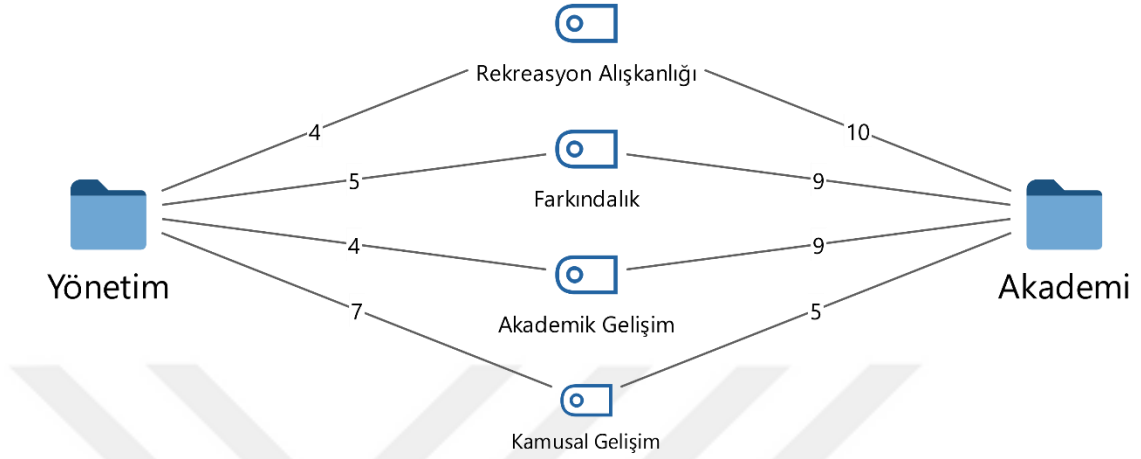
Tablo 3.2. Katılımcıların Rekreasyon Alanının Mevcut Durumu Temasına Verdikleri Cevapların Kod Dağılımları

Kod Sistemi	Y-1	Y-2	Y-3	Y-4	Y-5	Y-6	A-1	A-2	A-3	A-4	A-5 KYŞ	A-6	A-7	A-8	A-9	A-10	A-11	TOPLAM
Rekreasyon Alanının Mevcut Durumu																		0
Rekreasyon Alışkanlığı																		14
Farkındalık																		14
Kamusal Gelişim																		12
Akademik Gelişim																		13
TOPLAM	3	4	2	4	5	2	4	2	4	1	6	5	2	0	0	4	5	53

Tablo 3.2. incelendiğinde araştırmaya katılan katılımcıların rekreasyon alanına yönelik mevcut durumu nasıl değerlendirdikleri sorusuna yönelik cevapları “Rekreasyon Alanının Mevcut Durumu” teması altında toplanan dört kod altında toplanmıştır. Rekreasyon alanının mevcut durumuna yönelik ifade ettikleri kodlar “Rekreasyon Alışkanlığı” “Farkındalık” ve “Kamusal Gelişim” ve “Akademik

Gelişim” olarak adlandırılmıştır. Katılımcıların rekreasyon alanının mevcut durumuna ilişkin en sık dile getirilen kodlardaki görüşlerini aşağıdaki şekilde ifade etmişlerdir.

İki-Vaka Modeli

Şekil 3.3. Rekreasyon Alanının Mevcut Durumu Temasında Cevap Dağılımları

Rekreasyon Alanının Mevcut Durumu Temasında Rekreasyon Alışkanlığı Koduna Ait Cevaplar

"Türk toplumunda bu tür alışkanlıklar 1-2 yıl içerisinde kazanılamaz. En az 20-30 yıllık bir dönüşüm ve farkındalık olması gerekiyor. Bu değişim içerisinde ne kadar çok kurum süreçte aktif rol alırsa o kadar sistem oturup alışkanlıklar gelişir." (Y2)

"Türkiye’de bu alışkanlıkları etkileyen faktörler, sosyal çevre tamamiyle etkiliyor, zaten benim yaptığım çalışmada da sorgulama becerileri, merak ve keşfetme üzerineydi, şöyle çıkmıştı mesela sosyal medya şu an çok aktif insanlar tarafından kullanılıyor, sosyal medyada bu tarz faaliyetlerin olduğunu gören kişiler mesela daha çok yönlendiğinin biz çalışmamızda bunu gördük. Instagramda, twitterda böyle rekreatif faaliyetlerin yapıldığı geziler, seyahatler veya spor faaliyetleri gibi şeyler insanların önüne daha çok çıktığında daha fazla yöneldiklerini gördük. Çünkü insanlar zaten bu alana karşı bir merakı var ve böyle şeyler yapmak istiyor. Yani sadece bunun ne olduğunu bilmiyorlar aslında hani herkes rekreatif faaliyet yapıyor. rekreatif bir oluşum içinde bulunuyor ama bunun işte rekreasyon olduğunu rekreatif bir etkinlik rekreatif bir faaliyet olduğunun farkında değil. işte en büyük etken sosyal medya,

sosyal medya insanların karşısına çok fazla çıkıyor , bu alanda yeni sosyal medyada oluşumla daha fazla reklama çıkabilir, bunların rekreatif faaliyet olduğu hani üzerine bastırılarak söylenebildiğinde kişiler bu alışkanlığı daha kolay sağlayabiliyorlar." (Y4)

"Yaşadığın bölge, iklim, insanlar her şey rekreasyon alışkanlığını etkiler. Her ilin kendine göre bir avantajı var aslında. Antalya dediğinde Deniz rekreasyonu, İstanbul dediğinde Eğlence, Konya dediğinde İnanç Turizmi, Doğu illerinde Kültürel Rekreasyon, Karadeniz dediğimizde Açık alan Rekreasyonu ilk aklıma gelenler. Yaşadığın yerde neye çabuk ulaşırsan onun alışkanlığa dönme olasılığı daha yüksek." (Y5)

"Alışkanlık geliştirilebilir bir toplumuz ama bilinçsizlik çok etkiliyor. Bireylere rekreasyonun faydalarını iyi anlatabilirse, zaten kendiliğinden dahil olacaklarını söyleyebiliriz. Ekonomik sebeplerde rekreasyon alışkanlığının önündeki başka bir engel. Birey önce yaşamını devam ettirmeyi sağlayacak standartlara ulaşmalı ki, daha sonra serbest zaman aktivitelerine, eğlenmeye maddi imkan sağlayabilsin." (Y6)

"Türkiye’de rekreasyon alışkanlıklarını etkileyen faktörler en önemli ve en üzücü şekliyle söyleyebilirim ki para çünkü neden? Bizde rekreatif faaliyet dediğimiz zaman insanlar bunu çok parayla bağdaştırıyor ve belediyelerin de bu konuda eksikliği olduğunu düşünüyorum niye eksik, direk şimdi konu böyle belediye üzerinden gidiyor ama ben kesinlikle bizim yönetim anlayışımızda yani merkezi ve yerel yönetim anlayışında bunun insan hani bazen şu vardır ya doktor bir şey söyler bize aslında biz onun mesela sigara içmek, zararını biliriz ama içeriz fakat doktor bunu söylemekle yükümlüdür bunu engellemekle yükümlüdür, bir çok kamusal alanda sigara içilmez bence belediyenin de birçok yerde rekreatif anlamda bir şeyler yapması için çaba sarf etmesi gerektiğini düşünüyorum, kişi istemese bile aslında o kişiyi rekreasyonun içerisine alması gerektiğini düşünüyorum ki sosyal izolasyon anlamında kendisine şans bırakılmasın, kişi kendisini sosyal anlamda dışlamasın, toplumsal uyumdan kopmasın ve bu şekilde suç da önlenabilir, uyuşturucu da önlenabilir, uyuşturucuyla mücadele kapsamında bu da önlenabilir yani her şey aslında buna bağlı diye düşünüyorum." (A1)

"Bir kere medyanın bu anlamda çok fazla bizim yanımızda olmayışı alışkanlık kazanmamızı etkiliyor, çok fazla kitle iletişim araçlarında var olmamamız ve insanların rekreasyonu ikinci planda üçüncü planda görüyor olması ve tabiki serbest piyasanın getirdiği bu tarz faaliyetlerle ilgili fahiş fiyatlar. öğrencilerimiz de buralardan para kazanıyorlar ama tabi insan korkuyor yani kaç para olacak nasıl olacak nasıl yapacağız, yani bir konsere gitmek şimdi 200 liradan aşağı değil, paraya geliyorum gerçekten bunlar gerçekler yani bunlar çok öğrencilerden aldığımız görüşler de bu yönde, dolayısıyla bu yönde medyayı efektif kullanmamız lazım yerel yönetimlerin çok daha fazla yanımızda olması lazım, yerel yönetimler bir miktar bu işi yapıyorlar hatta şimdi çok sevindiğimiz bir durum var ben gözlemliyorum, halkla ilişkiler birimleri haftalık programları yayınlıyorlar işte şunları yaptık bunları yaptık diye. Onların insanları ulaştırması çok kıymetli mesela sportif faaliyet yapıyorlar işte bazı parkları kullanıyorlar bunu da sunuyorlar, bunlar fevkalade. Ama bunların geliştirilmesi lazım işte üniversitelerde bu işte daha fazla yaygınlaştırılması özellikle duyuru anlamında, yani biz bu konuda eksikiz yani hem üniversite olarak öz eleştiri yapabilirim hem rekreasyonun topluma aksettirilmesi anlamında eksik olduğumuzu düşünüyorum. Türk toplumunun Hindistan'ın bile gerisinde olduğunu görüyoruz yaptığımız araştırmalarda, dolayısıyla yapmamız gereken çok iş var bazılarının hiç farkında değiliz bazılarını da gönüllü olmaya çekiniyoruz yerimizden kalkmıyoruz böyle bir toplumuz..." (A3)

"Bundan 2 yıl öncesine kadar hiçbir evde kamp sandalyesi yoktu. Bunun temel sebebi 1 decathlon 2 pandemi. Decathlon mağazasının yaygınlaşması ile insanlar outdoor malzemeleri basit bir şekilde edinebildi. Peşinden pandemi ve izolasyon outdoor etkinlikleri arttırdı. Karavan çadır satışları arttı. Herkesin elinde termos, kamp sandalyesi, dağcı çantası var artık. Kültürel yapı ile kapitalizm bilinci birleşti ve doğayı tüketilebilir, sağlıklı bir ürün olarak görmeye başladık. E bizde kolay adapte olan insanlarız. Popüler kültür, teknoloji, oyun organizasyonları ve kültürümüzün adaptasyon yeteneği birleştiğinde kapitalizm bize ürünleri çok rahat tükettirebilir hale geliyor." (A5-KYŞ)

"Tabana yayarsak dolayısıyla farkındalık ve algı da artmış olacak. çünkü daha bölümü seçen öğrenci bile geldiğinde, merhaba dediğimizde rekreasyon kavramının ne olduğunu dahi bilmiyor. Yani kelimenin telaffuz edilmesini söyleyemiyorum daha

hangi bölüme geldiğini bilmiyor, amacın ne olduğunu bilmiyor, dolayısıyla serbest zaman eğitimi öğrencilere en başında verilmeli. Oyun kavramıyla birlikte aslında verilmesi gereken bir şey bu oyun oynatıyoruz işte ana sınıflarında kreşlerde aslında bu oyun kavramının insanın hayatının her zaman yani her yaşında olabileceğini öğretmemiz lazım çünkü rekreasyon aslında bir oyun alanı yani bir figüran oldun bazen yönetici oldun olayı yönettiğin, orada aktif katıldığın ya da pasif katıldığın bir oyun, dolayısıyla serbest zaman eğitimini aslında ne olduğunu biliyoruz ama farkında değiliz, yani biz yetişkinler olarak belki biraz daha algıyı açmaya çalışıyoruz bu anlamda ama istiyorum ki altı yaşındaki beş yaşındaki bir çocuk ne yaptığının farkında olsun, dolayısıyla bu işi biraz daha felsefik boyutuyla düşünebilir." (A6)

"Bizim nedense yine pasif etkinlikler üzerine yoğunlaşmış bir rekreasyon kültürümüz var. Babalar kahveye gider anneler güne gider gibi, bu da bence çok incelenmesi gereken bir konu diye düşünüyorum. Çünkü bu anlamda yine geldiğim şey öğreti, yine kültür, annesinden ve babasından böyle kültür almış çocuklar yine buna yönelecek, rol model konusu da tabiki çok önemli. Küresel duruma baktığımda ise şunu görüyorum Avrupa ya da Amerika diyelim hatta işte Japonya'ya da gittim ben hani biraz oradaki sosyal çevreyi de tanımaya çalıştım, gerçekten farkındalığın yüksek olduğu toplumlar, bizim de o yüzden farkındalık eğitimlerine çok önem vermemiz gerekiyor. Bizim gençler serbest zaman deyince sadece dijital ortamda takılmak olarak algılıyorlar maalesef bu ara geçlerin de en büyük problemi bu. Onlar serbest zaman içerisinde hemen dijital ortama yöneliyorlar. bu bizim için çok büyük bir handikap olacak dijital oyun bağımlılıkları, internet bağımlılığı bunların hepsinin ayrı ayrı incelenmesi gerektiğini düşünüyorum." (A6)

"Rekreasyonel alışkanlıkları çevresel faktörler var, aile faktörü ekonomik faktörler var dolayısıyla bu faktörleri dikkate aldığımızda her bir faktöründe önemini de ortaya koyarak bunu yaygınlaştırabilir. Birçok faktörü analiz edilip oradan gidilmesi kânâtındeyim." (A7)

"Rekreasyon alışkanlıklarının önündeki en önemli engel eğitimsizlik. Cehalet ile savaşıyoruz. İnsanların kendi ihtiyaçlarından haberi maalesef yok. İnsanlar eve, hareketsizliğe veya toplum baskısına o kadar adapte olmuşlar ki herhangi bir turizm rekreasyonuna katılayım dinleneyim yenileneyim veya gideyim bir spor salonuna veya

sağlık merkezine yazılayım sağlığıma yatırım yapayım demiyor. Toplumun etkisi ile gidiyor eskiyen perde, mobilya, araba değişiyor. Modası geçti diye yeni elbise alıyor. Huzur, mutluluk, sağlık bununla ölçülüyor. Kişilerin ihtiyaç önceliği asla kendine, sağlığına veya kişisel gelişimine değil. Ekonomik durumu ile de çok ilintili. Ama eğitim ve kültür seviyesi yükseldikçe rekreatif etkinlik düzeyinin arttığını görmekte ve okumaktayız. Ayrıca medya politikası çok büyük engel. Her yerde futbol. Saatlerce günlerce, tüm spor programlarında sürekli futbol konuşuluyor. Reyting uğruna göz ardı edilen birçok spor branşı var."

"Eğitim, Kültür, Ekonomi, Mahalle baskısı, Gelenek ve görenekler rekreasyon alışkanlıklarını etkilemektedir." (A10)

"Ekonomik nedenler, Bilgisizlik, Kültürel nedenler, Eğitimsizlik, toplumsal farkındalığımız düşük. Serbest zaman aktivitelerinin kazanımlarının farkında değil insanlar. Şu da var insanlar, "ekonomik sıkıntılarımın yanında herhangi bir serbest zaman aktivitesini içselleştiremiyorum ve yapamıyorum." Diyor. Ama açık alanda da kendinize iyi gelecek ücretsiz aktiviteler yapabilirsiniz. O da kültür, eğitim ve bilinç düzeyi ile alakalı. Toplumsal cinsiyet bunun makro ve mikro düzeyde her yerde olduğu gibi serbest zaman aktivitelerinde de etkisi var. Ama şu da bir gerçek kadınlar kadar erkeklerinde bazı kısıtları var. Ama kadınlarda tabii ki daha fazla. Annelik, Ev hayatının düzenleyicisi konumda olması ve görevlerinin çokluğu yapılan çalışmaların bir çoğunda engel olarak tanımlanmış. Erkeğin ev hayatı ile ilgili kadınlar kadar görev ve sorumluluğu yok." (A11)

Rekreasyon Alanının Mevcut Durumu Temasında Rekreasyon Farkındalığı Koduna Ait Cevaplar

"Rekreasyon faaliyetinin ihtiyaç ve önemine yönelik bir farkındalık var. Ama bu faaliyetin rekreasyon faaliyeti olduğu veya neyin rekreasyon neyin rekreasyon olmadığına yönelik bir farkındalık eksikliği var. O da tabii Türkçe literatürün gelişmesine bağlı. Rekreasyon kavramı artık yönetmeliklere girdiyse bu işlere en uzak insan bile, farzedelim dededen kalma bir arsası var imar planına baktığında rekreasyon alanı olarak değerlendirildiğini görüyor ve onun ne olduğunu öğreniyor. Devlet dilinde böyle bir alan olduğu kanıksanıyor. Park ile daha çok yanyana kullanıyoruz tabi bu

kavramı. Doğal olarak algı Açık alan rekreatif etkinliklerine ve alanlarına yöneliyor. Çok yanlış ve mesnetsiz bir algı değil ama yüzde yüz doğru da değil tabii ki. İnsanların kavramsal anlamda farkında olmasalarda fiilen, durum itibari ile rekreasyon faaliyetine olan ihtiyacın farkında olduklarını görüyorum. Çocuklarını da bu kültürle büyütüyorlar." (Y1)

"Sportif rekreasyona katılım olarak değerlendirdiğimizde toplumumuzun ciddi farklılaştığını söyleyebilirim. Toplumun farkındalık düzeyi ile çok paralel ilerleyen bir durum söz konusu. Bilinir ki rekreatif faaliyetler ekonomi ve ülkelerin gelişmişlik düzeyleri ile çok ilgili. İnsanların eğitim seviyesi gibi faktörler geliştikçe bu kavram ve faaliyetlere bakış açısı gelişecek. Bizim ülkemizde ne durumda tartışılır." (Y2)

"Öz eleştiri yapmam gerekirse ben de çok geç öğrendim, 2012 – 2013 yılında ben de rekreasyonla tanıştım, biliyordum ama rekreasyon adı altında olduğunu 2013 - 2014 yıllarında öğrendim ki ülkemizde de bir çok kişinin bilmediğini yani yaptığı sporun, etkinliğin, aktivitenin rekreasyon adı altında geçtiğini bilmediğini düşünüyorum, yeteri kadar yaygınlaşmadığını ya da duyurulmadığını, reklamlanmadığını düşünüyorum" (Y3)

"Türkiye’de bireyler serbest zamanlarını değerlendirmeyi çok iyi biliyorlar. Seviyorlarda. Ama bunun rekreasyon olduğunu bilmiyorlar. Düşünsenize baktığınızda bizde kahve kültürümüz var. Hatta artık ailelerimizi kart oyunları ve taşlı oyunlar oynamak için bir araya getiriyoruz. Hem zihinsel ve koordinasyon becerileri de sürece giriyor hem de sosyalleşme imkanı sağlıyor. Geçmişten gelen avcılık, balık tutma uğraşları. Aslında Türk kültüründe rekreatif etkinlik çok çeşitli. Piknik kavramı özellikle tüm çeşitleri barındırıyor neredeyse. Bir yerden bir yere yolculuk ile günü birlik turizm, yeme-içmesiyle gastronomik rekreasyonu, hareketliliği ile fiziksel aktiviteyi tüm bunları ayarlama ile organizasyon ve planlama yeteneğini geliştiren bir kültür. Ama rekreatif egzersiz sınıfına koyulabileceği bilinmiyor." (A5-KYŞ)

"İnsanlar serbest zamanlarını nasıl değerlendirmeleri gerektiğini bilmiyorlar. Bakanlığın ve belediyelerin faaliyetleri ve projeleri var aslında. Ancak benim görüşüm insanlar geçinmekten daha doğrusu temel ihtiyaçlarını karşılamaktan, karşılamaya çalışmaktan, serbest zaman aktivitelerine vakit bulamıyorlar." (Y6)

"Aslında bakarsanız kelime olarak rekreasyon bizim toplumumuzda çık sevimyen bir kelime niye dersiniz insanlar bunun içini çok fazla dolduramıyor. bunun da sebebi rekreasyon kelimesini sadece belirli bir alanda belirli bir şey için kullanılıyor olması. bizim ÷lkemizde bu çok fazla, rekreasyon sadece insanların hiç katılım sağlamadığı, sadece bir rekreatif faaliyet gösterenin izlenildiğı bir faaliyet değil bence kesinlikle katılımcılığın fazla olduğı bir durum ama bu bizim ÷lkemizde böyle görünmüyor. böyle görünmediğı için de rekreasyon faaliyeti dediğiniz zaman kişı kafasında o imgelemeyi yapamadığı için pozitif yaklaşıyor. Dolayısıyla bu farkındalığın oluşmadığını düşünüyorum" (A1)

"Günümüzde dijital bağılılık düzeyleri derken biz artık dijitalleşen ve yine pasif devam eden bir rekreasyon, bir boş zaman değerlendirme görüntüsündeyiz. Amacımız aktif olmak, hayatı aktif yaşamak, dolu dolu yaşamak, anlamlandırmak, keyif almak. Endüstrileşmiş toplumlarda bir sonraki güne yenilenmiş, dinlenmiş, kendini tekrar onarmış bir biçimde geçiş yapmalarını sağlamak insanların. Ama çok başındayız daha bebek bir yerdeyiz aslında daha yeni adım atıyor gibiyiz. Aslına bakarsanız çok da yeni değil tarihimiz ama Türkiye’de yine de yapılan işlerin yeterli olduğunu söylemek yeterli değil. Çünkü bir toplum bilinci oluşmuş değil ama baktığımızda özel sektör, kamu biraz daha farklı tabi bir taraftan, özel sektör yenilenmenin, dinlenmenin, özellikle çalışanların iş verimliliğini artırdığı hususunda hemfikir olmuş durumda. Buna bütçe ayırabilen, buna zaman ayırabilen işte planlamaları bu şekilde yapabilen kurumların da başarıya ulaşmalarında daha efektif olduğu, daha ön planda olduğunu görüyoruz." (A3)

“Aktif faaliyetlere katılım oranımızın da oldukça düşük olduğu bir toplumda yaşıyoruz, çıkış noktası güzel olsa da halka yansıttığımız tarafı yeterli değil. Türk toplumunun genel kültür bakışı işte kadınların evde oturup yemek yaptığı, erkeklerin de uzun saatler çalıştığı ya da kalan zamanlarını hala kahvehanelerde ya da işte şimdi yeni neslin dijital platformlarda geçirdiğı bir süreç yaşıyoruz yani dışarı çıkmak, sosyal olmak, aktif vakit geçirmek çok tercih edilen, özellikle sosyo-ekonomik durumu düşük gruplarda mümkün değil. baktığımız zaman zaten toplumun yarısından fazlasını bu grup oluşturuyor. Biz kime neyi anlatalım yani o yüzden hocalarımızla da bir araya geldiğimizde bunların bunları konuşuyoruz ama işin neresindeyiz diye onlar da eleştiri

yapıyorlar yani. Böyle bir durum var önce Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisine geliyoruz. Adam önce fizyolojik ihtiyaçlarını giderecek ki biz kendine gerçekleştirmeyi anlatıyoruz. Oraya gelene kadar çok daha uzun bir yol var, biz oralara gelemedik daha." (A3)

"Gelişmesi hakkında sıkıntı yok. Yaygınlaşmasında sıkıntı görmüyorum. Çünkü herkesin bir boş zamanı var ve bir şekilde değerlendiriyorlar. Sorun mezunlarımızın o alanlarda olmaması ve istihdam edilmemesi. Kendilerini o meslekte göremedikleri için kamu veya özel sektörde de yer alamıyorlar. Kamu kurumlarında atanma yok tamam. Ama özel sektörde faaliyet yapabilirler. İstedığınız yerel yönetim etkinliklerine veya özel etkinlik firmalarına bakalım. Yüzlerce çeşit etkinlik var. Ama bizim mezunlarımız bu etkinlikleri yapmıyor. Temel sorun da bizim bu etkinlikleri yapmak için nitelikli öğrenci yetirtirmememiz. O etkinliği tasarlayabilecek, üretebilecek, yönetebilecek ve liderliğini yapabilecek öğrenci yetişmiyor. Yoksa alan boş rekreasyonel faaliyetler çok yaygın. Ama bizim mezunlarımız bunların içinde değil." (A5-KYŞ)

"Rekreasyonun bu farkındalığa ihtiyacı yok. Rekreatif etkinliğe katılan bireyin bunun ismini rekreasyon olarak bilmese de olur. Tek bir yolu var yaygınlaşması için. Doğru yetiştirilmiş öğrenciyi mezun edersek ve onlarda sektör içinde bizi iyi temsil edebilirler ise doğal olarak yaygınlaşır. Sorun temsilcilerimizin olmaması. Hangi ana baba çocuğunu herhangi bir faaliyet alanına götürmüyor. Kavramın tanınırlığına fayda sağlayacak başka bir çözüm ise ilköğretimden itibaren müfredatın içerisinde rekreasyon dersi olmalı. Teorik olarak söylemiyorum. Teorisi ve uygulaması karışık verilmeli. Çocukların rekreasyon mezunu bir öğretmen ile rekreasyonel faaliyetler yapması gerekiyor. Bu yapılırsa kavram olarak zaten yaygınlaşır. Ama haricinde ülkemizde aktivite ve etkinlik problemi olduğunu düşünmüyorum." (A5-KYŞ)

"Rekreasyona yönelik farkındalık şu anda yeterli düzeyde değil çünkü rekreasyon farkındalığı bence daha temel bir eğitimde başlamalı. anaokulda, kreşlerde, ilköğretimde, liseye bile gelmeden yani. Tabi şimdi aileler daha farkında durumun daha böyle yenilikçi davranmaya çalışıyorlar. Her çocuğun bir branşı olsun diyorlar mesela. dolayısıyla gelişimini aslında yeterli görmesem de umut vaadeder görebiliyorum, yaygınlaşması hakkındaki düşüncemse önümüzdeki 19 yıl içinde çok

daha aslında bu rekreasyon kavramının hepimizin hayatında çok önemli bir parça olduğunu bence daha net anlayacağız. bu da eğitimle olacak tabiki klasik bir cevap olsa da, eğitimin daha temel düzeylerine indiğimiz zaman rekreasyon eğitimi açısından çok daha umut vadedebilir ve gelişebilir olduğunu söyleyebilirim" (A6)

"Gördüğüm kadarıyla, Türkiye’de rekreasyon yada boş zamanları değerlendirebilme bilinci yerleştirilebildiğini düşünmüyorum. Devletin son zamanlara kadar rekreasyon alanı yapayım ve insanlara bu kültürü yayayım gibi bir derdi yoktu. Son zamanlarda millet bahçeleri, belediyelerin park-bahçe uygulamaları bunların içerisinde herkes için spor alanları gibi örnekler var ama yaygın değil. Anayasanın da emrettiği bu. Diyor ki “tüm vatandaşların beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirlerin alınması”. Bunu nasıl sağlarsınız, tabii ki boş zamanları doğru değerlendirmesi ile. En doğru tercihlerden biri tabii ki spor alışkanlığıdır. Bizde yasa çıkarılır yazılır çizilir ama uygulamaya gelince eksiktir. Uygulansa zaten bunları konuşuyor olmayız. Yani yeterli olduğunu düşünmüyorum. 84 milyonluk ülkede kişi başına düşen etkinlik alanı, elimde bir veri olmasa da, eksik olarak görüyorum." (A10)

"40 küsur rekreasyon bölümü var Türkiye’de. Burada gördüğümüz devlet, hükümet, yök bir şekilde durumun farkına varmış, bölüm açmış, öğrenci almış ve uzman yetiştirmekte. Demek ki ihtiyaca yönelik farkındalık var. Ama insanlara rekreatif etkinlik alanı yaratmada kampüs üniversitelerinde ve yerel yönetim uygulamalarında bir miktar görebiliriz. Vatandaş bir farkındalığı olmadığı için tesis, araç veya uzman talep etmiyor ki arz yaratılsın. 84 milyonluk ülkede kişi başına düşen etkinlik alanı, elimde bir veri olmasa da, eksik olarak görüyorum. Önemli olan bakanlığın, yerel yönetimlerin ve hatta spor kulüplerinin duyarlı olması lazım. Bazı belediyeler çok aktifken bazılarının umurunda değil. Çok ciddi bir politika, uygulama veya denetleme yok." (A10)

"Kavram olarak tabana yayılmadı. Belediyelerin parkını rekreasyon alanı olarak görüyorlar. Bizim öğrencilerimiz bile kavramın içeriğine hakim değil, telaffuzda bile sıkıntı yaşayanlar var. Mesela REKÇAD ile bazı prjeler vasıtasıyla tabana yaymaya çalışıyoruz ama yetmiyor. Biz bir sivil toplum kuruluşuyuz. Üniversiteler halka inmeli. Öğrenciler aktivite yapmalılar. Ama en büyük iş devlete ve medyaya düşüyor. Kamu otoriteleri buna el atmalı. Bu merciileri harekete geçirecek

olanlar yine bizler ve mezunlarımız. Bu noktada bir kopukluk olduğunu düşünüyorum. Defalarca bakanlık yetkilileri ile görüşüldü, ama onlarda çok ilgili değil. Mesela bana göre tüm kademelerdeki milli eğitime bağlı okullarda mutlaka serbest zamana yönelik bir ders veya etkinliklerin yapılması gerekiyor. Çünkü taban onlar, ilk etapta değerlendirilmesi gereken kişiler onlar. Huzurevleri, ev hanımları veya dezavantajlı çocuklar dahil herkese ulaşılabilmesi gerekiyor. Örneğin Almanyada her sene belediyeler her haneye bir kutu dolusu bilet yollar. Tiyatrodan tutun açık alan aktiviteleri, hayvanat bahçeleri gibi rekreatif olarak değerlendirilebilecek bi sürü imkan yanınıyordu. Zaten sosyal devletin sağlaması gereken imkanlar. Devlet, belediye kurumu aracılığıyla sana rekreatif etkinliğe katılma imkanı sunuyor. Sen kavram ile katılımcı rolü ile haşır neşir olursun, öğrenirsin. Medyada reklam getiren aktiviteleri kovalıyor. Ama bunların toplumsal yararı yok. Bu bağlantıların etkin ve kamu yararına kullanılmadığını düşünüyorum." (A11)

Rekreasyon Alanının Mevcut Durumu Temasında Kamusal Gelişim Koduna Ait Cevaplar

"Adı rekreasyon olmasa bile hem kamuda hem yerel de rekreasyon faaliyetleri düzenleyen birimler oluşturulduğunu biliyoruz. Bizde maalesef ismi rekreasyon değil. Dünyada "recreation and leisure department" kelimesini Avrupa ve Amerika devlet kurumlarında görüyoruz. Onlarda doğrudan bu kurumlar oluşturulurken bizde de kavramsal kullanıma baktığımızda, örneğin açın mekânsal planlama yönetmeliğini veya çevre ve şehircilik bakanlığının ilgili kanununu "park ve rekreasyon alanı" diye bir kavram var. Böyle bir kavramın kanuna ve yönetmeliğe girmesi, yani bir alan kamu dilinde rekreasyon kavramı ile tanımlanabilmesi bile bu ihtiyacı ortaya koyan ve bu kavramın günümüzde ne kadar önemli ve vazgeçilmez bir konuma geldiğini ortaya koyan göstergelerdir diye düşünüyorum." (Y1)

"Kamuda bir alan var. Serbest-Boş zaman değerlendirme amaçlı örneğin belediyelerin yaptığı etkinlikler, kalkınma planlarında da var. Bilhassa gençlerin kendilerini geliştirmesi için faaliyetlerin bu programlarda yer aldığını biliyoruz. Özel sektör de işin içerisine girdi. Neoklasik yönetimlerin temel alındığı uygulamalar ile insanların sosyalleşme aracını kullanarak daha verimli hale geldiğini gözlemliyoruz.

Yıllardır uygulanan bir olgu ama ismi rekreasyon değil. Başlığı rekreasyon olarak atılmıyor." (Y2)

"Geçmişteki yıllara göre değişim tabiki oldu, rekreatif alanlar arttı. Park bahçeler, eğlence alanları ya da turistik yerlerin daha da bilinir hale gelmesi gibi şeyler oldu ama dediğim gibi birçok insan habersiz belki rekreasyon tanımından habersiz belki herhangi bir yerdeki o alandan habersiz. Örnek veriyorum hafta sonunu ya da boş zamanlarını geçirebilecek mesela Konya’da yaşıyorum Konya’da hafta sonlarında vakit geçirebilecek yer var ama o kişi oradan habersiz" (Y3)

"Yani Türkiye şartlarında soruyorsanız halen çok istenilen seviyeye gelmemiş durumda. Halen ciddi açıklıklar var ki benim yüksek lisans tercihim de bu yönde yapmamın sebeplerinden birisi de burada bulunan boşluktur. Kavramın tam olarak rekreasyon kavramının kişiler tarafından, vatandaşlar tarafından tam olarak bilinmediğinin farkındayız. bu birçok konuda karşımıza çıkıyor, yeni yeni mesela bu terimler geçmeye başladı özellikle belediyeler kullanıyor, rekreasyon alanları yapılan yeni yerlerde, mesire alanlarında vs. gibi yerlerde. ama büyük bir boşluk var zaten Avrupa’da ve dünyanın belirli yerlerinde kişi sayısı 50 nin 100 ün üzerinde olan fabrikalarda işletmelerde falan zaten rekreasyon uzmanı bulunmakta ve gerekli olduğunu da düşünmekteyim ben. umarım en kısa sürede ülkemizde de bu seviyeye gelinir, gerçekten personel sayısı çok olan işletmelerde, fabrikalarda, kamu kurumlarında gerçekten rekreasyon uzmanı adı altına kişilere yer verilir ve en azından işte daha sağlıklı daha pozitif daha iyi bireyler hani insanları tanımadığı alanlarla tanımadığı branşlarla, sosyo-kültürel şeylerle tanıştırma fırsatı sunulmuş olur. hem bize hem diğer vatandaşlara, umarım sizin yapacağınız çalışmalarla, bizim yapacağımız çalışmalarla biraz daha ileriye gider, temennimiz daha ileriye gitmesi ama şu an için yeterli görmüyorum ülkemiz açısından" (Y4)

"Ne yazık ki beklenilenin çok altında. Aslında ülkemizde rekreatif alanların var olduğunu ama etkin kullanılmadığını düşünüyorum. Biz rekreatif alanları hazırlayıp insanlara sunamıyoruz daha doğrusu. Etkinlik ve rekreasyon yönetimi açısından özel idareler, GSB, belediyeler, valilikler gibi kurumlar daha aktif kullanılmalı. Mesela Üniversitelerin salonları ve stadları şimdi gitsek kimse kullanmıyordur. Aslında etkin

kullanılması gereken alanlar. Bazı yerlerde se tesis yok. Tesis ve tanıtım ile daha iyi olacaktır." (Y4)

"Rekreasyonun maalesef kurumumuz içerisinde ismi yok. Uygulaması var ama mezunların kurumda görev almaları ile birlikte kullanımı yaygınlaşıyor. Yaygınlaşması doğal olarak yavaş yavaş oluyor. Bu da tesisleşme ve gençlik liderlerindeki artışa paralel sağlanıyor aslında. Daha da artması gerektiğini düşünüyorum. Bu yetişmiş bireylerin özverisi ve projeleri, rekreasyonun yaygınlaşmasında etkili olacaktır. Yaygınlaşmasında en önemli unsurun bilinçli yöneticiler olduğunu da düşünüyorum. Şu anda spor il ve ilçe müdürlerinin çoğu sporun içerisinde gelen veya spor bilimleri fakültesi mezunu değil. Ne yazık ki sıkıntı buradan başlıyor. Bu yöneticiler kavramın farkında olmadıkça kullanmaları mümkün değil" (Y6)

"Ulusal spor politikaları çerçevesinden bahsediyorsanız o noktada bizim bakanlık merkez teşkilatları anlamında orda bizim çok dinamik bir kurumumuz mevcut ben de fiili olarak içerisinde yer aldığım için onunla ilgili daha rahat konuşabilirim. Türkiye Herkes İçin Spor Federasyonu bu yüzüyle aynı zamanda rekreasyon federasyonudur öyle de diyebiliriz. Çünkü pek çok ülkede herkes için spor kavramı rekreasyonla örtüşük kullanılıyor. Biz de kısmen rekreasyonla örtüştüğü gibi kısmen performans sporlarını da ilgilendiren bir yüzü var. Tabi bizim bakanlığımız söylem düzeyinde insanların fiziksel aktiviteye katılımını çok önemsiyor. Ama pratik politikalarda maalesef madalya kısıcında kalıyoruz. Böyle de açmazı var spor politikamızın, geçen yıl yapılan spor kulüpleri ve federasyonları çalıştayında da bakan bey önemli olan alınacak madalyalar değil bütün fiziksel aktiviteye yönlendirilmesi rekreatif faaliyetlerin bir parçası haline gelmesi olduğunu kaydetmişti. Ama son tahlilde ülkemizdeki politikalara baktığınız zaman alınacak bir olimpiyat madalyası her şeyin önüne geçiyor. Tabi bu kültürlenmeyle ilgili bir olgu kültürlenme eksikliğinden kaynaklanan bir şey. Kültürlenmenin de basit bir biçimde hemen eğitim öğretimin öneminden bahsediyoruz ama sadece eğitim öğretimle gerçekleşecek bir şey olmadığını biliyoruz. Kültürlenebilmeyi sağlayacak pek çok bileşen var bunların dinamik bir biçimde iş birliğiyle bu sportif ilişkilene kültür düzeyinin yükselmesi ülkemizde mümkün olacak. O anlamda olumlu gelişmeler var tabi bakanlığımız özellikle son 20 yıl içerisinde Türkiye’de devasa bir tesis yatırımı oldu yani bunlar

açık ve kapalı tesisler olmak üzere belki öncesindeki 100 yılda yapılan tesisten fazla tesis son 20 yılda yapıldı ve bu tesislerde sadece performans sporcuları yetişmiyor vatandaşlar da boş zamanında etkinlik yapıyor. Şimdi tesisler insanları bir biçimde motive ediyor. İnsanları spor faaliyetlerine rekreasyon etkinliklerine fiziksel olarak aktif olmaya teşvik edecek unsurlar nelerdir. Biri tesis iki uzman kişiler örnek kişiler doğru modeller ve üç az önce bahsettiğimiz kültürlenme bilinç düzeyi farkındalık. Bunların oluşması için hakikaten tesisleri son derece önemsiyoruz ama bu tesislerin hem planlaması inşa edilmesi hem de işletmesi noktasında bakanlığımız önemli sorunlar yaşıyor. bu çerçevede geçmişte tesisler genel müdürlüğü olan genel müdürlük artık işletmelerin içerisinde yer aldığı bir genel müdürlük formatına dönüştü. Yavaş yavaş tesislerin işletilebilir formata kurgulanması planlanması ve halkın hizmetine sunulması yönünde planlamalar yapılıyor. Tabi bu dönüşümler zaman alıyor. Şimdi güzel şeyler söyleniyor 24 saat tesisler açık olsun vatandaş 24 saat tesislere girsin çıksın söyleniyor ama uygulama böyle değil. Bakanlığımızın Herkes İçin Spor Federasyonu üzerinden yaptığı faaliyetlerin ötesinde tabi taşra teşkilatlarının da yaptığı organizasyonlar oluyor. Pek çok il müdürlükleri bünyesinde il müdürlüklerinin yerel yönetimlerle iş birliği halinde yaptığı rekreatif şenlikler sportif etkinlikler olduğunu takip ediyoruz, görüyoruz. Ama bunlar tabi geneli kuşatacak işler değil biraz daha sınırlı ölçekte yürütülen işler. bu kültürlenmeyle bağlı olarak gelecekte çok daha geniş kitlelerin katılacağı bir faaliyet diye düşünüyorum" (A4)

"Büyük Millet Meclisi'nde 550 milletvekilimiz var, onların rekreasyon kültürleşmesi nedir, rekreasyon kültürü nedir? Yok, bırakın rekreasyon kültürünü spor kültürü de yok, spor kültürleşmesi, sporu yaşamın içine almak içselleştirmek, sporu vücudunun bir parçası haline dönüştürmek ve onu icraya dönüştürmek yani hareket ilmiyle bütünleşmek yok" (A2)

"Türkiye'de rekreasyon etkinliklerinin uygulanabilirliğinde ve sürekliliğinde bir sıkıntı görmüyorum. Her yerde her kültür seviyesine toplumun her kesimine hitap edecek faaliyetler yapılıyor. Sorun şu ki bu faaliyetleri rekreasyon uzmanı yaptırmıyor. Farklı kişi, kurum ve kuruluşlar bu faaliyetleri işgal etmiş durumda. Temel sebebi meslek olarak tanınmaması. Eğer meslek olarak tanınmış olsa bir başkası yapamaz çünkü rekreasyon mezunu diploması gerekir. Şu an etkinlik ve organizasyon ekiplerine baktığınızda alakası bölümlerden mezun kişiler alanı boş bulmuşlar ve ele

geçirmişler. Aynı şey gibi müteahhit ama inşaat mühendisi değil. Bu zamanda kimse elini kolunu sallaya sallaya gidip koyun bile güdemez. Mesleki yeterlilik kurumundan çoban belgesi sorulur. Ama rekreasyon bölümleri şu anda İŞ-KUR'da iki tane mesleki kod ile kodlanmış durumda. Biri rekreasyon eğitmeni biri rekreasyon uzmanı. Rekreasyon uzmanında lise mezunu olmak yeterli, rekreasyon eğitiminde ise ilk öğretim mezunu olmak yeterli. Soruyorum şimdi mezunlarımız nasıl istihdam olacak? Hiç alakası olmayan kişiler rekreasyon işletmesi açabiliyorken ve yeterlilik aranmıyorken kim öğrencilerimizin kıymetini bilecek?" (A5-KYŞ)

"Devlet kurumlarına, örneğin Gençlik ve Spor Bakanlığı, Okullar, Kulüplerin farkındalığının artması gerektiğini düşünüyorum. Tabii üniversitelere de çok iş düşüyor. Bizler de öğrencilerimiz vasıtasıyla, kamuoyu oluşturma açısından yetersiz kaldığımızı düşünüyorum. Bu kurulma amaçları itibariyle, her ne kadar park bahçelerde ismi geçse de, aslında üniversite ile tanındı Türkiye'de. Ama 20 yılda bu noktada olmaması gerekiyordu. Belki akademik anlamda iyi bir ivme kazandı, uluslararası alanda iyiyiz ama kültür olarak toplumda yer etmesi bakımından baktığım zaman istediği noktada olmadığını düşünüyorum." (A11)

Rekreasyon Alanının Mevcut Durumu Temasında Akademik Gelişim Koduna Ait Cevaplar

"Günümüzde insanoğlunun tüm yaşamı boyunca olması gereken yerler ve zaman dilimleri var, eski zamanlardaki gibi 14-16 saat çalışma zorlukları gibi engelleyiciler de olmadığı için işlik zamanın dışında kalan zaman dilimi ne kadar artarsa rekreasyonun önemi de o kadar artıyor. Nasıl spor zamanla kitleleşti, zamanla bilim dalına dönüştü, alanlarına ayrıldı ve özelleştirse, örneğin bundan 70 yıl önce spor sosyolojisi kavramının oluşması gibi, rekreasyon alanı hem akademik anlamda gelişiyor üniversitelerin spor bilimleri fakültelerinde bölümleri anabilim dalları ve master doktora programları açılıyor." (Y1)

"Eskiden farkında olmayarak lisans yüksek lisans ve doktora düzeyinde artarak gelişen farkındalığımı göz önüne alırsam insanları bilgi sahibi olduğunu düşünmüyorum. Eğlence, dinlence, kişisel gelişim tabanlı herşey aslında rekreasyon

çatısı altında. İnsanların rekreatif etkinliğe katıldığının farkında olması için bilinçlendirme çalışmalarının yapılması lazım. Baktığımda sempozyum, kongre seminer vb. etkinlikler yapılıyor. Ama bu etkinlikler akademik çevrenin katılımı ile sınırlı kalıyor. Akademisyenler zaten bu olgunun farkında. Daha halka yönelik etkinlikler ile bunun gelişebileceğini ve yaygınlaşacağını düşünüyorum." (Y2)

"Bölüme başladığım andan itibaren bugüne kadar tabi çok ciddi bir ilerleme kaydettik, bu yadsıtilamaz bir gerçek. Daha çok bu ismi duymaya başladık. Bu alanda daha çok çalışmanın yapıldığını fark ettik ki bizler de bu alanda çalışmalar yaptık, haliyle artık biraz daha biliniyor, biz de hani bu alana katkı vermeye çalışıyoruz elimizden geldiğince çünkü hani sevdiğimiz ve gerekli olduğunu düşündüğümüz bir alan. Bütün insanlığa faydasının olacağını düşünüyoruz çünkü. bunun dediğim gibi , bir ilerleme muhakkak var, bundan sonra da muhtemelen bu katlayarak gidecektir, yani hani matematikte 1,2,4,8.. gibi gider bu da muhtemelen öyle olacaktır. Bundan 10 yıl önce yapılan çalışma 5 ti şu an 20, bir 10 yıl sonra belki bu 200 olacak. O yüzden önemli, birçok üniversite de artık bu bölümü açıyor, artık yüksek lisans ve doktora alanlarında da bu programlar faaliyet göstermeye başladı. Bu rekreasyon açısından önemli tabi ki, elle tutulur bir veridir bizim açımızdan, muhakkak ki bundan sonra da daha fazlası olacaktır bu bölüm üzerinde..." (Y4)

"Çoğu üniversitede bölümü var artık. Meslek tanımı, alanı, uzmanlığı belli. Ama Gençlik Spor Bakanlığına bağlı birimlere görevlendirildiğinizde aslında spor yöneticiliğinin işlerini yaptırıyorsunuz siz bu mezunlara. Gençlik Spor İl Müdürlüklerinde Rekreasyon birimi olmalı. Rekreatif alanı bu kadar çok olan bir örgütte elzem. İnsanlar eğitimini aldıkları işi değil spor yöneticiliği mezunlarının işlerine koşturuyorlar." (Y5)

"Akademik anlamda hakkettiği değeri görmediğini düşünüyorum. Özellikle spor bilimleri alanında rekreasyon yeni atağa geçmiş bir alan ve ben rekreasyon alanından birazcık korkulduğunu düşünüyorum. niye dersiniz rekreasyon alanı aslında bakarsanız spor bilimleri alanındaki bütün hepsine çerçeve oluşturabilecek, hepsinden biraz biraz alıp bilimsel anlamda bunu yoğurabilecek ve birbirleriyle yoğurulabilecek bir bilim dalı diye düşünüyorum. Dolayısıyla akademik anlamda rekreasyonla ilgili çalışmaların çoğu biraz daha belirli düzeyde gidiyor diye düşünüyorum yani çitanın

artması gerekiyor. yani isminde illa rekreasyon olması gerekmiyor bence bir çok çalışma rekreasyon alanında diye düşünüyorum. bu sebeple bilimsel anlamda biraz daha gelişime aç. Ki zaten Türkiye'deki fakültelerdeki rekreasyon bölümlerinin personel sayısına baktığımız zaman bütün spor bilimleri fakültelerinde ya da meslek yüksekokullarında diğer bölümlere göre çeyreği kadar yarısından daha az personel sayısını görüyoruz. bu da bizim ülkemizde bu faaliyetlerde bu alanlarda bilimsel anlamda yeni yeni gelişmelerin olacağı yönünde bana bir geri dönüş veriyor." (A1)

"Bilimsel boyutuna bakarsak esas mesele üniversiteleri yöneten kişilerin yeteri kadar bilgi sahibi olmamasından kaynaklı sıkıntılar görüyorum. YÖK üyelerini alalım, bugün ikimiz seninle beraber gidelim YÖK Başkanı ve yönetim kurulu üyelerin rekreasyonla ilgili tartışma açalım bizi ne kadar anlayacaklardır çok sınırlı. Böyle bir kültürleri yok çünkü bu bir suçlama değil, suçlamıyorum, böyle bir kültürden gelmiyorlar, birşeyler duymuşlar ama karar verici olabilmeleri için çok iyi algılamaları lazım kavramı ve konsepti. Onun bilimsel boyutunu, dünyadaki konumunu, niye fakülteler kurulmuş dünyanın bazı gelişmiş ülkelerinde, niye yüzlerce insan profesör yetişiyor yani icraatçı yetişiyor yani işletmeci yetişiyor. dolayısıyla YÖK ve YÖK üyelerinden başlayan üniversite rektörlerini, üniversite yönetim kurullarını da içeren bir rekreasyon farkındalığı, rekreasyon kültürleşmesinden bahsediyoruz. Bu olmadıkça yavaş gelişecektir, fakültelerin bölümlerin birimlerin gelişmesi. Esas temel sorun burada." (A2)

"Sorunları çok. En temel sorunu meslek olarak kabul edilmemesi. Akademik olarak dahi mesleğin çerçevesi çizilebilmiş değil. Baz programlar kendini geliştirmeye, kabuğunu kırmaya ve faydalı olmaya çalışıyor. Ancak baktığımızda şu anda Türkiye'de faal, öğrenci alımı yapan 40 tane rekreasyon bölümü var. Ama rekreasyon bölümlerinin birçoğunda, ki rekreasyon mesleğinin ana unsurlarındandır, işletme veya işletme yönetimi dersi göremezsiniz. Düşünsenize mezun oluyorsunuz, ya işletme kuracaksın yâda çalışanı olacaksın. Ortada bir işletme var ama sistemi bilmiyorsun. Programlar ve oluşturan yapı ve meslek uyumlu değil. Rekreasyon bölümleri ülkemizde stepne alanı olarak kullanılıyor. Diğer bölümlerde kadro alamayan akademisyenler rekreasyon bölümünde öğretim elemanı oluyor. Özgeçmişine bakıyorsanız akademisyenin yayınlarında bir tane rekreasyon ismi geçmiyor. Alanı bambaşka. E peki buradan nasıl uzman hocalar yetişecek? Aslında bu

kadar içler acısı. Seçilen öğrencide de sıkıntı var. Öğrencinin profili uygun değil. Rekreasyon bölümüne özel kriterler oluşturmamız, alım süreci işletmemiz gerekiyor. Ama bakıyoruz ki parkur ile okula öğrenci alınıyor. Branş yok. Adam 2 ay parkur çalışıp okula giriyor. Yanlış öğrenci seçiyoruz ve yanlış hocalar ile yanlış bir eğitim veriyoruz ve o yanlış öğrenciyi mezun ediyoruz." (A5-KYŞ)

"Uzmanlaşmış akademik kadrolarımız yok. Peki bu ne uzmanlığı? Meslek kodun var peki uzmanlığın? Söyleyebilirim ki sadece görev yaptığım üniversitede uzmanlaşma programı var. Şu an 7 alanda uzmanlaşmış hocalarımız var. Yıllar öncesinde atılan adımların meyvesi bu. Uzmanlaşmış akademik kadro olmadan nasıl olacak? Öğrencilere kariyer planlamalarında nasıl klavuzluk edeceğiz. Dolayısıyla hocaların araştırma alanlarını değiştirmesi ve uzmanlık alanı belirlemesi elzem. Mesleğin gerekleri ne, bu gerekliliklere göre öğrenci yetiştirebilecek uzmanlaşmış hocalar kim, yada bu profili nasıl geliştirebiliriz? Toparlarsak, öncelikle rekreatif özgeçmişe dayalı öğrenci alınmalı. Sonra ise uzmanlık alanları belirlenmeli. Fakültelerde ve bölümlerde rekreasyon programında hangi uzmanlıklar olmalı ve kimler bu eğitimleri verebilir. Yetişen asistanlar buna göre uzmanlaştırılmalı. Ve doğal süreçte müfredat yenilenmeli. Bir dersin zorunlu statüsüne kavuşturulması için tüm uzmanlık alanlarına hizmet etmesi gerekir. Ticari rekreasyon alanında veya yerel yönetimler ve spor alanında uzmanlaşan birinin anatomi fizyolojiye ihtiyacı yok. Sportif rekreasyon alanında uzmanlaşan kişinin ticari rekreasyon dersi almasının bir anlamı yok. Modüller oluşturulmalı ve uygulanmalı." (A5-KYŞ)

"Şimdi akademik çalışmalarımı beraber yine uygulamalarda gördüğüm zaman son 10 yılı çok daha pozitif değerlendiriyorum Türkiye için. Çünkü yeni akademik ve bilimsel çalışmalar arttı, bu alan bölümleri arttı, politikalar düzenlenmeye başladı. O anlamda akademisyenlerin ve yetiştirdiğimiz neslin öncüleri olduğumuzu düşünüyorum. tabiki bizden önce bir takım çalışmalar vardı yapıyordu ama gündemi çok da yakaladığımızı o zamanlar için söyleyemeyiz. Şimdi bir kere bir sektör de olduğu için açıkçası bir eğlence sektörünü de tanımladığı için bireyler eğlenmek istiyorlar. Dolayısıyla mevcut alandaki gelişmeler son derece hızlı özellikle spor alanına bakarsak, turizm alanı elbette bir taraftan hani kemikleşmiş yapısını da takip ederek devam ediyor ama spor alanında inanılmaz bir büyüme var. insanların artık gerçekten bir tane bile böyle bir rekreasyon alanı var bununla ilgili. Koşuyor yüzüyor

hafta sonları bir yerlerde değerlendirme yapıyor. Çünkü biliyor ki artık insanlar o alanı iyi değerlendirirlerse ertesi güne daha mutlu başlıyorlar. Dolayısıyla Türkiye’de de artık daha böyle bir uyanış olduğunu söyleyebilirim." (A6)

"Rekreasyon bilindiği gibi ülkemizde çok böyle aman aman geçmiş olan bir alan değil yani akademik anlamda söylüyorum. Ama günümüzde baktığımızda artık birçok spor bilimleri fakültesi ya da turizm fakültelerinin içinde rekreasyon bölümleri rekreasyon eğitimleri rekreasyon liderliği gibi bölümler olduğunu görüyoruz. Bu da gösteriyor ki aslında bu bölümler ya da meslekler hep bir ihtiyacın neticesinde ortaya çıkan şeylerdir rekreasyon ya da boş zamanların değerlendirilmesi ya da benzeri faaliyetlerin yapılması için bu alanda gelişmiş uzmanlara ihtiyaç var. Bu ihtiyacın karşılanması noktasında spor bilimleri fakülteleri oldukça yetkin bir şekilde ancak rekreasyonu sadece oyun eğlenme dinlenme olarak değerlendirmemek gerek çok farklı alanlar için sağlık, eğitim için olabilir ya da bu faaliyetlerin düzenlenmesinde liderlik edecek kişiler için olabilir çünkü çok farklı alanları olduğu kânâtındayım." (A7)

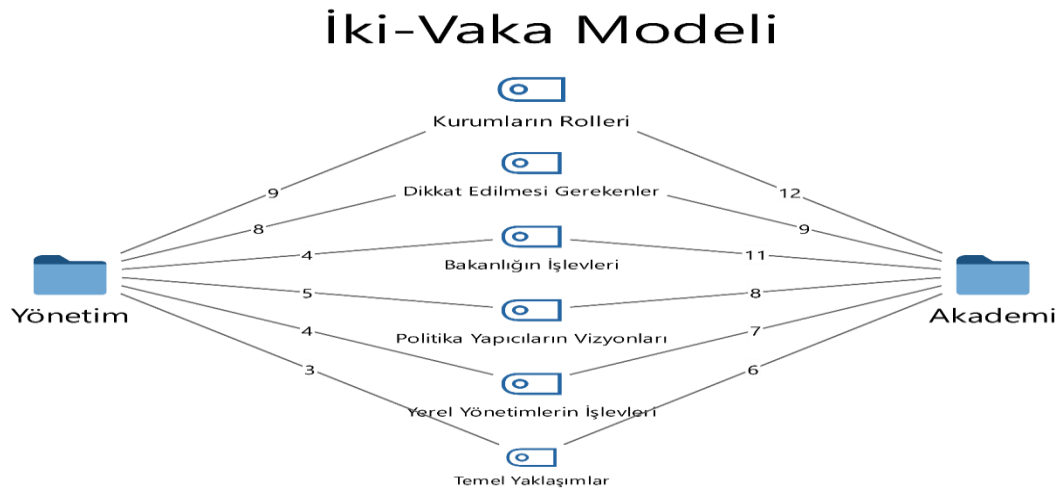
"İyi bulmuyorum. Üniversiteler bölüm açmasına rağmen çok ciddi bir istihdam sıkıntımız var. Bu da devletin kurumlarının ve özel sektörün bu kavramları çok iyi özümsemediğini veya farkında olmadığının göstergesi. Sırf üniversitelerde bölüm açmak bu kavramın toplum içerisinde geliştiğini göstermiyor. Şu da bir gerçek birçok öğrencinin 3. Veya 4. Tercihi bu bölüm. Bu da çok istenen bir durum değil." (A11)

"Üniversitelerde bu bakımdan eleştirilebilir. Ama her şeye yetemez. Hoca yayın da yapsın, öğrenci de yetiştirsın, proje geliştirsın, idari işler yapsın tüm bunların yanında kamuya veya kamuoyuna tanıtım yapsın mümkün değil. Tabana yayılmaması veya farkındalık oluşmamasının nedeni çok konuşulabilir ama bence ana sorun bunlar." (A11)

Tablo 3.3. Katılımcıların Rekreasyon Politikaları Temasında Verdikleri Cevapların Kod Dağılımları

Kod Sistemi	Y-1	Y-2	Y-3	Y-4	Y-5	Y-6	A-1	A-2	A-3	A-4	A-5 KYŞ	A-6	A-7	A-8	A-9	A-10	A-11	TOPLAM
Rekreasyon Politikaları																		0
Bürokraside Rekreasyon																		0
Politika Yapıcıların Vizyonları																		13
Temel Yaklaşımlar																		9
Yerel Yönetimlerin İşlevleri																		11
Bakanlığın İşlevleri																		15
Kurumların Roller																		21
Dikkat Edilmesi Gerekenler																		17
Σ TOPLAM	6	4	7	5	6	5	8	5	6	2	7	8	3	0	7	0	7	86

Tablo 3.3. incelendiğinde araştırmaya katılan katılımcıların rekreasyon politikalarını nasıl değerlendirdiklerini değerlendiren sorulara yönelik cevapları “Rekreasyon Politikaları” teması altında üç kod ve dört alt kod altında toplanmıştır. Rekreasyon politikalarına yönelik ifade ettikleri kodlar “Bürokraside Rekreasyon” kodu altında “Politika Yapıcıların Vizyonları” ve “Temel Yaklaşımlar” ve “Yerel Yönetimlerin İşlevleri” ve “Bakanlığın İşlevleri” alt kodlarında, “Kurumların Roller” kodu ve “Dikkat Edilmesi Gerekenler” kodu olarak adlandırılmıştır. Katılımcıların rekreasyon politikalarına ilişkin en sık dile getirilen kodlardaki görüşlerini aşağıdaki şekilde ifade etmişlerdir.

Şekil 3.3. Rekreasyon Politikaları Temasında cevap dağılımları

Rekreasyon Politikaları Temasında Bürokraside Rekreasyon Kodunda Politika Yapıcıların Vizyonları Alt Koduna Ait Cevaplar

"Yönetimde şöyle bir gerçeklik var. Bir işe, bir alana bir yatırım yapılacağı zaman o işten ne kadar karşılık alacağınıza bakıyorsunuz. Örneğin toplumsal destek, toplumsal refah artacak mı? İnsanların sizin yönetiminize yönelik güveni ve desteği artacak mı? Günümüzde bu düşüncelerin önemi görüldüğünden vatandaşın da beklenti bu yönde. Eskiden altyapı düzgün olsun, çöpler alınsın, elektrik-su kesilmese yetecekken günümüzde merkezi ve yerel önetişlerin farklı istek ve ihtiyaçlar ile kapılarının çalındığını görüyoruz. Bu arzılardan spor yönetimi de nasibini alıyor." (Y1)

"Her siyasi yapının kendisine göre yansımalarını hissediyoruz. Her gelen hükümet kendi ideolojisini bu tür faaliyet ve uygulamalar ile yansıtmıştır. Ortak vizyon yok diyebilirim. En temel eksikliğinde bu olduğunu söyleyebilirim. Her yeni yönetim sürdürülebilirlik vizyonu ile değil rant vizyonu ile yol alıyor." (Y2)

"Hep maddelerde, sözlerde, yönergelerde kaldığını düşünüyorum hatta tamamiyle hiç yapılmıyor, vizyonlarını uygulamıyorlar, gerçekte eşitleyemiyorlar demiyorum ama hep yetersiz kaldığını söylüyorum. tabi bu ülkenin refah seviyesinden, işte yaşam tarzına kadar birçok şeye etki ediyor. ama yani vizyonlarını tam yani gerçekleştirilemediği, gerçekleştirmediklerini düşünüyorum ya da yetersiz kaldığını söyleyebilirim" (Y3)

"Spor bakanlığını lokomotif sayarsak çok hızlı yükseldi. Eksikleri kapatmak için yoğun çaba içerisinde. İlk göreve başladığımda bir spor bilimleri mezunu olarak kurumlarında öyle olduğunu düşünüyordum. Ama içyapısı çok farklıymış. Şimdi bu da yavaş yavaş sağlanıyor. İşin içerisinde gelen adamlar ve onların vizyonları ile politikalar gelişir. Sporun veya rekreasyonun dinamiklerini bilmeyen adam ile olur mu?" (Y4)

"Şimdi bürokraside bir kere liyakat olmadığı için yöneticilerin de vizyonundan bahsetmek zor, bazı federasyonlarda makine mühendisliği mezunu federasyon başkanı oluyor ne olduğundan haberi yok. Şöyle kendini veren gerçekten bu işin içinde bir şeyler yapmaya çalışan insanlar olsa kabul edeceğim ama gün geçirmeye çalışan

insanlar yani o zaman ne anlamı var ki yapılan işin, göstermelik bir şey yapıyorsanız hiçbir anlamı yok. ama bazı federasyon başkanlarımız da var örneğin canla başla saldırıyorlar, bir şeyler yapmaya çalışıyorlar yenilikçi bir şeyler koymaya çalışıyorlar onları ayrı tutuyorum ama bürokraside genel olarak yani yüzdeye vurduğumuzda maalesef çoğunluk bir vizyon geliştirememiş. Sporla zaten ya da rekreasyonla bir bağlantı kuramamış, boş zamanı değerlendirmeyi kendi örgütlediği çevresinde işte diyalog kurmak olarak algılayan sadece insanlar yani baktığımızda bedenleri bile bunu bize söylüyor, spor yapmadıklarını rekreasyonel faaliyetlerinin içerisinde bulunmadıklarını, yani o kadar belli ki kostümlerinden bile anlayabiliyorsunuz yani ne yaptıklarını. O yüzden bu vizyonu zaten liyakatsizlik dolayısıyla geliştiremiyoruz, yapamıyoruz, onlar yapamadığı için bize de geçmiyor ve böyle bir döngü gidiyor yani bunun kırılması lazım değişmesi lazım. Çünkü gerçekten canla başla çok sağlam mezunlarımız olduğunu görüyoruz onların önünün kesildiğini görüyoruz. bu yerlerde rekreasyon uzmanlarının da olması lazım, yönetici kademesinde rekreasyon uzmanlarını neredeyse göremiyorum ben belki bir kişi belki iki kişi benim tanıdığım şu anda. Yani bunu tüm samimiyetimle söylüyorum, federasyon ayak işlerini yapan bir mezun öğrencimiz var ki bizim üniversitemiz köklü bir üniversite yani o kadar mezun veriyoruz sayısal olarak da hem nicelik hem nitelik anlamında kaliteli öğrenci vermeye çalışıyoruz en azından. Anadolu’da da böyle bilinen bir okuluz ama baktığınızda bir kişi iki kişi yönetici değil de olamıyorlar ya da sekreter işlerine veriliyor bu arkadaşlar. Bunların eğitimleri göz ardı ediliyor, bunlardan yararlanmıyorsunuz kendi vizyonunuz yok ne yapacağız yapılan bir şey yok, hamağa serildik gün geçiriyoruz" (A3)

"Orada da şu var siyasi örgütler içerisinde kurumumuzda da bu ilişkiler içerisinde olan işte bazı siyasi örgütlerde yer almaya çalışan insanların olduğunu görüyoruz. Ama bunun amacı kendi güçlerini artırmak yani sportif anlamda rekreasyonel anlamında bir iş yapmak değil. Böyle bir eylem planıyla da gelmiyorlar zaten, kendi isimlerini kendi tanınırlıklarını kendi güçlerini artırmak, kendi kitlelerinin içerisinde biraz daha güçlü sese sahip olmak amaçları bu. Bir kere bu amacı değiştirmemiz lazım. Bizim içimizden de kaynaklanan, hocaların yönetim kademelerinde iş yapmak üzere değil de işte farklı sebeplerle yer almaları işin tadını kaçırıyor. Onun ötesinde hükümet zaten genel hükümetin politikası spor yapmak, aktif olmak yönünde gibi gözüküyor ufak ufak tabi sevimlilikler yapıyorlar, basketbol

oynamak gibi, ama göz doldurmuyor bunlar. Yani, beden eğitimi saatini azaltıp ders içi etkinlikler için o kadar sunulan projeye olumlu cevap vermeyip, ders dışı etkinlik saati ortaya koymayıp yani pek çok olumsuzluğu beraberinde getiren bir süreç yaşatırsanız insanlara, haftanın üç günü basketbol oynuyorum deyip 10 dakikalık bir görüntü sergilemeniz bizi tatmin etmiyor. Yani olmuyor, o yüzden onlar bir kere rol model olmuyorlar, olamıyorlar olmadıkları gibi yaptıkları politikalarla da bu sürdürülebilirliği sağlayamıyorlar. Bazı ülkelere gittiğimizde etrafta sürekli koşan sürekli aktif olan oyun oynayan, o alanları iyi kullanan insanları görüyorsunuz. zaman bizde yok zaten rekreatif alanlar tam anlamıyla yeterli değil. Açtığımız kahvelerde kek vereceğiz diye millet bahçesi düşünülüyor. Rekreatif faaliyet yaptırın koyun bizim uzmanlarımızı, koyun bizim öğrencilerimizi, bu insanların işe ihtiyacı var, atanamıyorlar doğru düzgün bir yere gidemiyorlar biz özel sektör diye yönlendiriyoruz gönderin oralara, bas bas bağırıyoruz bizim elemanlarımızın ihtiyacı var diye! Şimdi bakıyoruz yeni bir hazırlık var Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezleri'nde rekreatif spor uzmanı diye bir kadro. Bunlar bireysel girişimler, neden bireysel girişim olsun neden daha fazla yapılmasın? 5 kişi alınacak 10 kişi alınacak neden bizi 2000 mezun veriyoruz örneğin yani toplumsal çapta, ne oluyor bu öğrenciler yani siz eğitilmiş öğrenciden faydalanamıyorsunuz, yapılaşmada bunları kullanamıyorsunuz liyakati esas almıyorsunuz, politika koymuyorsunuz işte olmuyor yani sonuç olarak" (A3)

"Adamlar bilmiyor. Adamın bilmediği birşeye vizyon geliştirme şansı olabilir mi? Farklı biliniyor. Turnuvaları, festivalleri veya turizmi biliyor adam ama bunların rekreasyon çatısı altında alt uzmanlıklar olduğunu bilmiyor ki. Dolayısıyla buna yönelik bir vizyon olduğunu veya geliştirildiğini düşünmüyorum. Sistematik basit. Devlet halka sunduğu hizmeti maliyetine vermeli. Ücretsiz etkinlikler sadece ihtiyaç sahiplerine yada fakirliğini belgelendirebilen bireylere olmalı. Ücret politikası gelişmez ise, rekreatif etkinliğe katılım kimsenin önceliği haline gelmez. Daha sonra da bu hizmeti verecek insanların rekreasyon uzmanlarından seçilmesi ile istihdam sorununu da çözersiniz. Bunun yanında rekreatif eğilimler de ortaya çıkar ve halkın taleplerine göre çeşitlendirme yapıp maximum fayda sağlarsınız." (A5-KYŞ)

"Umut vaat edici aslında çok da kötü değil, yine de mesela bazı KYK larda verilen bir takım şeyler var eğitimler daha doğrusu kurslar diyeyim, o kursların bazılarını çok garip buluyorum açıkçası isim vermeyeyim ama çok taraflı buluyorum

maalesef yani daha vizyoner olabilir. bu şey değil tabi daha böyle yobazlık demeyeyim ama daha gençliğin ihtiyaçlarına, geleceğe yönelik bir şeyler olabilir. Tabi her politika üreten yöneticiler diyeyim öyle anlatayım kendi misyonlarını ortaya koymaya çalışırlar. Ama bu anlamda daha tarafsızlık bizim işimizi görür her tarafı kazanabiliriz böyle olursa. çünkü biz geleceği inşa edecek kişileri aslında yönlendiriyoruz ve onlara bir yaşam felsefesi vermeye çalışıyoruz. Yine de umut vaat edilebilir görüyorum işte dediğiniz gibi *(araştırmacı mevcut politika ve belgelerden örnek vermiştir.)* o dokümanları okuyorum yeni çıkan şeylere bakıyorum, devlet planlama teşkilatının yeni yayınladığı şeylere baktım. Harika kağıt üzerinde çok güzel ama burada biraz tarafsızlık ilkesinin daha uygulanmasının gerektiğini düşünüyorum açıkçası" (A6)

"Spor Bakanlığı'nı başta alsak en önemli şey nedir? Spor alanında uygulanacak temel politika veya önerileri geliştirmek, bakın spor alanında uygulanacak temel politikaları geliştirmek işte bir de yurt içinde ve yurt dışında ulusal ve uluslararası organizasyonlarda faaliyet gösterecek, faaliyetleri düzenleyecek bu faaliyetlere katılacak sporcuları yetiştirmek veya sporun gelişmesini ya da yaygınlaşmasını teşvik edici tedbirler almak, bu faaliyetleri geliştirmek ve her yaşta katılımı özendirmek yani bunlar genel bakanlığın kuruluş şemasında olan şeyler ama ben bunları niye genel anlamda çok fazla etkin olmadığını, yine rekreasyonun bu konu göz ardı edildiğini düşünüyorum. Ama her anlamda bunu tabanlar eksik aldığının belirlenmesi mesela gençlik hizmetleri her yıl Türkiye'nin farklı illerinde gençlik kampları, farklı yerle geziler bu tür aktiviteler düzenliyorlar bence bu politikalar anlamında çok iyi başarılı, yerel yönetimler de bunun farkına vardı. artık parkların adlarına rekreasyon alanları diyor daha çok rekreasyon alanları düzenleniyor veya politik olarak mesela siz 600 kişilik 1000 kişilik siteler yaparsanız nasıl ki otopark düşünülüyorsa deniliyor ki rekreasyon alanın yaptınız mı yani onun bir zorunluluğu geldi. bunların politika yapıcılar tarafından düşünülerek, yasal platformlarda da tamamen yönetmeliklerle desteklenmesi faydalı olur." (A9)

"Politika yapıcıların önem sırasında yer almıyor. Partiler sürekli olarak hangi alanda ne yapacaklarına dair yayınları var. Bazılarında şunu şunu yapacağız diye geçiyor. Ama problem şu, bence serbest zaman veya rekreasyonun ne olduğunu da bilmiyorlar diye tahmin ediyorum. Yaptıklarımız, bireysel veya dernek olarak anlattıklarımız çok onlar için problem değil gibi. Çünkü kişilerin böyle bir kültürü

veya bilinci yok. Biri fiziksel aktivitesiz bir yaşantı düşünemezken diğerinin hayatında hiç yeri olmamış." (A11)

Rekreasyon Politikaları Temasında Bürokraside Rekreasyon Kodunda Temel Yaklaşımlar Alt Koduna Ait Cevaplar

"İnsanların atipik davranışlardan uzaklaştırmak ve kişinin gelişimini sağlamak. Bütün gençlik politikalarında bu var. Anayasamızda 58-59. Madde gibi uygulamalar. Orada rekreasyon yok. Ancak söylem “gençliği kötü alışkanlıklardan uzaklaştıracak önlemler alma” olarak geçiyor. Düşündüğümüzde bu tür aktiviteler ile biz bunu sağlayabiliyoruz. Gelişim dönemindeki bireyin enerjisini doğru bir alana, hobiye, rekreatif etkinliğe yönlendirebilirsek uzun vadede sağlığını, sosyalliğini ve gelişimini koruyabiliriz. Orta yaş veya iş hayatında yer alan bireyler için de kendilerini yenileme ve geliştirmek için yapılan faaliyetler görüyoruz. Keza dezavantajlı bireyler için açılan tesisler ve uygulamalarda da rekreatif etkinliklerden yararlanıldığını görmekteyiz. Toparlayacak olursam temel yaklaşım öncelikle gençlik. Paralelinde ise yaş ve statü farketmeksizin tüm bireylerin antisosyal davranışlardan korunması ve bireysel anlamda gelişmesidir." (Y2)

"Yaklaşımları daha çok gençlerimizi spora yönlendirmek, sağlıklı bireyler haline getirebilmek için yapılan çalışmalar denilebilir" (Y3)

"Bireylerin serbest zamanlarını düzgün değerlendirmelerini sağlamak temel amaçtır. Özelleştirirsek örneğin teknolojinin gelişimi ile oluşan olumsuz etkilerden korumak için serbest zaman etkinlikleri önem taşımaktadır. Sağlık alanında fiziksel aktivite davranışını desteklemek olur. Kültürel anlamda turizmin gelişiminde önemli rol oynamaktadır. Toparlarsak Sağlık, Teknoloji, Kültür, Etkin serbest zaman değerlendirme ve Bilinçli nesil yetiştirme yaklaşımları olduğunu düşünüyorum." (Y5)

"Rekreasyon politikasına herkesi ortak etmek önemli. Yani bu yönetim sürecini sadece bir genel müdürün ya da işte bakanımızın ya da bir başka yöneticinin tek başına oluşturduğu politika değil de konuyla alakalı uzmanların, spor uzmanlarının veya işte o mesleki gruplarla alakalı uzmanların da eşliğinde bir kurulla beraber bu politikanın belirlenmesi gerektiğini düşünüyorum. Bizim şu anda ülkesel anlamda politikamız

bence biraz daha gençlerimizi uyuşturucudan uzak tutmak için, gençlerimizi biraz daha dünyaya karşı farkındalık yaratmak için yapmış olduğumuz politikalar diye düşünüyorum. Gençlerimiz kelimesini özellikle kullanıyorum. Bizim politika yönündeki eksikliğimiz aslına bakarsanız rekreatif faaliyetlerin sadece yirmi beş yaşına kadar olan gençlerin yapabileceği faaliyetler olarak görmemiz diye düşünüyorum, bu bir hata bence kesinlikle, rekreasyon 7'den 70'e, insanın doğuştan itibaren yani bebeklikten itibaren katılım gösterebileceği büyük bir alanı kapsıyor, bu politikaları bütün insanlara hitap edebilecek şekilde yapmak gerektiğine inanıyorum."

(A1)

"Çok yetersiz buluyorum. Toplum refahı konu ediliyorsa rekreasyonun anında yanına çekilmesi gerekiyor. Sadece ekonomik refah olarak düşünülmemeli. Kültürel refah, psikolojik refah, sosyolojik refah tümü düşünüldüğünde rekreasyon bu bütüne katkı sağlayacak ana unsurlardan biri. Ama ülke olarak biz bunu algılayabilmiş değiliz. 24 saatlik bir insan hayatına bakalım. Uyuma, besleme, çalışma, gereklilikleri yerine getiriyor ve kendine bir boş zaman yaratıyor. Robot değiliz ki farklılığa ve aktiviteye ihtiyacımız var. Bu boş zamanları doğru ve etkili değerlendirmeli deşarj olmalıyız. Bireysel olarak refahı bu kadar etkileyen bir unsur genel düşünlöp topluma mal edildiğinde tüm politika belgelerine ana madde olarak girmesi gerekmez mi? Eylem planı yok. Ne, nasıl yapılmalı açık değil." (A5-KYŞ)

"Daha kısa vadede hemen yapalım modeli var bence hemen yapalım bu şey gibi sporcu devşirmek gibi yapılmış var hazır. Kendi kültürümüzle ya da kendi doğamızla içselleştirip bir şey yapmıyoruz biz. Biz dışarıdan alıyoruz koyuyoruz hadi bakalım olsun diyoruz. Hadi bakalım bunu da bir deneyelim. Hayır! Bizim daha kendi politikalarımızla yapacağımız şeylerle ilgili daha yoğurmamız gereken noktalarımız var o yüzden insanlara yavan geliyor, o yüzden bazı insanlar daha uzak bence dolayısıyla da daha uygulanabilir şeyler yapmamız gerekiyor."(A6)

"Tüm kitleye ulaşılabilir bir yaklaşımları yok. Asla sürdürülebilir değil. Kültür haline dönüşmesi için bir yaklaşımları yok. Eğer mezun ettiğin öğrenci istihdam edilmiyorsa hangi politikadan hangi sürdürülebilir yaklaşımdan bahsedebiliriz. Bunun sonu bölümlerin kapanmasına kadar gidebilir. Piyasa bizim öğrencilerimiz talep etmiyor. Bu öğrencinin seçimlerini etkilemez mi? Sadece teorik alan gibi görülüyor.

Sen bunun uygulamasını göremezsen ne zamana kadar yayın yaparsın, bu alanda çalışırsın ki?" (A11)

Rekreasyon Politikaları Temasında Bürokraside Rekreasyon Kodunda Yerel Yönetimlerin İşlevleri Alt Koduna Ait Cevaplar

"Yerel yönetimler çok önemli. Çünkü toplum ile direkt içiçe. Merkezi devlet kurumlarına göre vatandaş ile daha direkt ve samimi bir iletişim ve etkileşim halinde. Anında dönüt alıyor ve iyileştirmelerini gerçekleştiriyor. Son 10-15 yılda gözlemim, belediyelerin burada katkısı çok büyük, artık daha fazla halkı spora teşvik için projeler üretiliyor. Örneğin yüzme bilmeyen kalmasın, mutlu Çarşamba, evinin sultanları gibi hiçbir şekilde performans sporcusu yetiştirmeyi hedeflemeyen birçok projenin üretildiğini, fonlandığını, desteklendiğini görüyoruz. Yeni spor yönetiminde rekreatif faaliyetlerin çok fazla yer tuttuğunu söyleyebiliriz. Gün geçtikçe de artacaktır." (Y1)

"Yaşadığım şehirde belediyelerin meslek edindirme kursları aracılığıyla yaptığı girişimler var. Gitar öğrenimi, dikiş nakış vs. spor anlamında da pilates, step aerobik gibi faaliyetleri var. Bunun oldukça güzel, faydalı olduğunu düşünüyorum, diğer belediyelerdeki spor okulları işte özel kulüpler yani birçok şekilde rekreasyon uygulaması oluyor belediyelerde. Yönetimsel olarak çok iyi bir aracı olduğunu düşünüyorum." (Y3)

"Mesela XXXX (Katılımcı burada görev yaptığı ili belirtmiştir. Ancak kişisel bilgileri ile beraber kimliğini işaret edeceği kanaatinden dolayı paylaşılmamıştır.) Valiliği çok çalışma yapıyor bu konuda. Bisiklet turları düzenleniyor bir takım yarışmalar düzenleniyor, okullar arası turnuvalar düzenleniyor. Kamuda özellikle bizim dışımızda kalan ilk birim belediyeler, belediyelerden sonra işte dediğim gibi valilik bünyesinde bu tür şeyler yapılabilir, o da biraz gelen valinin spora ilgisi ile alakalı, sanata ilgisi, yani kişiler biraz ilgi duyuyorsa bu alanlara, bu alanlarda hani vatandaşa imkan yaratmak için onlara çeşitli projeler sunuyorlar." (Y4)

"Eskişehir bunun çok güzel bir örneği aslında, onlar bunu icraata dönüştürüyorlar. Eskişehir çok önde bu konuda ya da çok bilinçli ama 81 ilde ne kaynaklar var ne milli parklarımız var ne yerel parklarımız var deniz kenarı

parklarımız var dağ parklarımız var, doğa imkanlarımız var ama buradaki konu hem kontrol altına alınması yani “environmentaly” yani çevreyi koruyarak koruma altına alacaksın ki heba olmasın hem de o kontrol altına alınmış mekanlarda icraatlar yapacaksın. Halkı çağıracaksın okullar gelecek anaokulları, ilkokullar, ortaokullar, üniversiteler gruplar halinde ama geldiklerinde o kaynakları değerlendireceksin, orada icraatlar uygulamalar yapacaksın geldiğine değsin, bu yapılmıyor değil, yapılıyor ama çok cılız bildiğin gibi yani çok cılız. Yani işte milli parka girdiğinizde herhangi bir çevre düzenlemesi, tesis vs. hiçbir şey yok sadece bak ve çık geri çık yani bu kadar...”

(A2)

"Türkiye Herkes İçin Spor Federasyonu belediyelerin içerisinde bulunan çeşitli sosyal aktiviteleri yürüten müdürlükler, sağlık bakanlığındaki halk sağlığı genel müdürlüğünün içerisindeki çeşitli etkinliklerin yürütülmesine dair kurulan birimler... Bunların hepsi aslında örtülü bir biçimde rekreasyon etkinlikleri yapan birimler diyebiliriz. Ama bütüncül bir rekreasyon politikasından bahsetmek mümkün değil! Çünkü böyle bir rekreasyon algısı kamuda mevcut değil farklı kavramlar kullanılıyor. Burada kavram karışıklığının da altını çizmek lazım yani “rekreasyon nedir, nerede durur, herkes için sporla farkı nedir, egzersiz nedir, fiziksel aktivite nedir, spor nedir,” maalesef bunlar bizde biraz iç içe geçmiş kavramlar. Bazen insanlar rekreasyondan bahsederken boş zaman kavramını veya serbest zaman kavramını kullanabiliyorlar bunların ikisi aynı şeyler değil ilişkili olsa da, az önce konuştuğumuz gibi egzersizle fiziksel aktivite karıştırılabilir veya ülkemizde genel olarak bunların bütününe spor deniliyor. Zaten insanlar spor derken bunların hepsini kastediyor olabiliyor. Kavramları tabi sınırlandırarak konuşursak, kavrayabilirsek çerçevesini çizebilirsek aslında tartışmalardan sonuç alırız ama yoksa rekreasyon politikası var mı yok mu dediğimiz zaman aslında çok karşılığı olan birşey de konuşuyor olmadığımızı özellikle belirtmek isterim!" (A4)

"Yerel yönetim diyoruz. Rekreasyon bir numaralı direkt halka hizmet eden kamu hizmeti. Ama rekreasyon birimi yok! Sosyal işler veya spor işlerinin altında yürütülüyor bu etkinlikler. Rekreasyon kelimesi asla herhangi bir yerde geçmiyor. Rekreasyonun tek geçtiği yer içerisine bank ve yürüme alanı kurulmuş olan parklar. Böyle neyi doğru anlatabiliriz ki halka? İlk önce rekreasyon departmanları kurulmalı.

Gençlik ve sporda, üniversitelerde, belediyelerde, STK'larda kurgulanmalı. Bu yapılar oluşturulmalı." (A5-KYŞ)

"Tabii yerel yönetimlerin büyük şehirler dışında bu rekreasyon alanlarına ve ya faaliyetlerine çok önem vermediğini düşünüyorum, ben XXXX (*Katılımcı burada görev yaptığı ili belirtmiştir. Ancak kişisel bilgileri ile beraber kimliğini işaret edeceği kanaatinden dolayı paylaşılmamıştır.*) çalışıyorum mevcut rekreasyon alanları ya da rekreasyon uzmanlarıyla ilgili yeterli bir istihdamın olmadığını çok net söyleyebilirim. Belediyelerin yapması gereken yeşil alanları var. Metrekareye düşen, mahalleye düşen bunu yapıp bırakıyorlar. Oraya koyulan malzemeler çok saçma, yetersiz! Oraya o malzemeleri koymaktansa bir tane rekreasyon uzmanı bir lideri koysalar bence çok daha çabuk çözerler. Zaten yani o cihazların o şeylerin demir parçalarının diyeyim çözebileceği her şeyi bir kişi çözer hatta çok daha iyisi olur dolayısıyla yönetsel anlamda. Spor yöneticilerinin rekreasyon alanlarına bakışını çok çok yetersiz buluyorum." (A6)

"Genel devlet politikası anlamında baktığımızda aslında yerel yönetimler farkına vardı, halk için ne kadar değerli olduğunu, yapılan aktivitelerin rekreasyon olduğunu gördü ama bunların daha profesyonel ellerce yürütülmesi, rekreasyon bölümü mezunları tarında n gerektiğini ve yerel yönetimler de bu tür kadroları istihdam etmek için kadro verilmesi gerektiğini düşünüyorum." (A9)

"Yerel yönetimlere baktığımızda evet yatırım var, tesis ve alanları yapıyorlar ama o kadar. Özendirme, reklam, kullanımın artması için bir çalışma yok. Bilinci olan insan oraya gidiyor. Diğer vatandaşın haberi, bilgisi yok ya da nasıl kullanacağını bilmiyor. Onlara ulaşmakta bir görev. Biz bu insanları bu görevleri yerine getirsinler diye seçiyoruz. Daha verimli ve aktif hale getirilmesini sağlamaları için. Ama maalesef seçildikten sonra bu tür bir kaygı güdülmüyor." (A11)

Rekreasyon Politikaları Temasında Bürokraside Rekreasyon Kodunda Bakanlık İşlevleri Alt Koduna Ait Cevaplar

"Kamu erkinin yönlendirmeleri gelişimi sağlar. Modernleşme dediğimiz süreç aslında. Batıda yayılan bu tür uygulamaların ülkemizde de uygulanabilir hale gelmesi

sürecinden bahsedebiliriz. Her toplum kendi siyasi, iktisadi ve sosyal düzeyine göre tarihi geçmişine göre şekilleniyor. Bizde kamu erki çok güçlü. Devlet erkinin bir konudaki düşüncesi ve eğilimi çok önemli." (Y1)

"Gene çalıştığım kurumdan örnek vereyim mesela gençlik spor bünyesinde başlatılan koşabiliyorken koş projesi, yüzme bilmeyen kalmasın projesi, mutlu Çarşambalardı sanırım bir proje daha vardı aslında güzel projeler yürütülüyor ve uygulanıyor, bununla birlikte gençlik merkezlerimizdeki eğitimler devam ediyor, belediyelerdeki çalışmalar, spor faaliyetleri geliyor şu anda aklıma yani spor yönetimi içinde rekreasyon hep var ki bunlar da net örnektir." (Y3)

"bizim bakanlığımız zaten genelde proje alanında bazı şeyler yürütüyor. Onun dışındaki bütün işi taşra teşkilatları yapıyor. Ankara'da da böyle hani Ankara Gençlik Spor İl Müdürlüğü yapıyor faaliyeti, hani bakanlık daha fazla yazışma, proje geliştirme, yapılacakları bildiren yazılar gönderiyor. Bakanlıkta projeyi üretiyorlar uygulayan taşra kısımları oluyor genelde, bakanlık biraz daha işin beyin takımı oluyor." (Y4)

"Gençlik Spor Genel Müdürlüğü'nün yapmış olduğu projeler, yaz kamp projeleri, izcilik projeleri gibi projelerin çok daha fazla olduğunu görüyorum son beş yılda ülkemizde. Birçok resmi kurumun ilgili işte faaliyet bölümünde ya da kamp yerleri ayarlanıp çocuklar gruplar halinde farklı farklı yerlere götürülüyor. Bu sayede sosyalleşiyorlar, birbirleriyle tanışıyorlar veya bir şeyler öğreniyorlar, bence bu da devlet olarak özellikle genel müdürlük nezlinde bakanlık nezlinde yapılan önemli bir faaliyet diye düşünüyorum." (A1)

"Gençlik ve Spor Bakanlığı ve ona bağlı il ve ilçe müdürlüklerinin icraatları nedir? Onların icraatları yalnız elit sporcu yetiştirmek mi? Yani sınırlı sayıda halkın devletin vergi paralarıyla milyarlarca liralık tesisler inşa ediliyor. Yüzbinlerce liralık insan kaynaklarına personel ücreti ödeniyor, tesisler var, insan kaynağı var ama icraat şekli tamamen elit sporcu yetiştirmek mi? Hayır olmamalı!, Yani bizim vergi paralarımız, biri elit sporcu olarak kulüpte icraat yapıyor diğerleri hiçbir şey yapmıyor! Olmaz onlara yönelik de etkinlikler düzenlememiz lazım gibi düşünmek lazım..." (A2)

"Ülkemizde bir rekreasyon politikası yok çünkü rekreasyonun tanımına dair üzerinde uzlaşmış bir kavram henüz yok maalesef belki gelecekte olabilir. Dolayısıyla rekreasyon bizde zaten mevzuatta kurumsal olarak yapısal olarak sadece üniversitelerde spor bilimleri fakültesinde ve turizm fakültelerinde rekreasyon yönetimi gibi bölümler var bunun dışında herhangi bir kamu kurumumuzda rekreasyonla ilgili bir birim yok. Çeşitli yerel yönetimlerde belki buna karşılık gelecek oluşumlar mevcut işte sosyal etkinlikler vs. gibi şube müdürlükleri bulunuyor. Sağlık bakanlığında halk sağlığı genel müdürlüğünün altında çeşitli şubeler bulunuyor bunlar mevcut ancak dolayısıyla bir rekreasyon politikasından bahsetmek mümkün değil ama içerisinde bizim rekreasyon derken aklımızdan geçen işlerin olduğu pek çok diğer yapı da mevcut konumda farkında olmak gerekiyor..." (A4)

"80'lerde gençlik ve spor da "boş zamanlar müdürlüğü" kurulmuş. Ama işletilememiş, kadük kalmış. Eğer şu an o müdürlük faal olsaydı çok faydalı işlere imza atılabilirdi. Bu sene, spor bakanlığında kadro ilanı verildi ama içerisinde bir tane rekreasyon bölümünü içeren ifade yok. Biz spor yönetimini nasıl anlamalıyız. Rekreasyon alanı, spor yöneticisi mezun etmiyor. O yüzden kardeşler ama iki ayrı meslek. Biz yönetmeyi amaçlamıyoruz. Biz etkinlikleri planlamayı, uygulamayı ve sürdürmeyi amaçlıyoruz. Rekreasyonu yaşamamızın tek yolu aktivite katılımı. Biz bu tarafına bakmalıyız. Bir rekreasyon mezunu gidip spor kulübü yönetmemeli, o spor yöneticilerinin işi. Spor yönetiminde yürütülen organizasyonlara liderlik eden bireyler var. Bunlar gençlik ve spor bakanlığı bünyesinde çalışıyorlar. Bu tür oluşumlar profesyonel sporlardan ayrılmış, amatör bir şekilde rekreatif etkinliklere katılımı içerir. Ve burada bizim mezunlarımızın istihdam edilmesi gerekmektedir. Ancak baktığınızda spor bilimleri alanından bile olmayan kişilerin liderlik kadrolarına yerleştiğini görüyoruz. Bakanlık dese ki rekreasyon uzmanları buralarda istihdam edilecek nitelikte artar, amaca uygun kalifiye eleman istihdam etmişte olur. Ama kimseye bunu anlatamıyoruz. O sınırı çektiremiyoruz." (A5-KYŞ)

"Ülkemizin Rekreasyon politikası Yoktur! Amerikada herhangi bir üniversitenin internet sitesine girin. Karışınıza "campus and recreation department" diye sekme çıkar. Veya biz belediye sitesine girin "park and recreation department" sekmesi görünür. Türkiye'de herhangi bir yerde duyuyor muyuz bunu? Stratejik planda yer yer geçiyor, ama ifade edilen şey ne kadar hayata geçiriliyor? Biz

rekreasyonu kurumsallaştırmazsak ne politikası olur, ne meslek tanımı olur. Hem eğitim boyutunda sıkıntı var, hem kamuda doğru yapılandırılmamış hem özel sektörde gerekli önem verilmemiş. Hep gereksiz işlermiş gibi algılanmış ve davranılmış. Yeni bir rekreasyon uzmanı adayı bakıyor ki kurumsallaşmamış, meslek tanımı yok işsizlik potansiyeli yüksek, politikası yok tercih etmiyor. Herkesin evinin önünü bir temizlemesi gerekiyor. Biz akademik anlamda da belli bir stratejik plan dahilinde hareket etmeliyiz. Sadece akademisyen mi hayır öğrencilerinde bir araya gelmesi gerekiyor. Bir dernek kur, bir meslek odası kur. Spor bilimleri mezunları seslerini yıllardır çıkartamadılar. Bir güç kur bir araya gel, temsil gücün olsun ki işsiz kalma. (A5-KYŞ)

"Bizim ülkemizin tabii ayrı ayrı bakanlıkları var ama bir yere fon aktarıyorsak bu yerlere daha az aktarıyoruz. Başka gündemlerimiz var. Mesela doğunun bir tarafında bir savaş var dolayısıyla insanların bu anlamda rekreasyonel durumları çok dert edilmiyor diye düşünüyorum. Aslında bir mülteci kavramımız var şu an çok büyük bir siyasal problem olarak görülen. Mevcut yapılan AB programlarının içeriği şöyle olduğunu görebiliyoruz. Mesela spor ya da egzersiz yoluyla, rekreasyon yoluyla biz mültecilere aslında kendi dünyamıza ve ülkemize alıştırıyoruz. Bu anlamda da politika yapıcıların daha fazla yönlenmesi gerektiğini düşünüyorum. Yani dediğim gibi umut vadediyor ama göreceğiz hani hep böyle bir şeydeyim ben yine de kötü değil eskisinden çok çok daha iyi diye düşünüyorum ben..." (A6)

"Bugün baktığınızda herhangi bir politikayı anayasada, yasada, hükümet programlarında ararız. Buralara baktığınızda, özellikle kalkınma planlarını incelediğimizde artık eskiden gençlik ve spor başlığı altında, gençlik başlığı altında rekreasyonu işaret eden bir takım politikalar geliştirdiğini düşünürüz. 8. Beş yıllık kalkınma planından itibaren tamamen boş zamanların değerlendirilmesi diye politikalar geliştirilmiştir. Anayasa da rekreasyon olmasa da gençliğe yönelik anayasanın 58-59. maddelerinde sporu yönelik toplumun bütün kesimlerine yaymayı ifade eder. Özellikle 59. Maddede böyle bir amaç edinmekle birlikte pratikteki uygulamalarına baktığımızda çok yaygınlaştıramadığımızı görüyoruz. Kalkınma planlarını incelediğimizde hep bir öncekine atıfta bulunuyor. Kalkınma planında deniliyor ki işte bir önceki kalkınma planında ön görülen hedeflere ulaşılmamış. İşte bu planlı dönemde geçilecektir ya da gerçekleşmesi amaçlanmaktadır. Bu da

gösteriyor ki aslında evet politikalar var ama politikalar maalesef gerçekleştirilememiş diye düşündüm." (A7)

"Politika anlamında hem alanın hem de tüm politika yapıcılarının bir araya gelerek, hem rekreasyon bölümlerini hem de Türkiye'deki bakanlığın içindeki rekreasyonel yapıların ortak paydada buluşması gerekiyor. Aynı politikaları izleyip hedefe aynı şekilde gitmeleri gerekir birazcık böyle bakmak lazım. Yani nedir politika dediğimizde, biz siyaset diye algılıyoruz ya, belirli bir hedefe gitmek istiyorsak bu gereken davranışları sistematik bir sıraya sokmak demektir. Böyle konuşmakla da olmuyor bunu sistematik bir yerden başlayıp bir rekreasyon politikası haline dönüştürsek rekreasyon bölümleri kazanır ülkemiz de kazanır." (A9)

"Bizim bir rekreasyon politikamız yoktur. Üniversitelerin var, belediyelerin var. Ama anayasal düzende devletin yönetsel anlamda yaptırım sürecini ifade eden bir politikamız yok. Hadi bunu GSB üzerinden ele alalım. Ki rekreasyonun tek boyutu spor değil, bakanlığında bir ilgi alanı gençlik, ki tek hedef kitlesi gençlik değil. Fiziksel aktivite altyapısıyla değerlendirelim ve GSB bundan sorumlu diyelim. Politikamız olsaydı buna yönelik bir amacımız olurdu, bir vizyonumuz olurdu ve sistemsel olarak bir çıktıya taşırdık. Bizde rekreasyon politikası da yok, olduğu düşünülüyorsa da çıktısını ben göremiyorum. Kalkınma planlarında da spor ile alakalı vardı. Hedeflerinden biri kitle sporunun yaygınlaştırılması olarak var ama bunun kavramın özünden uzaklaştırdığını düşünüyorum. Çünkü rekreasyon sadece spordan ibaret değil. Çok yönlü. Orada rekreasyon denilse..." (A11)

"Bakanlık madalya odaklı çalışıyor. GSB'nin temel amaçlarından biri kitlelere sporu yaymak ve ulaştırmak. Anayasada tanımlanan görev bu. Spor bakanlığının bu anlamda gençlere yönelik çalışmalarını takdir ediyorum ama temel amaç madalya. Kısa vadede sonuç almak temelli gidiyor. Ama siz tabana yaymazsanız tavanda da o başarıyı elde edemezsiniz veya süreklileştiremezsiniz. Toplumun her kesimine, her yaşa, cinsiyete ulaşmanız gerekiyor. 2010 yılında 10 milyon sporcu hedefini 2020'lere geldik hala ulaşamadık. Alınan kararların çok uygulanamadığını, vizyonların gerçekçi olmadığını veya buna yönelik çaba sarf edilmediği anlamı çıkıyor. Ve o anlamda eleştiriyorum. Spor ve fitness merkezlerine gidenler var, onlarda ayrı bir potansiyel ama biz fiziksel aktivite dediğimiz zaman sürdürülebilirliği de önemli. Bir zaman

diliminde kilo verme gibi amaçlarla bir rekreatif alanı kullanmak kültürlenme hareketi sayılamaz. Biz toplum olarak rekreasyonun bir kültür haline gelmesini amaçlamalıyız. Bir kıyas yaptığımızda 80 milyon nüfus, şu kadarı genç diyoruz ama yüzde olarak aktif diyebileceğimiz sayı %10-15. Gelişmiş toplumlara bakıyorsunuz %40 ve üzeri. Okulda, kurumlarında, devletin medya kollarında bunlar değerlendirilmeli. Ben hiç rekreasyon ile ilgili bir kamu sporu görmedim. Sigara ne kadar zararlıysa serbest zaman aktivitesine katılım sağlamamakta fiziksel ve ruhsal sağlık açısından o derece zararlı." (A11)

Rekreasyon Politikaları Temasında Kurumların Roller Kodunda Ait Cevaplar

"Bugün sadece çevre ve şehircilikte rekreasyon kavramının politika metinlerinde geçtiğini görüyoruz. Zamanla gençlik ve spor bakanlığının, aile ve sosyal politikalar bakanlığının, yada kültür ve turizm bakanlığının da birçok metninde, aynı şekilde yerel yönetim metinlerinde ve uygulamalarında da rekreasyon yada serbest zaman gibi birim isimlerinin oluturulması gerek. Yüksek öğrenimde rekreasyon bölümlerinin olmasını çok önemişiyorum. Çünkü üniversiteler ülkelerin münaveer yüzleridir. Birçok şeyi öncülemesi gereklidir. Örneğin spor yöneticiliği diye bir bölüm var. Daha da geriye gidelim. Beden eğitimi öğreniminin önemine ve farkına vardık okullarda beden eğitimi ve spor müfredatları oluştu. Sonrasında performans sporundan elde edilen başarılar dikkat çekti ve ön hazırlığının olması gerekliliği ortaya çıktı. Peki kim vasıtası ile yapılacaktı nitelikli ve eğitimli antrenörler. Antrenörlük bölümü kuruldu. Benzer şekilde yöneticilik bölümlerinin yapılanması oluştur. Bazen halk talebi yaratır bazen ise talep halkı çeker. Şu anda turizmde belediyelerde, gençlik merkezlerinde yapılan birçok etkinlik rekreatif aktivite çatısında. Dolayısıyla bu işin uzmanlarına ihtiyaç var. Bu istihdam alanı için kurulan bölümlerin aktiviteleri, bilimsel üretimleri ve yaygınlaştırma projeleri ile zamanla kamuda hakettiği gibi isminde rekreasyon olan bir bakanlık veya genel müdürlük oluşacağını düşünüyorum. Yada şuan kitle ile direkt iletişim halinde olan müdürlüklerin içerisinde rekreasyon ile ilgili faaliyetleri yürütecek bir daire başkanlığı yok. Bu farkındalıkların artması neticesinde kurulmalı. Örneğin yaşadığım ilde performans sporunun yapıldığı alanlar ile yaşam boyu spor için kullanılan alan ve sahalar ayrılmaya başladı. Halkta bunun farkında ve kendi için ayrılan alana sahip çıkmış durumda. Bu tür tesisleşme ve

ayrışmalar tanımlandıkça yönetsel ve uygulamalarda da farklılıklar oluşacaktır. Fiilen sahaya yansımış olan bu durumlardan sonra rekreasyon alanlarının ve kullanıcılarının bir idare ile sevkini gerekli kılacak ayrı bir birim oluşması gerekliliği kaçınılmaz olacaktır." (Y1)

"Devletin, GSB'nin kendi politikaları mevcut. Şu şekilde değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Şehir şehir, bölge bölge, mahalle mahalle değerlendirilmesi gerekiyor. Özellikle İstanbul, Ankara ve benzeri büyük şehirlerdeki bölgesel kültürel farkların iyi analiz edilmesi gerekiyor. İçerisinde istihdam edeceğim personelden liderlere hatta daire başkanlarına kadar herkesin bu kültür ve farklılıkları bilip hareket etmesi gerekiyor. Milli eğitim bakanlığının özellikle lise çağındaki çocuklara, çünkü fikir beyan edebilen bireyler gözüyle bakıyorum, boş zamanları değerlendirebilmeyi aşılammız gerekiyor. Lise ve dengi okullar o bölgenin sentezini en iyi değerlendirebileceğimiz alanlar. Buna göre bir çalışma yapılırsa sürdürülebilirlik açısından faydalı olacaktır. Bu bağlamda her okulda bir rekreasyon uzmanının istihdam edilmesi gerektiğini düşünüyorum. Üniversiteler klupler ile bunu sağlıyor. Daha da desteklenebileceğini, üniversite yönetimi ve spor bilimleri fakültelerinin daha etkin kullanılabileceğini düşünüyorum." (Y2)

"Aklıma okullar geliyor. Özellikle spor branşlarına yönelik okulların kurs olabilir, takım olabilir, gerekli gezi ya da faaliyet olabilir. Zaten amacımız, küçük yaştan başlayıp yukarıya doğru bir alışkanlık haline getirmek gerekir ki bunun için en doğru alanın okul olduğunu düşünüyorum. Okullarla bir işbirliği belki gençlik spor aracılığıyla olur, federasyonlarla olur. Bir de belediyeler tabi ki mesela XXX' *(Katılımcı burada görev yaptığı ili belirtmiştir. Ancak kişisel bilgileri ile beraber kimliğini işaret edeceği kanaatinden dolayı paylaşılmamıştır.)* daki XXXX Belediyesi, Büyükşehir Belediyesi birçok çalışma yapıyor bu konuda. Spor branşlarında faaliyet gösteriyorlar ki ulaşamayacak ailelere servis imkanı tanınıyor, çok cüzi miktarda kayıt ücreti aldıktan sonra ücretsiz devam ediliyor. Yani belediyeler ve okulların var olduğunu biliyorum daha da çok işin içine girmesi gerektiğini düşünüyorum." (Y3)

"En çok rolü üniversitelerin yüklenmesi gerekiyor çünkü ilk temel oradan başlıyor. Bizler de o şekilde başladık. Aynı camianın insanların farklı bölümleri böyle itibarsızlaştırması bir kere yanlış o alanda mesela öğretmen öğretmene beden

eğitimi öğretmenini kötülüyor veya antrenörlük eğitimi mezunu bir kişi rekreasyon bölümünü kötülüyor. Bir kere bunların olmaması lazım, her bölümün amacı ayrı. Ki şöyle, rekreasyon bölümü kendi niversitem açısından en azından konuşayım, müfredat olarak en yoğun bölüm yani biz öyle gördük. Öğretmenlikten de antrenrlkten de spor yöneticiliğinden de mfredatımız daha kalabalıktı, daha fazla ders aldık, daha yoğun ders programımız vardı. Sırf bu açıdan bile bakılrsa çok daha komplike bir alan, o yüzden ben birinci sıraya niversiteleri koyuyorum. Öğretim yesi kendi okulundaki, lisans, yüksek lisans eğitimi veren bölümü, dolayısıyla hocalarını ve öğrencilerini nasıl küçümser? Üzülerek belirtmem gerekiyor ki kötüleyen hocalarımızın da rekreasyonun tam olarak ne olduğunu bilmemesinden kaynaklı ve alanın genişliğinin farkında olmamaları sebebiyle bu tür eğilimleri olduğunu düşünüyorum. Daha sonra tabii ki gençlik spor il müdürlükleri. Çünkü etkinlikleri uygulayanlar onlar. Bu kurumlarda ismini daha fazla alanda kullanması gerekiyor. Daha çok yerde geçmesi gerekiyor, telaffuz edilmesi gerekiyor. Bu tabirin, gerekirse bazı alanlarda tabelalarda kullanması gerekiyor. Genelde belediyeler yapıyor bu işleri, sadece niversite, gençlik spor bakanlığı ve belediye ile zaten bu işin herkese ulaşmasına yetebilecek düzeyde olacağını düşünüyorum. Bu üç kurumun ortaklı zaten gerekli. Bu işbirlikleri ile üzerine düşülürse çok yakın bir gelecekte önündeki engeller kalkar diye düşünüyorum." (Y4)

"Spor yönetimi içerisinde rekreatif hizmetleri Gençlik Merkezleri yürütüyor. Birçok aktivite etkinlik burada yapılıyor. Haricide bulunduğum ilden örnek veririm 23 branşta antrenörler, 5-18 yaş arası tüm çocukları ücret talep etmeksizin ve performanslarına bakılmaksızın, ders veriyorlar. Belli kurallar ve saygı içerisinde aslında rekreasyon kavramının yerleşmesi için en iyi kamusal hizmetlerden biri diyebiliriz. Gelişim ağındaki çocuklara spor ve fiziksel aktivite kültürü bu yolla öğretilir. Umarım antrenör ve rekreasyon lideri kadrolarına daha fazla izin verilir ve eksik olan ilçelerinde bu uzman eksiği giderilir." (Y5)

"niversiteler tabii ki. Rekreasyon anlamında eğitim müfredatları güncel olmalı. Alan içerisinden kişiler istihdam edilmeli ve ders vermeli. Spor bilimleri Fakültesindeki tüm bölümlere en az 2 dönem rekreasyon dersi verilmeli diye düşünüyorum. Gençlik ve spor bakanlığı etkin rol üstleniyor zaten ama daha da

geliştirilebilir. Kurum içi projelerin değerlendirilmesi ve göz önünde olandan çok görülmeyene ulaşmaları gerekir. Ki bu amaçla ilçe müdürlükleri vardır. İyi bir denetleme ile hızlı verim alınabilir." (Y5)

"Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın dolayısıyla İl Müdürlüklerinin ve Belediyelerin topluma daha çok ulaşacak ve aktivitelere katılımı sağlayacak projeleri hayata geçirmeleri gerekir. Genç nüfusa yönelik aktiviteler çok fazla var zaten. Özellikle Gençlik Merkezleri'nin kursları ve aktiviteleri fazlaca yapılıyor. Vatandaşlar buralara gidip direkt dahil olabiliyorlar. Bunlar gençlerin spora ve sosyal aktivitelere daha kolay ulaşabilmesi için önemli projeler. Ancak bizde orta yaşlı ve yaşlı toplumun serbest zamanını değerlendirmelerinde eksiklik var. Mesela mahallelere yapılan aktivite parkları bu yaş grubu için oldukça faydalı ve kullanışlı oluyor bence. Daha fazla sosyal aktivite için bilinçlendirme amaçlı, herkese ulaşma amaçlı projelere ihtiyaç var. Mesela insanları teşvik için bir sosyal kart olabilir. İçinde sadece sosyal aktivitelerde kullanılabilecek bir bakiye devlet tarafından verilebilir. İnsanlar bununla müze, tiyatro, konser, spor müsabakaları gibi aktivitelere girebilir. Televizyon ve sosyal medyada teşvik edici reklamlar gösterilebilir." (Y6)

"Rekreasyona herkesin ihtiyacı var bence bir profesörün de ihtiyacı işte bir beyin cerrahının da ihtiyacı var bir atölye ustasının da ihtiyacı var, birazcık bence bu konuda bence zayıf kalıyor kurumlar. Çünkü o insanların da zamanlarını iyi şekilde kullanabilecekleri bir faaliyet programının yapılmadığını düşünüyorum. Neden dersiniz mesela 8.00-17.00 çalışan personel için bir faaliyet yapacaksak eğer bu faaliyetin kesinlikle ya hafta sonu planlanması lazım ya işte iş saatinden sonra ya da gerçekten çalıştığı yerle bir işbirliği yapıp o iş saati saatinde belirli bir saat belirlenerek bir saat buna ayrılması gerekiyor diye düşünüyorum. Yani, çoğu büyük firma özel sektör bunu yapıyor. Özellikle çalışanlarıyla beraber sosyalleşme günleri ve işte bir konu başlığıyla beraber birleşme günleri yaparak çalışanların o çalışma ortamından biraz da olsun uzaklaşmasını sağlıyor, bu bizde biraz eksik gibi geliyor bana..." (A1)

"Kurumsal anlamda benim için bu konuyla alakalı en önemli kurum yerel yönetim birimidir. Bahsettim belediyeler, işte ilçe belediyeleri, belki köylerde mahallelerde muhtarlıklar bile bu rekreatif faaliyetlere yönlendirebilecek

mekanizmanın içerisinde olmalı diye düşünüyorum. Daha üst bir çerçeveden, bu yerel yönetim birimlerini yönlendirebilecek bilimsel kuruluşlarla ortak çalışma yapılması gerektiğine inanıyorum. Bilimsel kuruluş elbette üniversitelerin ilgili bölümleri, beraber ortaklaşa çalışmalar yapılması gerektiğini düşünüyorum. Bir üst çerçeveye çıktığımız zaman ise sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve belediyelerin faaliyetlerini yerine getirebilmeleri için devletimizin olanaklarını onlara sunabilecek hükümet politikalarını yerleştirmenin gerekliliğine inanıyorum. Yani aslında bakarsanız bu zincirleme şeklinde gider, hepsini ayrı ayrı düşünmek yerine bunu bir bütünün parçası olarak düşünerek bir bütün olarak ele almamız gerektiğine inanıyorum." (A1)

"Esas kurum hükümetler, hükümetler bağlı olan temel kurumlar yani devlet planlama teşkilatı, bakanlıklar ve bakanlıkların her ildeki il uzantıları. Yani şöyle diyeyim dünyadaki bütün kurumsal yapılara baktığımızda incelerseniz uzun vadeli bir rekrasyonel planlama söz konusu. Yani devlet planlama teşkilatı ve bakanlıkların veya hükümetlerin, siyasi kurumların, partilerin uzun vadeli planları içinde olmalı. Örneğin 81 ildeki rekreasyon alanlarını bir kere haritaya konumlandırmaları gerekiyor. Milli parklar, açık alanlar rekreasyon alanları, deniz kenarları, dağlar, ve benzeri tüm alanlar. Yani o coğrafik temele bağlı rekrasyonel alanlara dokunulmayacak, bunlar çünkü sürdürülebilir olarak ülkenin geleceği, ülkenin çocukları gençleri ve geleceği için hem de ekonomik anlamda da çok önemli, dışarıda bu çok planlı bir şekilde yapılıyor planlama teşkilatlarınca ve oralara ne bina yapılıyor ne de başka bir şey. Bizde böyle bir anlayış oluşmadı belki de. Fakat bizde rekreasyon kültürü gelişmediği için yeni yeni rekreasyon bölümleri veya spor yöneticiliği içindeki rekreasyon modülleriyle bu insanlar yetişiyor. Dolayısıyla zaman alacak. Dışarıda 1900'lerin başından itibaren bu anlayış geliştiği için 5-6 jenerasyon aynı lisansı kullanıyorlar. Büyükbaba ile torun konuşurken biri 90 yaşında biri 8 yaşında aynı lisansı konuşuyorlar. Neden böyle bir kültür onlara verilmiş gelişmiş, şimdi bunu anlayabilmek için sosyal bilimcilerin, sosyologların, Osmanlı'dan bugüne rekreasyonel kültürünün nasıl geliştiğini irdelemeleri gerekiyor ve bugünün şartlarında neler yapılabilir daha bilinçli bir şekilde topluma yansıtmaları gerekiyor. Bu yavaş yürüyor ama yürümüyor değil çok kıymetli hocalarımız da var yetişen. Ama serbest zaman sosyologları yetişmesi lazım yani recreation sociology uzmanları yani

odaklanacak bu alana ki yenilikleri ortaya koysun hem kurumlar bazında hem diğer sektörlerde.... " (A2)

"Ben politikalara dair ders veriyorum okulumda kendimi çok açık etmeden ifade edeyim ama bu derste spor politikalarından yoğunlukla maalesef ve istiyorum ki dünya politikalarından örnekler koyalım ki neyin olmadığını görsün çocuklar. Yani biz evet kalkınma planlarında kısmen bazı çalıştaylarda, gençlik şuralarında kısmen ufak ufak rekreasyondan bahsediyoruz ama o kadar ki rekreasyon uzmanları, rekreasyon mezunlarının tanınması bile daha yeni yeni daha meslek kodunu bile biz daha yeni aldık. Mesela İŞ-KUR'dan, meslek olarak bile tanınması çok yeni yani rekreasyonun varlığını daha tam anlamıyla uygulayıcı bir grup yok karşımızda. Maalesef o yüzden biz spor politikalarıyla gidiyoruz ama rekreasyon sadece sportif rekreasyon olarak yok ki kültürel rekreasyon var sanatsal rekreasyon var, pek çok farklı disiplinle ilişkisi var ama biz sadece spor politikalarıyla gidebiliyoruz. Halbuki atipik davranışlara yönelmemek için özellikle gençlerin boş zamanlarını aktif, efektif değerlendirmelerinin önemini anlatıyoruz aslında peki ne yaptınız soru işareti! Yani ortada bir şey yok işte bu söylemek istediğim şey, konuşuluyor eyleme dökülmüyor. Bir eylem planına ihtiyacımız var bir modele ihtiyacımız var, boş zamanları nasıl değerlendirebiliriz bununla ilgili planlamalara ihtiyacımız var o yüzden tabiki Türkiye'de futbol başı çekmek üzere spor politikaları fazlaca gündemde ama baktığımızda olimpiyatlarda en çok başarıyı farklı farklı branşlarda pek çok sporcu ortaya koydu. Demek ki önünü açsanız, uygulama yapsanız, eylem planı ortaya koysanız daha farklı başarılar da gelecek ya da toplumda önemli bir kalkınma durumu söz konusu olacak ama dediğim gibi bizim hep Türk toplumu olarak söylemde kalıyor eylemde bir şey yok." (A3)

"Rekreatif politikaların oluşturulması, bu politikalarında hayata geçirilmesi noktasında pek çok unsur var. Paydaşlarla birlikte yapılacak bir husus. Sadece burada rekreasyon eğitiminin verilmiş olması ve o kişiler aracılığı ile bu topluma anlatılması evet çok önemli, değerli ancak burada aracılık edecek buna katkı sağlayacak diğer kuruluşlarında olması da gerekir. Örneğin günümüzde bu rolü üstlenen gençlik spor bakanlığı ve onun ilgili birimi olan ya da gençlik hizmetleri genel müdürlüğü bu görevi bu rolü üstlenmesi gerekir. Benim burada özellikle altını çizmem gereken bir husus var rekreatif faaliyetler ya da rekreatif faaliyetleri olan ihtiyaç sadece ve sadece

gençlikle sınırlı değil. Bana göre eksik ve sınırlı olanda bu gençlik hizmetleri faaliyetleri adı altında rekreasyonu yaygınlaştırmaya ya da bunlar aracılığı ile topluma anlatmaya çalışıyoruz evet doğrudur aktif ya da genç nüfus olması nedeniyle doğru bir yaklaşım ancak rekreatif faaliyetleri olan ihtiyaçlar sadece genç nüfusun ihtiyacı değil yani boş zamanların değerlendirilmesi genç nüfusun ihtiyacı değil örneğin emeklilere baktığınızda boş zaman olarak algılayacağınız şey boş zaman neydi çalışma zamanı dışında kalan zamanı eğer değerlendiriyorsak böyle adlandırırıyorsa en çok onların ihtiyacı var. Bugün politikalar şekillendirilirken de gençlikle sınırladığımızda ya da bunu sadece sporla sınırlandırdığımız da istenilen etkiyi yaratacağını düşünmüyorum. Bunun daha böyle geniş perspektifte ele alınması toplumun bütün kesimleri için bu boş zamanların değerlendirilmesi düşüncesi sadece evet sporun içinde önemli yere sahip olabilir ama bunun çeşitlendirilmesi genişletilebilmesi kânâatindeyim." (A7)

"Paydaşların bir araya gelmesi, üniversiteler, belediyeler, bakanlık, gençlik spor bakanlığı, MEB, kültür bakanlığı gibi bakanlıkların bir araya gelerek bir ortak akılla bu işi yönetmesi ya da böyle bir politika oluşturması daha büyük katkı sağlayacaktır." (A7)

"Geçmiş dönemdeki Türkiye'deki yapılan spor şuralarına baktığımızda adı her ne kadar direk rekreasyon olarak geçmese de işte halkı spor yapmaya özendirmek, ne diyor aslında halk, halkın profesyonel sporcu olmadığına göre olmayacağına göre halkı fiziksel aktiviteye yönlendirelim. Bu Türkiye'deki rekreasyon politikasının temeli, belediyelerde politikalar belirlenirken en ince ayrıntılarına kadar yazılmaz, kabul edilebilirliği bunun için insan kaynağı, tesis diğer faktörler nasıl yönlendirilir o konuda çalışılır. Mutlaka ki Türkiye'de de bir rekreasyon politikası var, yerel yönetimde de var, devlet düzeyinde de var ama ben bunun özellikle Milli Eğitim Bakanlığı bazında çok eksik kaldığını düşünüyorum yani Milli Eğitim'in politikası içerisinde bireyleri rekreasyonel aktiviteler yönlendirecek, onları yaşam boyunca fiziksel aktiviteye katılımını motive edecek, o alışkanlığı kazandıracak bir rekreasyon politikasının Milli Eğitim'de çok sınırlı düzeyde kaldığını, bakanlığın ise böyle bir misyonu varken %50-%50 iken bu misyonu maalesef bazı sebeplerden dolayı bu rekreasyon politikasını daha geriye attığını, spor politikasını da daha ön plana attığını görüyorum aslında var ama uygulamada bir takım eksiklerimiz olduğunu ifade edebilirim" (A9)

"Şimdi mesela bu konuda ben Sağlık Bakanlığı'nın çok daha aktif olmasını beklerdim çünkü mesela sigarayı bırakma kampanyası var. Sağlık Bakanlığı'nın neden bıraktırmıyor çünkü bir çalışanı hastanede 20 yıl tedavi görürse onun hastane giderlerin kişinin de ödediği paradan daha fazla, onu azaltmaya çalışıyor. Bunu azaltmanın bir diğer yolu da Sağlık Bakanlığı'nın Milli Eğitim Bakanlığı'yla Spor Bakanlığı'yla işbirliği yaparak daha temel politikalar üretmesi gerektiğini düşünüyorum. Yani topluma fiziksel aktiviteyi, kitle sporunu nasıl yaygınlaştırırız diye birlikte çalışmalılar. Ben ayrı ayrı çalıştıklarını ya da yapılan çalıştayların toplantıların sadece yazışmalarda kaldığını, bunun gerçeğe dönüştürülmediğini görüyorum. Üzüntü verici, bir diğer boyutu ise örneğin Turizm Bakanlığı, Türkiye'nin en önemli sektörlerinden birisi turizm. Ne diyoruz turizm zamanı geldiğinde corona tedbirleri kalkar niye? büyük bir gelir var, bunu için uğraşıyoruz otellerle. O zaman madem turizm bizim için bu kadar önemliyse biz spor turizminin yanında rekreasyonel turizmi de desteklemeliyiz. Örneğin 22 kişi İstanbul'a geliyor futbol oynuyor bakın bu 22 kişi sporcu , hadi toplam katile 100 kişi diyelim ama oraya 50.000 tane seyirci geliyor kim bunlar rekreasyonel etkinliklere katılan bireyler bakın yine rekreasyon geldi, rekreasyon turizmi geldi. Turisti sadece oraya getirmek değil, İstanbul'da nasıl daha çok zaman geçirir, nasıl daha çok para harcar, İstanbul'un reklamını gittiği ülkede nasıl daha çok yapar, bu hale nasıl dönüştürürüz ve farklı destinasyonların da tespit edilmesinden yanayım yani o maraton sadece orada olmamalı mesela. Ben XXXXyim belki XXX'de de böyle bir maraton olabilir, mesela düzenleniyor ben görüyorum bisiklet maratonu falan var, daha farklı şeylerin daha renkli görüntülerin oraya getirilmesi lazım. böyle bakarsak bakanlıkların ayrı ayrı değil bir koordinasyon çatısı altında birleştirilip çalışmasını Türkiye'deki rekreasyon kültürü veya rekreasyon politikasının oluşturulmasında daha faydalı olacağını düşünüyorum." (A9)

Rekreasyon Politikaları Temasında Dikkat Edilmesi Gerekenler Koduna Ait Cevaplar

"Birincisi, Serbest piyasa ekonomisi arz talep dengesine dayanır. Özellikle dijital mecraların gelişimi vasıtası ile bireylerin fikir ve talepleri doğal yollarla ve minimum etki ile elde edilecek ve bu talepler vasıtası ile politika vizyonları şekillenecek. Eskiden olduğu şekilde şunu yapacağız, bunu uygulayacağız, fiziksel

aktivite rehberleri vs gibi yönetimlerin uygun gördüğü ve zorunlu kıldığı uygulamalardan ziyade, toplumun aradığı ve talep ettiği uygulamalar öne çıkmalıdır. Toparlamak gerekirse zamanla organik talepler belirlenip rekreasyon bizzat ismi ile farkındalık haline gelip politikaları şekillendirecektir." (Y1)

"Öncelikle uygulanacak bölgenin coğrafi yapısı, kültürel yapısı, ekonomik durumu dikkate alınmalıdır. Örneğin yaşadığım ilden örnek vermek gerekirse il içerisinde ilçelerde hatta mahallelerde bile uygulanabilecek rekreatif etkinlikler değişiklik göstermekte. Uygulama yapılacak yerde fayda analizi yapmak önemli. Örneğin bir mahallede veya ilçede eksik olarak görülen bireylerin hayatlarında fark yaratacak etkinliklerin iyi belirlenmesi gerekir." (Y2)

"Ya bir kere başlı başınca, maddi anlamda bir desteğin sağlanması gerekiyor diye düşünüyorum. Yani bir şey ücretliyse bizde ona önyargılı bakılmıştır, para veriyorum değerli mi? Diye. Ne olduğunu bilmiyor veya işte çekiniyor, maddi açıdan Türkiye’de bir destek sağlanmalı diye düşünüyorum. Maddi açı evet ama bir de bu insanlara ulaştırmak için reklam çalışmaları yapılabilir. artık televizyonlarda ya da sosyal mecralar ile insanlara ulaştırılması gerektiğini düşünüyorum." (Y3)

"İdarecileri rekreasyonel bilinci olmalı. Tesisler yetersiz. Olanlarda ekipman ve personelimiz yetersiz. Bu doğrultuda her il millet bahçeleri yapıyor. Oralarda rekreasyon uzmanları çalışmalı ve her kitleye uygun rekreatif etkinlik planlamalı. O oluşumun amacı bu olmalı. İnsanların dinlenmenin yanında rekreatif etkinliğe ulaşmalarını sağlayan bir yapıyı da içermeli." (Y4)

"Öncelikle şunu söylemek lazım. İsteyen kişi bulunduğu ortamdan maximum verim sağlar. Yapmak isteyen yapar, etkinliği bulur, katılmak için plan yapar. Spor bakanlığının hakkını vermek lazım her il ve ilçeye tesis, salon, saha ve ekipman sağlamaya çalışıyor. Ayrıca ülkemiz o kadar güzel ve elverişli ki. 3 tarafı denizler ile çevrili, dağ orman, park bahçe gibi yerleri etkin değerlendirmek gerekiyor. Başka bir açıdan bakarsak daha da iyileştirilebilir. Biz kendi ülkemizdeki imkanları da bilmiyoruz. Birey yarım saat ötesindeki il veya ilçenin olanaklarını bilmiyor. Kendi tanıtımımızı yapamıyoruz." (Y5)

"Demografik özelliklerdir. İlgili yani hitap edilecek hedef toplumun demografik özelliklerinin iyi analiz edilmesi gerekir. Toplumun sosyal yapısı, cinsiyet farkından kaynaklı dezavantajlı olabilecek durumların ortadan kaldırılması. Ekonomik yetersizlikten dolayı aktivitelere katılamayan vatandaşlara destek olunması. Yaş farkına göre uygun aktivitelerin, yani kısacası toplumun her kesimine hitap edebilecek etkinliklerin, iyi analiz edilip herkesin faydalanmasını sağlayacak şekilde düzenlenmesi gerekir. Biraz açmak gerekirse cinsiyet. Özellikle toplumumuzda cinsiyetin rekreasyon aktivitelerine katılımı ve aktivite çeşidini çok fazla etkilediği görülmektedir. Kadınlar üzerinde sosyal bir baskı olduğu gerçek. Bu durum kendi başlarına aktiviteye katılımı ve görünür bir yerde aktivite yapma oranını azaltmaktadır. Yaş faktörünü inceleyecek olursak, daha genç yaştaki bireylerin aktiviteye katılımı, yaşlı bireylere göre daha fazladır. Gelir düzeyi bir başka etkidir. Bireylerin ekonomik imkanlarına bağlı olarak yaptıkları aktivite şekilleri de değişiklik göstermektedir. Eğitim faktörü de paralel olarak birey ne kadar eğitilmiş ve bilinçli ise, aktivitelere katılım oranı da o düzeyde artmaktadır. Bireyin bulunduğu konum yani yaşadığı bölge de aktivitelere değişikliği etkileyen faktörlerdir. Örneğin Kars'ta yaşayan birinin denize gidip su sporlarıyla ilgilenmesi Antalya'daki bireye göre daha zor ve çaba sarf ettiren bir durumdur. Aynı şekilde Antalya'daki birinin kış sporlarıyla ilgilenmesi için bölge değiştirmesi, ilgili tesise gitmesi gerektiği gibi." (Y6)

"Rekreatif bir faaliyeti bir belediye kurumu ya da özel bir kurum bunu yapıyorsa yani düzenliyorsa, bu faaliyetin içinde kişinin kazanımlarının neler olacağını, bu faaliyete gittikten sonra neler kazanacağını, neler değiştireceğini kendisine iyi açıklaması gerekiyor. Ve bence olabilirse eğer yine sosyal medya aracılığıyla bu faaliyetle alakalı görüntülerin paylaşarak bu kişilere bu faaliyetlerin önceden bir imgeleme yoluyla tanıtılması gerekiyor diye düşünüyorum. Ki kişi neyle karşılaşacağına hazır olarak oraya gider kendisini hazırlar gerek kıyafet gerek psikolojik gerekse sosyal anlamda ve bu da ortadan kalkar. Dolayısıyla kişiye rekreasyon faaliyeti hakkında bilgi verilmelidir, bilgisizliğin önüne geçilerek bu engel kaldırılabilir diye düşünüyorum." (A1)

"Bir kere paydaşların görüşlerine önem verilmeli. Paydaşlar derken bütün paydaşlar. spor yöneticileri değil, rekreasyon uzmanları çok ciddi bir yerde bu anlamda. Bu paydaşlar çok sesli olmalı yani farklı alanlardan da yine destek almalıyız.

Mesela şu görüş de önemli, hiç fikri olmayan insanlar var rekreasyonla ilgili. Bu en ufak olan örnek, bizim okulumuzda farklı fakültelerde bile görüyoruz mesela onların merakları neler, ne yapmak isterler, neyi eksik görüyorlar, yani hiç işin içinde olmayan insanları da alabilirler. ama sadece spor yöneticileri değil yani bu işteki paydaş biz varız ve gün geçtikçe artıyor sayımız. Fikir üretiyoruz, ortaya koyduğumuz bir çalışma alanı var. Yani üzücü ama bazı hocalarımıza göre bölüm tam anlamıyla var sayılmıyor. Diğer bölüm hocaları tarafından arka bahçe gibi görülüyor, yani spor bilimleri fakültesinin içinde sadece bir bölüm hatta dördüncü bölüm olarak görülüyor hala. Kaldı ki biz çok daha fazla kapsam geçerliliğı olan bir bölümüz aslına bakarsanız. bu anlamda politika yapıcıların tek bir muhatap olarak gördükleri spor yöneticilerine değil rekreasyon uzmanlarını ve bambaşka alanlardan fikir üretebilecek grupları işin içine dahil etmelerini canı gönülden istiyorum. ve politika yapıcıların gerçekten tepeden değil, böyle gelip vakit geçirip üniversite gençliğıyle, ev hanımlarıyla, farklı gruplarla, kahvehanelerde hala vakit geçiren orta yaş üzeri bireylerle ya da ileri yaş gruplarıyla, onlarla gerçekten vakit geçirerek hedef kitlenin isteklerini anlayarak bu işi yaratmaya çalışmaları, yani bu sadece bizim söylememizle de değil kendi uygulamalarıyla ve gözlemleriyle de bu işe el atmaları, eğer bunu onlara yapamıyorsa rekreasyon uzmanlarına araştırma yapmak üzere fon sağlamaları ve dolayısıyla güncel talepleri cevaplayacak uygulamalar yapmaları gerekiyor diye düşünüyorum. Çünkü Türkiye 50 yıl önceki Türkiye değil, Türkiye tabi ki belirli düzeyde gelişen diyebilirim ve istekleri farklılaşan, farklı bir nesille karşılaşan bir ülke. Yani biz 50 yıl önceki düşüncelerle bu işleri yapamayız. Baktığınız zaman bir profesör hocam çalışma dışı zaman diyor ama ben çalışma ve boş zamanın iç içe geçmiş olduğunu görüyorum, yapılan araştırmalar bunu söylüyor. Kendimizi de yenilememiz lazım bu anlamda. yeni neslin üzerine binmememiz lazım hem rekreasyon uzmanları olarak hem hedef kitle olarak bunları dinleyip bunlara cevap verecek politikalar uygulamamız lazım güncel şartlara göre yoğun bir çalışma yaparak bence." (A3)

"Türk toplumunun ihtiyacı ve talebi ne, ihtiyacın giderilmesi için yapılacak etkinlikler planlanmalı, Bu mesleğın oluşması ve oturması için hangi kanun, yönetmelik veya girişimin ne olması gerektiğini bulmalıyız. Mesleki yeterlilik diyoruz, meslek odamız olmalı, mesleğın çerçevesi çizilmeli, meslek tanınırsa politikacıların dikkatini çeker. Örgütlenmemiz gerekiyor. Mezunlarımızın bir araya gelmesi gerekiyor." (A5-KYŞ)

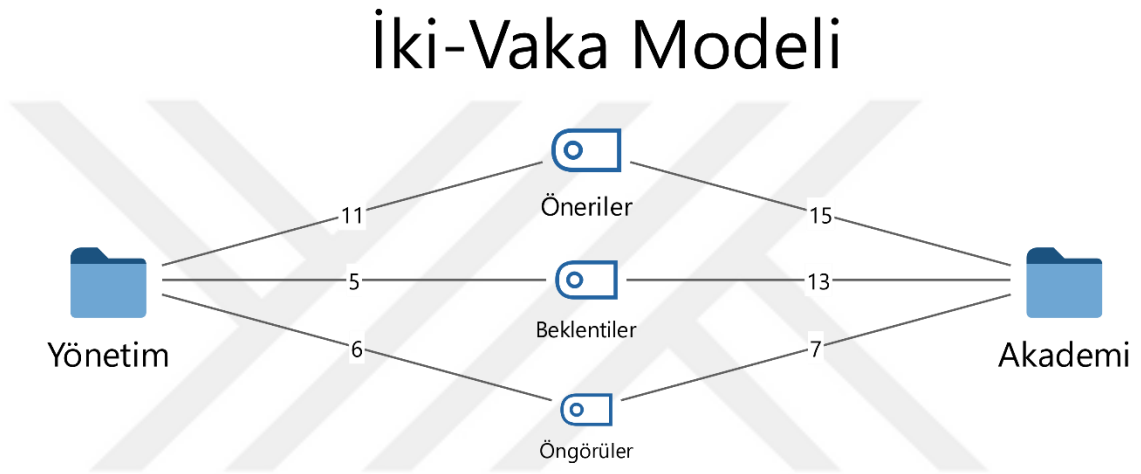
"Tabi kendi alanımı yani çalışmalarımnda çok yöneldiğim bir şey de söylemek isterim, toplumsal cinsiyet konusu. Biz kadını ve erkeği bu anlamda çok ayırıştırıyoruz. kadının aldığı özellikle ailevi sorumluluklar, çalışan bir kadın dahi olsa rekreasyon yapma ya da rekreasyon alanı içerisini görme algısını çok kapatan şeyler. Bu aile sorumluluklarının üzerine çocuk, eş, eşin ailesi vs. girdiği zaman açıkçası işler çok daha kısıyor negatife doğru düşüyor. Uykudan yemeden içmeden kesiliyor artık o saatlerden almaya başlıyor kadınlar. Dolayısıyla bizim kültürümüzün içerisinde bir toplumsal cinsiyet kavramı var ve kadınları nedense egzersiz ve spor alanlarında özellikle işte bu yüzden çok göremiyoruz. Egzersizde göremediğiniz için iyi sporcular da yetiştiremiyoruz açıkçası hani oradan da bir bağlam kurmak gerekirse. Dolayısıyla kadının ve erkeğin bu anlamda ayrılmış olması da bence çok büyük handikaplardan engellerden bir tanesi olarak söylenebilir. O yüzden temel hani söyleyebileceğim bir kere toplumsal cinsiyet bizim için ön yargıları, cinsiyet kalıp yargıları çok önemli faktörlerden yine biri..." (A6)

"Devletin ekonomik durumu çok önemli bir faktör. Sosyo-ekonomik faktörlerin tümü değerlendirilmeli. Eğer vatandaşın rekreatif etkinliğe ulaşmak için maddi durumu yeterli değilse soayl devlet anlayışıyla fırsatlar yaratılmalı. Küresel boyutta çok örnekleri var. Devletin buna yönelik bir politika ve uygulamasının olmamasından kaynaklı vatandaşın katılımı etkileniyor. Politikalar çok boyutlu olmalı. Dünyadan örnekler bakılmalı. Nasıl çözüm üretilmiş, biz nasıl entegre edebiliriz bunların ele alınması gerekiyor. Yöneticilerin burada bilinçlendirilmesi ve gerekliyse eğitilmesi gerekiyor. Eğitim boyutunun ele alınması lazım. Kamu kuruluşlarında ve yerel yönetimlerde serbest zaman ve rekreasyonla alakalı birimlerinin olması gerekiyor. Kurumsal yapılar içerisinde yer alması gerekiyor." (A11)

Tablo 3.4. Katılımcıların Türkiye’de Rekreasyon Geleceği Temasına Verdikleri Cevapların Kod Dağılımları

Kod Sistemi	Y-1	Y-2	Y-3	Y-4	Y-5	Y-6	A-1	A-2	A-3	A-4	A-5 KYŞ	A-6	A-7	A-8	A-9	A-10	A-11	TOPLAM
▼ Türkiye’de Rekreasyonun Geleceği																		0
● Beklentiler																		18
● Öneriler																		26
● Öngörüler																		13
Σ TOPLAM	3	4	3	2	5	5	4	5	3	2	3	4	4	0	6	2	2	57

Tablo 3.4. incelendiğinde araştırmaya katılan katılımcıların Türkiye’de rekreasyonun geleceğini nasıl değerlendirdikleri sorusuna yönelik cevapları “Türkiye’de Rekreasyonun Geleceği” teması altında toplanan üç kod altında toplanmıştır. Rekreasyon alanının geleceğine yönelik ifade ettikleri kodlar “Öngörüler” “Beklentiler” ve “Öneriler” olarak adlandırılmıştır. Katılımcıların rekreasyon geleceğine ilişkin en sık dile getirilen kodlardaki görüşlerini aşağıdaki şekilde ifade etmişlerdir.

Şekil 3.4. Türkiye’de Rekreasyonun Geleceği Temasında Cevap Dağılımları

Türkiye’de Rekreasyonun Geleceği Temasında Öngörüler Koduna Ait Cevaplar

"İnsanlar pandemi ile beraber doğa ile bütünleşik yaşamın farkına vardı. Hazırlıksız yakalandığı için dijital dünyasında ön plana çıktığını görüyoruz. İnsanlar tüm ihtiyaçlarını dijital mecralardan karşılar oldu. Toplantı, Eğitim, Spor ve rekreasyon faaliyetleri de dahil. Gençlik ve sporun bazı birimleri, belediyeler veya özel sektör buradan yayınları ile insanlara ulaştırdı. Bu da şunu gösterdi, internet veya dijital imkânlardan yararlanacağız, kaçınmamız veya böyle bir istek duymamız mümkün değil. Bunu tamamen dijital dünyaya, sosyal medyaya sıkıştırmak değil. Bugün belli sektörlerin özellikle belli ekonomik güçlerin dayattığı alanlara hapsolmeden insanoğlunun doğasına özgü, daha barışık metodlar ile bunu yeşertmek gerekiyor. Zaten bunu böyle yapmadığımızda krizler, kaoslar, bireysel ve sosyolojik

bunalımların arttığı, patolojik vakalar arttıkça toplumsal yaşamdaki anti-sosyal davranışların arttığı görülür. Bu süreçlerden insanların köküne ve özüne döndüğünü, doğa ile barışık ve bütünleşik olarak çıkabileceğini düşünüyorum. " (Y1)

"Pandemi süreci bize ev içi etkinlikleri nasıl değerlendirebileceğimizi gösterdi. Ayrıca eskiden öylesine yapılan etkinlikler yerini daha ciddi bir plan-program yapılan etkinliklere bıraktı. Çevremde herkeste bir etkinliği en iyi şekilde yapmalıyım düşüncesi daha hakim. Daha kaliteli ve kendimize uygun olan etkinlikleri daha da ciddi şekilde yapmaya çalışıyoruz. Ayrıca yine pandeminin etkisinden gideceğim bazı kurumlar bundan kötü etkilenecek. Sadece devlet kurumları değil genel anlamda işletmelerde dahil. Tüm aktörlerin kendini, işletmesini, kurumunu geliştirmesi gerekecek. Pandemiden önce gittiğimiz etkinliklerin güncelliğini sorgulamazken bu süreçten sonra en günceli ve en kalitelisini arıyor olacağız. Bu sürece ayak uyduramayan işletmeler yok olacak." (Y2)

"Sanayi Devrimi'nden itibaren insanlar ağır çalışma şartları içerisinde bulunmaktadır. Makineleşme ve çalışma şartları ile şehirdeki insan gün geçtikçe daha sağlıksız bir duruma gelmektedir. Günümüzde de bu durum devam etmekte ve insanlar yorucu ve stresli şehir hayatından bunalmaktadır. Hareketsizlik, iş ve şehir stresi bireylerin sağlıklarını olumsuz yönde etkilemektedir. Bu durum da gün geçtikçe rekreasyonun önemini daha da arttırmaktadır. Serbest zamanlarında bu yoğun tempodan ve stresten kaçmak isteyen bireyler, kendilerini mutlu eden aktivitelerin içerisinde bulunmak isterler. Hareketsizlikten kurtularak sağlıklarını korumayı amaçlarlar. Bu aktiviteler kısaca bireyi tazeler, stresle başa çıkabilmesini sağlar, sağlıklı bir toplum oluşturur. Ülkemiz için de aynı durumları düşünüyorum." (Y6)

"Goodbey 30 yıl sonra, denizler kullanılamayacak yani deniz sporları olmayacak diyor, nehirlerde spor olmayacak diyor göllerde göletlerde olmayacak diyor çünkü kirletmeye devam ettikçe bu hızla, dolayısıyla diyor şimdiden devlet planlama teşkilatları ve bakanlıklar 30 yıl sonrasında barajları su sporları merkezleri olarak kullanmak üzere dizayn etsinler diyor çünkü barajlar temiz kalacak yani yüzme yarışları bir tek barajlarda olacak çünkü havuzlara su da bulunmayacak diyor. Su içmeye yetmeyecek, bunlar öngörü ama önlem almalıyız devlet olarak. Dolayısıyla mesela golf tesisleri artık suni çim olacak. Çünkü o binlerce metrekafe golf tesisini

sulama için su olmayacak diyor. Onun için şimdiden devlet planlama teşkilatı 10 yıl 20 yıl sonrası için suni çim modelleri geliştirmeli. Mevcut doğal çimi suni çime dönüştürürsek o suyu tasarruf ederiz çünkü kaç tane golf tesisi var bazı ülkelerde binlerce var yani su yetmeyecek diyor. Orayı biz sulayacağız çok lüks hale dönüşecek gibi adam uyarılarda bulunuyor ve bunu yaparken geçmiş 30 yılın bütün istatistiki rakamlarını alıp önümüzdeki o 30 yıla da uyarlamaya çalışıyor. Ama bu bahsettiğim kavramlarla bütünleştirerek. Bunun gibi başka işte mesela elit sportlardaki inanılmaz ücretler nitekim son yıllarda artık verilemez duruma geldi, bütün kulüpler dünyada hele küçük ülkeler bizler gibi daralmaya başlayacak." (A2)

"Tabi dünya herşeyden önce dijitalleşiyor bunun farkında olmak lazım, pandemi de bu dijitalleşme sürecini zaten tetikledi, insanların ister istemez dijital ortamlara hapsolması gibi bir sonucu da beraberinde getiriyor. Burada iki şey üzerinde durmak gerekiyor, bir insanları bu dijital ortama mahkum olmaktan kurtarmak, dijital ortamın da dışında bir yaşam olduğuna, sanal yaşamın dışında da bir yaşam olduğu noktasında insanları bir seviye bilgilendirmek gerekiyor. Bu anlamda tabi rekreatif faaliyetlerin insanların dijital mecralardan kurtulup sosyalleşebileceği, diğer insanlarla etkileşim, iletişimde olabileceği, doğayla iç içe olabileceği faaliyetleri önemsemek gerekiyor. işin bir yüzü bu, diğer yüzünde de bu tür faaliyetlerin de dijital versiyonlarını da üretip bunları da bir enstrüman olarak kullanma gibi hakikat söz konusu. Mesela son dönemde exergame diye bir konsept yaygınlaşıyor biliyorsunuz. Artık online oyunlar simülasyon oyunları simülasyon faaliyetleri veya doğada toplulukların içerisinde yapılacak faaliyetlerde de bu dijital mecraların içerisine katıldığı konseptler de var. bugün pek çok insanın fazla belki rekreasyon etkinliği veyahut fiziksel etkinlik olarak gördüğü şey yürüyüş. Bunu bile insanlar artık çeşitli uygulamalar kullanmak suretiyle dijital platformlarla etkileşime başka insanlarla da etkileşime açarak yapmaya gayret ediyorlar. Onun için insanları sanallığa hapsolmaktan kurtarmak gerekiyor. Bu bir hakikat ama sanallık da sanal gerçeklik de artık hayatımızın genişleyerek hayatımızı kuşatan bir olgu haline dönüştü. Bu ikisini buluşturacak faaliyetleri de göz ardı etmemek gerekiyor. dolayısıyla geleceğimiz bu iki uç arasında olacak. hem sanallıkla rekreasyonu bir biçimde bütünleştireceğiz, zaten pek çok rekreasyon etkinliği bir biçimde dijital mecralarda da artık reklamı tanıtımı yapmakla sınırlı olmayıp bazen dijital mecralar üzerinden bu etkinlikler doğrudan gerçekleştirilebiliyor, hem de insanların dijital mecralar olmadan da yaşayabileceğini

ispatlayacak etkinlikler rekreatif etkinlikler, kamplar doğa gezileri iç sinyal olma hem bölgelerde hem yaşam gibi pratiklerde gelecekte gündemimizde olacak diye düşünüyorum" (A4)

"Geleceğin mesleklerinden biri rekreasyon uzmanlığı. Dönemsel anlamda nasıl şu anda outdoor rekreasyonu işaret ediyorsak, gelecekte yaşlanan nüfus sebebiyle terapötik rekreasyonun popülerliğini göreceğiz. Sadece yaşlanan nüfusla sınırlandırmak doğru olmaz. Veya engelli katılımcı ile. Özel gereksinimli her bireyin ihtiyaçlarına hizmet vermekten bahsediyorum. Göçmeninden mahkumuna, engellisinden amatemde destek alan bireye. İşyeri rekreasyonu da endüstrileşmede müthiş bir hizmet alanı. Binlerce çalışanın verimliliğini işyeri rekreasyonu ile arttırmak mümkün. Ki zamanında çıkan bir yasa var. 500 ve üzeri çalışanı olan yerlerde bir spor uzmanı çalıştırma zorunluluğunu işaret ediyor. Ama kadük. Sebebi firmalara maddi yük getirdi. Devlet böyle bir yasa çıkardı ama bunun için uygulama alanı yani tesis gerekiyor. Hiçbir firma yapmadı bunu." (A5-KYŞ)

" Açık alanın ne büyük nimet olduğunu biz pandemiyle beraber anladık ve aktif yaşama doğru aslında aktif yaşamın yine kıymetini de anladık diye düşünüyorum. Rekreasyon gün geçtikçe büyük bir önem kazanacak faaliyet anlamında da felsefe anlamında da. Dünya değiştikçe Türkiye’de değişecek yaşam şartları değiştikçe bunlar da değişecek o yüzden hani hepsinin birbirini çok olumlu pozitif yönde etkileyeceğini düşünüyorum." (A6)

"Teknoloji yaşantımızda çok önemli bir yer tutuyor. Onun dışında sosyal medya, internet, onların kullanımı, bunları en aza indirmek bence yine rekreasyoncuların işi. Bunu çok iyi anlatırsak , teknolojiyle birlikte yaşayacağız ama bunu bir bağımlılık haline getirmediğimizde de ben rekreasyon ve teknolojinin barışık bir şekilde ilerleyeceğini düşünüyorum." (A9)

"Her alanda olduğu gibi sanal dünya pandemide çok aktifleşti. Dünya değişiyor. Pandemi olmasaydı da değişecekti. Tabii ki dışarıdaki ile evdeki aktivite bir değil ama yeni olanaklar doğurduğunu yadsıyamayız. İnsanların yaratıcılığını da teşvik etti. Yerini tutmasa bile yerine koyabileceğimiz arayışlara bizi soktu ve bulmamızı sağladı. Pandemi bize çok şey öğretti." (A11)

Türkiye’de Rekreasyonun Geleceği Temasında Beklentiler Koduna Ait Cevaplar

"Değişen dünya düzeni var. Ve ülkelerin boş zaman alışkanlıkları sürekli yenilenen çalışmalar ile ortaya konuluyor. Ülkemiz televizyon izleyiciliği ve sosyal medya kullanımı açısından çok yüksek oranlara sahip. Dolayısıyla buralarda rekreasyon, rekreatif etkinlik, fiziksel aktivite gibi kavram ve davranışların geçmesi farkındalık yaratacaktır. Birde yazılı materyallerin diğer disiplinlere veya kitlelere yönelikte hazırlanması gerekiyor. Birçok rekreasyon kitabının içeriğine baktığımızda derslere veya ilgili alan öğrencilerine uygun olarak yazıldığını görüyoruz. Nasıl tıpçılar halkın anlayacağı dilde kitaplar yazarak bilinçlenmeyi amaçlıyorsa alanda görev alan akademisyenlerin de bu hizmeti vermesi gerekiyor." (Y2)

"Rekreasyonun gelecekteki yeri aslında hep önemli, insan sağlığı açısından, hele ki şu dönemde insanların evde kalarak faaliyet yapmadan evde durması yani şu dönemde daha çok önemli. Belki de bu corona dönemi bittikten sonra bu alanlara devletler, ülkeler daha çok yönelecek, belki de daha çok kaynak aktaracaklar ki öyle de olmalı. Sonuçta hareketsiz bu ikinci yılımızı geçiriyoruz. Bunlar da devamında sorun haline gelecek. İnsanlarda coronadan sonraki o hayata adaptasyon sürecinde bir sıkıntı yaşayacaklar. Ülkeler de işte faaliyetlerini çoğaltmak isteyecektir bu alanda..." (Y3)

"Daha hızlı olmalı. Alan gelişime bu kadar açıkken bu kada sığ kalınması akıl alır gibi değil. Öncelikle akademik olarak birleşilmeli. Kopukluklar hissediyorum. Bilhassa müfredat farklılık gösteriyor. En efektif şekilde düzenlenmesi için bu alanda öncü kişilerin yol-amaç belirlemeleri gerekir diye düşünüyorum." (Y4)

"Gençlik ve Spor Bakanlığı’nın dolayısıyla İl Müdürlüklerinin ve Belediyelerin topluma daha çok ulaşacak ve aktivitelere katılımı sağlayacak projeleri hayata geçirmeleri gerekir. Genç nüfusa yönelik aktiviteler çok fazla var zaten. Özellikle Gençlik Merkezleri’nin kursları ve aktiviteleri fazlaca yapılıyor. Vatandaşlar buralara gidip direk dahil olabiliyorlar. Bunlar gençlerin spora ve sosyal aktivitelere daha kolay ulaşabilmesi için önemli projeler. Ancak bizde orta yaşlı ve yaşlı toplumun

serbest zamanını değerlendirmelerinde eksiklik var. Mesela mahallelere yapılan aktivite parkları bu yaş grubu için oldukça faydalı ve kullanışlı oluyor bence. Daha fazla sosyal aktivite için bilinçlendirme amaçlı, herkese ulaşma amaçlı projelere ihtiyaç var. Mesela insanları teşvik için bir sosyal kart olabilir. İçinde sadece sosyal aktivitelerde kullanılabilecek bir bakiye devlet tarafından verilebilir. İnsanlar bununla müze, tiyatro, konser, spor müsabakaları gibi aktivitelere girebilir. Televizyon ve sosyal medyada teşvik edici reklamlar gösterilebilir." (Y6)

"Medyaya baktığımız zaman çok üst düzey olimpik bir derece alan sporcunun madalyasını 10 gün gördük mesela, Mete Gazoz'dan bahsediyorum. Çok büyük bir başarı gurur duyduk. Ama okçuluğa başlayan çocukların faaliyetlerini gösterdikleri bir videoya rastlamadık. Bu arkadaşımız küçük yaştan başlamış, bu başarıları elde etmiş bizim gururumuz, gel gelelim yönetim planlayıcılarının elinde bunu bir rekreasyon faaliyeti olarak ailelerin de kazanımı çocukların da kazanımı olabileceği bir video düzenlense bir bilgi paylaşımı olsa bence daha iyi olur diye düşünüyorum. Yani bizim spor yöneticilerimiz genelde sonucu kendi üst düzey performansları olarak görüyorlar. Aslında bir spor yöneticisinin asıl performansını değerlendirebileceğimiz yer sonuç değil süreç. Sürecin her noktasın tezahür edebilirse eğer bir spor yöneticisi en başından itibaren sonuç zaten olumlu olacaktır. Ama biz de tüme varım değil de tümünden gelim metodu sergileniyor medyada özellikle spor yöneticileri arasında. Bunun değişmesi gerektiğini düşünüyorum." (A1)

"Liyakat çok önemli. Devlet diyecek ki rekreasyon bölümlerine doktoralı eleman arıyorum, geleneksel sporlarımızı dünyaya pazarlayacağız kardeşim, Kırkpınar'ı biz pazarlayamıyoruz. Dünyada bir tek bizde var yağlı güreş ama sumo Japonya'da bütün dünya uçaklarla geliyor sumo güreşini izlemek için, oteller doluyor, bizimkiler halen daha tribün yapacak da.... Ya kardeşim burayı pazarlayın ya yapılmadı demiyorum güzel şeyler de yapıldı son 10 yıldır ama dünyadaki modeller bakın yani bir yerel turizm, rekreasyon turizmi pazarlaması nasıl yapılıyor, oradaki ürünü nasıl pazarlıyorlar yani bundan bahsediyorum" (A2)

"Eskiden çalıştaylar yapılıyordu. Ama çalıştayların da onların göstermelik olduğunu düşünüyorum. Neden? Bir yuvarlak masa etrafında doluşan hocalar, kimse birbirini dinlemiyor. Yani birbirimizi tanımıyoruz zaten. Yani onların da tamamıyla

doğru olduğunu düşünmüyorum. bir kere bu tür gelişim etkinliklerine mümkün mertebe fon, bütçe ayırıp kamplar düzenlemesi lazım. Alan uzmanlarının fikirlerinin dinlenmesi lazım bunun da rapor edilmesi kayıt edilmesi lazım, Kayıt sonrasında eyleme geçmesi lazım. Yani uygulamaların o anlamda geliştirilmesi, farklı yöntemlerin uygulanması gerektiğini düşünüyorum. Tabiki burada Milli Eğitim'in, YÖK'ün, Gençlik Spor Bakanlığı'nın, yerel yönetimlerin bir arada bir organizasyon içerisinde yer alması gerekiyor. paydaşlar bu anlamda önemli... " (A3)

"En önemli şey rekreasyonun içeriğini doldurmak. Rekreasyon nasıl gelişir derken içeriğini doldurmak lazım. Rekreasyondan kastımız fiziksel aktivite mi, terapi aktiviteleri mi turizmle bütünleşik faaliyetler mi veya rekreasyona dair şu anda yürüttüğümüz eğitim öğretim faaliyetleri mi? bunun içeriğini doldurmak gerekiyor. bunların hepsini sporla bütünleşmiş olarak değerlendiriyoruz biz spor tarafında durduğumuz için. Turizm tarafında duranlar rekreasyona farklı anlamlar yüklüyorlar, biz daha olaya fiziksel aktivite yönüyle bakıyoruz. Kaldı ki fiziksel aktivite kavramının biraz öne çıkmasından yanayım. Rekreasyonla eş zamanlı olarak, spor bilimleri için daha anlamlı oluyor diye düşünüyorum. Bu çerçevede de herkes için spor kavramını önemsiyorum herkes için spor kavramının rekreasyonu da kitle sporlarını da kuşatıcı bir anlamı olduğunu düşünüyorum." (A4)

" Tübitak veya Spor bakanlığında rekreasyon alanlarında proje çağrılarının çıkılması gerekiyor. Ve bu çağrılara projeler üretmemiz gerekiyor. Bu projelerin Kosgép, kalkınma ajanslarında veya erasmus + programlarında yer bulması gerekiyor. Ancak müfredatlara baktığımızda Türkiye'de proje yönetimi dersi veren hiçbir bölüm yok. Öğrenci bu dersi alsaydı belki de fark yaratacak bir projeye imza atacak ama bilmiyor ki." (A5-KYŞ)

"Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı olabilir. Burada da çünkü çok kayıp insanlar var. Yani rekreasyonu o kadar uçsuz bucaksız ve bilmiyorlar ki nereden tutarsanız gerçekten günlerce konuşmak gerekecek. Belki işte kadın sığınma evlerinde bir takım daha faaliyetler olabilir. Çünkü gerçekten kayıp nesiller oralardan çıkıyor. Sevgi evleri, mutlaka yani bizim elemanlarımızın öğrencilerimizin çalışabileceği o kadar çok yer var ki. burada hepsi ayrı ayrı politikalar üretirler, gerçekten herhangi bir kurum içerisinde rekreasyon faaliyetinin olmaması ya da rekreasyon politikasının

olmaması gerçekten nasıl diyeyim çok kötü. Çünkü her yerde insanının olduğu her yerde bu faaliyetlerin bir şekilde prosedüre ve politikaya entegre edilmesi gerekiyor. Çünkü orada var oluyor orada mutlu oluyor orada kendini ifade ediyor ve rahatlıyor oysa daha mutlu insanlar yapabiliriz bu şekilde." (A6)

"Rekreasyon kelimesi bir kere gizemli bir kelime gerçekten gizemli bir kelime bu gizemini avantaja çevirmek gerekiyor. Gerçekten ben öğrencilerimle de sohbet ettiğimde bir çok insan birçok branşı tanıyor işte basketbol dediğinizde ailenize hiç yabancı gelmiyor, futbol denildiğinde herkes bir yorum yapıyor ama rekreasyon dediğinizde insanlar önce buna nedir diye yaklaşıyor bence bu bir avantajdır ve bunun tanıtılması anlatılması noktasında da bu eğitimi alan kişilerin bir sorumluluğu olduğunu düşünüyorum." (A7)

"Yeterli akademik personelin bu konuda sağlanması var, bilimsel çalışmalara daha çok destek verilmesi var.... Bence mutlaka kampüsler arası iletişimin güçlendirilmesi lazım en kısa zamanda... Ve bir kavram çalıştayının düzenlenmesi lazım. Rekreasyon alanında mutlaka bir kavram çalıştayının olması lazım. Yani rekreasyon nedir gerçekten herkes anlatmak ve bu rekreasyonun içinde kocaman bir şemsiye, her bir şemsiyenin ucunda rekreasyonun tarifleri var biz yine tekrar ediyorum biz fiziksel aktivitedeyiz bunu hem öğrencilerimize hem akademisyenlere hem de bu politika yapıcılara çok iyi anlatmamız lazım. Bana diyorlar ki rekreasyon eğlence. Evet eğlence ama hayat zaten bir eğlence. Örneğin birey profesyonel spordan önce ne yapıyor amatör spor yapıyor. Bakın bunu da sorun olarak anlatmamız lazım. Profesyonel spor nereden desteklenir amatör spordan desteklenir. Peki amatör sporun havuzu nedir? Eğlenen keyif alan bireylerin onu fiziksel aktivite olarak yapmasından kaynaklanır. Çocuk oynayacak sevecek beden eğitiminde bedenini hazır hale getirecek ve hangi aktiviteyi istiyorsa onu oyunla öğrenirken keyif alacak onu amatör spora yönlendireceğiz yetenek seçimiyle. En iyi amatör sporcuları profesyonele, profesyonelleri elite dönüştüreceğiz. O zaman profesyonel sporun genel havuzu çocukluğundan itibaren oyun oynayan fiziksel aktivite oynayan bireylerin sayısını artırmaktan geçiyor maalesef e-spor gibi oyunlardan uzaklaştırmamız gerekiyor." (A9)

"Akademisyenler olarak doğruların doğru bir dille verilmesini ve işlenmesini sağlamakla yükümlüüz. Bugün Türkiye'nin en büyük sorunu Milli eğitimde beden

eğitimi dersi çok az. Buna baēlı olarak ğretmen atalarındaki azlık dikkat çekiyor. Öğretmenlik haricindeki bölümlerden çok ciddi manada ve istikrarlı bir atama söz konusu deēil. Çok sınırlı. Özel sektörde ciddi bir spor örgütlenmesi veya tesisleēmesi yok. Her Şeyi devletten beklemeyelim ama en son 104 civarı fakülte vardı. Bunları açıyorsunuz her sene on binlerce ērenci mezun ediyoruz. Bunlar nerede istihdam edilecek. Her ile fakülte kurulması yanlıētı. Eēitimin kalitesi dēüyor. Bu insanlar burada zamanını geçiriyor, 4 senesini harcıyor, mezun oluyor, yaēı geçiyor, artık düzen kuracak aēamaya geldiēinde iē bulamıyor. İēin aslında ise bu mezunlara ihtiyaımız var. Sporun kitlelere yayılmasında bu onbinlerce insanı grevlendirmemiz lazım. Yneticiliēe geldiēimizde, bu ülkedeki spor kulüplerinde alıēıp il ve ilçe müdürlüklerinde ve federasyonlarda alıēıp zamanla st kademelerde görev alabilecek bireyleri yetiētirmeyi hedefliyoruz. Bu bireyleri en alt kademeden alıp yetiētirin ve sonunda yönetim kademesinde görev verin ki sporun içerisinden gelen, eēitimin almıē, sporu bilen, bu iēi iselleētiren bireyler sporu yönetsin. Yoēunluklu olarak spor bilimleri fakültelerine baēlı bölümlerden mezun bireyleri st kademe yöneticilik için yetiētirip bahsettiēim örgütlerde görev verebilirsek baēarı elde ederiz. Bugün bakıyorsunuz 81 il mdrlēnn 60'ının alan dıēından atanmıē olduēunu görüyorsunuz. İlçe müdürlükleri zaten yle. Kulüp baēkanlıēı deseniz yeri geldi mafya babaları kulüp yönetti bu ülkede! Yada zenginler kulüp baēkanlıēı yapıyorlar. Bu insanların inisiyatifinde olmamalı kadrolar. Bu kulüplerde spor yönetimi, antrenörlük ve rekreasyon alanı mezunlarına alıēma zorunluluēu olmalı. Böyle bir yasa, uygulama, görev tanımı da yok! İēletme, kamu vs gibi yönetim bilimi alanları mezunlarına bakınca 3-5 yıl belirli kademelerde alıēıp kendini ispat eder ve yönetim vasfı verilir. Ben demiyorum ki herkesi yönetici yapsınlar. Ama yönetim kadrolarını kendini ispat etmiē spor yönetimi mezunlarına emanet etmek lazım. Bu bölümlerin kuruluē amaçları çok güzel. Büyük bir ülkeyiz, spora ve baēarıya çok enm veriyoruz, sporu yaygınlaētırmak istiyoruz. O zaman yetiēmiē elemanları istihdam etmemiz gerekiyor. Hükümetler genellikle alan dıēından, kendi dēncesine yakın insanları yönetime getiriyorlar. Size aıkēretimden felsefe, edebiyat, iēletme bitirmiē Şuan yönetim kademelerinde yer alan birçok yönetici sayarım size. Hatta bir sürü imam görüyorsunuz. Ne alakası var. O adamların oralarda ne iēi var. Nasıl fark yaratıyorlar. Herkes görevini yapsın. Benim ērencim nasıl müftülük yapamazsa o adamlarda sporu yönetemez. Hükümetler tabii ki görevleri gereēi tesis yapacak. Ama bunun yanında o tesislerde yarıēacak oradan çıkan çocukları baēarıya ulaētıracak bireyleri liyakat ile

istihdam etmesi de gerekli. Dünyanın en genç nüfusuna sahip ülkelerindensiniz. Ama hala devşirme sporcular ile bir yerlerde var olmaya çalışıyoruz. Boş zamanları doğru değerlendirirseniz, sporcuyu doğru antre ederseniz, süreçleri doğru yönetirseniz başarı elde edersiniz. Bunun içinde görevimiz olan ulusal ve uluslararası nitelikte temsil gücü olan yetiştirdiğimiz spor bilimi mezunlarını istihdam etmek gerekmektedir." (A10)

"Burada medyaya tanıtım ve yaygınlaşmasında çok ihtiyacımız var. Sonrasında Üniversiteler ve ilgili bölümlerin saha çalışmaları çok önemli. Herkes için spor federasyonu gibi sağlık ve refah için sporu yaygınlaştırmayı hedefleyen örgütlerin girişimleri çok önemli. Spor hizmetleri genel müdürlüğü, gençlik hizmetleri genel müdürlüğü gibi bakanlık kanalındaki etkinlikler büyük yer tutuyor. Biz ne kadar serbest piyasa ekonomisi desek te asıl lokomotif devlet. Eskiden 500 kişi ve üzeri çalışana sahip olan işletmelerin spor tesisi kurma ve spor uzmanı (rekreatif spor uzmanı) çalıştırma zorunluluğu vardı. Ama kaldırıldı. Devlet önderlik edecek ve denetleyerek bu girişimlerin devamlılığını sağlayacak. Medyanın yayınları denetlenmeli ve tüm branşlara kitle iletişim araçlarında yer verilmeli. Ailenin spor kültürüne katkısı çok büyük. Ailenin eğitimi ve gerekirse rekreasyon uygulama süreçlerine dahil edilmesi sağlanmalı. Çocuk ve gençleri spora teşvik için bilinçlendirme projeleri geliştirilmeli. Yapılmak istense o kadar güzel seferberlik oluşturulur ki..." (A10)

Türkiye’de Rekreasyonun Geleceği Temasında Öneriler Koduna Ait Cevaplar

"Fiilen rekreatif etkinliğe katılım, bunlara ihtiyaç duyma, talep etme ve gerçekleştirme yönünde zaten kendine göre akan bir süreç mevcut. Ancak bunun Rekreasyon olduğunu insanlara bilimsel temellerle sağlıklı ve net bir şekilde insan hayatındaki yerinin anlatılması, profesyonel sporda ayrımı, hangi ölçekte hayatımızda olması gerektiği gibi durumların kamu-özel işbirlikleri ile ve üniversite-bakanlık ortaklığı ile aşılabileceğini ve geliştirileceğini düşünüyorum. Burada bir milletvekili söz vermiş şu tesisi yapalım, burası şu devlet büyüğünün memleketi havuz yapalımdan ziyade yapılan fizibilite çalışmaları ve araştırmalar neticesinde burada bu tesislere ve şu kadar yatırıma ihtiyaç var, şu kadar insan fayda sağlayacak gibi akılcı ve rasyonel çalışmalar gerekiyor. Her ne kadar rekreatif faaliyet için her zaman tesis ve malzeme

gerekme de, Doğru imkan ve tesis sunulduğunda vatandaşı için yaratacağı faydanın ortaya konması, gerekmediği yerde rekreasyon ihtiyacının ve yaşam için öneminin anlatılarak bilinçlendirme çalışmalarının yapılması ile gelişecektir." (Y1)

"Devletin, GSB'nin kendi politikaları mevcut. Şu şekilde değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Şehir şehir, bölge bölge, mahalle mahalle değerlendirilmesi gerekiyor. Özellikle İstanbul, Ankara ve benzeri büyük şehirlerdeki bölgesel kültürel farkların iyi analiz edilmesi gerekiyor. İçerisinde istihdam edeceğim personelden liderlere hatta daire başkanlarına kadar herkesin bu kültür ve farklılıkları bilip hareket etmesi gerekiyor. Milli eğitim bakanlığının özellikle lise çağındaki çocuklara, çünkü fikir beyan edebilen bireyler gözüyle bakıyorum, boş zamanları değerlendirebilmeyi aşılamamız gerekiyor. Lise ve dengi okullar o bölgenin sentezini en iyi değerlendirebileceğimiz alanlar. Buna göre bir çalışma yapılırsa sürdürülebilirlik açısından faydalı olacaktır. Bu bağlamda her okulda bir rekreasyon uzmanının istihdam edilmesi gerektiğini düşünüyorum. Üniversiteler klupler ile bunu sağlıyor. Daha da desteklenebileceğini, üniversite yönetimi ve spor bilimleri fakültelerinin daha etkin kullanılabileceğini düşünüyorum." (Y2)

"rekreasyonu gelişimi açısından elimizde güzel imkanlar var. corona dönemi öncesi sonrası düşünürsek özellikle, bunu bir imkana çevirebiliriz. yani rekreasyon alanlarını artırabiliriz. birçok kişiye ulaşabiliriz vs. umarım bunları artıya çeviririz ve rekreasyonu birçok kişiye duyurabiliriz. " (Y3)

"Gençlik spor il müdürlükleri ve üniversitelerin yapmış olduğu çalışmalar göz önünde bulundurularak yani rekreasyon gençlik sporun neresinde bulunuyor, ne yaparak bu alanı daha geliştirebiliriz veya işte üniversiteler biz bu bölümü aldık evet üniversitemize koyduk, üniversitelerde çeşitli öğrenciler yetiştiriyoruz ve bu çocuklar bu öğrenciler nasıl bir fayda sağlayabilecek topluma, üniversiteye ve çevrelerine. Bu soruların sorulması gerekiyor ve bunların neticesinde o yönetmeliklerin, bir tüzük mü kararname mi ne yapılacaksa bununla alakalı bu işlerin içinde bulunması gerekiyor. Yani bence bunların yapılması bence başlangıç için yol gösterici olacaktır. Çünkü bunlar konuşuluyor ama tam olarak bilinmiyor. Daha açık daha net bir biçimde bunların söylenmesi gerekiyor ve ona göre eylemlerin yapılması gerekiyor. Uygun olanlar daha sonra devam ettirilir, uygun olmayanlar çıkartılır, bunda biraz da deneme yanılma yaparak da bu işlerin görülmesi gerekiyor. Ama zaten belli öneriler var, sizin

yaptığınız çalışmalar, bizim yaptığımız çalışmalar, üniversitenin farklı birimlerinde yapılan çalışmalar, bunların incelenmesi gerekir diye düşünüyorum" (Y4)

"İdarecinin spor geçmişi olmayabilir. Ama belli bir donanıma sahip olması ve hizmet vereceği kurumun amaçlarına hizmet etmesi gerekiyor. Örneğin bir ilçede ilçe müdürü aktifse tabana yayılım çok kolay gerçekleşir. Birkaç antrenör, ilçedeki beden eğitimi öğretmenlerini de sürecin içerisine katıp proje geliştirdiğinde inanılmaz verim alır. Ancak baktığımızda bu tür örnekler çok yok. İş idarecilere düşüyor. Tesis var, malzeme var, hammadde insan var sadece etkin bir idareci ve oluşturacağı aktif proje grubu birçok fark yaratabilir." (Y5)

"Ürünü iyi satmamız lazım. Reklam çok önemli. Kendi insanımız bile ülkesindeki rekreatif olanakları bilmiyor. Öncelik tanıtım olmalı. Daha sonra iş gücü. Alanda uzman bireylerin donanımlı, en kötü 1-2 dil bilen, yetkin kişiler olmalı. Bu bireyler eğitimlerini çok yönlü almalı. Rekreasyonun tüm çeşitlerine hakim olmalı." (Y5)

"Toplumumuza anlatmamız bir şekilde ulaşmamız lazım. Rekreasyon aktivitelerinin faydalarını, bu faydaların ortaya çıkaracağı iyi olma halini ve sağlıklı toplumu bireylere iyi anlatmamız lazım. Her bireye ulaşılmalı. Gerekli tüm kurum ve kuruluşlarla koordineli bir şekilde teşvik edici uygulamalar yapılmalı. Televizyon, radyo ve sosyal medyada reklamlar verilebilir. Teşvik edici ödüller verilebilir. Aktiviteleri yapabilmek için ekonomik destek sağlanabilir. Ulaşılabilirlik açısından herkesin ulaşabileceği bölgelere tesisler kurulabilir." (Y6)

"Rekreasyon politikalarına ciddi anlamda ihtiyacımız var. Nokta atışı şeklinde yani, dersten arta kalan zamanlarda şöyle şöyle etkinlikler yapılıyor ve gönüllü olarak katılım sağlanabilir diye çocuk bir görececek iki görececek üç görececek tamam artık katılıyım diyecek. Mesela toplum baskısı da olacak bu anlamda, sadece üniversiteler için değil genel olarak pek çok yerde yapılabilir. Yani Türkiye'nin dünyadaki rekreasyona bakışla birleşmesi için yani arda bir 50 yıl fark var yani o kadar. Bunu nereden görüyoruz mesela bir örnek daha, uluslararası dergilerle Türkiye'deki dergilerin karşılaştırılması, bunu yapabilirsiniz bir sonraki çalışmanızda, uluslararası yayınlara bakıyoruz rekreasyonla ilgili bir de Türkiye'deki yayınlara bakıyoruz.

serbest zaman tatmini, yaşam doyumu, umutsuzluk, ondan sonra çevir serbest zaman engelleri, aynı şeyleri aynı grup üniversite öğrencileriyle analiz ediyoruz. yani ne veriyor bu bize, hiçbirşey vermiyor artık. İnsanlar farklı bir tarafından bakıyorlar. Bir Leisure studies okuduğunuzda bir de Turkish studies okuduğunuzda aradaki uçurumu görebilirsiniz. Kendiniz de görebilirsiniz. Öz güvenimiz bilimsel anlamda yok, uygulama anlamında yok, bir kere politika yapılması lazım, akademisyenlerin de bunu desteklemesi lazım, bilimsel çalışmalardan da çıkarılan sonuçların politikaları yansması lazım. Bunların hepsini bir arada düşünmemiz lazım. İşte bu yüzden örnek aldığımız ülkeler bunu yaptıkları için bir yerdeler yani oradaki rekreasyonel faaliyetlerin yapıldığı tesislerden tutun insanların buna bakış açısından bu ayrımı çok net görebilirsiniz. Biz hala saçının bir teli göründü, jimnastik dersinde uzun şey giydi, bu seni rahatsız edecek, engelleyecek dediğimizde bile tepki alıyoruz mesela. Bunlarla uğraşıyoruz yani bazı şeylerin mantığına ters de yaşıntılarımız var yani bilemiyorum, umut ediyorum tabi bu bir süreçtir belki benim fikirlerim ilerleyen zamanlarda yanıldığını gösterir yani belki de bu fikirler, benim umutsuzluğum böyle gitmeyecektir. İnşallah öyle olur ama geçmişten günümüze gördüğüm maalesef aynı umutsuzluğun örneklerle desteklendiği ve böyle gideceği yönünde genel kanaatim oluşmuş durumda." (A3)

"Türkiye’de rekreasyon bilimciler, maalesef, rekreasyonun faydalarına yani psiko-sosyal alana sıkıştılar. Hepimiz bu hataları yaptık. Ancak artık bu rekreasyon biliminin gelişmesinde çok büyük bir engel. Yapılan araştırmalar rekreatif etkinliğe katılan bireylerin mutluluğunu, tatminini, engeli ve bu benzeri türevleri tekrar ve tekrar sunmaktan ibaret. Biz bunun olağan kazanım olduğunu biliyoruz. Bizim artık gerçek hayatta ne lazım ona bakmamaız gerekiyor. İnsanların ve toplumun rekreasyon ile ilgili sorunları ne ve nasıl çözüm geliştirilir onları çözmemiz gerekiyor. Ama hala psiko-sosyal taraftayız. Adam mezun olacak başına ne gelebilir, nasıl davranmalıdır bunu araştıran yok. Bir rekreasyon işletmesinin politikası nasıl olmalıdır bunu soran yok. Veya rekreasyon mezunlarının istihdam sorununu nasıl çözeriz, etkinlik nasıl tasarlanır uygulanır, rekreasyon girişimi nasıl olmalıdır sorularını dert eden hiçbir yayın, proje veya tez yok. Etkili bir müfredat nasıl oluşturulur, rekreasyon lideri nasıl yetiştirilir dert eden kimse yok. Gerçek hayatta o kadar çok çalışacak alan var ki. Artık rekreasyonel egzersize katılırsak psiko-sosyal açıdan nasıl etkileneceğimiz kanıtlandı ve bu alanda duayen hocalarımız tarafında sistematik olarak yenileniyor. Başka

alanlara yönelmemiz lazım. Altan gelen arkadaşların bu yeni alanların farkında olması lazım. Ben ticari rekreasyon kitabının yazarıyım, bu alanda uzmanım ama bir tane bile asistanımı bu alanda geliştirmedim. 3 akademisyen yetiştirdim biri kamu ve yerel yönetim alanında, biri turiz rekreasyonu ve diğeri işyeri rekreasyonu alanında uzmanlaştı. Dışarıdan gelen bir doktorant olur onu yetiştiririm. Ama bulunduğum üniversitede bu alanda uzman biri varken neden kendimin tekrarını yaratayım. Bu kadar boş alan varken özellikle. Herkese aynı şeyler öğretilirse alanın gelişimi mümkün olmaz ki." (A5)

"Biz akademisyenler üzerimize düşen görevi net bir şekilde yapmalıyız yani akademisyenler olarak çalışırken de Nazlı ben örneğin Türkiye’de rekreasyon eğitimi çalışan akademisyenin çok sınırlı kaldığını düşünüyorum, yani biz akademisyenlerin akademik gelişimini düşünüyorsak rekreasyon eğitimi de çalışmalıyız, rekreasyonun psikolojisini de. Rekreasyon yönetimini de veya farklı alanlarını da çalışmalıyız yani bu gelişimi sağlamak öncelikle biz akademisyenlerin elinde. Bu anlamda biz uygulamada da çalışacak bireyleri yetiştirmemiz gerekiyorsa sektör, alan ne istiyor onu bilmeliyiz ve müfredatımızı da ona göre şekillendirmeliyiz. Bizim bölümümüzden gelen öğrenciler de mezun olduklarında ne iş yapacaklarını çok iyi bilmesi lazım ama bunun için bence genel ülkede bir top yekün seferberliğin başlatılması lazım. " (A9)

"Bir taraftan YÖK bölüm açıyor, 30 diyorsunuz 40 kişi alacaksınız diyor. Bir taraftan da bu alanın tanıtılması ve daha iyi hale gelmesi, bu gençlerin istihdam edilmesi gerekli. İstihdam ile beraber bu kavram daha iyi tanınacak. Çünkü siz piyasaya, paydaşlara iletişime geçmiş, sisteme sokmuş oluyorsun. Turizm alanından örnek verilirse, bizim mezunlarımızın yapması gereken işi Ruslar, kaçak çalıştırılarak yapıyor. Çok mu donanımlılar, çok mu iyi eğitim almışlar. Biz kendimizi sektöre göre düzenleyelim ki veya ihtiyaçlara göre bu çocuklar istihdam edilebilsin. Belki de müfredatlar bulunduğumuz bölgenin imkanlarına göre spesifikleşmeli." (A11)

"Daha halka inilmeli. Bir de eğitimin dışında, eğitim almayan bir kitle de var maalesef. Onları da kucaklayarak, onlara da bir şekilde kendinizi bakın burada ifade edebilirsiniz burada rahatlayabilirsiniz diyebilirsiniz. Eskiden halk evleri falan varmış mesela onun gibi şeyler olabilir, sadece okullar yok çünkü maalesef yani bizim ülkemizde ciddi anlamda eğitim alamayan, eğitimden maalesef ki uzak tutulan bir kitle

de var. Onlara da bence bu şekilde halkın en temel noktasına inerek bir şekilde yaklaşmak gerekiyor" (A6)

"Etkili bir tanıtım nasıl yapılabilir diye düşünölmeli. Çünkü tanıtım önemlidir. Tanıtım bir olgunun, düşünöcenin, objenin, fikrin karşıda olumlu imaj bırakacak şekilde ifade edilmesi. Dolayısıyla bunun da bir şekilde sağlanması gerek. Bunu sağlayacak paydaşlar bu görevi de üstlenmelidir diye düşünüyorum." (A7)

4. TARTIŞMA

Rekreasyon toplumların gelişmişlik ve refah seviyelerini tanımlamada bir araç olarak değerlendirilmektedir. 1990’larda başlayan serbest zaman hizmetlerinin yönetimi ve sunulması farkındalığı (Murphy 1991) toplum ve organizasyonlara ne yapabilecekleri ve nasıl gelişebilecekleri hakkında bilgiler sunmayı amaçlamıştır. Rekreasyon deneyiminin bireysel, sosyal ve toplumsal etkisi soyut bir kavramsal çerçevede açıklanmaya çalışılsa da, prospektif vizyonların somutlaştırdığı bir sermaye ve ekonomi yaratılmıştır. Zaman temelinde hayatımızda yer tutan, bireyin kendi için yapabileceği, düzenleyebileceği, değiştirebileceği veya talep edebileceği tüm etkinliklerin vitrinini sunan rekreasyondur. Bu vitrinden seçeceğimiz ve literatürel bağlamda fonksiyonlarını içeren tüm tercihler bu isimle adlandırılmaktadır.

Toplumlar boyunca çeşitli şekillerde karşımıza çıkmış rekreatif etkinlikler, dinamik bir değişim sürecini ortaya koymaktadır. Bu süreç döneme, şartlara, inançlara ve inançsızlıklara, kültüre, farkındalığa ve popüler kültüre göre sürekli dönüşüme girmekte ve güncellenmektedir. Tüm değişimlere rağmen hayatımızdaki yeri asla eksilmemiş, hatta çeşitli alanlardaki gelişmeler serbest zaman değerlendirme ihtiyacını körüklemiştir. Bu ihtiyaca yönelik bireysel yönetimlerin yanı sıra sosyal ve siyasal organların regülasyonları süreci kolaylaştırmaktadır.

Çalışmamızın ana amacı ülkemizdeki rekreasyon alanındaki mevcut durum ve politikaların fenomenler aracılığı ile tanımlanmasıdır. Bu tanımlamalar ve görüşlerin derlenmesinde, sistemin içerisindeki aktörlerden destek alınması esastır. Süreç kurgusunu ve uygulamalarını mevcut konumda en iyi iki erkin vasıtasıyla değerlendirilebileceği düşünülmüştür. Örneğin "*Rekreasyon literatürde, bireylerin serbest zamanlarını değerlendirmek olarak tanımlanmaktadır. Rekreasyon, bireylerin serbest zamanlarını etkili ve verimli bir şekilde geçirmelerini sağlayarak, tazelenme ve iyi vakit geçirmeyi amaçlar...*" (Y6) ifadesi ile ve "*Bireylerin iş yaşamı dışında kalan serbest zaman içerisinde kendilerine ayırdıkları bir zaman dilimi olan boş zamanın içinde gerçekleştirilen tüm faaliyetler.*" (Y2) ifadesi yönetim kanadı çalışanlarına genellenebilir tanımlar olarak değerlendirilebilir. İlk grubumuz, bizatihi spor yönetimi alanında çalışan, uygulayan, denetleyen bürokratlardır. Rekreasyon

alanının ülkemizdeki içselleştirilme düzeyinin ışığında spor yönetimi alanında görev yapan tüm aktörlerin, elit düzeyde sporcu yetiştiren birimler hariç, kavrama hakim olması beklenmektedir. Sebebini ise anayasal düzenlemede devletin kitlelere sporu ulaştırma yükümlülüğü ile açıklamak mümkündür. Ülke vatandaşının rekreatif amaçlı katılım sağlayabilecekleri etkinlikleri düzenlemede, yapıları kurmada ve uygulanabilirliğini denetlemede ilk elden sorumlu olan bürokratik yapı ve çalışanlarıdır. Nitekim politika belgeleri, kalkınma planları, iç tüzük ve yönetmelikler hâlihazırda bunu görev addetmiştir. Bu bilinç ve görev tanımları, kurumların ve aktörlerinin fizibilite ve gereklilikleri yerine getirmedeki rolünü ortaya koyar. En küçük birimden en üst makama kadar tüm sistem bu düzeni yürütmekle yükümlüdür. Bu bağlamda tartışılacak görüş ve belgeler esas alındığında esas ve uygulamaların nitelik ve niceliksel sorgulamasının gerekli olduğu görüşü ön plana çıkmıştır. Bu sorgulamanın bizzat sistem aktörlerince yapılmasının çalışmamıza değer katacağı, bilinmeyi veya görülemeyeni anlatıp sorgulatacağı muhakkaktır.

Ülkemizde rekreasyon kavramının yaygınlaşması, bilinirliğinin artması ve sorgulanması için en güvenilir kaynakların başında alan araştırmacıları gelmektedir. Bunun yanında sistemin yürütülmesinden sorumlu veya yardımcı hizmetleri verecek istihdam elemanlarını da yetiştirir. Bu görüşle sisteme eleman yetiştiren, sektörün ihtiyaçlarını bilen, alanda kendini yetiştirmiş ve rekreasyon biliminin alt çatılarına hakim akademisyenlerin görüşleri oldukça kıymetlidir. Bu görüşlerin en tarafsız ve en eleştirel olanı olması beklenmektedir. Türkiye’de 2007 yılından bu yana spor eğitimi veren yükseköğretim kurumlarında ve turizm fakültelerine bağlı olarak, amaç ve kapsam sorgulanmaksızın, çeşitli üniversitelerde açılmaya ve öğrenci yetiştirilmeye devam edilmektedir. Bu kapsamda görev alan akademisyenlerin alan yeterliliklerinin uygun olduğu varsayılmaktadır. Genel duruma bakıldığında rekreasyon biliminin ülkemizdeki eğitim erklerinin spora bağlı alanlarda uzmanlaştıkları görülmektedir. Rekreasyon biliminin çatısı oldukça geniştir. Alanın çalışma genişliğine bakıldığında transdisipliner, interdisipliner veya multidisipliner birçok alana hizmet verdiği görülmektedir. Bu çatıda spor, sağlık, sanat, sosyal, kültürel, turizm, gerontoloji, işletme gibi birçok anabilim dalından örnek verebiliriz. Bu bakış açısıyla alanı tek bir bölümün program çıktılarıyla sınırlamak mümkün değildir. Uluslararası eğitim uygulamalarına bakıldığında “Turizm ve Rekreasyon fakültesi” (Erişim 2022ç), “Kinesiyoloji ve Rekreasyon Fakültesi” (Erişim 2022a), “Spor Yönetimi ve

Rekreasyon Fakültesi” (Erişim 2022b), “Rekreasyon, Spor Pedagojisi ve Tüketici Bilimleri Enstitüsü” (Erişim 2022c) gibi çeşitli bilimsel kurumsal yapı içerisinde ele alınmaktadır. Ülkemizde ise spor eğitimi veren yükseköğretim kurumlarının içerisinde ve Turizm fakültelerinde programlar bulunmaktadır. Programların amaca uygunluğu açısından bakıldığında ayrı ayrı ele alınması veya tek çatı altında bilim dallarına ayrılması daha yapıcıdır.

Çalışmamız, uygulama erkleri olarak spor yönetim bürokratlarını, eğitim erkleri olarak ise alanda deneyimli akademisyenlerin görüşlerini içermektedir. Çalışma kurgusu oluşturulurken Koca (2017)’nin spor alanında nitel araştırma yaklaşımını irdelediği çalışmada ön gördüğü üzere felsefik temel ve paradigmaların belirlenmesi gerekliliği ortaya çıkmış, yaklaşım bu ön görüde şekillenmiştir. Bu çalışma hem epistemolojik hem de ontolojik felsefeye sahiptir. Epistemolojik felsefe ile bağlam kurulduğunda bilgi odaklı soruların varlığı açıklanabilir. Ontolojik felsefe ile değerlendirildiğinde bir durumun oluşumuna ve varlığına yönelik soruların gerekliliği ve değerlendirilmesi ön plana çıkar. Bu bağlamda iki felsefi akımında işaret ettiği yaklaşım “deneyimsel”dir. Deneyimlerin sorgulandığı, olguların ortaya konduğu ve yorumlandığı pozitivist paradigmadaki “fenomonoloji” yaklaşımı esas alınmıştır. Direkt tecrübe sahibi fenomenlerden edinilen epistemolojik ve ontolojik bilgi çalışmanın amacına en uygun araştırma yöntemini bize sunmaktadır.

Çalışmada temel amacımız direkt fenomenler aracılığıyla rekreasyon kavramı ve bağlamını, önemini, Türkiye’deki mevcut durumunu, uygulamalarını, politikalarını, yönetimini sorgulamak ve varsa çözüm önerilerini ve öngörülerini saptamaktır. Bu kurguda esas fenomenlerin kavrama yönelik algılarını belirlemek amacıyla “rekreasyonun anlamı ve önemi” sorulmuştur. Akademik katılımcıların bu kavramı çok yönlü olarak, anlam, amaç, kişi-toplum bağlamında önemi ve hayatımızdaki yeri kapsamında ayrıntılı bir şekilde cevap vermeleri çalışmanın ön görülen sonucudur. Ancak yönetim kademelerinde görev yapan bireylerin kavrama yönelik algıları özellikle irdelenmelidir. Çünkü Donuk (2005)’in ifadesi ile “ Spor yöneticileri, spor kurum veya organizasyonlarında, spor hizmet ve faaliyetlerini önceden belirlenmiş amaç ve ilkeler doğrultusunda yürüten kişilerdir. Bu bağlamda spor politikalarının milli ve milletler arası düzeyde, ülke çıkarları doğrultusunda çağdaş spor anlayışına uygun olarak yürütülmesinde çok önemli roller üstlenirler.”

Yorumu fenomen seçiminde ve rekreatif etkinliklerin yürütülmesinde, çalıştıkları kuruma düşen görevlerin de farkında olup olmadıklarının sorgulanması amaçlanmaktadır. Neredeyse tüm katılımcılar kavramın tanımını, amaçlarını ve yaşam ilişkisini kurabilir niteliktedir. Ortak görüş ise, yönetim kanadında en basit haliyle “serbest zaman değerlendirme” olarak ortaya çıkmaktadır. Bunun yanında içeriğe hakim olan katılımcıların daha ayrıntılı tanımlama yapma eğilimi görülmektedir. Karaküçük ve arkadaşlarının(2016) Türkiye’de rekreasyonel durum başlığındaki değerlendirmesinde dipnot olarak geçen açıklama aradan geçen neredeyse 30 yıla rağmen güncelliğini korumaktadır. Dipnot 1995 yılında GSGM üst düzey yöneticilerine yöneltilen iki soruyu açıklamaktadır. Bu sorular “Boş zaman nedir?” ve “Rekreasyon nedir?” sorularıdır. Ve %89’u yüksek okul mezunu 55 üst düzey spor yöneticisinin %50 sinin her iki soruya da yanlış cevap vermiş veya cevap verememiş olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Yönetime ait cevapları literatürel bağlamda değerlendirdiğimizde Veal (2004)’ün “Rekreasyonun tanımlamaları” çalışmasında ortaya çıkan sözlük anlamlarına işaret ettikleri görülmektedir. Bu çok temel düzeyde kavramın hayatlarında ve kurumlarında yer bulduğu sonucunu bize vermektedir. Ancak Birol ve arkadaşları (2020)’nin kalkınma planlarını inceledikleri çalışmadaki ifadeleri ile “Bireylerinin sosyal anlamda refaha ulaşması, bireysel ve toplumsal anlamda bir takım ihtiyaçlarının karşılanması doğrultusunda mümkün olabilecektir. Bu bireysel ve toplumsal ihtiyaçların karşılanabilmesi için de, en etkin yöntemlerden birisi, bireylerin boş zamanlarını kaliteli bir şekilde değerlendirebilmesi ve devletin vatandaşlarına bu anlamda gerekli hizmet ve tesisi sunmasıdır. Bahsedilen bu konu başlıklarını içeren bilim dalı rekreasyondur.” Rekreasyon bilimi tüm bu kazanımların gerçekleşmesi için gereken yapısal ve siyasal uygulamaların aracıdır. Bu aracın tüm yönleriyle, toplumun bütün kesimlerine mal edilmesi haktır. Sanayi devrimi sonrası en revaçta olduğu dönem olan ve popüleritesini 19. Yüzyılın ortasında ABD’de kazanan rekreasyonun ülkedeki amacı devlet tarafından arzu edilebilir sosyal çıktılar sağlaması amacıyla başlatılmıştır (Tekin 2009). Ülkemizde de uygulamaların kapsamı çok farklı değildir. Ancak bu kapsamın kısıtlı bir bilgi seviyesi ile değil, geniş ve dolu dolu bir teorik altyapı ile hareket etmesi, amaçlarının daha da belirgin olması yaşam ile birebir ilişkisinin öneminin kavranması açısından önem arz etmektedir.

Çalışmaya katılan bireylerin çalıştıkları kurumların amaçlarının sorgulanması ile rekreasyon alanına hizmet eden akademik ve yönetim elemanlarının, alana

katkılarını kurumsal bağlamda nasıl tanımladıklarını ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Katılımcıların tümü spor bilimleri kökenli olsa da, hatta bir bakıma elit sporcu yetiştirme amacı güden bir kurumda çalışıyor olsalar da rekreatif kısmı, yani kitle sporunu ifade eden cümleler kurmakta zorlanmışlardır. Akademi tarafında ise bireyler herhangi bir spor eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarının eğitime dönük vizyon ve misyonlarının yanı sıra öğrencilere kariyer ve istihdam olanağı sağlamak konusuna da değinmişlerdir.

Cumhuriyetin kuruluşundan beri düzenli olarak ve 1982 anayasasıyla beraber vatandaşın boş zaman değerlendirme araçlarının devlet yoluyla sağlanması ve teşviki yönetim kademelerinde değerlendirilmektedir. Sunay (1998) in belirttiği ve Sunay (2016)'da güncellendiği üzere spor yöneticisinin niteliklerini tanımlamıştır. Bu nitelikler “Genel kültür”, “Spor alan bilgisi” ve “ Spor yöneticiliği meslek bilgisi” olarak kategorize edilmiştir. Bu kategorizasyona paralel spor yönetiminde yer alan araştırmamız katılımcılarımızın çalıştıkları kurumdaki görev ve sorumluluklarını içselleştirme düzeyleri verilen cevaplara göre değerlendirilmiştir. Katılımcılarımızın cevapları ele alındığında, örneğin *"Şu anda görevde olduğum kurumun amacı, gençlik ve spor politikalarının oluşmasında ve bununla alakalı yasal düzenlemelerin yürütülmesinde rehberlik etmektir. Bunun yanı sıra ulusal bazlı tüm etkinlikleri tasarlama, projelendirme, uygulama ve gerçekleştirme veyahut gerçekleştiren kurum ve bireyleri desteklemektir."* (Y1) ifadesi ve *"... Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın amacı sporu insanlara sevdirmek, küçükten büyüğe kadar tüm insanlara imkân vermek gerek fiziki anlamda gerek maddi anlamda insanlara olanak sağlamak, sporu yaygınlaştırmak, sağlıklı yaşamlar oluşturmak ve alan oluşturmak, bulunduğum kurumda da il içerisindeki branşlardaki tüm faaliyetlerde gerekli çalışmaları yapıyoruz, gerek okul müsabakaları, gerek branşlardaki ilçe il dışı faaliyetler, birçok etkinlikler kurum içerisinde yapılıyor"* (Y3) ifadesi ile desteklenebilir. Spor ve kültürel hizmetlerden sorumlu en üst birim olarak görülen Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesinde çalışan ve fenomen olarak seçtiğimiz bireyler spor eğitimi veren yükseköğretim kurumlarından mezun, bakanlık merkez ve taşra çalışanlarıdır. Sportif olarak başarının görünürlüğü daha fazla olsa da, başarının sürekliliği için alt yapı hizmetleri gereklidir. Tesis, sporcu yetiştirme ve geliştirmenin yanı sıra ülkenin spor kültürünün olması, küçük yaşlarda rekreatif amaçlı keşifsel aktiviteler yoluyla muhtemel başarılı sporcuların yetişmesi için Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından

teşvik edilmelidir. Bakanlık bünyesinde çalışan her personelin bu bilince sahip olması en temeldir.

Akademide yer alan katılımcılarımızın görev ve sorumlulukları 2547 sayılı “Yükseköğretim kanunu”nda ayrıntılı bir şekilde belirtilmektedir. İlgili kanunda beşinci bölüm 22. Maddede belirtilen öğretim üyelerinin görevleri:

“a. Yükseköğretim kurumlarında ve bu kanundaki amaç ve ilkelere uygun biçimde önlisans, lisans ve lisansüstü düzeylerde eğitim - öğretim ve uygulamalı çalışmalar yapmak ve yaptırmak, proje hazırlıklarını ve seminerleri yönetmek,

b. Yükseköğretim kurumlarında, bilimsel araştırmalar ve yayımlar yapmak,

c. İlgili birim başkanlığınca düzenlenecek programa göre, belirli günlerde öğrencileri kabul ederek, onlara gerekli konularda yardım etmek, bu kanundaki amaç ve ana ilkeler doğrultusunda yol göstermek ve rehberlik etmek,

d. Yetkili organlarca verilecek görevleri yerine getirmek,

e. Bu kanunla verilen diğer görevleri yapmaktır” olarak belirlenmiştir. Özetle öğretim üyesi ders verme, idari süreçlere görevi dahilinde yürütme, lisansüstü süreçleri yönetme, bilimsel faaliyetlerde bulunma, öğrenci danışmanlığı gibi işlerini yürütmekten sorumludur. Bunu A7 katılımcısının belirttiği gibi *"Görevli olduğum kurumun gerek fakülte bazında gerekse bölüm bazında değerlendirecek olursak temel iki hedefi var ilki alana yönelik yani mesleğe yönelik eleman yetiştirmek antrenör, rekreasyon lideri, spor yöneticisi veya beden eğitimi öğretmeni diğer taraftan da lisansüstü eğitimlerle yine alana yönelik akademisyen yetiştirmek gibi bütün üniversitelerde olan genel amaçları gerçekleştirmek üzere faaliyette bulunan bir yapı olarak görüyorum."* Genellemekte mümkündür. Aynı zamanda A11 katılımcısının belirttiği gibi *"Bu bölgeye uygun etkinliklerin ve bilimsel faaliyetlerin ele alınarak, üniversite mezunu, bu alanda ihtiyaç duyulan elemanların eğitimini ve istihdamını sağlamak için gerekli çalışmaları yapmak. Şu anda lisansüstü eğitimimizle beraber rekreasyon bölümlerinde eğitim verebilecek teorik ve pratik altyapıları güçlü akademik personel yetişmesine katkı sağlamaya çalışıyoruz."* Bölgesel ve ulusal bazda sektöre ve akademiye katkı sağlamayı dert edinmekte akademisyenin idealist doğasının bir parçasıdır.

Tüm dünyada “boş zaman değerlendirme” eğilimi tarih boyunca var olan bir tutumu işaret etmektedir. Bir başka deyişle rekreasyon ve rekreatif etkinlikler varoluş boyunca hayatlarımızdaydı. Özellikle sanayi devrimi sonrası arda kalan, kişilerin değerlendirebileceği, kendileri için harcayabileceği zaman dilimi bu kavramın önemenin artmasına neden olmuştur. Kökenimize baktığımızda türk dünyasının her çağda kültürüne has bir serbest zaman tutumları mevcuttur (Yozcu ve Demirkol 2019). Rekreasyon etkinlikleri toplumdan topluma ve bireylerin gereksinimlerine göre sürekli olarak bir değişim içerisinde(Kılbaş 2001). Bizim kültürümüzde de bu etkinlikler, çeşitleri, bireylerin arzuları ve farkındalıkları sürekli değişim göstermiştir. Bu durumu Ardahan ve arkadaşları (2016) “Rekreasyon ihtiyacının ortaya çıkışı ve/veya rekreasyon talebinin artışı ile ilgili tüm dünyadaki talep eğilimine paralel olarak yaşandığı söylenebilir. Bunların başında aşırı şehirleşme ve yaşamın şehirlerde yaşayanların fiziksel, mental ve duygusal sağlıkları üzerinde dayanılmayacak olumsuz etki yaratması, giderek yalnızlaşma, bireylerin eğitim düzeylerindeki artış ve buna bağlı harcama gelirlerindeki artışla ilintili olarak bireylerin daha kaliteli yaşama arzusu içinde olmaları, kent içi, kent dışı ve hatta ulusal/uluslararası ulaşımında kolaylık ve ucuzlama, çevre bilincindeki artış, kültürel etki, değişen yeni sağlık bilinci ve istekler, değerlerdeki değişimler, eğlence ürünlerinin ve hareketinin artması, dijital dünyanın hayatı kolaylaştırması ve her şeyden haberdar olma, mobilite, doğal ve tarihi zenginliklerin çekme gücü, rekreasyon merkezlerindeki artış, yalnız yaşayan bireylerin artması, komşuluk ilişkisi dahil geçmişte var olan sağlam aile ilişkilerinin de zayıflaması ve sosyalleşme biçimindeki değişimler bunda çok etkili olmuştur.” Olarak ifade etmişlerdir. Çalışmamızda “Rekreasyon alanının mevcut durumu” temasında yer alan “rekreasyon alışkanlığı” ve “rekreasyon farkındalığı” kodları hem tarihsel süreçte hem de yaşadığımız dönemde kavram ve uygulamalara yönelik gözlemleri içermektedir. Örneğin *"Bundan 2 yıl öncesine kadar hiçbir evde kamp sandalyesi yoktu. Bunun temel sebebi 1 decathlon pandemi. Decathlon mağazasının yaygınlaşması ile insanlar outdoor malzemeleri basit bir şekilde edinebildi. Peşinden pandemi ve izolasyon outdoor etkinlikleri arttırdı. Karavan çadır satışları arttı. Herkesin elinde termos, kamp sandalyesi, dağcı çantası var artık. Kültürel yapı ile kapitalizm bilinci birleşti ve doğayı tüketilebilir, sağlıklı bir ürün olarak görmeye başladık. E bizde kolay adapte olan insanlarız. Popüler kültür, teknoloji, oyun organizasyonları ve kültürümüzün adaptasyon yeteneği birleştiğinde kapitalizm bize ürünleri çok rahat tükettirebilir hale geliyor."* (A5-KYŞ) görüşü rekreasyon

alışkanlıklarının dönemsel ve popüler kültüre bağlı değişimini göstermektedir. Serbest zaman tutumu, kişisel gelişimin, aile yaşantısının, sosyal ilişkilerin ve kültürün önemli bir parçasıdır (Rubin ve ark 1986). Türk kültüründe yapılan çalışmalar göstermektedir ki (Gürbüz ve ark 2010, Can 2010, Süzer 2000) toplumumuz atipik rekreatif etkinliklere daha fazla katılım sağlamaktadır. Bunun sebebini birçok şekilde ele almak mümkündür. Örneğin *"Sportif rekreasyona katılım olarak değerlendirdiğimizde toplumumuzun ciddi farklılaştığını söyleyebilirim. Toplumun farkındalık düzeyi ile çok paralel ilerleyen bir durum söz konusu. Bilinir ki rekreatif faaliyetler ekonomi ve ülkelerin gelişmişlik düzeyleri ile çok ilgili. İnsanların eğitim seviyesi gibi faktörler geliştikçe bu kavram ve faaliyetlere bakış açısı gelişecek. Bizim ülkemizde ne durumda tartışılır."* (Y2) görüşü rekreatif etkinliğin katılımında ve farkındalığında birçok faktörün etkili olduğunu belirtmiştir. Yine bir diğer katılımcımızın *"İnsanlar serbest zamanlarını nasıl değerlendirmeleri gerektiğini bilmiyorlar. Bakanlığın ve belediyelerin faaliyetleri ve projeleri var aslında. Ancak benim görüşüm insanlar geçinmekten daha doğrusu temel ihtiyaçlarını karşılamaktan, karşılamaya çalışmaktan, serbest zaman aktivitelerine vakit bulamıyorlar."* (Y6) gözlemi ile tutarlıdır. Bir diğer belirtilen konu ise rekreasyon kavramının ve uygulamalarının yaygınlaşıp, farkındalığının artmasında en etkili faktörlerden olan eğitim ve yetişmiş eleman problemidir. Bu bakımdan *"Rekreasyona yönelik farkındalık şu anda yeterli düzeyde değil çünkü rekreasyon farkındalığı bence daha temel bir eğitimde başlamalı anaokulda, kreşlerde, ilköğretimde, liseye bile gelmeden yani, tabi şimdi aileler daha farkında durumun daha böyle yenilikçi davranmaya çalışıyorlar her çocuğun bir branşı olsun diyorlar mesela dolayısıyla gelişimini aslında yeterli görmesem de umut vaadederek görebiliyorum, yaygınlaşması hakkındaki düşüncemse önümüzdeki 10 yıl içinde çok daha aslında bu rekreasyon kavramının hepimizin hayatında çok önemli bir parça olduğunu bence daha net anlayacağız bu da eğitimle olacak tabiki klasik bir cevap olsa da, eğitimin daha temel düzeylerine indiğimiz zaman rekreasyon eğitimi açısından çok daha umut vadedebilir ve gelişebilir olduğunu söyleyebilirim"* (A6) görüşünün eğitim seviyelerinde rekreasyon ve serbest zamanı etkili değerlendirme yaratılacak farkın önemini ortaya koymaktadır. Bir başka benzer görüş ise *"Rekreasyonun bu farkındalığa ihtiyacı yok. Rekreatif etkinliğe katılan bireyin bunun ismini rekreasyon olarak bilmesi de olur. Tek bir yolu var yaygınlaşması için. Doğru yetiştirilmiş öğrenciyi mezun edersek ve onlarda sektör içinde bizi iyi temsil edebilirler ise doğal olarak yaygınlaşır. Sorun temsilcilerimizin olmaması. Hangi ana baba*

çocuğunu herhangi bir faaliyet alanına götürmüyor. Kavramın tanınırlığına fayda sağlayacak başka bir çözüm ise ilköğretimden itibaren müfredatın içerisinde rekreasyon dersi olmalı. Teorik olarak söylemiyorum. Teorisi ve uygulaması karışık verilmeli. Çocukların rekreasyon mezunu bir öğretmen ile rekreasyonel faaliyetler yapması gerekiyor. Bu yapılırsa kavram olarak zaten yaygınlaşır. Ama haricinde ülkemizde aktivite ve etkinlik problemi olduğunu düşünmüyorum." (A5-KYŞ) hem eğitim kademelerindeki olası değişiklikler ile yaratılacak farkı hem de nitelikli eleman istihdamı ile yaygınlaşacağı görüşünü savunmaktadır. Şimşek (2018)'de rekreatif ürün veya hizmetin tüketiciye ulaşmasının tek yolunu "aktivite" ve "etkinlik" olarak tanımlamıştır. Tanımlanan etkinlik ve aktivitelerin yaratacağı farkındalık yoluyla katılımcıların talep edebilirliklerinin artış göstereceğini, paralelinde projelerin üretileceğini, alan eğitimi almış personel vasıtasıyla bu kültürün kişilerce içselleştirilip hayatlarına dahil edilebileceği söylenebilir.

Rekreasyon alanının mevcut durumu teması altında "akademik gelişim "ve "yönetişel gelişim" adı altında, yönetim kademlerinde bu kavrama yönelik uygulamaların ve akademiye rekreasyon bilim ve uygulamalarına yönelik katılımcı görüşleri sorgulanmıştır. Türkiye'de rekreasyonun akademik bilinci 2007 yılı itibari ile spor eğitimi veren yükseköğretim kurumlarında "Rekreasyon bölümü" ve turizm fakültelerinde açılmaya başlayan "Rekreasyon Yönetimi" bölümleri ile ivme kazanmıştır (Ardahan ve ark 2016). Buna bağlı üretilen yayınlar ve projelerin artışı da bu döneme denk gelmektedir. Çetinkaya (2010) 1985-2010 yılları arasında rekreasyon ve bağlı anahtar kelimeler ile sorguladığı alan fark etmeksizin yapılan tezlerin sayısı araştırmasında Türkiye'de rekreasyon alanında yapılan tezleri sadece 1985-2010 yılları arasında incelediği çalışmada konu olan tezler alan fark etmeksizin 297 iken, YÖK tabanında sadece rekreasyon anahtar kelimesiyle tarandığında bu sayının 373 ve içerisindeki spor fitresine ait sayının 197 olduğunu görmekteyiz. Bu sayının "boş zaman", "serbest zaman", "rekreatif" gibi anahtar kelimelerle katlandığını söyleyebiliriz (Erişim 2022d). Sadece ülkemizde değil, Lapa ve Köse (2021) araştırmasında ifade edildiği üzere rekreasyon alanına ait bilimsel çalışmaların frekansları her geçen yıl dünya literatüründe de artarak çoğalmakta, bu artış bize rekreasyon alanının gelişmekte olan alanlar içerisinde yer aldığını göstermektedir. Bu durum katılımcı görüşü "*Bölüme başladığım andan itibaren bugüne kadar tabi çok ciddi bir ilerleme kaydettik, bu yadsıtılamaz bir gerçek , daha*

çok bu ismi duymaya başladık , bu alanda daha çok çalışmanın yapıldığını fark ettik ki bizler de bu alanda çalışmalar yaptık, haliyle artık biraz daha biliniyor, biz de bu alana katkı vermeye çalışıyoruz elimizden geldiğince çünkü sevdiğimiz ve gerekli olduğunu düşündüğümüz bir alan, bütün insanlığa faydasının olacağını düşünüyoruz. bir ilerleme muhakkak var, bundan sonra da muhtemelen bu katlayarak gidecektir, matematikte 1,2,4,8.. gibi gider bu da muhtemelen öyle olacaktır. bundan 10 yıl önce yapılan çalışma 5 ti şu an 20 , bir 10 yıl sonra belki bu 200 olacak, o yüzden önemli, birçok üniversite de artık bu bölümü açıyor , artık yüksek lisans ve doktora alanlarında da bu programlar faaliyet göstermeye başladı birçok okulda , bu rekreasyon açısından önemli tabi ki , elle tutulur bir veridir bizim açımızdan , muhakkak ki bundan sonra da daha fazlası olacaktır bu bölüm üzerinde" (Y4) şeklinde aktarılmıştır. Yine benzer bir görüş olarak "Şimdi akademik çalışmalarımı beraber yine uygulamalarda gördüğüm zaman son 10 yılı çok daha pozitif değerlendiriyorum Türkiye için çünkü yeni akademik ve bilimsel çalışmalar arttı, bu alan bölümleri arttı, politikalar düzenlenmeye başladı o anlamda akademisyenlerin ve yetiştirdiğimiz neslin öncüleri olduğumuzu düşünüyorum." (A6) şeklinde ifade etmiştir.

Diğer taraftan akademik gelişimin problemlerini çok yönlü değerlendiren "Sorunları çok. En temel sorunu meslek olarak kabul edilmemesi. Akademik olarak dahi mesleğin çerçevesi çizilebilmiş değil. Baz programlar kendini geliştirmeye, kabuğunu kırmaya ve faydalı olmaya çalışıyor. Ancak baktığımızda şu anda Türkiye’de faal, öğrenci alımı yapan 40 adet rekreasyon bölümü var. Ama rekreasyon bölümlerinin birçoğunda, rekreasyon mesleğinin ana unsurlarındandır, işletme veya işletme yönetimi dersi göremezsiniz. Düşünsenize mezun oluyorsunuz, ya işletme kuracaksın yâda çalışanı olacaksın. Ortada bir işletme var ama sistemi bilmiyorsun. Programlar ve oluşturan yapı ve meslek uyumlu değil. Rekreasyon bölümleri ülkemizde stepne alanı olarak kullanılıyor. Diğer bölümlerde kadro alamayan akademisyenler rekreasyon bölümünde öğretim elemanı oluyor. Özgeçmişine bakıyorsanız akademisyenin yayınlarında bir tane rekreasyon ismi geçmiyor. Alanı bambaşka. E peki buradan nasıl uzman hocalar yetişecek? Aslında bu kadar içler acısı. Seçilen öğrencide de sıkıntı var. Öğrencinin profili uygun değil. Rekreasyon bölümüne özel kriterler oluşturmamız, alım süreci işletmemiz gerekiyor. Ama bakıyoruz ki parkur ile okula öğrenci alınıyor. Branş yok. Adam 2 ay parkur çalışıp okula giriyor. Yanlış öğrenci seçiyoruz ve yanlış hocalar ile yanlış bir eğitim veriyoruz

ve o yanlış öğrenciyi mezun ediyoruz." (A5-KYŞ) katılımcımız direkt sistemin içerisindeki bakış ve tutumu aktarmıştır. Benzer bir tutum ve bakış açısıyla değerlendiren bir başka katılımcımızın görüşü ise "Akademik anlamda hakkettiği değeri görmediğini düşünüyorum özellikle spor bilimleri alanında rekreasyon yeni rövanşa geçmiş bir alan ve ben rekreasyon alanından birazcık korkulduğunu düşünüyorum niye dersiniz rekreasyon alanı aslında bakarsanız spor bilimleri alanındaki bütün hepsine çerçeve oluşturabilecek, hepsinden biraz biraz alıp bilimsel anlamda bunu yoğurabilecek bir bilim dalı diye düşünüyorum. Dolayısıyla akademik anlamda rekreasyonla ilgili çalışmaların çoğu biraz daha belirli düzeyde gidiyor diye düşünüyorum yani çitanın artması gerekiyor. isminde illa rekreasyon olması gerekmiyor bence bir çok çalışma rekreasyon alanında diye düşünüyorum bu sebeple bilimsel anlamda biraz daha gelişime aç. Ki zaten Türkiye'deki fakültelerdeki rekreasyon bölümlerinin personel sayısına baktığımız zaman bütün spor bilimleri fakültelerinde ya da meslek yüksekokullarında diğer bölümlere göre işte çeyreği kadar yarısından daha az personel sayısını görüyoruz bu da bizim ülkemizde bu faaliyetlerde bu alanlarda bilimsel anlamda yeni yeni gelişmelerin olacağı yönünde bana bir geri dönüş veriyor, bilimsel anlamda böyle diyebilirim" (A1) şeklindedir. Rekreasyon bölümlerinin 2007 yılı itibari ile faal hale gelmesi ile beraber benzer kürsülerde uzmanlaşmış öğretim elemanlarının bu alanda meslek hayatlarına devam etmeleri beklenir ve açıklanabilir bir durumdur. Ki rekreasyon alanı büyük bir şemsiyedir ve disiplinler arası çalışma olanağı mevcuttur. Ancak katılımcı görüşleri ile beraber değerlendirilen olgu, kadrolaşma ve alana hizmet arasındaki pergeldir. Bu alanda kariyerlerine devam etmelerinin, hem bulundukları bölüme, öğrenciye hem de alana katkı sağlayacağı fenomenlerce düşünülmektedir. Akademik anlamdaki bir başka görüş ise istihdam edilebilir eleman yetiştirme ve yerleştirme sağlanması konusudur. TÜİK tarafından ifade edilen ülkemiz işsizlik oranı Mart 2022 itibari ile %11.2 olarak belirtilmiştir (Erişim 2022e). OECD raporuna göre ise her 10 yükseköğretim mezunundan 4'ünün işsiz olduğu ortaya konmuştur (Erişim 2022f). Hiç şüphesiz rekreasyon bölüm mezunları da bu orandan nasibini almaktadır. "Akademik gelişimi iyi bulmuyorum. Üniversiteler bölüm açmasına rağmen çok ciddi bir istihdam sıkıntımız var. Bu da devletin kurumlarının ve özel sektörün bu kavramları çok iyi özümsemediğini veya farkında olmadığını göstergesi. Sırf üniversitelerde bölüm açmak bu kavramın toplum içerisinde geliştiğini göstermiyor." (A11) ifadelerine yer veren katılımcımız aynı zamanda izleyen ifade ile öz eleştiri ve akademik gerçeklik ile

savını desteklemiş sebeplendirmiştir "Üniversitelerde bu bakımdan eleştirilebilir. Ama her şeye yetemez. Hoca yayın da yapsın, öğrenci de yetiştirsin, proje geliştirsın, idari işler yapsın tüm bunların yanında kamuya veya kamuoyuna tanıtım yapsın mümkün değil. Tabana yayılmaması veya farkındalık oluşmamasının nedeni çok konuşulabilir ama bence ana sorun bunlar." (A11).

Rekreasyon alanının mevcut durumu temasındaki yönetsel gelişim kodunda sorumlu birimlerin rekreasyon uygulamalarını nasıl değerlendirdiği ve yönetim erklerinin gözünden kamusal gelişim algılarını ortaya koymak amaçlanmıştır. Ardahan (2016) Gençlik ve Spor Bakanlığı aracılığıyla hem amatör hem de profesyonel sporların yönetildiğini ancak rekreasyonel spor ve aktiviteler ile ilgili bir birim yada kamusal bir yönetim ağının henüz kurulmadığını ifade etmiştir. Bunun yanında Sunay (2016)'nın aktardığı Kathleen (1994) tarafından spor yöneticileri "Başarılı spor organizasyonları, sağlık kuruluşları ve iş dünyası ile ilgili her türlü spor endüstrisini birbirine bağlayan ve tüm bu faaliyetleri organize eden kişilerdir" olarak tanımlanmıştır. Tanım rekreasyonel etkinlik ve aktiviteleri de kapsasa da "rekreasyon yönetimi" adında trans disiplinler bir araştırma ve uygulama alanı mevcuttur. Bunu uluslararası örnekler ile değerlendirdiğimizde Hong Kong yönetiminin "Leisure and Cultural Services" adı altında "Rekreasyon ve Spor" altındaki birimi ve uygulamaları (Erişim 2022g), North Bay Şehri " Sanat, Kültür, Rekreasyon ve Boş Zaman Hizmetleri Departmanı" (Erişim 2022h), Louisiana eyaleti "Kültür, Rekreasyon ve Turizm Bakanlığı" (Erişim 2022ı) gibi örnekler verilebilir. Nitekim kamusal gelişimin sorgulanmasında katılımcılarımız tarafından da belirtildiği üzere "*Adı rekreasyon olmasa bile hem kamuda hem yerel de rekreasyon faaliyetleri düzenleyen birimler oluşturulduğunu biliyoruz. Bizde maalesef ismi rekreasyon değil. Dünyada "recreation and leisure department" kelimesini Avrupa ve Amerika devlet kurumlarında görüyoruz. Onlarda doğrudan bu kurumlar oluşturulurken bizde de kavramsal kullanıma baktığımızda, örneğin açın mekânsal planlama yönetmeliğini veya çevre ve şehircilik bakanlığının ilgili kanununu "park ve rekreasyon alanı" diye bir kavram var. Böyle bir kavramın kanuna ve yönetmeliğe girmesi, yani bir alan kamu dilinde rekreasyon kavramı ile tanımlanabilmesi bile bu ihtiyacı ortaya koyan ve bu kavramın günümüzde ne kadar önemli ve vazgeçilmez bir konuma geldiğini ortaya koyan göstergelerdir diye düşünüyorum.*" (Y1) cevap aynı akademideki gibi bürokraside de rekreasyon kavram ve uygulamalarının gelişmekte olduğunu işaret

etmektedir. Yorum yapan katılımcımızın bilinç düzeyini ve akademi tecrübesini ele alarak değerlendirmemeiz gerekmektedir. Yine yönetim kadrolarında çalışan ama bağlı olduğu kurumdaki rekreasyonun mevcut durumu hakkındaki bir diğer katılımcımız görüşü *"Rekreasyonun maalesef kurumumuz içerisinde ismi yok. Uygulaması var ama mezunların kurumda görev almaları ile birlikte kullanımı yaygınlaşıyor. Yaygınlaşması doğal olarak yavaş yavaş oluyor. Bu da tesisleşme ve gençlik liderlerindeki artışa paralel sağlanıyor aslında. Daha da artması gerektiğini düşünüyorum. Bu yetişmiş bireylerin özverisi ve projeleri, rekreasyonun yaygınlaşmasında etkili olacaktır. Yaygınlaşmasında en önemli unsurun bilinçli yöneticiler olduğunu da düşünüyorum. Şu anda spor il ve ilçe müdürlerinin çoğu sporun içerisinden gelen veya spor bilimleri fakültesi mezunu değil. Ne yazık ki sıkıntı buradan başlıyor. Bu yöneticiler kavramın farkında olmadıkça kullanmaları mümkün değil"* (Y6) şeklindedir. Bu yolla daha önce bahsettiğimiz spor yöneticisinin özelliklerine tekrar atıf yapmanın gerekli olduğu ortaya çıkmıştır. Bu özellikleri barındırmayan üst düzey yöneticiler veya bürokratların hatta yönetim içerisinde yer alamayan rekreasyon eğitimi almış uzmanların eksikliği uygulama yetersizliğine neden olmaktadır diyebiliriz. Benzer bir görüş ve eleştiri olarak *"Türkiye’de rekreasyon etkinliklerinin uygulanabilirliğinde ve sürekliliğinde bir sıkıntı görmüyorum. Her yerde her kültür seviyesine toplumun her kesimine hitap edecek faaliyetler yapılıyor. Sorun şu ki bu faaliyetleri rekreasyon uzmanı yaptırmıyor. Farklı kişi, kurum ve kuruluşlar bu faaliyetleri işgal etmiş durumda. Temel sebebi meslek olarak tanınmaması. Eğer meslek olarak tanınmış olsa bir başkası yapamaz çünkü rekreasyon mezunu diploması gerekir. Şu an etkinlik ve organizasyon ekiplerine baktığınızda alakasız bölümlerden mezun kişiler alanı boş bulmuşlar ve ele geçirmişler. Aynı şey gibi müteahhit ama inşaat mühendisi değil. Bu zamanda kimse elini kolunu sallaya sallaya gidip koyun bile güdemez. Mesleki yeterlilik kurumundan çoban belgesi sorulur. Ama rekreasyon bölümleri şu anda İŞ-KUR’da iki tane mesleki kod ile kodlanmış durumda. Biri rekreasyon eğitmeni biri rekreasyon uzmanı. Rekreasyon uzmanında lise mezunu olmak yeterli, rekreasyon eğitiminde ise ilk öğretim mezunu olmak yeterli. Soruyorum şimdi mezunlarımız nasıl istihdam olacak? Hiç alakası olmayan kişiler rekreasyon işletmesi açabiliyorken ve yeterlilik aranmıyorken kim öğrencilerimizin kıymetini bilecek?"* (A5-KYŞ)’nin ifade ettiği gibi nitelikli ve yetişmiş eleman eksikliği her alanda olduğu gibi rekreasyon alanının ilerlemesine de ket vurmaktadır.

Sağlıklı bir spor ortamı oluşturulmasında yönetim ve organizasyonun yanında bu sistemi yönlendirecek ve geliştirecek bilgi birikimine sahip uzman kişilerin olması gereklidir (Özen ve ark 2012). Ülkemizde sportif rekreasyon ve uygulamalarının temel erki Gençlik ve spor bakanlığı olarak kabul görmektedir. Ancak bu hizmetlerin verilmesi hususunda eleman yetiştiren erkler yükseköğretim kurumlarıdır. Bu bağlamda amaca yönelik eleman yetişmesi ve alanın dinamiklerine haiz olma yetisini barındırmaları önem arz etmektedir. Toplumsal yapıda süre gelen değişimler politikaları da değişime uğratmaktadır (Koray 2007). Örneğin feminist teoriyle ortaya çıkan kadınlara eşit çalışma şartlarının sağlanması gerekliliği, genç nüfusun ulusal nüfusa oranından kaynaklı eğitim ve iş olanağı sağlanması zorunluluğu, yaşlı nüfusun artması kaynaklı sağlık ve sosyal hizmetler sistemlerinin güçlendirilmesine yönelik uygulamalar temelden sosyal politika değişikliklerini gerekli kılmıştır (Lewis 2005, Koray 2005). Bu politika değişikliklerini irdelerken alan uzmanlarının takipledikleri küresel gelişmelerin değerlendirilmesi, örneklerin ortaya konması ve ulusal dinamiklerin ele alınması akademinin vasıtasıyla gerçekleşmesi en sağlıklı yönetmelerdendir. Alana hizmet eden kurumlardan akademinin rolü en iyi katılımcımız tarafından *"Burada akademinin rolü önemli. Yıllarca rekreasyon bölümleri olarak bir araya gelip birçok durumu tartıştık. Modüllerin oluşturulması ve her üniversitenin kendi destinasyonuna göre bu modülleri akredite etmesi gibi. Dünyanın her yerinde kabul gören rekreasyon uzmanlarının yetiştirilmesi gibi. Ama uzmanların, öğretim üyelerinin, kamu ve özel sektör temsilcilerinin bir araya gelip kamuoyu oluşturması gerekiyor. Dönem dönem yapılsa da etkili bir şekilde sesimizi duyuramıyoruz. Biraz daha organize hareket etmemiz gerekiyor."* (A11) şeklinde ifade edilmiştir. Bir başka katılımcımız ise alan uzmanlığından gelen tecrübenin ve yeterliliğin nasıl değerlendirilebileceğini ve sektöre nasıl dahil edilebileceğini izleyen şekilde açıklamıştır. *"Rekreasyon bölümlerinde yetişmiş elemanlar bu işi bilenler yani o mekanlarda ne yapılacağını çok yönlü olarak tarif edebilen, icraatı yapan kişiler. Mesela milli parkların CEO'su olacak, belki lisans, yüksek lisans ve doktorasını rekreasyon biliminde yapan o milli parkın en üst yöneticisi CEO su yani oraya her yıl 500.000-800.000 kişiyi getirecek kişi, onun altında bir pazarlama leisure marketing departmanı olacak, yani o kaynakları bahsettiğim, mesela bir tanesini alalım göl var değil mi milli parkta o gölde kaç çeşit rekreatif etkinlik yapılabilir kaç tane değil mi?"* (A2) Bir diğer katılımcımız ise rekreasyon eğitimi konusundaki eksikliklere

değmektedir. Her ne kadar rekreasyon alanında ivmelenmenin görüldüğünü ifade etse de rekreasyon eğitiminin de kendine has yönetsel eksikliklerine dikkat çekmiştir *"Rekreasyonun özellikle 2012'de kurulan REKÇAD'la bir ivmeye girdiğini, akademisyenlerin bu konuda yurt dışına gittiğini, bölümlerin açıldığını bölümlerde daha kaliteli akademisyenlerin ders verdiğini görüyorum bir ivme içerisinde ama yine de bölümün ve mezunlarının tam amacına ulaşmadığını yapılanma konusunda eksikler olduğunu bununda bir tür rekreasyon politikasıyla düzenlenmesi gerektiğini düşünüyorum"* (A9). Bir başka katılımcı üstteki yoruma çözüm önerisi geliştirmiştir *".... kişi eğer eksikse rekreasyonu çalışacaksa örneğin Nazlı Deniz Öz gerekirse yurt dışına gidecek orada bir altı ay farklı bir akademisyenin yanında çalışıp rekreasyon kültürünü eğitimini alacak ve kendini geliştirecek bu yönde ancak rekreasyon bölümüne gidecek, akademik anlamda bir diğer eksikliğimiz ise mesleki çalışma alanlarımızın mesleki yeterliliklerimizin net belirlenmemesi nedeniyle bence programlarımız da eksik yapılandırılıyor. Nasıl, örneğin öğretmenlik bölümü tamamen öğretmen olacakları için gidiyorlar öğretmenlik belgelerini alıyorlar ama bizim rekreasyon bölümü mezunlarının ne iş yapacağı net olarak belirlenmediği için bizim öğrencimiz antrenör mü olacak o zaman biz diyoruz ki anatomik fizyoloji veya beslenme gibi dersler de alsın peki bizim öğrencimiz belki gider milli eğitimde de çalışır pedagojik formasyon da alsın! Maalesef eksik gidiyor. Örneğin bakanlık anlamında düşündüğümüzde bence bakanlık hiç beden eğitimi öğretmeni almamalı spor bakanlığından bahsediyorum çünkü onlar milli eğitimde çalışmalı ama benim bir rekreasyon bölümü mezunum da milli eğitime gidip öğretmen olmamalı "nerede olacağız o zaman hocam?" spor yöneticiliği mezunları spor teşkilatındaki farklı alanlarda çalışacak öğretmen olmayacak, rekreasyon bölümü mezunlarına geldiğimizde spor bakanlığının tek amacı sporcu yetiştirmek değil! Türkiye Cumhuriyeti'nin tüm vatandaşların ömür boyu sağlıklı yaşam teşkil edecek aktiviteleri de yaptıracak. Tüm bunları yaptıracak rekreasyon liderleri uzmanlarıdır, derslerin içeriğini yapısının da böyle şekillendirilmesinden yanayım ben...."* Türkiye'de spor eğitimi konusundaki geçmişe bakıldığında, "Beşinci beş yıllık kalkınma planında" (1985-1989) "Sosyal Hedef ve Politikalar" başlığında "Beden Eğitimi ve Spor" maddesinde ciddiyle işlenmiştir. Bu alanda yetiştirilecek nitelikli iş gücünün gerekliliği belirtilmiştir. Benzer şekilde REKÇAD'nin 2016 yılı çalıştay raporunda geçen başlıklar değerlendirilebilir. Bu başlıklar "müfredat programları" ve "uzmanlaşmış akademik personel" olarak belirlenmiştir (Erişim 2022i). Her iki raporun ve

katılımcılarımız ortak görüşü ele alındığında, rekreasyon eğitiminin planlanması, akademik kadro yeterliliklerinin sınanması ve gerekli ise tamamlanması son olarak yönetim erklerine ve kademelerine önerilerin ulaştırılmasına yönelik eylem planlarının oluşturulması şarttır.

Çalışmamızın ana amacı rekreasyon politikalarını irdelemek ve tartışmaktır. Kamu politikaları yaşamımızı tüm boyutlarıyla etkilemektedir. Kamu yönetimleri bu politikaların belirlenmesindeki merkezi konumu, politika yaklaşımlarının kurgu ve işleyişinin etkinliği teorik ve pratik çalışmaların güncelliği ile paraleldir. Bir bakıma kamu üzerindeki toplam kalite yönetimi araçlarını görmeyi beklemekteyiz. Bu araçlardan olan “sürekli iyileştirme (KAİZEN)” yaklaşımı ile kamu politikalarındaki dinamik reform hareketlerinin en temel dayanağıdır. Teknoloji öncesi dönemde seçilmiş milletvekillerinin vasıtasıyla dillendirilen halkın olası talepleri üzerinden planlanan süreçler, günümüzde teknoloji ve iletişim araçlarının gelişimine paralel olarak halkın katılımcı rolü ele alınarak planlanmaya devam etmektedir (Yerlikaya 2015). “Bir probleme ilişkin aktör veya aktörlerce izlenen, yapma veya yapmama şeklinde tezahür eden, amaçlı eylemler paketi olarak tanımlanan” kamu politikalarının kapsamı toplumsal sorunların tanımlanması ve çözümüne ilişkin kanun yapma, alternatif çözümler üretme ve en uygun yöntemleri belirleyerek uygulamaktır (Eryılmaz 2009). Politika yapıcılar, diğer bir ifade ile politika aktörleri, Yerlikaya (2015)’nın ifadeleri ile “siyaset dünyası, kamu kurumları, yasama organı, yargı ve denetim organları, akademi ve bilim dünyası, iş dünyası, üçüncü kesim, medya, bireyler ve dış kesim” olarak gruplanmaktadır (Çevik ve Demirci 2008). Bu amaçla örneklem belirlenen deneyim sahibi fenomenleri bürokratik ortamda rekreasyon politika ve uygulamalarını nasıl değerlendirdiği önemlidir. Bunun yanı sıra politika yapıcıların vizyonları, yaklaşımları ve işlevlerini değerlendirerek mevcut politikalara ilişkin fikir sahibi olunacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda rekreasyon politikaları temasında ele aldığımız bürokraside rekreasyon kodu 4 alt koda ayrılmıştır. Bu alt kodların ilki olan “politika yapıcıların vizyonları” ile mevcut düzende erklerin düşünceleri sorgulanmıştır. Bu alt kodda katılımcılarımız 2 ayrı durumun varlığına dikkat çekmişlerdir. İlki politika oluşturulurken dönemsel farklılıkların ve güncelin yansımasıdır. Bu durum katılımcımız tarafından *“Yönetimde şöyle bir gerçeklik var. Bir işe, bir alana bir yatırım yapılacağı zaman o işten ne kadar karşılık alacağınıza bakıyorsunuz. Örneğin toplumsal destek, toplumsal refah artacak mı? İnsanların sizin*

yönetiminize yönelik güveni ve desteği artacak mı? Günümüzde bu düşüncelerin önemi görüldüğünden vatandaşın da beklenti bu yönde. Eskiden altyapı düzgün olsun, çöpler alınsın, elektrik-su kesilmese yetecekken günümüzde merkezi ve yerel yönetimlerin farklı istek ve ihtiyaçlar ile kapılarının çalındığını görüyoruz. Bu arzlardan spor yönetimi de nasibini alıyor." (Y1) şeklinde ifade edilerek kaizen uygulamalarının politika aktör vizyonlarında yer aldığını göstermektedir. Bunun yanında benzer bir görüş olarak değerlendirebileceğimiz ancak sürdürülebilir bir vizyonun olmadığını belirten "Her siyasi yapının kendisine göre yansımalarını hissediyoruz. Her gelen hükümet kendi ideolojisini bu tür faaliyet ve uygulamalar ile yansıtmıştır. Ortak vizyon yok diyebilirim. En temel eksikliğinde bu olduğunu söyleyebilirim. Her yeni yönetim sürdürülebilirlik vizyonu ile değil rant vizyonu ile yol alıyor." (Y2) görüşü, yapı değişimlerinin politikalara aktarımının üzerine koyarak değil yıkıp tekrar oluşturarak bir yol izlendiğini göstermektedir. Ayrıca katılımcı A3 ve katılımcı A6 tarafından liyakatsizlik ve işin ehline verilmeyen görevler sebebiyle herhangi bir vizyon gelişmediğini veya yanlış değerlendirildiğini ifade eden görüşler mevcuttur. Bunu en gerçekçi şekilde destekleyen görüş "Adamlar bilmiyor. Adamın bilmediği birşeye vizyon geliştirme şansı olabilir mi? Farklı biliniyor. Turnuvaları, festivalleri veya turizmi biliyor adam ama bunların rekreasyon çatısı altında alt uzmanlıklar olduğunu bilmiyor ki. Dolayısıyla buna yönelik bir vizyon olduğunu veya geliştirildiğini düşünmüyorum...." (A5-KYŞ) tarafından belirtilmiştir. Yapılan araştırmalar ve toplumsal gerçeklik göstermektedir ki rekreasyon ve katılımı bir kültür meselesidir (Torjman 2004 Terzi ve ark 2015, Rubin ve ark 2021). Bu kültüre sahip olan, yaşam ile ilişkisini kurabilen bireylerin buna yönelik bir girişimde bulunma olasılıkları çok daha yüksektir. Diğer yandan toplumda bu kültürün yaygın olmamasının, bir başka deyişle toplumun bunu talep etmemesinin temel nedeni de regülasyonlar ile belirlenmiş çerçeve ve imkanların olmamasıdır. Bunu katılımcımızın ifadesi ile "...problem şu, bence serbest zaman veya rekreasyonun ne olduğunu da bilmiyorlar diye tahmin ediyorum. Yaptıklarımız, bireysel veya dernek olarak anlattıklarımız çok onlar için problem değil gibi. Çünkü kişilerin böyle bir kültürü veya bilinci yok. Biri fiziksel aktivitesiz bir yaşantı düşünemezken diğerinin hayatında hiç yeri olmamış." (A11) ile desteklemekte mümkündür.

Rekreasyon politikaları temasının bürokraside rekreasyon kodunun bir başka alt kodu olan temel yaklaşımlar ile politika yapıcılarının, mevcut politikalardaki temel

yaklaşımlarının nasıl algılandığı ele alınmıştır. Ekonomi, sürdürülebilirlik, bütünsellik gibi yaklaşımların spor alanında da tartışma konusu olduğunu bilmekteyiz (Acar 2008, Balci ve ark 2018). Politika alanı değerlendirilirken hiç şüphesiz kapsayıcılık yaklaşımları ön plana çıkmaktadır. Politika erkleri tüm ülke vatandaşlarının eşit şartlarda hizmet alabilmesini, hizmete ulaşımını ve hizmetin sürekliliğini düşünmelidir. Bunun için demografik yapı fark etmeksizin hizmet ulaştırma yaklaşımı izleyen bir eğilimimiz olduğunu yapılan tesis yatırımlarından anlayabiliriz. (Erişim 2022j). Katılımcılarımızın ortak görüşü rekreasyona yönelik politikalarımızın gençlik, gençlik koruma, sağlıklı nesil gibi anahtar kelimelerle sınırlandırılmıştır. Örnek vermek gerekirse Katılımcı Y2'nin *".....temel yaklaşım öncelikle gençlik. Paralelinde ise yaş ve statü fark etmeksizin tüm bireylerin anti sosyal davranışlardan korunması ve bireysel anlamda gelişmesidir."* Yorumu, Katılımcı Y3'ün *"Yaklaşımları daha çok gençlerimizi spora yönlendirmek, sağlıklı bireyler haline getirebilmek için yapılan çalışmalar denilebilir"* ifadesi, katılımcı A1'in *"Bizim şu anda ülkesel anlamda politikamız bence biraz daha gençlerimizi uyuşturucudan uzak tutmak için, gençlerimizi biraz daha dünyaya karşı farkındalık yaratmak için yapmış olduğumuz politikalar diye düşünüyorum."* Değerlendirmesi örnek olarak verilebilir. Bunun yanında bu yaklaşımlara kapsayıcı ve sürdürülebilir özellik taşımaması sebebiyle eleştirel gözle bakmakta mevcuttur. Etnospor veya geleneksel branşlar dışında ülkemizde gelişen modern spor dalları sayılıdır. Bu dallarda da yineleyen başarılarımız çok rastlanır değildir. Bunun sebebi olarak profesyonel sporculuğa geçmeden önce, kişinin kendini ifade edeceği bir hizmet olarak sportif rekreasyon aktivitelerinin bilinmemesi veya ulaşılabilir olmaması bir sebep olarak sunulabilmektedir. Altyapı kavram ve uygulamalarının, rekreatif etkinliğe katılan küçük yaşlardaki bireyin potansiyelini gördükten sonra doğru kullanabilmesi için eğitme amacından çok, bir branşta başarılı olmak isteyen bireyin özel okulu gibi görülmektedir. Bu bakımdan sürdürülebilir olmadığı sonucuna ulaşmak zor değildir. Katılımcılarımız vasıtasıyla ortaya çıkan bir diğer görüş ise kapsayıcı yaklaşımın olmamasıdır. Bunu katılımcı A11'in *"Tüm kitleye ulaşılabilir bir yaklaşımları yok. Asla sürdürülebilir değil. Kültür haline dönüşmesi için bir yaklaşımları yok."* Sözleri ile desteklemek mümkündür. Son olarak katılımcılarımız değindiği bir başka boyut politikaların katılımcı özelliğinin olmamasıdır. Temsile dayalı siyasal sistemlerde, temsilciler ile temsil edilenler arasında tanımlı ilişki seçimler dışında katılımcı bir rol içermemektedir. Günümüzde bireysel, ekonomik veya sosyal talepler temsil gücüne işçi örgütleri, meslek örgütleri,

STK gibi örgütlü yapılarla ulaştırılmaktadır. Ancak bu taleplerin, kamu yararına olup olmaması önemsenmeksizin, söz konusu örgütler tarafından politika yapıcılara ulaşması her zaman mümkün olmamaktadır. *"Rekreasyon politikasına herkesi ortak etmek önemli. Yani bu yönetim sürecini sadece bir genel müdürün ya da işte bakanımızın ya da bir başka yöneticinin tek başına oluşturduğu politika değil de konuyla alakalı uzmanların, spor uzmanlarının veya o mesleki gruplarla alakalı uzmanların da eşliğinde bir kurulla beraber bu politikanın belirlenmesi gerektiğini düşünüyorum."*(A1) ve *"Kendi kültürümüzle ya da kendi doğamızla içselleştirip bir şey yapmıyoruz biz. Biz dışarıdan alıyoruz koyuyoruz hadi bakalım olsun diyoruz. Hadi bakalım bunu da bir deneyelim. Hayır! Bizim daha kendi politikalarımızla yapacağımız şeylerle ilgili daha yoğunlamamız gereken noktalarımız var"* (A6) görüşü katılımcılarımızın kamu politikası özelinde rekreasyon politikası oluşturulurken sadece yönetici insaf ve deneyiminden ziyade güncelin takibini, kamuoyunu ve taleplerini bilen, araştıran ve çözüm önerisi geliştiren tarafların göz ardı edilememesinin önemi vurgulanmıştır.

Rekreasyon politikaları temasının bürokraside rekreasyon kodunun bir başka alt kodu olan bakanlık işlevleri ile politika oluşumunda aktif rol alan bakanlığın rol ve işlevlerini katılımcı değerlendirmesiyle ortaya koymak amaçlanmıştır. Bakanlığın resmi görev ve yetkileri 3/6/2011 tarih 63 nolu KHK ile belirlenmiştir. Bakanlık, bağlı müdürlükler ve teşkilatlarının görevlerinde madde 4 sayı 1 b ve c bendinde bakanın görevlerinden biri *"Bakanlığın görev alanına giren hususlarda politika ve stratejiler geliştirmek, bunlara uygun olarak yıllık amaç ve hedefler oluşturmak, performans ölçütleri belirlemek, Bakanlık bütçesini hazırlamak, gerekli kanunî ve idarî düzenleme çalışmalarını yapmak, belirlenen stratejiler, amaçlar ve performans ölçütleri doğrultusunda uygulamayı koordine etmek, izlemek ve değerlendirmektir. Bakanlık faaliyetlerini ve işlemlerini denetlemek, yönetim sistemlerini gözden geçirmek, teşkilat yapısı ve yönetim süreçlerinin etkililiğini gözetmek ve yönetimin geliştirilmesini sağlamak"* Olarak tanımlanan görevleri politika yapıcılık ve idari yönetim süreçleri belirtilmiştir (Erişim 2022k). En üst yönetim erklerinden bakanlık elit sporda olduğu kadar, rekreatif etkinliklerin kitlelere ulaştırılması ve uygulanmasından da sorumludur. Bu görüş katılımcımız tarafından *"Kamu erkinin yönlendirmeleri gelişimi sağlar. Modernleşme dediğimiz süreç aslında. Batıda yayılan bu tür uygulamaların ülkemizde de uygulanabilir hale gelmesi sürecinden*

bahsedebiliriz. Her toplum kendi siyasi, iktisadi ve sosyal düzeyine göre tarihi geçmişine göre şekilleniyor. Bizde kamu erki çok güçlü. Devlet erkinin bir konudaki düşüncesi ve eğilimi çok önemli." (Y1) şeklinde ifade edilmiştir. Gençlik ve Spor Bakanlığı 2020 yılı stratejik raporunda "Gençliğin bireysel ve sosyal gelişimi" başlığındaki "Gençlerin fiziksel, zihinsel, ruhsal ve sosyal gelişimlerine katkı sağlanması; bilim, kültür ve sanata ilgileri ile gönüllülük bilincinin artırılması" amaçlı projelerin, yayın ve araştırmalara desteğin hedeflerine ulaşmadığı raporlanmıştır. Direkt rekreatif etkinlikler ile gelişim süreçlerini ifade eden bu amaçların optimist bakışla Covid-19 pandemisi kaynaklı gerçekleşmediği düşünülmüş ve 2018 ve 2019 strateji raporlarının incelendiğinde hedefe ulaştığı gözlenmiştir. Bakanlığımıza ait 2021 yılı faaliyet raporu henüz yayınlanmamıştır. Bu bağlamda katılımcımız olan bakanlık personellerinin "*....bizim bakanlığımız zaten genelde proje alanında bazı şeyler yürütüyor. Onun dışındaki bütün işi taşra teşkilatları yapıyor. Ankara'da da böyle, Ankara Gençlik Spor İl Müdürlüğü yapıyor faaliyeti, bakanlık daha fazla yazışma, proje geliştirme, yapılacakları bildiren yazılar gönderiyor. Bakanlıkta projeyi üretiliyorlar uygulayan taşra kısımları oluyor genelde, bakanlık biraz daha işin beyin takımı oluyor.*" (Y4) görüşü ve "*... çalıştığım kurumdan örnek vereyim mesela gençlik spor bünyesinde başlatılan koşabiliyorken koş projesi, yüzme bilmeyen kalmasın projesi, mutlu Çarşambalardı sanırım bir proje daha vardı aslında güzel projeler yürütülüyor ve uygulanıyor, bununla birlikte gençlik merkezlerimizdeki eğitimler devam ediyor yani spor yönetimi içinde rekreasyon hep var ki bunlar da net örnektir*" (Y3) görüşleri değerlendirilmiştir. Raporlar "Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçilmesiyle 10.07.2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmi gazetede yayımlanan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile "Gençliğin kişisel ve sosyal gelişimini destekleyici politikaların tespiti amacıyla gerekli çalışmaları yapmak, farklı genç gruplarının ihtiyaçlarını da dikkate alarak gençlerin kendi potansiyellerini gerçekleştirebilmelerine imkân sağlamak, karar alma ve uygulama süreçleri ile sosyal hayatın her alanına etkin katılımını sağlayıcı öneriler geliştirmek ve bu doğrultuda faaliyetler yürütmek, ilgili kurumların gençliği ilgilendiren hizmetlerinde koordinasyon ve işbirliğini sağlamak" ve ilgili diğer hedeflerin gerçekleştiğini göstermektedir. Ama dikkat çeken bölüm tüm amaç ve kapsamların hedef kitlesinin "gençlik" olmasıdır. Bu anayasamızın 58. Maddesindeki "*devletin, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alacağı*

hüküm altına alınmıştır.” Yükümlülük ile paralel olsa da 59. Maddedeki “devletin, her yaştaki Türk vatandaşının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alacağı, sporun kitlelere yayılmasını teşvik edeceği ve başarılı sporcuyla koruyacağı hüküm altına alınmıştır.” yükümlülüğünü karşılamamaktadır. Katılımcımızın “Bizim bir rekreasyon politikamız yoktur. Üniversitelerin var, belediyelerin var. Ama anayasal düzende devletin yönetsel anlamda yaptırım sürecini ifade eden bir politikamız yok. Hadi bunu GSB üzerinden ele alalım, rekreasyonun tek boyutu spor değil, bakanlığında tek ilgi alanı gençlik, ki tek hedef kitlesi gençlik değil...” görüşü de bu durumu desteklemektedir. Buradan yola çıkarak politikaların kapsayıcılık özelliğinin olmadığı sonucuna ulaşabilir. Diğer bir görüş olarak katılımcılarımızın ifade ettikleri ve raporların incelenmesi sonucu da ulaşılan sonuç, hem elit spor ve sporcu girişimleri hariç etkinlikleri ne “serbest/boş zaman aktivitesi” ne de “ rekreasyon olarak ifade edilmemesidir. Sayfalarca amaç, uygulamalar ve hedeflerin tanımlandığı raporların çoğunda ifade edilen, ismi geçemese de, rekreatif etkinlikler aslında bir birim olması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Çoğu AB ülkesi ve ABD’ye baktığımızda “park ve rekreasyon departmanı”, “Rekreasyon ve boş zaman değerlendirme departmanı” gibi bizzat konunun özüne inen ve planlayan ekipler için birimler oluşturulduğunu görebiliriz. Tüm bu departmanların kendilerine özgü politika ve eylem planları doğal olarak mevcuttur. Ülkemizdeki bir eksikte budur. Bunu katılımcımız "80'lerde gençlik ve spor da “Boş Zamanlar Müdürlüğü” kurulmuş. Ama işletilememiş, kadük kalmış. Eğer şu an o müdürlük faal olsaydı çok faydalı işlere imza atılabilirdi.” ve “Ülkemizin Rekreasyon politikası Yoktur? Amerikada herhangi bir üniversitenin internet sitesine girin. Karşınıza “campus and recreation department” diye sekme çıkar. Bir belediye sitesine girin “park and recreation department” sekmesi görünür. Türkiye’de herhangi bir yerde duyuyor muyuz bunu? Stratejik planda yer yer geçiyor, ama ifade edilen şey ne kadar hayata geçiriliyor? Biz rekreasyonu kurumsallaştırmazsak ne politikası olur, ne meslek tanımı olur...” (A5-KYŞ) ifadeleri ile desteklemek mümkündür.

Rekreasyon politikaları temasının bürokraside rekreasyon kodunun bir başka alt kodu olan yerel yönetimlerin işlevleri ile kitlelere rekreatif etkinliklerin ulaştırılmasında görev ve sorumlulukları anayasa hükümlerince belirlenen yerel yönetimlere fenomenlerin bakış açıları değerlendirilmiştir. 5216 sayılı kanunun 7’nci maddesinde geçen “gerektiğinde amatör spor kulüplerine malzeme vermek ve gerekli

desteği sağlamak” ve “ bykehirin bütünlüğüne hizmet eden spor yerleri yapmak, yaptırmak, iletmek veya ilettirmek” temelindeki görevleri yerel yönetimler içerisindeki rekreatif yönelimleri destekleyen temel dayanaklar olarak gösterilebilir. Doğu (2002) yerel yönetim etkinliğini “belediye bünyesinde spor ve rekreasyon faaliyetlerini yönetecek bir birimin olması ile belediye hizmetleri içinde spor ve rekreasyonun önemini yöneticiler tarafından daha iyi anlaşılır, teknik hizmetler, halkla ilişkiler gibi birimler ile e güdüm daha kolay sağlanabilir” şeklinde ifade etmiştir. Bu katılımcımızın *"Yerel yönetimler çok önemli. Çünkü toplum ile direkt içiçe. Merkezi devlet kurumlarına göre vatandaş ile daha direkt ve samimi bir iletişim ve etkileşim halinde. Anında dönüt alıyor ve iyiletirmelerini gerçekleştiriyor. Son 10-15 yılda gözlemim, belediyelerin burada katkısı çok büyük, artık daha fazla halkı spora teşvik için projeler üretiliyor."* (Y3) gr ile desteklenmektedir. Anayasamızda yerel yönetimlerin serbest zaman değerlendirme veya rekreasyon ile ilintili birimleri spor, eğitim ve kültür bahsinde yer almaktadır. Kitlelerin direkt iletişim kurabildikleri en yakın kamu kurumu olarak belediyeler içerisinde rekreasyon birimlerinin yer almaması katılımcımız tarafından *"Yerel yönetim diyoruz. Rekreasyon bir numaralı direkt halka hizmet eden kamu hizmeti. Ama rekreasyon birimi yok! Sosyal iler veya spor ilerinin altında yürütülüyor bu etkinlikler. Rekreasyon kelimesi asla herhangi bir yerde geçmiyor. Rekreasyonun tek geçtiği yer içerisine bank ve yürüme alanı kurulmuş olan parklar. Böyle neyi doğru anlatabiliriz ki halka? İlk önce rekreasyon departmanları kurulmalı. Gençlik ve sporda, üniversitelerde, belediyelerde, STK'larda kurgulanmalı. Bu yapılar oluşturulmalı."* (A5-KY) eklinde yorumlanmıştır. En iyi regülasyonun 3283 sayılı Spor Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun” da 3. Kısım 8. Madde ek fıkrasında belirtildiği üzere gençlik spor ve yerel yönetimlerin iş birliği ile kademelere ulatırılacak sportif faaliyetlerin nitelik kazanacağı yönü ele alınmış ve hükmedilmiştir. Yine bir başka düzenleme olan kalkınma planlarında spor hizmetlerinin belediyeler aracılığıyla uygulanması yasal düzenlemeler ile desteklenmiş ancak alınan kararların eyleme dökülmesi toplumun birincil ihtiyaçlarına aktarılan kaynaklar sebebiyle mümkün olmamıştır. Bu durum katılımcılarımız tarafından yerel yönetimler içerisinde bu alanların yeterince önemsenmediği, bir takım aktiviteler yapılsa da bunun vatandaşa ulaştırılması için bir çaba sarf edilmediği yönünde yorumlandığını görmekteyiz (A6, A9, A11). Değinilen bir başka konu ise bu alanlarda istihdam edilen personelin amaca uygunluğudur. alımalar göstermektedir ki, bireyin bilhassa rekreatif amaç taşıyan

aktivitelere sürekliliğini sağlayan unsurlardan biri yetişmiş eleman faktörüdür (Öztaş ve ark 2016, Sevilmiş ve Şirin 2019, Uyar 2020). Her alanda olduğu gibi uzmanlaşmış kadro tahsisi ve istihdamı memnuniyet, sadakat ve sürekliliği tüketici açısından etkilemektedir. Ancak kadrolaşma veya alım standartlarında rekreasyon bölüm mezunlarına yönelik şartların yer almadığını veya bu tür bir yeterlilik sorgulanmadığı gözlenmektedir. Bu gözlem katılımcımızın *"Genel devlet politikası anlamında baktığımızda aslında yerel yönetimler farkına vardı, halk için ne kadar değerli olduğunu, yapılan aktivitelerin rekreasyon olduğunu gördü ama bunların daha profesyonel ellerce yürütülmesi, rekreasyon bölümü mezunları tarafından gerektiğini ve yerel yönetimler de bu tür kadroları istihdam etmek için kadro verilmesi gerektiğini düşünüyorum"* (A9) yorumu ile desteklenmektedir. Özetle, son yıllardaki tesisleşme, imkânlar, bilinç ve farkındalık yerel yönetimlerin temel desteğinde arttırılmıştır. Ancak ülke gerçekleri ve mevcut siyasal ve ekonomik durum gelişime öncelik vermeyi kotlemektedir (Öz ve ark 2021). Öncelik her ne kadar vatandaşın esas ihtiyaçları doğrultusunda kaynaklandırılrsa da, sağlıklı bir toplum yetiştirilmesinde devletlerin esas sorumluluklarından biri bu faaliyetlerin düzenlenmesi olduğu unutulmamalıdır (Acar 2021).

Rekreasyon politikaları temasının kurumların rollerinin sorgulandığı kodda katılımcılarımızın devlet kurumlarında uygulanabilir rekreasyon politikalarına dair görüşleri elde edilmeye çalışılmıştır. Daha önce belirttiğimiz ve tartıştığımız üzere spor ve rekreasyon politikalarının tabana uygulanabilirliği ve desteklenmesi hususunda en büyük görev kanunlarca ilgili bakanlık ve birimlerine düşmektedir. Ancak dolaylı olarak rekreasyon bilincinin, farkındalığının ve talebinin oluşmasında çeşitli birimlerin desteği bu kavramın geçerliliğine dair fark yaratacaktır. Bu görüşle fenomenlerin hangi kurumların ne tür roller üstlenmesine yönelik yorumları doğrudan ilgili bakanlık ve birimlerine tanımlanırken dolaylı olarak eğitim-öğretim görevi üstlenen, yapısal işlevleri yerine getirmekle yükümlü bakanlık, başkanlık ve birimlerine işaret etmektedir. Katılımcı yorumları ele alındığında *"Bugün sadece çevre ve şehircilikte rekreasyon kavramının politika metinlerinde geçtiğini görüyoruz. Zamanla gençlik ve spor bakanlığının, aile ve sosyal politikalar bakanlığının, yada kültür ve turizm bakanlığının da birçok metninde, aynı şekilde yerel yönetim metinlerinde ve uygulamalarında da rekreasyon yada serbest zaman gibi birim isimlerinin oluturulması gerek. Yüksek öğrenimde rekreasyon bölümlerinin olmasını"*

çok önemsiyorum. Çünkü üniversiteler ülkelerin münevver yüzleridir. Birçok şeyi öncülemesi gereklidir." (Y1), "... Milli eğitim bakanlığının özellikle lise çağındaki çocuklara, çünkü fikir beyan edebilen bireyler gözüyle bakıyorum, boş zamanları değerlendirebilmeyi aşılamamız gerekiyor. Lise ve dengi okullar o bölgenin sentezini en iyi değerlendirebileceğimiz alanlar. Buna göre bir çalışma yapılırsa sürdürülebilirlik açısından faydalı olacaktır..." (Y2), "Aklıma okullar geliyor. Özellikle spor branşlarına yönelik okulların kurs olabilir, takım olabilir, gerekli gezi ya da faaliyet olabilir. Zaten amacımız, küçük yaştan başlayıp yukarıya doğru bir alışkanlık haline getirmek gerekir ki bunun için en doğru alanın okul olduğunu düşünüyorum. " (Y3), "...sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve belediyelerin faaliyetlerini yerine getirebilmeleri için devletimizin olanaklarını onlara sunabilecek hükümet politikalarını yerleştirmenin gerekliliğine inanıyorum." (A1), "Paydaşların bir araya gelmesi, üniversiteler, belediyeler, bakanlık, gençlik spor bakanlığı, MEB, kültür bakanlığı gibi bakanlıkların bir araya gelerek bir ortak akılla bu işi yönetmesi ya da böyle bir politika oluşturması daha büyük katkı sağlayacaktır. (A7) şeklindeki yorumların hem yönetim hem de akademi kanadının kurumsal işbirliklerini önemsediklerini göstermektedir.

Rekreasyon, Rekreasyonun mevcut durumu ve Rekreasyon politikalarını sorguladığımız ve tartıştığımız bu çalışmada alan uzmanlarının görüşleri ışığında Türkiye’de rekreasyonun geleceği sorgulanmıştır. Bu bağlamda “öngörüler”, “beklentiler” ve “öneriler” başlıklı kodlar oluşturulmuştur. Mevcut sistemin içerisindeki aktörlerin ilintili 3 başlıktaki görüşleri çalışmanın genişletilmesinde, sonraki çalışmalarda değerlendirilmesinde ve en önemlisi mesleğimizin görünüşünün ortaya konmasında önem arz etmektedir. Torkildsen (2012)’in yorumlarıyla 21. Yüzyılda ortaya çıkan teknolojik gelişmeler ile beraber günlük hayat kolaylaştırıcıları sayesinde serbest zamana daha fazla olanak sağlamıştır. Bu olanaklar serbest zaman taleplerini arttırmış, kamusal, gönüllü ve endüstriyel rekreasyon dünyasının örgütlenmesini sağlamıştır. Bilhassa 2020 itibari ile başlayan ve yeni normal kavramını hayatımıza katan Covid-19 pandemisi bireylerin psikolojik, sosyal ve fiziksel durumlarını oldukça zorlaştırmıştır. Ancak yine bu dönemin bir takım kazanımları mevcuttur. Bu dönem insanlığa iletişim araçlarının hayatımızı nasıl kolaylaştıracağını göstermekle beraber doğada olmanın özgürlük algısına etkilerini de ortaya koymuştur. Öngörüler kodu altında katılımcılarımızın görüşleri *"İnsanlar*

pandemi ile beraber doğa ile bütünleşik yaşamın farkına vardı. Hazırlıksız yakalandığı için dijital dünyasında ön plana çıktığını görüyoruz. İnsanlar tüm ihtiyaçlarını dijital mecralardan karşılar oldu. Toplantı, eğitim, spor ve rekreasyon faaliyetleri de dahil. Gençlik ve sporun bazı birimleri, belediyeler veya özel sektör buradan yayınları ile insanlara ulaştırdı. Bu da şunu gösterdi, internet veya dijital imkanlardan yararlanacağız, kaçınmamız veya böyle bir istek duymamız mümkün değil." (Y1) ve "Her alanda olduğu gibi sanal dünya pandemide çok aktifleşti. Dünya değişiyor. Pandemi olmasaydı da değişecekti. Tabi ki dışarıdaki ile evdeki aktivite bir değil ama yeni olanaklar doğurduğunu yadsıyamayız. İnsanların yaratıcılığını da teşvik etti. Yerini tutmasa bile yerine koyabileceğimiz arayışlara bizi soktu ve bulmamızı sağladı. Pandemi bize çok şey öğretti." (A11) örnekleri ile dijital dünyanın aktivasyonuna yoğunlaşmaktadır. Diğer yandan geçen iki yılda insanların kendilerini, çevreyi ve imkanları tanımaya daha fazla vakti olmuştur. Bu bilinçlenme birçok kişide zamanın, bilhassa bize ait olan rekreasyonel aktivitelere ayırdığımız zamanın ne kadar kıymetli ve önemli olduğunu ortaya koymuştur. Öyle ki literatürümüze yeni davranış kavramlarını dahil etmiştir. Örneğin Çin ve Hindistanda pandemi sürecindeki normalleşme eğilimleri ile seyahat kısıtlamalarının kalkmasını iç turizm amaçlı değerlendiren 600 milyon kişi raporlandı(Erişim 2022). Bu devasa nüfusun bu girişimi "intikam turizmi" olarak adlandırıldı (Abdullah 2021, Wassler 2021, Zaman 2021) Kısa bir süre de olsa kişilerin herhangi bir isteklerinden mahrum kalmalarının dönütü, taleplerine daha yoğun sarılma eğilimi olarak ortaya çıkmıştır. Bu katılımı görüşü ile "Pandemi süreci bize ev içi etkinlikleri nasıl değerlendirebileceğimizi gösterdi. Ayrıca eskiden öylesine yapılan etkinlikler yerini daha ciddi bir plan-program yapılan etkinliklere bıraktı. Çevremde herkeste bir etkinliği en iyi şekilde yapmalıyım düşüncesi daha hakim. Daha kaliteli ve kendimize uygun olan etkinlikleri daha da ciddi şekilde yapmaya çalışıyoruz." şeklinde değerlendirilmiştir. Hellmann ve arkadaşları ise bu süreçte prososyal davranışlara dikkat çekmişlerdir. Bireyler artık daha fazla sosyal rollerde inisiyatif alma eğilimindedir. Miles ve arkadaşları (2021) bu eğilimin bireylerin gönüllülük ile beraber mental sağlıklarını korumada ve psikolojik iyi oluş sağlamada kilit rolde olduğunu ortaya koymuşlardır. Bu prososyal davranış eğilimleri bizlere rekreasyonun gönüllülük alanı kadar terapötik rekreasyon alanını da hatırlatmaktadır. Terapötik rekreasyon yalnızca dezavantajlı bireylere yönelik iyileştirmeleri değil, aynı zamanda bu alanda ortaya çıkan insan kaynağı ihtiyacını hatırlatmalıdır. TÜİK (2019) verilerine göre Türkiye nüfusunun yaş ortancası artmış,

son beş yılda yaşlı nüfusu %22.5 artarak 7 milyon 953 bin 555 kişi olmuştur (Erişim 2022m). Bu veri bize terapötik amaçlı aktivite ve egzersizlere ihtiyaç duyan kesimin de artacağını ve doğal olarak buna yönelik iş gücü ihtiyacının ortaya çıkacağını göstermektedir. Bunu destekleyen katılımcı görüşümüz *"Geleceğin mesleklerinden biri rekreasyon uzmanlığı. Dönemsel anlamda nasıl şu anda outdoor rekreasyonu işaret ediyorsak, gelecekte yaşlanan nüfus sebebiyle terapatik rekreasyonun popülerliğini göreceğiz. "* (A5-KYŞ) şeklinde ifade edilmiştir.

Beklentiler kodumuzun altında katılımcı görüşleri değerlendirilmiş ve rekreasyon alanına yönelik mevcut durumun iyileştirilmesi için oluşan beklentiler fenomenlerce ortaya konmuştur. Özen ve arkadaşlarının (2012) spor yönetiminin mevcut sorunlarını sorguladıkları çalışmalarında uygulama erklerine, görüşlerine ve vizyonlarına yönelik akademisyenlerin algılarına yer verilmiştir. Çalışmanın ortak görüşünde sorumlu erklerin kısa ve uzun vadeli eylem planları oluşturmaları gerekliliği vurgulanmıştır. Şahin ve İmamoğlu (2011) de belirttikleri üzere spor ve rekreasyon hizmetleri devletin bir sorumluluğudur ve bu faaliyetlerin gerçekleşmesinde siyasi erkler etkilidir. Katılımcılarımızın görüşleri de bu minvalde gelişmiş olsa da, Avrupanın hemen hemen her ülkesinde bu etkinlikler bağımsız bir çatı örgütün altında veya özerk federasyonlar ile halka yaygınlaştırılan bir yapı içerisinde. Kamu politikalarıyla desteklenmesi gereken bir başka süreç ise eğitim içerisindeki rekreasyon alanına yönelik eğitimidir. Özer ve Çolakoğlu (2017) ifade ettiği gibi eğitim, çağdaş spor ve rekreasyon bilinci oluşturmada ve yaygınlaştırmada en önemli etkenlerdedir. Sekizinci Kalkınma planımızda ifade edildiği üzere, "Sporun toplumda ve kişisel hayatımızda oynadığı olumlu rol ile kişisel gelişimize olan katkılarının uygun araç ve gereçlerle, okullardan başlayarak anlatılması, spor yapma bilincinin insanlarımızı kazandırılması, ilgili kurum ve kuruluşların imkân ve kaynaklarının amaç doğrultusunda verimli ve koordineli bir şekilde kullanılması gereklidir" (DPT 2000). Katılımcı görüşleri ile desteklendiğinde beklentilerin ilgili kurumların spor ve rekreasyon aktivitelerini yaygınlaştırmada etkin rol almaları beklentisi ortaya çıkmaktadır. Örneğin yaygınlaştırma, önemini kavratma ve farkındalık oluşturma bakımından hem kamu hemde eğitim erkelerinin görevlerini *"Tübitak veya Spor bakanlığında rekreasyon alanlarında proje çağrılarında çıkılması gerekiyor. Bu çağrılara projeler üretmemiz gerekiyor. Bu projelerin Kosgep, kalkınma ajanslarında veya erasmus + programlarında yer bulması gerekiyor. Ancak*

müfredatlara baktığımızda Türkiye’de proje yönetimi dersi veren hiçbir bölüm yok. Öğrenci bu dersi alsa belki de fark yaratacak bir projeye imza atacak ama bilmiyor ki." (A5-KYŞ) veya eğitimcilerin alması gereken inisiyatifi "Daha hızlı olmalı. Alan gelişime bu kadar açıkken bu kadar sığ kalınması akıl alır gibi değil. Öncelikle akademik olarak birleşmeli. Kopukluklar hissediyorum. Bilhassa müfredat farklılık gösteriyor. En efektif şekilde düzenlenmesi için bu alanda öncü kişilerin yol-amaç belirlemeleri gerekir diye düşünüyorum." (Y4), "... yazılı materyallerin diğer disiplinlere veya kitlelere yönelikte hazırlanması gerekiyor. Birçok rekreasyon kitabının içeriğine baktığımızda derslere veya ilgili alan öğrencilerine uygun olarak yazıldığını görüyoruz. Nasıl tıpçılar halkın anlayacağı dilde kitaplar yazarak bilinçlenmeyi amaçlıyorsa alanda görev alan akademisyenlerin de bu hizmeti vermesi gerekiyor." (Y2) görüşleri ile desteklemek mümkündür.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışmanın amacı eğitim ve yönetim erklerinin rekreasyon, rekreasyon alanının mevcut durumu ve rekreasyon politikalarına ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesidir. Çalışmaya çeşitli kademelerde spor ve rekreasyon alanında görevlerine devam eden bireyler gönüllülük esasına göre katılım sağlamıştır. Katılımcıların görüşlerinin değerlendirildiği çalışmanın sonuçları izleyen şekilde sıralanmıştır.

- ❖ Rekreasyon bilim ve uygulamalarının mevcut hali yetersizdir.
- ❖ Rekreasyon alanının gelişiminde en büyük engellerden biri toplum bilinç düzeyidir.
- ❖ Rekreasyon alan ve uygulamalarına yönelik talep olsa da farkındalık düzeyi düşüktür.
- ❖ Rekreasyon farkındalığı ve bilinci oluşturmada fiziksel aktivite ve sağlık perspektifinden üniversite ve ilgili bakanlıkta bu amaca hizmet eden birimlerin eksikliği belirtilmiştir.
- ❖ Rekreasyon alanının gelişiminde akademi ve ilgili bakanlık kadar diğer kurum ve kuruluşlarında rol üstlenmesi gerektiği konusuna görüş birliği söz konusudur.
- ❖ Ülkemizde direkt rekreasyon çatısında bir politika oluşturulmadığı, dolaylı yolla politika belgelerinde geçen kitle sporunu ifade eden tüm yazınların isminin rekreasyon şemsiyesinde olduğu vurgulanmıştır.
- ❖ Politika yapıcılarının rekreasyona dair vizyon ve yaklaşımlarında eksiklik olduğu ve giderilmesi gerektiği belirtilmiştir.
- ❖ Sürdürülebilir rekreasyon projeleri, çalışmaları ve politikaları üretilmesi gerektiği vurgulanmıştır.
- ❖ Mevcut şartların kapsayıcı ve katılımcı olmadığı vurgulanmıştır.
- ❖ Politika yapıcılarının alan uzmanlarından yardım alması gerektiği belirtilmiştir.
- ❖ Rekreasyon bölüm mezunları ve uzmanlarının gerekli kademelerde değerlendirilmesi gerektiği, liyakatli bir süreç yönetiminin önemi vurgulanmıştır.

Çalışmamızda değerlendirilen akademisyen ve yöneticilerin rekreasyon politikalarına ilişkin görüşleri, rekreasyon kavramının amacı ve önemine, mevcut

durumun teorik ve pratik çerçevede yetersizliğine, rekreasyon politikalarının etkin ve kapsayıcı olmamasına, rekreasyonun geleceğin mesleği olarak değerlendirildiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda hem çalışmanın hemde teorik ve pratik uygulamaların nasıl değerlendirilebileceğine dair öneriler sunulmuştur.

- ❖ Rekreasyon kavramının kullanımı arttırılmalıdır,
- ❖ Rekreasyon farkındalığına yönelik çalışmalar ve projeler üretilmelidir,
- ❖ Rekreasyon biliminin gelişimine öncü çalışmalar uluslararası çalışmalar ışığında değerlendirilmelidir,
- ❖ Rekreasyon alan mezunlarının istihdam olanakları yetkili mercilerce değerlendirilmelidir,
- ❖ Mevcut rekreasyon alanlarına uzman yetkilendirilmesi gerçekleşmelidir,
- ❖ Eğitim müfredatları alan uzmanları ile akredite edilmeli, bölgesel ve sektörel ihtiyaçlar ortaya konulmalıdır,
- ❖ Rekreasyon bölümü öğrencisi seçim kriterleri oluşturulmalıdır. Vasıflı ve kaliteli öğrenci seçimi ile alana hizmet edecek personelin yetiştirilmesi amaçlanmalıdır.
- ❖ Rekreasyon ifadesi amaca uygun olarak politika belgelerine yansıtılmalıdır,
- ❖ Rekreasyon biliminin çatısı disiplinlerce yönetim erklerine ifade edilmeli, bunun için gerekli eylem planlarının oluşturulması için birimler tanımlanmalıdır.
- ❖ Rekreasyon farkındalığı ve bilincini aşılama için üniversite ve ilgili bakanlıkta bu amaca hizmet eden birimlerin eksikliği giderilmelidir.
- ❖ Devlet olarak rekreasyon politikaları geliştirilirken öncelik halkı bilinçlendirme olmalıdır. Halk rekreasyonun zihinsel, fiziksel ve sosyal hayatına olan faydalarını tam anlamıyla bilmemektedir. Devlet televizyonları ve radyolar gibi görsel ve işitsel kitle iletişim araçları ile bu faydalar hakkında bireyler bilinçlendirilebilir.
- ❖ Hem kamuda hem özel sektörde daha az ve vardiyalı çalışma saatleri özendirilmeli ve desteklenmelidir. Çalışma hayatında daha az vakit harcayan birey kendi sosyal hayatına ve rekreatif etkinliklere daha fazla vakit ayırmalarına teşvik edilmelidir.

- ❖ Kamu ve özel sektörde, sosyal faaliyetler desteklenmeli ve özendirilmelidir. Çalışma saatleri dışında sosyal aktivitelere vakit ayıramayan birey, çalışma ortamında sağlanacak imkanlar ile bu ihtiyacını karşılayabilir.
- ❖ Devlet olarak bireylere sosyal aktivitelerde kullanabilecekleri bakiyeler temin edilebilir. Rekreatif etkinliklere katılmak isteyen bireyler maddi olarak devlet tarafından desteklenebilir, masraflarının belli bir kısmı karşılanabilir.
- ❖ Daha fazla tesis açılıp, var olanlar da daha etkili kullanılarak, insanların rekreatif etkinliklere daha kolay ve daha ucuz ulaşabilmeleri sağlanabilir.
- ❖ Desteklenecek olan aktiviteler ve tesis yapıları, o bölgenin insanının demografik yapısına göre farklılık göstermelidir.
- ❖ Rekreasyonu tabana yayabilmek için herkese ulaşılması gerektiğinden, sadece erkek nüfusa göre değil, kadın, çocuk, yaşlı, engelli tüm bireylere uygulanabilecek politikalar geliştirilmeli ve teşvik edilmedir.
- ❖ Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın öncülüğünde, Sağlık Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Çalışma Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Turizm Bakanlığı arasında protokollerle rekreasyon halka daha fazla anlatılabilir, özendirilebilir.
- ❖ Gençlik ve Spor Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı arasında yapılacak işbirliği çalışmaları ile bireyin daha çocuk yaşta okullarda serbest zamanlarını nasıl verimli geçirecekleri eğitimi verilebilir. Rekreasyonun faydaları erken yaşta aşılınmış olur. Bireylere çocuk yaşta hobiler kazandırılır.
- ❖ Gençlik ve Spor Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı arasında yapılacak işbirliği çalışmaları ile sağlıklı ve mutlu toplumun nasıl oluşturulacağı ve bunun için nelere ihtiyaç duyulacağı sorularına cevap bulunabilir. Rekreasyonun sadece sağlık bireyler için değil dezavantajlı bireyler için de ne kadar yararlı olduğu, iyileşme süreçlerinde ve yaşam kalitelerini yükseltmelerindeki faydası topluma anlatılmalıdır.
- ❖ Gençlik ve Spor Bakanlığı ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı arasında yapılacak işbirliği çalışmaları ile sosyal yardıma ihtiyaç duyan bireylerin rekreatif faaliyetlere katılma ihtiyaçları devlet tarafından karşılanabilir. Bireylere hobi kazandırılır ve ileride meslek sahibi olmalarında da yardımı olabilir.
- ❖ Bu politikaları uygulayacak saha elemanları, iyi eğitilmiş, topluma örnek olan ve yol gösteren bireyler olmalıdır.

6. KAYNAKÇA

- Abdullah MNA, 2021. Revenge tourism: Trend or impact post-pandemic Covid-19?. In Promoting creative tourism: Current issues in tourism research (pp. 623-627). Routledge.
- Acar H, 2008. Türkiye'nin ulusal gençlik politikası nasıl yapılmalıdır?. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 5(1), 1-20.
- Acar H, 2021. Spor politikalarına yönelik hizmetlerin incelenmesi: Aydın Büyükşehir Belediyesi örneği (Master's thesis, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Akseki C, 2014. Atatürk devrimlerinde yöntem III: Kurumlar ve araçlar. Bilgi Dergisi. 2014; (8): 981-1005.
- Al-Baghawi HM, 1983. The explanation of the Prophet's Sunnah. 2 nd edition. Damascus: Al-Maktab Al-Islami.
- Al-Bukhari Mİ, 2001. The Right Hadiths of Al-Bukhari. Beirut: Dar Tawq Al-Najat.
- Al-Fadel, A, 2002. No Leaders for Recreational Programs. Journal of Knowledge. Riyad: Ministry of Knowledge, Vol 87.
- Al-Ghazali M, 2005. Reviving Religion Sciences. 1st edition. Beirut: 'alam Al-Kutub.
- Ardahan F, Turgut T, Kaplan Kalkan A, 2016. Her yönüyle rekreasyon. Ankara: Detay Yayıncılık
- Arslan M, 2001. Yönetim ve organizasyon. Editör: Salih Güney), Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Australian Council for Health, Physical Education and Recreation/Royal Australian Institute of Parks and Recreation, 1980. Recreation Working Paper, Adelaide: ACHPER Publications, p 3.
- Balcı V, Gök Y, Akoğlu HE, 2018. Türkiye'nin Ulusal Gençlik ve Spor Politikalarının, Sürdürülebilirliğin Sosyal Boyutuyla İncelenmesi. Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 3 (1) , 9-22 . DOI: 10.25307/jssr.399823
- Baldwin, R. & Cave, M. (1999) Understanding Regulation: theory, strategy and practice. Oxford: Oxford University Press.
- Basım N. ve Arğan M., (2009). Spor Yönetimi. Detay Yayınları, Ankara
- Başkale H, 2016. Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi, 9(1), 23-28
- Baud-Bowy M, Lawson F, 1998. Tourism and Recreation. Artichitectural Press, Oxford.
- Bodet G, Bernache-Assollant I, 2011. Consumer loyalty in sport spectatorship services: The relationships with consumer satisfaction and team identification. Psychology & Marketing, 28(8), 781-802.
- Brightbill CK, 1960. The Challenge of Leisure. Englewood Cliffs, NJ, PrenticeHall, p. 4.
- Bull CN, 1971. One Measure for Defining a Leisure Activity. Journal of Leisure Research, 3(2), 120–126. doi:10.1080/00222216.1971.1197002
- Byers T, 2018. Trends in professional sport organisations and sport management and their market impact. In The palgrave handbook on the economics of manipulation in sport (pp. 55-70). Palgrave Macmillan, Cham.
- Can S, 2010. Muğla Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Öğrenci Ailelerinin Boş Zaman Faaliyetlerine Katılım Biçimlerinin Belirlenmesi. Kastamonu Eğitim Dergisi, 18(3): 861-870
- Creswell JW, Hanson WE, Clark Plano VL, Morales A, 2007. Qualitative research designs: Selection and implementation. *The counseling psychologist*, 35(2), 236-264.
- Chalip, L., Johnson, A. & Stachura, L. (eds) (1996) National Sports Policies: An international handbook. Westport: Greenwood Press.
- Chippendale C, Taçon PS, 1998. The Archaeology of Rock Art, Cambridge: Cambridge University Press.

- Cho H, Joo D, Chi CG, 2019. Examining nostalgia in sport tourism: The case of US college football fans. *Tourism Management Perspectives*, 29, 97-104.
- Clarke, T. (ed.) (2004) *Theories of Corporate Governance*. Oxford: Routledge
- Cunningham GB, 2013. Theory and theory development in sport management. *Sport management review*, 16(1), 1-4.
- Çalcı S, 2020. Karl Marx'ın Sermaye Analizinde Toplumsal Zamanın Örgütlenmesi ve Zamansal Özgürleşmenin İmkânları. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe Anabilim Dalı, Felsefe Programı, Doktora Tezi, İstanbul.
- Çavuşoğlu SB, 2011. Spor Pazarlamasında Ünlü Sporcu Kullanımı. *Uluslararası Hakemli Akademik Sosyal Bilimler Dergisi*. Temmuz-Ağustos-Eylül Sayısı, 1(1), 165-180.
- Çevik, HH, Demirci S, 2008. Kamu Politikası: Aktörler ve Modeller, Kamu Yönetiminde Yeni Vizyonlar, (Ed. Bekir PARLAK), Turhan Kitabevi Yayınları, Ankara.
- Devecioğlu S, 2005. Türkiye'de spor sektörü stratejilerinin geliştirilmesi. *Verimlilik Dergisi*, (2).
- Devlet Planlama Teşkilatı 2000. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı. *Beden Eğitimi, Spor ve İstanbul Olimpiyatları Özel İhtisas Komisyonu Raporu*. Ankara
- Dey I, 1993. *Qualitative data analysis: A user-friendly guide for social scientists*. London:Routledge.
- Di Palma D, Ascione A, Napolitano S, 2018. Education to school inclusion through sport. *Sport Science*, 11, 42-46.
- Dowling M, Leopkey B, Smith L, 2018. Governance in sport: A scoping review. *Journal of Sport Management*, 32(5), 438-451.
- Dumazedier J, 1960. Current problems in the sociology of leisure. *International Social Science Journal*, 12(4), 522-533.
- Dumazedier, J., 1963. *Vers une civilisation du loisir?*. Éditions du seuil.
- Ekenci, G., ve İmamoğlu, A. F. (2002). *Spor İşletmeciliği*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Ekiz D, 2003. *Eğitimde araştırma yöntem ve metotlarına giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Eren E, 2003. *Yönetim ve Organizasyon – Çağdaş ve Küresel Yaklaşımlar*. Beta Yayıncılık, İstanbul
- Erişim 2021a: <https://sozluk.gov.tr/>
- Erişim 2021b: https://books.google.com.tr/books/about/Chambers_New_Compact_Dictionary.html?id=rYtK9sJezCsC&redir_esc=y
- Erişim 2021c: <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/fiziksel-aktivite/fiziksel-aktivite-neden-onemli.html>
- Erişim 2021d: <http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/kok/yonetimveorgau242.pdf>
- Erişim 2022a: <https://www.ualberta.ca/kinesiology-sport-recreation/index.html>
- Erişim 2022b: <https://www.mhu.edu/academics/majors-and-minors/recreation-sport-management/faculty/>
- Erişim 2022c: <https://www.ohio.edu/education/recreation-sport-pedagogy-consumer-sciences>
- Erişim 2022ç: <https://ahs.illinois.edu/recreation-sport-%26-tourism/faculty-%26-staff>
- Erişim 2022d: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Erişim 2022e: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=%C4%B0%C5%9Fg%C3%BCc%C3%BC-%C4%B0statistikleri-IV.-%C3%87eyrek:-Ekim---Aral%C4%B1k,-2021-45643&dil=1>
- Erişim 2022f: <http://arastirma.disk.org.tr/?p=7198#:~:text=%C3%9Cniversite%20Mezunu%20Her%2010%20Ge n%C3%A7ten%204'%C3%BC%20%C4%B0%C5%9Fszl&text=Y%C3%BCKsek%C3%B6%C4%9Fretim>

- %20mezunu%20gen%C3%A7lerde%20i%C5%9Fsizlik%20oran%C4%B1,dengi%20meslek%20ortao kul%20mezunu%20gen%C3%A7lerdedir.
- Erişim 2022g: <https://www.lcsd.gov.hk/en/aboutlcsd/ppr/statistics/leisure.html>
- Erişim 2022h: <https://www.northbay.ca/city-government/departments/arts-culture-recreation-and-leisure-services/>
- Erişim 2022i: <https://www.crt.state.la.us/>
- Erişim 2022j: <http://www.rekcad.org/pdf/2.calistayraporu.pdf>
- Erişim 2022k: <https://shgm.gsb.gov.tr/HaberDetaylari/1/26639/-lth2-gt-ltspan-gtgen-#:~:text=Bakanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1n%20bu%20y%C4%B1l%20i%C3%A7inde%20temelini,ya pmaya%20b%C3%BCt%C3%BCn%20h%C4%B1z%C4%B1yla%20devam%20ediyor.>
- Erişim 2022l: <https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=638&mevzuatTur=KHK&mevzuatTertip=5>
- Erişim 2022m: <https://www.independent.co.uk/asia/india/covid-india-revenge-travel-lockdown-b1879665.html>
- Erişim 2022n: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Yasli-lar-2020-37227#:~:text=T%C3%BCrkiye'de%202020%20y%C4%B1l%C4%B1nda%20toplam,a%20z%20bir%20fer t%20bulundu%C4%9Fu%20g%C3%B6r%C3%BCld%C3%BC.>
- Erişim 2022n: <https://www.maxqda.com/lang/tr>
- Eryılmaz B, 2009. Kamu Yönetimi: Düşünceler, Yapılar, Fonksiyonlar, Okutman Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara.
- Dale HS, 2009. Öğrenme Teorileri. M. Şahin (Çev. Ed.). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Fraenkel JR, Wallen NE, Hyun HH, 2012. How to design and evaluate research in education (8th Ed.). New York: McGraw-Hill Companies.
- Ferkins L, Shilbury D, O'Boyle I, 2018. Leadership in governance: Exploring collective board leadership in sport governance systems. Sport Management Review, 21(3), 221-231.
- Fişek, K. (1998). Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Dünyada ve Türkiye'de Spor Yönetimi. Bağırhan Yayınevi, Ankara
- Flick U, 2014. An introduction to qualitative research. New York: Sage.
- Frosdick, S. & Walley, L. (eds) (1997) Sport and Safety Management. Oxford: Butterworth-Heinemann.
- Gammelsæter H, 2021. Sport is not industry: bringing sport back to sport management. European Sport Management Quarterly, 21(2), 257-279.
- Genç N, 2004. Yönetim ve Organizasyon – Çağdaş Sistemler ve Yaklaşımlar. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Giles S, Fletcher D, Arnold R, Ashfield A, Harrison J, 2020. Measuring well-being in sport performers: Where are we now and how do we progress?. Sports Medicine, 50(7), 1255-1270.
- Grohs R, Wieser VE, Pristach M, 2020. Value cocreation at sport events. European Sport Management Quarterly, 20(1), 69-87.
- Guba EG, Lincoln YS, 1982. Epistemological and methodological bases of naturalistic inquiry. Educational Communication and Technology, 33, 4, 233-252.
- Gülay Ö, Koçak F, Boran F, Sunay H, Gedikli N, 2012. Türk spor yönetimindeki mevcut sorunlara ilişkin akademisyenlerin görüşlerinin değerlendirilmesi. Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 10(4), 107-116.
- Gülbüz B, Karaküçük, S, Sarol H. 2010. Examination of Perception of Constraints on Recreational Activities Participation: Results From a Study in Ankara, 11th International Sports Sciences Congress, 10-12 November, Antalya, Turkey, 86.

- Hadgkinson C, 2008. Yönetim Felsefesi, Çeviri Ed: İbrahim Anıl, Binali Doğan, Beta Basım A.Ş., İstanbul.
- Hellmann DM, Dorrough AR, Glöckner A, 2021. Prosocial behavior during the COVID-19 pandemic in Germany. The role of responsibility and vulnerability. *Heliyon*, 7(9), e08041.
- Henry, I. & Uchium, K. (2001) Political ideology, modernity, and sport policy: a comparative analysis of sport policy in Britain and Japan. *Hitotsubashi Journal of Social Studies*, 33 (2), 161–185.
- Houlihan, B. & White, A. (2002) *The Politics of Sport Development: Development of sport or development through sport?* London: Routledge.
- Hoye R, Smith AC, Nicholson M, Stewart B, 2018. Sport management: principles and applications. Routledge.
- Hoye, R., Smith, A. C., Nicholson, M., & Stewart, B. (2018). Sport management: principles and applications. Routledge.
- Huberman AM, Miles MB, (1994). Data management and analysis methods. In NK Denzin and YK Lincoln (Eds), *Handbook of Qualitative research* (pp.428-444). Thousand Oaks, CA:Sage.
- Karaküçük S, 2005. *Rekreasyon*.Gazi Kitabevi, Ankara.
- Karaküçük S, Akgül B, Karaman M, Ayyıldız T, 2016. Türkiye'de Rekreasyonel Durum. (Rekreasyon Bilimi-Editör: Suat KAraküçük. Gazi Kitabevi, Ankara
- Karasar N, 2002. Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Nobel Yayıncılık
- Kılbaş Ş, 2001. Rekreasyon boş zamanı değerlendirme. Adana: Anaca Yayınları.
- Koray M, 2005. Görülmek İstenmeyen Gerçek: Sosyal Refah Politikaları ve Demokrasi İlişkisi, Çalışma ve Toplum, (2).
- Koray M, 2007. Sosyal politikanın anlamı ve işlevini tartışmak. Çalışma ve Toplum, 4(15), 19-56.
- Kraus RG, 1971. *Recreation and Leisure in Modern Society*. Appleton-Century-Crofts, New York.
- Kumar H, Manoli AE, Hodgkinson IR, Downward P, 2018. Sport participation: From policy, through facilities, to users' health, well-being, and social capital. *Sport Management Review*, 21(5), 549-562.
- Lang G, Ströbel T, Nagel S, 2019. Professionalization forms in mixed sport industries: is it time to rethink the stereotypes of non-profit and for-profit sport organizations?. *Managing sport and leisure*, 24(4), 208-225.
- Lapa TY, Köse E, 2021. Geçmişten günümüze serbest zaman çalışmalarının bibliyometrik analizi: *journal of leisure research* örneği. *Spor Bilimleri Dergisi*, 32(1), 38-52.
- Levent F, 2009. Üstün Yetenekli Eğitime Yönelik Görüş ve Politikaların İncelenmesi. (Doktora tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Lewis S, 2003. "Are Democracy and capitalism Incompatible?", *Student Economic Review*, Cilt 17
- Lis A, Tomanek M, 2020. Sport management: Thematic mapping of the research field. *Journal of Physical Education and Sport*, 20, 1201-1208.
- Marx K, 2008. *Kapital: Kapitalist Üretimin Eleştirel Bir Tahlili*. 1. Cilt. Çev. Alaattin Bilgi. Ankara: Sol.
- Marx K, 2013. *Fransa'da Sınıf Savaşları*. Çev. Sevim Belli. Ankara: Sol
- Mastromartino B, Qian TY, Wang JJ, Zhang JJ, 2020. Developing a fanbase in niche sport markets: An examination of NHL fandom and social sustainability in the sunbelt. *Sustainability*, 12(3), 1115.
- Mataruna-Dos-Santos LJ, Faccia A, Helú HM, Khan MS, 2020. Big Data Analyses and New Technology Applications in Sport Management, an Overview. In *Proceedings of the 2020 International Conference on Big Data in Management* (pp. 17-22).
- McDowell J, Pickett AC, Pitts BG 2022. Introduction to the Special Issue on Diversity and Inclusion in Sport Management Education. *Sport Management Education Journal*, 1(aop), 1-3.

- Merriam SB, 2009. Qualitative research: A guide to design and implementation. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Mertens DM, 2014. Research And Evaluation in Education And Psychology: Integrating Diversity With Quantitative, Qualitative, And Mixed Methods. New York: Sage.
- Miles A, Andiappan M, Upenieks L, Orfanidis C, 2021. Using prosocial behavior to safeguard mental health and foster emotional well-being during the COVID-19 pandemic: A registered report protocol for a randomized trial. PloS one, 16(1), e0245865.
- Miller, T., Lawrence, G., McKay, J. & Rowe, D. (2001) Globalisation and Sport. London: Sage
- Morrison KA, Misener KE, 2021. Exploring the conditions for strategic planning in nonprofit community sport. Sport Management Review, 24(5), 747-769.
- Mull FF, Bayless KG, Jamieson LM, 2005. Recreational Sport Management. Human Kinetics, Champaign.
- Murphy JF, 1991. Leisure systems: Critical concepts and applications. Sagamore Pub Llc.
- Neuman LW, 2014. Social research methods: qualitative and quantitative approaches (7.Ed.). Essex: Pearson Education Limited.
- O'Brien D, Parent MM, Ferkins L, Gowthorp L 2019. Strategic management in sport. Routledge.
- Oztas M, Sevilmiş A, Sırın EF, 2016. The relationship of atmosphere, satisfaction, and loyalty: Sample of a fitness center. Turkish Journal of Sport and Exercise, 18(2), 103-112.
- Öz ND, Öz EB, Çakmakçı E, 2021. Spor ve Rekreasyon Alanlarının Sunulmasında Yerel Yönetim Organı Belediyelerin Hukuki Sorumlulukları. Türkiye Barolar Birliği Spor Hukuk Kurulu. Şen Matbaa.
- Özdemirci İCN, 2014. İmparatorluktan Cumhuriyete geçiş sürecinde devlet-sivil toplum ilişkisi: Türk Ocakları örneği (Doctoral dissertation, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi (Siyaset Bilimi) Anabilim Dalı).
- Özen G, Koçak F, Boran F, Sunay H, Gedikli N, 2012. Türk spor yönetimindeki mevcut sorunlara ilişkin akademisyenlerin görüşlerinin değerlendirilmesi. Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 10(4), 107-116.
- Özer U ve Çolakoğlu T, 2017. Çağdaş Spor Bilincinin Oluşmasına İlişkin Spor Yöneticilerinin Görüşleri. Ulusal Spor Bilimleri Dergisi, 1(2), 1-11.
- Parent MM, Hoye R, 2018. The impact of governance principles on sport organisations' governance practices and performance: A systematic review. Cogent Social Sciences, 4(1), 1503578.
- Patton MQ, 2002. Two decades of developments in qualitative inquiry: A personal, experiential perspective. Qualitative social work, 1(3), 261-283.
- Pfeffer, J. & Salancik, G. (1978) The external control of organizations: A resource dependence perspective. New York: Harper & Row
- Pizzo AD, Baker BJ, Jones GJ, Funk DC, 2020. Sport experience design: Wearable fitness technology in the health and fitness industry. Journal of Sport Management, 35(2), 130-143.
- Pringle CD, Jennings DF, Longenecker JG, 1988. Managing Organizations Functions and Behaviors, Merrill Publishing Company, , Columbus.
- Punch KF, Etöz Z, 2005. Sosyal araştırmalara giriş: Nicel ve nitel yaklaşımlar. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Robinson GM, Neubert MJ, Miller G, 2018. Servant leadership in sport: A review, synthesis, and applications for sport management classrooms. Sport Management Education Journal, 12(1), 39-56.
- Rosenfield PL, 1992. The potential of transdisciplinary research for sustaining and extending linkages between the health and social sciences. Social science & medicine, 35(11), 1343-1357.
- Rubin CL, Chomitz VR, Woo C, Li G, Koch-Weser S, Levine P, 2021. Arts, Culture, and Creativity as a Strategy for Countering the Negative Social Impacts of Immigration Stress and Gentrification. Health Promotion Practice, 22(1_suppl), 131S-140S.

- Rubin J, Flowers NM, Gross DR, 1986. Adaptive Dimensions of Leisure. *American Ethnologist*, 13(3): 524–536
- Rue WL, Byars LL, 1983, *Management Theory and Application*, Irwin, Inc., Illinois.
- Sandy, R., Sloane, P.J. & Rosentraub, M. (2004) *The Economics of Sport: an international perspective*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Seippel Ø, 2018. Topics and trends: 30 years of sociology of sport. *European Journal for Sport and Society*, 15(3), 288-307.
- Sevilmiş A, Şırın EF, 2019. Fitness merkezleri standart ve kalite belgelendirme sürecinde almanya modeli ve Türkiye'de uyarlanabilirlik çalışması. *Akademisyen Kitabevi*.
- Sokolowski R, 2000. *Introduction to phenomenology*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Soucie D, Doherty A, 1996. Past endeavors and future perspectives for sport management research. *Quest*, 48(4), 486-500.
- Sönmez S, İlgün G, 2018. Investigation of qualitative research methods in the context of health services. *Balıkesir University The Journal of Social Sciences Institute*, 21, 40, 375-399
- Stewart, R. & Smith, A. (1999) The special features of sport. *Annals of Leisure Research*, 2, 87–99.
- Sunay H, 1998. Spor Yöneticilerinin Nitelikleri Ve Eğitimi. *Beden Eğitimi Spor Bilimleri Dergisi*, 1 : 59 – 68.
- Sunay H, 2009. *Spor yönetimi: ders kitabı*. Gazi Kitabevi.
- Süzer M, 2000. Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Davranışlarını Değerlendirme Alışkanlıkları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8: 123-133.
- Swierzy P, Wicker P, Breuer C, 2019. Usefulness of multilevel modeling in sport management research: The case of voluntary roles in nonprofit sports clubs. *Measurement in Physical Education and Exercise Science*, 23(4), 325-336.
- Şahin MY, İmamoğlu AF, 2011. Akademisyenlerin ve milletvekillerinin spor siyaset etkileşimine yönelik görüşleri. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(2), 25-44.
- Şimşek KY, 2018. *Ticari Rekreasyon*. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Taylor T, McGraw P, 2006. Exploring human resource management practices in nonprofit sport organisations. *Sport Management Review*, 9(3), 229-251.
- Tekin A, 2009. *Rekreasyon*. Ankara: Ata Ofset Matbaacılık.
- Terzi F, Türkoğlu HD, Bölen F, Baran PK, Salihoğlu T, 2015. Residents' perception of cultural activities as quality of life in Istanbul. *Social Indicators Research*, 122(1), 211-234.
- Torjman S, 2004. *Culture and recreation: Links to well-being*. Ottawa: Caledon Institute of Social Policy.
- Torkildsen G, 2012. *Leisure and recreation management*. Routledge.
- Tribe J. (2005). *The Economics of Recreation, Leisure and Tourism*. 3rd edn. London: Elsevier
- Uyar D, 2020. Yerel yönetimlere ait spor işletmelerinden hizmet alan bireylerin memnuniyetlerine etki eden faktörlerin incelenmesi (Master's thesis, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Veal AJ, 2019. Joffre Dumazedier and the definition of leisure. *Loisir et Société/Society and Leisure*, 42(2), 187-200.
- Wassler P, Fan DX,(2021. A tale of four futures: Tourism academia and COVID-19. *Tourism management perspectives*, 38, 100818.
- Welman JC, Kruger SJ, 2001. *Research methodology for the business and administrative sciences*. Oxford University Press.
- Willett J, Brown C, Danzy-Bussell LA, 2019. An exploratory study: Faculty perceptions of online learning in undergraduate sport management programs. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 25, 100206.

- Yerlikaya H, 2015. Kamu politikalarının oluşturulmasında katılımcılık ve bilgi ve iletişim teknolojileri, Planlama Uzmanlığı Tezi, Kalkınma Bakanlığı Bilgi Toplumu Dairesi Başkanlığı, Ankara.
- Yıldırım A, Şimşek H, 2013. Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. (9. Baskı). Ankara:SeçkinYayıncılık.
- Young M, Willmott P, 1973. The Symmetrical Family, London, Routledge & Kegan Paul.
- Yozcu S, Demirkol Ş, 2019. Osmanlı'da Rekreasyon Kuruluşu Olarak Vakıfların Faaliyetleri . Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi , 22 (2) , 188-207 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/ahbvtfd/issue/50953/597428>
- Yukic TS, 1970. Fundamentals of Recreation. 2nd edn, New York, Harper & Row, p. 5
- Zaman U, Raza SH, Abbasi S, Aktan M, Fariás P, 2021. Sustainable or a butterfly effect in global tourism? Nexus of pandemic fatigue, covid-19-branded destination safety, travel stimulus incentives, and post-pandemic revenge travel. Sustainability, 13(22), 12834.
- Zarifi M, Bahrololoum H, Andam R, Sheikh R, 2019. Designing and Assessing the Human Resources Performance Evaluation System of the Ministry of Sports and Youth According to Axioms Based Technique. Sport Management Studies.
- Zeimers G, Anagnostopoulos C, Zintz T, Willem A, 2019. Organisational learning for corporate social responsibility in sport organisations. *European Sport Management Quarterly*, 19(1), 80-101.
- Zheng J, Chen S, Tan TC, Lau PWC, 2018. Sport policy in China (mainland). International journal of sport policy and politics, 10(3), 469-491.

7. EKLER

EK-A ETİK KURUL RAPORU

EK-2 YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME FORMU

GÖRÜŞME SORULARI

Tez Adı: <i>Spor Yönetiminde Eğitim ve Uygulama Erkinin Rekreasyon Politikalarına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi</i>
Danışman: Doç. Dr. Murat ERDOĞDU
Yaş:
Çalışma Alanı:
Görevli Olduğu Kurum:
Deneyim:
1. Spor/Rekreasyon alanına nasıl yöneldiniz?
2. Görevli Olduğunuz kurumun, amacı ve faaliyetlerinden bahseder misiniz?
3. Rekreasyon kavramını açıklayabilir misiniz?
4. Rekreasyon alanının mevcut durumu hakkındaki görüşünüz nedir?
5. Rekreasyonun gelişimi ve yaygınlaşması hakkındaki görüşünüz nedir?
6. Türkiye’de rekreasyon alışkanlıklarını etkileyen faktörler nelerdir?
7. Spor yönetimi içerisinde rekreasyon uygulamalarını yorumlayınız?
8. Rekreasyon politikalarının temel yaklaşımlarını açıklayabilir misiniz?
9. Çeşitli kurumlar aracılığıyla çeşitli rekreasyon uygulamalarını değerlendiriniz.
10. Rekreasyon politikaları oluşturulurken dikkat edilmesi gerekenler nelerdir?
11. Hali hazırda politika yapıcılarının vizyonlarını yorumlayınız (Hükümet, Meclis, Bakanlık)
12. Rekreasyon biliminin/uygulamalarının yaygınlaşmasında hangi kurumlar rol üstlenmelidir?/Ne tür roller üstlenilmelidir?
13. Rekreasyon farkındalığının oluşmasında ele alınması gereken uygulamalar nelerdir?
14. Değişen dünya ve yaşam şartlarında rekreasyonun gelecekteki yeri konusundaki düşünceleriniz nelerdir?

8. TURNİTİN RAPORU

9. ÖZGEÇMİŞ

